Volumul prezintă expoziția ***Jandarmii și milițienii de la sate***, realizată de Muzeul Civilizației Populare Tradiționale ASTRA, în perioada 30 iunie – 30 septembrie 2014, în cadrul programului *Animă ASTRA*. După un studiu introductiv în care este prezentată Jandarmeria rurală și Miliția din România (scurt istoric, efective numerice, organizare, grade și funcții, uniforme, dotare, mental colectiv referitor la forțele de ordine), sunt prezentate 65 de fotografii de epocă cu explicații, ilustrând jandarmi și milițieni din mediul rural și 40 de documente relative la organizarea, uniformele, dotarea, activitățile Jandarmeriei și a Miliției rurale din România anilor 1893-1957. Documentele și imaginile sunt în totalitate inedite, iar majoritatea subiectelor abordate în studiul introductiv și în textele ce însoțesc fotografiile nu au mai fost abordate până în prezent.

ISBN 978-606-733-025-0
978-606-733-025-0

Nicolae Adrian ALEXE

JANDARMII ȘI MILIȚIENII DE LA SATE

Nicolae Adrian ALEXE

JANDARMII ȘI MILIȚIENII DE LA SATE

Editura ASTRA Museum

Nicolae Adrian Alexe

Jandarmii și milițienii de la sate

Editura „ASTRA Museum”
SIBIU, 2014

Consiliul Județean Sibiu
Complexul Național Muzeal ASTRA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ALEXE, NICOLAE ADRIAN
Jandarmii și milițienii de la sate / Nicolae Adrian Alexe. - Sibiu : Astra Museum, 2014
Bibliogr.
ISBN 978-606-733-025-0

351.742
351.74

Layout: Delia Voina
Corectură: Monica Popa, Simona Voica
Prelucrare imagini: Silviu Ioan Popa
Copertă: Silviu Ioan Popa
Foto coperta I: Fotografia nr. 51 din volum
Foto coperta a IV-a: Fotografia nr. 60 din volum

© 2014, Complexul Național Muzeal ASTRA
Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei publicații nu poate fi reprodusă, transmisă sau multiplicată, în orice formă sau prin orice mijloace electronice, mecanice, de fotocopiere sau de orice alt fel fără acordul prealabil scris al autorului, în conformitate cu prevederile Legii dreptului de autor.
Responsabilitatea asupra textului revine autorului.

Volum editat de Complexul Național Muzeal ASTRA cu sprijinul Consiliului Județean Sibiu.

Cuprins

Abrevieri / 4
Glosar de termeni / 5
Prefață / 7
Studiu introductiv / 9
Imagini de ansamblu ale expoziției *Jandarmii și milițienii de la sate* / 25
Fotografiile expuse cu texte explicative / 28
Documente reproduse / 158
Bibliografie / 198

Abrevieri

A.C.N.S.A.S. – Arhivele Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității
A.N.I.C. – Arhivele Naționale Istorice Centrale
C.A.P. – Cooperativa Agricolă de Producție
C.F.R. – Căile Ferate Române
D.G.M. – Direcția Generală a Miliției
D.M.R. – Direcție Regională de Miliție
ed. – editura
f. – fila (filele)
G.A.C. – Gospodărie Agricolă Colectivă
G.A.S. – Gospodărie Agricolă de Stat
I.A.S. – Intreprindere Agricolă de Stat
I.G.J. – Inspectoratul General al Jandarmeriei
M.Ap.N. – Ministerul Apărării Naționale
M.F.A. – Ministerul Forțelor Armate
M.A.I. – Ministerul Afacerilor Interne
p. – pagina (paginile)
P.C.R. – Partidul Comunist Român
P.M.R. – Partidul Muncitoresc Român
R.P.R. – Republica Populară România
R.S.R. – Republica Socialistă România
S.P.P. – Serviciul de Pază și Protecție
S.R.I. – Serviciul Român de Informații
v. – verso
vol. – volumul
U.R.S.S. – Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste

Glosar de termeni

armă – în afară de sensul clasic al cuvântului, cel mai frecvent am folosit în prezentul volum termenul de „armă" cu sensul de specialitate militară (ca infanteria, cavaleria, artileria, jandarmeria);

bluză – în textul din volum, cu sensul de veston de vară sau veston de instrucție;

capelă – bonetă cu cozoroc, confecționată din postav;

carabină – pușcă cu țeava scurtă, folosită de trupele călări sau de alte arme și formațiuni din spatele frontului;

eghilet – element al uniformei, purtat de obicei pe partea dreaptă a pieptului, compus din mai multe șnururi (șireturi) din lână, împletite, prinse de primul și al doilea nasture de sus al vestonului, și trecute pe sub braț și epolet; nu indicau gradul militar, ci o anumită armă (jandarmi, grăniceri, unități de gardă) sau specializare (ofițerii de stat major);

furajeră – element al uniformei, similar cu eghiletul, mai simplu în alcătuire, de formă circulară; este trecut pe sub brațul și epoletul stâng; se purta de către toți militarii unei unități decorate cu un anumit ordin/ decorație;

moletiere – obiect de îmbrăcăminte militară format dintr-o fâșie de stofă, cu care se înfășoară pulpa piciorului, peste pantalon, de la gleznă până sub genunchi, pentru a evita intrarea pietrelor în interiorul încălțămintei; pantalonul se purta cu moletiere și bocanc cu carâmb scurt; la bocanc cu carâmb înalt sau la cizme nu se purtau moletiere peste pantalon;

paspoal – vd. vipușcă;

petlițe – o pereche de însemne confecționate din material textil sau din carton acoperit cu material textil (mai rar din metal), care se coseau la gulerul vestoanelor și mantalelor militare (dar se folosea și la anumite structuri civile uniformizate, precum lucrătorii feroviari sau pompierii civili); indică de obicei „arma", adică specialitatea militară, mai rar gradul;

plasă (la plural ***plăși***) – unitate teritorial-administrativă existentă în România până în septembrie 1950, intermediară între comuna rurală și județ; orașele erau echivalente cu plășile, fiind subordonate direct județului (chiar dacă o plasă avea reședința într-un oraș, ultimul nu făcea parte din plasă);

„putii" – motiv decorativ datând din Renaștere, reprezentând înger(i) sub forma unor copii corpolenți, cu aripioare, în diferite ipostaze ludice;

raion – unitate teritorial-administrativă existentă în România între anii 1950-1968, mai mare ca întindere și populație decât vechile plăși și mai mică decât vechile județe de până în anul 1950; inițial, în 1950, au fost 177 raioane;

reangajat – termen folosit până în anul 1932 în mod oficial; greșit echivalat în bibliografia de specialitate cu subofițer; desemna militarul care, după efectuarea stagiului obligatoriu, rămânea angajat în armată; până în 1911 subofițerii puteau fi atât militari în termen, cât și reangajați; din 1911 până în 1932 termenul de „reangajat" devine aproape echivalent cu cel de „subofițer"; în anul 1932 reangajații sunt redenumiți, oficial, „subofițeri";

regiune – unitate teritorial-administrativă existentă în România între anii 1950-1968, superioară raionului; în 1950 au existat 28 de regiuni, din 1952 – 18, iar din 1956 – 16; în anul 1960 s-au modificat granițele unor regiuni;

șnur de bun de trăgător – element al uniformei similar cu furajera, dar mai subțire; se purta de militarii din gradele inferioare cu rezultate deosebite la tragerile cu armament individual portativ;

ținută – nu este sinonimă cu uniforma; ea nu presupunea în mod obligatoriu o uniformă diferită, ci purtarea unor articole în locul altora; menționăm că până în anul 1941 ținuta zilnică desemna ceea ce din 1941 până în prezent se va numi ținuta de serviciu – ținuta cel mai des purtată; până în 1941 *ținuta de serviciu* se purta relativ rar și era apropiată mai mult de ținuta de ceremonie, ca ocazii de purtare și ca accesorii;

unitate de foc – cantitatea de muniție necesară, teoretic, pentru o zi de luptă; în perioada abordată în volum (1893-1957), pentru o pușcă, unitatea de foc a variat între 50-80 de cartușe; unitatea de foc era corelată cu capacitatea cartușierelor;

veston – ceea ce în domeniul civil se numește „sacou", în domeniul militar poartă numele de „veston"; poate fi cu rever, închis la gât cu guler răsfrânt sau închis la gât cu guler înalt; se poartă peste cămașă; putea fi de iarnă (peste care se putea purta mantaua) sau de vară (ultimul se numea de obicei „bluză");

vipușcă – tiv sau paspoal, dungă subțire realizată din material textil, care avea rol decorativ, dar și practic, acoperind o cusătură; de obicei nu se folosea la hainele de vară, din material subțire.

Prefață

Titlul prezentului volum reprezintă totodată și numele expoziției realizate de Muzeul Civilizației Populare Tradiționale ASTRA (Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibiului), în perioada 30 iunie – 30 septembrie 2014, în cadrul programului *Animă ASTRA*, expoziția fiind complementară animației culturale *Personaje din lumea satului – jandarmul rural*[1]. Civilizația tradițională a existat într-un timp istoric care trebuie sugerat vizitatorului prin ilustrarea instituțiilor cu care satul românesc a interferat. Realizarea unei animații culturale prin care s-a confecționat o replică după primul model de uniformă a Jandarmeriei rurale din România[2] a fost o premieră pentru muzeele de la noi din țară. Expoziția *Jandarmii și milițienii de la sate* a fost constituită din 65 de fotografii datând din perioada 1893-1957 și din 40 documente din aceeași perioadă, expuse în căsuța nr. 12 de la *Târgul de țară* (30 de fotografii pe pereți, restul imaginilor și documentelor în trei rame digitale – a se vedea imaginile de ansamblu cu expoziția, la paginile 25-27).

În cuprinsul prezentei lucrări sunt ilustrate și explicate toate fotografiile și documentele expuse, precedate de un studiu introductiv care abordează următoarele aspecte: un scurt istoric al Jandarmeriei și Miliției, evoluția efectivelor numerice, a organizării, a gradelor și funcțiilor, descrierea uniformelor, a dotării și a mentalului colectiv referitor la jandarmi și milițieni. Deși tratează subiecte inedite și aduce informații noi, sintetizate pe baza studierii arhivelor, studiul introductiv nu epuizează nici pe departe domeniile respective, ci le schițează, având rolul de a introduce cititorul în domeniu și de a trasa coordonatele viitoarelor cercetări (detalierea fiecărui aspect analizat se va concretiza în studii sau volume separate).

Istoria Jandarmeriei și a Miliției din România a fost puțin abordată, la fel și ilustrarea muzeală a acestor instituții. Am ales ca limită inferioară a perioadei în dicuție anul 1893 pentru că este anul înființării Jandarmeriei rurale, iar anul 1957 ca limită superioară, pentru că atunci începe procesul de desovietizare a uniformelor românești.

Pentru uniformitatea volumului, am preferat să reproducem doar fotografia, textul de pe verso (în cazul în care există) a fost scris în descrierea care însoțește fiecare imagine, fiind respectat limbajul de epocă. Fotografiile au fost dispuse în ordine cronologică. Din cauza faptului că puține dintre ele sunt datate, am preferat să le aranjăm în funcție de anul apariției modelului uniformei purtate de persoanele imortalizate (aceasta a fost și modalitatea de datare), de aceea precizăm că unele fotografii pot fi realizate mai devreme decât piesele prezentate anterior. Anul modelului indică

[1] Animația a fost descrisă în articolul: Nicolae Adrian Alexe, *Educația în muzeul în aer liber din Sibiu printr-o reconstituire istorică – jandarmul rural*, în „Marketingul și educația în muzee. Ediția a V-a", Ed. „ASTRA Museum", Sibiu, 2014, p. 9-17.

[2] Uniforma model 1893-1895 a fost descrisă în articolul: Nicolae Adrian Alexe *Uniforma gradelor inferioare de jandarmi rurali din România, model 1893-1895*, în „Cibinium 2014", Ed. „ASTRA Museum", Sibiu, 2014, p. 79-90.

data adoptării acestuia. Am indicat pentru fiecare caz data până când s-a confecționat respectivul model. Ca o regulă generală, o uniformă sau un articol de echipament se purta, de obicei, mult timp după ce nu se mai producea, până la epuizarea stocurilor. De asemenea, am dispus una după alta imagini care reprezintă aceeași persoană, chiar dacă aceasta a presupus abaterea de la ordinea cronologică. În textele explicative ale fotografiilor este descrisă în primul rând uniforma, dar și funcțiile specifice gradului respectiv – aparent anumite informații din studiul introductiv se vor repeta, dar este vorba despre o detaliere aplicată pe respectiva imagine. Privind fotografiile, cititorul va descoperi epoca respectivă, prin intermediul uniformei militarilor, hainelor civililor, al decorurilor și obiectelor din fundal. Documentele reproduse completează studiul și textele imaginilor - organizarea, uniformele, dotarea, activitățile Jandarmeriei și ale Miliției rurale. În privința activității, am selectat documente care prezintă detalii picante, pe care le dorim un stimulent pentru lectură: cititorul va afla ce infracțiuni de drept comun comiteau țăranii, dar și jandarmii și milițienii; vor afla că protecția animalelor a apărut în România nu după 1990, ci în perioada interbelică, fiind realizată de… jandarmii rurali și preoți; vor citi despre jandarmi și milițieni vicioși, dar și despre șefi de post grijulii care îi hrăneau pe militarii în termen din subordine ca pe copiii lor; nu în ultimul rând, vor citi despre oameni în uniformă care și-au sacrificat viața și sănătatea în misiune.

Până la data editării prezentei cărți, au mai fost reproduse fotografiile 1, 2 și 60, în publicații editate de Muzeul ASTRA, în rest, imaginile sunt inedite, la fel și documentele. Mulțumim pe această cale, pentru permisiunea de reproducere a fotorafiilor din colecțiile personale și pentru acceptul cercetării acestor colecții: domnului dr. Laurent Chrzanovski (Sibiu), proprietar actual al fotografiei 60, domnului Eugen Mirel (București), proprietar actual al fotografiei 7, domnului Valentin Manache (Cluj-Napoca), proprietar actual al fotografiilor 3, 10-11, 19, 23, 30, 33-37, 42, 44-47, 51, 56, 59, 63-64 și domnului Sorin Muntean (București), proprietar actual al fotografiilor 1-2, 4-6, 8-9,12-18, 20-22, 24-29, 31-32, 38-41, 43, 48-50, 52-55, 57-58, 61-62 și 65. De asemenea, mulțumim Arhivelor Naționale Istorice Centrale din București (toate documentele reproduse provin din fondurile A.N.I.C.), pentru profesionalismul și dedicarea angajaților, pentru conservarea și sistematizarea izvoarelor arhivistice și pentru ajutorul oferit cercetătorilor. Fără consultarea acestor arhive, nu s-ar fi putut realiza, în prezentul volum, studiul introductiv și descrierea imaginilor. Pentru ajutorul dat în lămurirea unor aspecte privind uniformele, îi mulțumim domnului Emil Boboescu, cel mai cunoscut expert din țară în domeniul istoriei uniformelor civile și militare românești. Nu în ultimul rând, aducem mulțumiri tuturor colegilor din Muzeul ASTRA care au contribuit la realizarea acestui volum.

Autorul

Studiu introductiv

Introducere

După anul 1989 s-au scris câteva volume și studii care au abordat istoria Jandarmeriei din România[1], dar multe aspecte au rămas nestudiate sau nedetaliate; în privința istoricului miliției, literatura de specialitate este și mai săracă. Textele explicative ale fotografiilor și documentele sunt complementare prezentului studiu. Precizăm că în perioada 1850-1949 Jandarmeria și Poliția dețineau alte atribuții decât instituțiile care, în prezent, le poartă numele. Poliția își desfășura activitățile numai în mediul urban (în mod excepțional și rar în stațiuni sau localități rurale), iar Jandarmeria avea ca principală activitate poliția în mediul rural, în perioada 1893-1949. Miliția se va constitui, în ianuarie 1949, prin preluarea întregii poliții și a structurilor teritoriale ale Jandarmeriei; unitățile operative ale Jandarmeriei vor forma trupele de securitate. Jandarmeria și Poliția de după 1989 preiau în mare parte atribuțiile trupelor de securitate, respectiv ale Miliției din perioada 1949-1989 și nu ale instituțiilor care le-au purtat numele înainte de anul 1949.

Categorii de jandarmi. Scurtă evoluție

Volumul de față are ca subiect doar jandarmii rurali. În afară de aceștia, au mai existat și alți jandarmi: teritoriali, călări și pedeștri. Unii autori îi consideră specialități ale aceleiași arme (jandarmeria), noi însă îi catalogăm drept arme distincte deoarece aveau organizarea, atribuțiile și uniformele diferite (a se vedea prezentul studiu, paginile dedicate atribuțiilor și uniformelor). Vom trece în revistă doar perioadele când aceste categorii au existat: jandarmii teritoriali din Moldova (cu rol de armată teritorială, având și atribuții de poliție), între 3/15 aprilie 1850[2] și 1/13 ianuarie 1866[3], iar în județele din sudul Basarabiei, Cahul, Ismail și Bolgrad, până în anul 1878[4]; jandarmii călări[5] (cu rol de escortă a domnitorului, ulterior a regelui), între

[1] Două lucrări au abordat istoria jandarmeriei pe toată perioada ei de existență, pentru toată România: Vasile Mihalache, Ioan P. Suciu, *Jandarmeria română. Pagini dintr-o istorie nescrisă 1859-1949,* Ed. Ministerului de Interne, București, 1993 (ediția a II-a, 2000); Anghel Andreescu, Octavian Burcin, Neculai Munteanu, Viorel Andronie, *Istoria Jandarmeriei Române. Manual,* f. e., București, 2000.

[2] ***, *Istoria militară a poporului român,* vol. 4, Ed. Militară, București, 1987, p. 376.

[3] Când sunt înlocuiți cu dorobanți, la fel ca în Țara Românească, pentru uniformizare; Cornel I. Scafeș, Horia Vl. Șerbănescu, Corneliu M. Andonie, Ioan I. Scafeș, *Armata Română în vremea lui Alexandru Ioan Cuza (1859-1866)*, Ed. Total Publishing, București, 2003, p. 43.

[4] Vasile Mihalache, Ioan P. Suciu, *op. cit,* p. 54.

[5] Și jandarmii teritoriali, ulteriori cei rurali, au avut jandarmi călări. A nu se confunda cu jandarmii călări din București și Iași, adică jandarmii călări propriu-ziși, având și această denumire oficială, care devin, în anul 1908, Regimentul de Escortă Regală.

1864 și 1908[6]; jandarmii pedeștri (de oraș), împreună cu jandarmii rurali, înființați în 1864, respectiv în 1893, au existat până în 1949 (deși în ultimii ani de existență a Jandarmeriei se renunță la denumirea de *jandarm pedestru*).

Organizare, efective, ierarhie

Până în anul 1893, în localitățile rurale din România nu exista o structură similară Poliției din orașe. Ordinea publică și cercetarea infracțiunilor era realizată de trupele teritoriale (dorobanți și călărași), de paznici, pădurari, cantonieri, șefi de gară, primari. Aplicarea legii de înființare a Inspectoratului General al Jandarmeriei Rurale (între 1893-1908 s-au folosit oficial termenii de *gendarm/ geandarm* și *gendarmerie/ geandarmerie*) adoptată la 1 septembrie 1893[7] s-a realizat timp de doi ani, perioadă în care s-a înființat în fiecare județ câte o companie de jandarmerie rurală. Din cauza lipsei de fonduri, între 1893-1908 Jandarmeria rurală a avut efective ridicol de mici față de populația rurală a României, care forma peste 80% din total[8]. Conform legii, jandarmii de la sediile companiilor și secțiilor de plasă erau finanțați de stat, iar întreținerea posturilor cădea în sarcina comunelor[9]. Așa se face că, în anul 1895, din cele aproape 3.000 de comune rurale ale României, doar una avea post de jandarmi, iar în 1907 doar 64. În rest, jandarmeria rurală se regăsea doar la nivel de plasă și de județ. În perioada 1893-1918 Inspectoratul General al Jandarmeriei a fost subordonat Ministerului de Interne și avea în compunere numai jandarmii rurali (cei pedeștri și călări erau subordonați Ministerului de Război). În 1895 structura[10] Inspectoratului era următoarea: patru circumscripții teritoriale, care aveau în subordine 32 de companii (una pe județ); acestea erau divizate în 77 plutoane, care cuprindeau în raza de responsabilitate câteva plăși – în total erau 213 secții[11], corespunzătoare numărului de plăși; exista un singur post, documentele nu ne spun, din păcate, numele comunei; efectivul total era de 1.099 jandarmi reangajați și 60 ofițeri[12]. În 1896, 1899 și 1903 au loc modificări în organizarea Jandarmeriei rurale - cele mai importante aspecte sunt următoarele: între anii 1893-1903 majoritatea jandarmilor rurali erau călări; în 1903 toți devin pedeștri, dar efectivele sunt mai mult decât dublate; la 1896, după numai trei ani de existență, dispar plutoanele; între anii 1896-1903 exista câte o secție/plasă; între anii 1903-1908 secțiile corespunzătoare

[6] ***, *Istoria cavaleriei române,* Ed. Academiei de Înalte Studii Militare, București, 1998, p. 157-158.

[7] A.N.I.C., fond I.G.J., Dosar 1/1893, f. 1.

[8] Conform recensământului din 1899, populația României era de 5.912.560 locuitori, din care 81,2% era populația rurală - Ioan Scurtu, Ion Alexandrescu, Ion Bulei, Ion Mamina, *Enciclopedia de istorie a României,* Ed. Meronia, București, 2001, p. 325.

[9] Vasile Mihalache, Ioan P. Suciu, *Din istoria legislației Jandarmeriei Române,* Ed. Societății Tempus România, București, 1995, p. 74.

[10] Ca o regulă generală în acest volum, am redat structura și efectivele existente la un moment dat, și mai puțin cele prevăzute – de obicei acestea nu coincideau.

[11] Secția nu era un termen specific poliției – acesta era un eșalon militar, care, în epocă, la infanterie, jandarmi și majoritatea armelor era intermediar între grupă și semi-pluton, iar la artilerie era echivalent cu plutonul.

[12] A.N.I.C., fond I.G.J., Dosar 1/1893, f. 1 v.

plășilor devin plutoane; iar la 7-8 comune se înființează secții (2-3 la un pluton), având fiecare patru jandarmi și un brigadier; în anul 1907 doar 64 de comune aveau post propriu, cu un brigadier și 1-2 jandarmi. Dacă între anii 1895-1903 efectivele Jandarmeriei rurale au variat în jurul a 1.000 militari, între anii 1903-1908 acestea au fost de 2.500-2.600 de militari. În 1907 existau 2.580 jandarmi reangajați și 49 ofițeri[13].

Fiind militari, jandarmii rurali aveau ierarhia similară cu cea din armată; dacă ierarhia ofițerilor a fost mereu identică cu cea a omologilor din armată (cu singura mențiune că ultimele 1-2 grade de general sau chiar și ultimele două de ofițer superior nu se regăseau, dat fiind dimensiunile structurii), cea a gradelor inferioare a avut mici diferențieri, specifice numai jandarmilor rurali. Evoluția ierarhiei gradelor inferioare din Armată este complicată, cu schimbări dese. Până în anul 1932, în toată Armata, inclusiv în Jandarmerie, existau două mari categorii de grade: *trupa* (numită și grade inferioare; aceștia puteau fi în termen sau reangajați, iar în ceea ce privește categoriile de grade – soldați, caporali și subofițeri) și *ofițerii*; astfel, prin *trupă* se înțelegea inclusiv reangajații. Gradele și funcțiile ofițerilor le vom detalia în textele imaginilor.

Pentru perioada anilor 1893-1908 în Jandarmeria rurală existau următoarele grade la trupă cu funcțiile corespunzătoare (toți erau reangajați) - *jandarm* (grad omonim cu arma) – funcția era de „jandarm", fără oameni în subordine; gradul era echivalent în Jandarmeria rurală, prin poziția în ierarhie, cu soldatul; legea din 1893 stipula că jandarmii de la sediile plășilor și județelor erau echivalenți cu caporalii din armată; dar în 1895, în *Regulamentul uniformelor*[14], se stipula că aceștia poartă însemne de sergent (iar *jandarmii* de la comune, pe acelea de caporal); urma gradul de *brigadier* (caporal), care purta însemnul gradului de sergent din Armată, cu care era echivalent – funcția corespunzătoare era de șef de post, iar între anii 1903-1908 și pe cea de șef de secție; urma sergentul, care era echivalent cu sergentul-major din Armată – funcțiile corespunzătoare erau: șef al jandarmilor de la reședința companiilor sau șef de secție de plasă, iar între anii 1903-1908, șef de pluton de plasă; urma sergentul-major, echivalent cu sergentul-adjutant din Armată – între anii 1893-1896 comandau o parte a plutoanelor (restul erau comandate de ofițeri), fiind numiți sergenți-majori-plutonieri, sau erau secretari de companie, dar între 1896-1908 rămân doar cu ultima funcție, fiind doar unul pe județ (secretarul companiei) și unul la cele patru inspectorate[15]; menționăm că sergentul, sergentul-major și sergentul-adjutant erau considerate funcții (deși de facto erau grade, inclusiv prin faptul că aveau însemne de grad) ale gradului de subofițer. Observăm că la Jandarmeria rurală, între anii 1893-1908, gradele trupei aveau numele din armată, dar erau fiecare echivalente cu unul sau chiar cu două grade mai mult față de cele din armată, caz unicat în istoria României. Specificăm că la jandarmii pedeștri și călări ierarhia era

[13] *Ibidem*, f. 2.

[14] *Înaltul Decret nr. 1516 din 28 martie 1895 – Regulamentul uniformelor jandarmeriei rurale*, publicat în „Monitorul Oficial" nr. 287, partea I, din 31 martie 1895.

[15] A.N.I.C., fond I.G.J., Dosar 1/1893, f. 1-3.

identică cu a restului armatei – aici soldatul nu se numea *jandarm,* ca la cei rurali. Pentru a efectua comparația cu Ministerul de Război, menționăm că între anii 1893-1908 în Armată exista, pentru gradele inferioare, următoarea ierarhie: soldat, fruntaș (considerat funcție), caporal și subofițer (cu cele trei grade-funcții enumerate); mai existau și funcții în adevăratul sens al cuvântului, ca *sergentul-furier*. Toate aceste grade puteau fi ocupate atât de militari în termen, cât și de reangajați; din 1906 (numai la Ministerul de Război), reangajații pe cinci ani primesc și adăugirea la gradul lor a numelui de plutonier (plutonier-sergent, plutonier-sergent-major, plutonier-sergent-adjutant); cei angajați pe trei ani păstrau doar denumirea gradului, fără *plutonier*[16].

În legile și regulamentele de organizare a Jandarmeriei rurale *jandarmii* erau considerați agenți de poliție (doar constatau infracțiunile), iar purtătorii restului gradelor erau considerați ofițeri de poliție (deși ca militari nu erau toți ofițeri – ofițerii de poliție puteau instrumenta infracțiunile).

Menționăm că până în anul 1908, la artilerie și cavalerie, gradul de caporal se numea *brigadier*; deși din anul 1903 se renunță la jandarmii rurali călări, legea nu este modificată în privința denumirii gradului, iar în Jandarmeria rurală există tot brigadieri și nu caporali! De abia în 1908, când reapar și jandarmii rurali călări, se va face o diferențiere între caporali (pedeștri) și brigadieri (călări), gradele fiind echivalente – dar, tot în anul 1908, denumirea de *brigadier* dispărea în armată, la toate armele gradul fiind numit *caporal*[17]; în Jandarmeria rurală însă, brigadierii sunt menționați până la 1 iunie 1918[18]. Diferența este explicabilă prin faptul că Jandarmeria rurală era subordonată Ministerului de Interne, iar Armata Ministerului de Război.

În urma Răscoalei din 1907, a nevoii de mărire a efectivelor Jandarmeriei rurale și a faptului că în anul 1908 se adoptă o nouă lege de organizare a armatei, are loc și adoptarea unei legi noi pentru organizarea jandarmeriei rurale[19]. Un prim efect al adoptării acesteia este mărirea efectivelor: Inspectoratul General al Jandarmeriei rămâne divizat în patru (din anul 1910 în cinci) circumscripții, care aveau în subordine 32 de companii (din 1913, în urma alipirii la România a județelor Caliacra și Durostor, 34); apare o companie mobilă, care, în același timp, era școală pentru șefii de posturi și de secții; plutoanele teritoriale se desființează, iar secțiile din 1903-1908 devin secții de plasă, în urma sporirii numărului de plăși, care coincid acum cu vechile secții. Noutatea constă în înființarea în fiecare comună din România a unui post format din doi jandarmi[20] (se renunță la finanțarea dublă de care am vorbit mai

[16] *Lege pentru reangajarea cadrelor inferioare în armată*, în „Monitorul Oficial" nr. 268, partea I, din 5 martie 1906.

[17] *Regulamentul legii pentru înaintarea în armată*, în „Monitorul Oficial" nr. 172, partea I, din 30 octombrie 1908.

[18] A.N.I.C., fond I.G.J., Dosar 1/1893, f. 3-20.

[19] Vasile Mihalache, Ioan P. Suciu, *Din istoria legislației Jandarmeriei Române,* Ed. Societății Tempus România, București, 1995, p. 199-308 (textul legii, regulamentului de aplicare și modificările adoptate la 1 ianuarie 1911).

[20] *Ibidem,* f. 2 v. – 3.

sus) – acesta este și motivul principal al sporii efectivelor (între 1908-1918 efectivele jandarmeriei rurale au variat între 6.000-6.600 militari[21]; nu am inclus aici jandarmii mobilizați pe front ca poliție militară) – cu toate acestea, efectivele tot erau mici: în aceeași perioadă Poliția avea același efectiv[22], însă ea deservea localitățile urbane, a căror populație era de patru ori mai mică decât cea rurală. Tot prin noua lege din anul 1908 se modifică și ierarhia gradelor inferioare din Jandarmeria rurală.

Pentru comparație, detaliem ierarhia trupei din Ministerul de Război valabilă între 1908 și 1911[23]: soldat, fruntaș, caporal, sergent, sergent-major și plutonier (fruntașul și ultimele două grade erau considerate funcții ale gradului de soldat, respectiv de sergent). Observăm dispariția sergentului-adjutant și înlocuirea acestuia cu gradul de plutonier. Doar soldatul și fruntașul erau grade rezervate exclusiv trupei în termen; caporalul, sergentul și sergentul-major erau rezervate atât trupei în termen, cât și reangajaților (caporalul reangajat numai pentru muzicanți, meseriași și sanitari). Plutonierul era rezervat exclusiv reangajaților.

Ierarhia trupei din Jandarmeria rurală, între anii 1908-1913, a fost: se introduc militarii în termen – aceştia satisfăceau primul an de stagiu în unitățile Ministerului de Război și restul de doi la I.G.J., toți având gradul de caporal (brigadier la cei călări); funcțiile corespunzătoare gradului erau de ajutor șef de post sau de patrulă călare (exista una/ plasă). Urmează subofițerii – toate trei gradele fiind rezervate reangajaților: sergentul (funcțiile corespunzătoare – șef de post sau de patrulă călare), sergentul-major (șef de secție de plasă) și sergentul-major-secretar (unul pe companie). Din 1908 gradele inferioare vor purta însemne identice cu cele din Armată (nu cu un grad în plus). Menționăm că sergentul-major-secretar era echivalent între martie-octombrie 1908 cu plutonierul-sergent-adjutant din Armată, iar din octombrie 1908 cu noul grad de plutonier menționat mai sus.

Începând cu data de 25 decembrie 1911 ierarhia gradelor inferioare din Armată este următoarea[24]: soldat, fruntaș, caporal, sergent, plutonier și plutonier-major. Dispare gradul de sergent-major și este înființat cel de plutonier-major, superior plutonierului. De abia acum sergentul, plutonierul și plutonierul-major devin grade și nu grade-funcții. Primele trei grade erau rezervate exclusiv trupei în termen (doar caporalii muzicanți, meseriași și sanitari puteau fi și reangajați); sergentul putea fi atât în termen, cât și reangajat (în ultimul caz se numea sergent reangajat sau sergent instructor); plutonierii și plutonierii-majori erau exclusiv reangajați. Așadar, începând din acest moment, *reangajatul* devine aproape echivalent cu termenul de *subofițer* (pentru că existau încă subofițeri în termen – sergenții). Jandarmeria rurală

[21] *Ibidem,* f. 3 v. – 19.

[22] A.C.N.S.A.S., fond Documentar, Dosar 9058, vol. 6, f. 60.

[23] *Regulamentul legii pentru înaintarea în armată,* în „Monitorul Oficial" nr. 172, partea I, din 30 octombrie 1908.

[24] *Lege asupra înaintărilor în armată,* în „Monitorul Oastei" nr. 56, 25 decembrie 1911, partea regulamentară nr. 53.

își va schimba ierarhia gradelor inferioare la 27 mai 1913[25]; se introduc gradele de soldat pentru trupa în termen; sergentul trece de la reangajați la trupa în termen; foștii sergenți devin sergenți majori (șefi de post); foștii sergenți-majori devin plutonieri (șefi de secție); foștii sergenți-majori-secretari devin plutonieri-majori. Singura diferență consta în faptul că încă exista gradul de sergent-major (în Armată acesta fusese desființat în 1911). Structura teritorială a Jandarmeriei rurale va rămâne neschimbată până în anul 1918 (nu mai abordăm structurile de poliție militară care se realizau tot de către Jandarmerie, doar pe timp de război).

Noua lege de organizare a Jandarmeriei, adoptată la 1 iunie 1918, aduce o serie de modificări[26] (între 1918-1929 structura, efectivele și ierarhia din jandarmeria rurală vor rămâne constante): Inspectoratul General al Jandarmeriei iese din subordinea Ministerului de Interne și trece în cea a Ministerului de Război, având acum o nouă denumire - *Corp de Jandarmi*; noua structură preia și jandarmii pedeștri (un batalion devint, ulterior, regiment). Apar însă eșaloane pur militare pentru împărțirea teritorială, inutilă unei poliții: batalioane, regimente și brigăzi; până în anul 1918 singurul eșalon care cuprindea câteva județe era circumscripția); militarii în termen vor fi încorporați direct la arma jandarmi din primul an de stagiu (în toată perioada interbelică stagiul militar pentru majoritatea armelor era de doi ani; jandarmii, grănicerii și carele de luptă aveau trei ani, iar marina militară patru). Se modifică și ierarhia militară a gradelor inferioare: gradul de sergent-major dispare; foștii sergenți-majori devin plutonieri (șefii de post), foștii plutonieri devin plutonieri-majori (șefi de secție).

Ierarhia trupei Jandarmilor rurali devine identică cu cea din armată, pentru prima dată. Apare acum și sergentul instructor, reangajat, echivalent cu sergentul în termen. Între 1924 și 1929 (pentru toate armele, inclusiv jandarmii) sergentul instructor devine din funcție, grad (echivalent cu fostul sergent-major) – de abia din acest moment termenul de *reangajat* este egal cu cel de subofițer. Între 1918-1928 efectivele Jandarmeriei se extind din trei motive: unirea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu România; încorporarea militarilor în termen direct din primul an de stagiu de către Corpul de Jandarmi; sporirea efectivelor unui post de la doi la 3-4 jandarmi. Între 1920 și 1929 efectivele totale ale Corpului de jandarmi au variat între 27.000-36.000 de militari, din care 5.900-6.800 reangajați și 479-602 de ofițeri[27].

La 24 martie 1929 este adoptată o nouă lege pentru organizarea Jandarmeriei rurale[28], valabilă cu modificări minore până la 3 iunie 1939. Corpul de jandarmi se

[25] Vasile Mihalache, Ioan P. Suciu, *op. cit.,* p. 309.

[26] *Ibidem,* p. 312-338.

[27] A.N.I.C., fond I.G.J., Dosar 1/1893, f. 29 v – 60.

[28] *Lege pentru organizarea jandarmeriei rurale,* în „Monitorul Oficial" nr. 69, partea I, din 24 martie 1929, p. 2 (2378) – 8 (2384); *Regulamentul legii și statutul jandarmeriei rurale,* în „Monitorul Oficial" nr. 62, partea I, din 16 martie 1931, p. 3 (2323 – 47 (2367). De obicei distanța dintre adoptarea unei legi și a regulamentului legii respective era de câteva luni, dar în acest caz distanța a fost de 2 ani, regulamentul aducând chiar modificări în ierarhia gradelor inferioare față de lege.

transferă de la Ministerul de Război la cel de Interne și se redenumește *Inspectoratul General al Jandarmeriei*. La Ministerul de Război vor fi retransferați, la 24 septembrie 1929, jandarmii pedeștri și batalioanele de instrucție[29] (la Ministerul de Interne rămâne numai jandarmeria rurală, la fel ca în perioada 1893-1918). Principalele prevederi ale noii legi, în ceea ce privește organizarea, erau următoarele: scăderea efectivelor Jandarmeriei rurale, din cauza desființărilor posturilor de jandarmi din majoritatea comunelor – se dorea păstrarea unui singur post la câteva comune, format din minim cinci jandarmi; jandarmii în termen urmau să fie înlocuiți în totalitate cu jandarmi reangajați; numele gradelor inferioare urmau să fie identice cu funcția, și nu cu echivalentul lor militar; plutoanele teritoriale se redenumesc sectoare, companiile se redenumesc legiuni; batalioanele și brigăzile se desființează (fiind eșaloane inutile), iar regimentele se redenumesc inspectorate (echivalentul circumscripțiilor din 1893-1918).

Inițial, între 1929-1932 a început procesul de aplicare a legii, dar, ulterior, acesta a fost stopat. Documentele din arhive ne relevă următoarele: în intervalul amintit, o serie de posturi sunt desființate, iar efectivul celor rămase crește. Însă, după anul 1932, numărul de posturi crește, majoritatea având efectivul de trei jandarmi, deși legea prevedea un număr de minim cinci pentru un post (un șef de post și două patrule a doi jandarmi). Tot în intervalul 1929-1931 efectivele Jandarmeriei rurale scad, în paralel cu procesul de înlocuire a militarilor în termen cu reangajați. După acest an efectivele militarilor în termen cresc din nou; în plus, la data de 16 mai 1931 batalioanele de instrucție și regimentul de jandarmi pedeștrii sunt din nou transferate de la Ministerul Armatei (denumire a ministerului de resort între 1930-1932), la Ministerul de Interne[30], în cadrul Inspectoratului General al Jandarmeriei. Aceste batalioane devin regimente de instrucție la 1 august 1932[31], iar din 1933 centre de instrucție. Efectivele I.G.J. au variat între 1931 și 1939 între 598-963 ofițeri, 8.138-10.186 subofițeri și 21-27.000 trupă în termen[32].

Așadar, legea nu s-a aplicat în ceea ce privește profesionalizarea jandarmeriei, a numărului de posturi și a efectivelor. De asemenea, tot din anii 1931-1933 se renunță la noile denumiri ale gradelor și se revine la cele militare[33]. Menționăm că lucrarea de față este prima din literatura de specialitate care semnalează și analizează neaplicarea legii din anul 1929.

Jandarmeria rurală a mai trecut prin câteva reorganizări minore în perioada 1932-1939 (existența efemeră a sub-inspectoratelor teritoriale, echivalente cu fostele brigăzi, trecerea între 1938-1939 a polițiilor județene în subordinea legiunilor de

[29] A.N.I.C., fond I.G.J., Dosar 1/1893, f. 119 v.
[30] *Ibidem.*
[31] *Ibidem,* f. 139.
[32] Vasile Mihalache, Ioan P. Suciu, *Istoria jandarmeriei române (1850-2000),* Ed. Sylvi, București, 2000, p. 113.
[33] Detalii referitoare la ierarhia jandarmilor din anii 1929-1931 se regăsesc la textele explicative ale fotografiilor 30-35.

jandarmi). La 17 martie 1932 este promulgată *Legea asupra corpului subofițerilor* – reangajații sunt redenumiți oficial *subofițeri* (deși în Armată, în perioada 1930-1932, s-a folosit frecvent în loc de *reangajat*). Abia de acum subofițerii nu mai sunt considerați *trupă,* ci categorie distinctă de grade, intermediară între militarii în termen (de acum sinonimi cu *trupa*) și ofițeri. Gradele rămân tot trei – subofițer-instructor, plutonier, plutonier-major[34].

Noua *Lege pentru organizarea Jandarmeriei* adoptată la 3 iunie 1939[35] aducea modificări față de textul legii din 1929, dar aceste prevederi nu reprezentau o modificare a situației reale din acel moment.

Legea prevedea existența în continuare a militarilor în termen; la subofițeri apărea un grad în plus – plutonierul-major-adjutant, existent în armată de 1-2 ani, dar neintrodus în jandarmerie. Jandarmeria rurală nu a suferit modificări majore de structură în anii celei de-a doua conflagrații mondiale (în afara faptului că din rezerviști și militari activi s-au constituit unități de poliție militară) – desigur menționăm desființarea formațiunilor din teritoriile pierdute în 1940, dar și înființarea unora noi în Transnistria, între 1941-1943. Începând cu 8 noiembrie 1939 se modifică numele a două grade de subofițer din armată (inclusiv din Jandarmerie): subofițerul-instructor devine sergent-major (grad dispărut ca nume în Armată din 1911, iar din Jandarmeria rurală, dar și aeronautică, din 1918), iar plutonierul-major-adjutant devine plutonier-adjutant[36]. Până la desființarea jandarmeriei nu mai apar alte modificări în ierarhie, cu excepția faptului că în 1948 se înființează gradul de sergent-instructor, superior sergentului – era destinat trupei în termen, iar plutonierul-adjutant este redenumit plutonier-major-șef (modificări introduse în toate structurile militare)[37].

Ultima lege de organizare a Jandarmeriei va fi cea adoptată la 22 aprilie 1943, modificată la 28 martie 1947[38]. Schimbările în organizare nu au fost esențiale, menționăm doar că în 1943 I.G.J. este mutat, din nou, la Ministerul de Război, iar în 1947 revine definitiv la M.A.I.; de asemenea, printr-un ordin, la data de 23 august 1945 secțiile de plasă sunt înlocuite cu sectoare, comandate de un ofițer[39], și nu de un subofițer, cum erau fostele secții. Deficitul de ofițeri nu a făcut posibilă aplicarea acestei prevederii în marea majoritate a plășilor. După 23 august 1944, ca

[34] *Regulamentul Legii asupra Corpului Subofițerilor*, în„Monitorul Oficial", nr. 117, partea I, din 24 mai 1933, p. 5 (3615) – 15 (3625).

[35] *Lege pentru organizarea Jandarmeriei,* în „Monitorul Oficial", nr. 126, partea I, din 3 iunie 1939, p. 5 (3480) – 7 (3485).

[36] *Decret-lege asupra înaintărilor în armata de uscat,* în „Monitorul Oficial", nr. 259, partea I, din 8 noiembrie 1939, p. 237 (6431).

[37] *Decretul nr. 18 pentru stabilirea uniformelor Armatei Republicei Populare Române,* în „Monitorul Oficial", Partea I, nr. 101/30 aprilie 1948, p. 22 (2968) și 25 (2971).

[38] Vasile Mihalache, Ioan P. Suciu, *Din istoria legislației Jandarmeriei Române,* Ed. Societății Tempus România, București, 1995, p. 586-605.

[39] Vasile Mihalache, Ioan P. Suciu, *Jandarmeria română. Pagini dintr-o istorie nescrisă 1859-1949,* Ed. Ministerului de Interne, București, 1993, p. 168.

urmare a imixtiunii U.R.S.S., efectivele I.G.J. au fost mult diminuate – cifra minimă atinsă a fost la 10 mai 1945, cea de 12.279 jandarmi[40]. În ultimul an de existenţă a I.G.J. efectivele încep să crească, mai ales prin înfiinţarea de unităţi de intervenţie. În 1948 efectivele I.G.J. se ridicau la 19.807 ofiţeri, subofiţeri, angajaţi civili şi 12.700 militari în termen[41].

Menţionăm că, din păcate, majoritatea lucrărilor de specialitate care abordează istoria militară au luat sau iau ca reper ierarhia gradelor inferioare din momentul redactării textului şi nu cel din perioada istorică la care se face referire – printre cele mai des întâlnite erori se numără considerarea sergentului-major ca fiind primul grad de subofiţer, indiferent de perioadă, echivalarea termenului de *reangajat* cu cel de *subofiţer* şi înţelegerea greşită a termenului *trupă*.

Uniformele jandarmeriei rurale

Toate imaginile din volum conţin detalii cu privire la evoluţia uniformei Jandarmeriei rurale, de asemenea şi documentele 24-30. Vom schiţa aici doar câteva informaţii referitoare la uniformele militare din România şi la evoluţia uniformelor Jandarmeriei rurale, pentru familiarizarea cititorului cu acest subiect. În primul rând, trebuie cunoscut faptul că termenul de *uniformă* este diferit faţă de cel de *ţinută*: trecerea la altă ţinută presupune schimbarea unor articole cu altele, nu neapărat a întregii uniforme – de exemplu, purtarea coifului în locul capelei. Uniformele Jandarmeriei rurale nu au fost mult diferite faţă de cele ale Armatei – doar cromatica unor articole şi prezenţa altora în plus. În mentalul colectiv al oamenilor se asociază ideea de culoare albastră pentru uniforma forţelor de ordine, ceea ce nu este adevărat. Jandarmeria a avut numai uniforme de culoare albastră doar în prima perioadă, 1893-1913, când aproape fiecare armă deţinea tunică sau capelă specifică numai armei respective, culorile variind (de exemplu, infanteria avea tunică bleumarin cu un rând de nasturi, vânătorii şi artileria, tunică maro cu două rânduri de nasturi, administraţia şi intendenţa, tunici negre etc.).

Vom realiza o mică sinteză a anilor şi a culorilor specifice Jandarmeriei rurale (menţionăm că este vorba de anii de confecţionare, nu şi de purtare, modelele vechi fiind purtate până la epuizare): între anii 1893-1913 jandarmii au avut tunici, capele, chipie (ofiţerii) de culoare bleu-jandarm (albastre); pantalonii erau gri-închis; între 1913-1916, în paralel, ţinuta bleu-jandarm (la paradă), cu cea cenuşiu-verzui (la restul ţinutelor); între 1916-1923, doar ţinuta cenuşiu-verde sau cenuşiu-bleu (în funcţie de model), cu pantaloni de aceeaşi culoare la campanie şi negri la restul ţinutelor; între anii 1923-1929 şi 1941-1949 jandarmii au avut numai ţinute kaki (în primul interval pantalonii erau negri); între 1929-1930 s-au confecţionat numai uniforme bleu-jandarm (albastre) cu pantaloni negri; iar între 1930-1941, în paralel, atât uniformele bleu-jandarm, pentru ocazii festive – pe stradă în afara serviciului,

[40] Florin Şperlea, *De la armata regală la armata populară. Sovietizarea armatei române (1948-1955),* Ed. Ziua, Bucureşti, 2003, p. 61.

[41] A.C.N.S.A.S., fond Documentar, Dosar 9058, vol. 6, f. 81.

la ceremonii și alte ocazii prevăzute de regulamente -, cât și uniforma kaki, pentru majoritatea timpului. Menționăm că la uniformele bleu-jandarm culoarea de armă a fost mereu cea roșie, la Jandarmeria rurală, iar la restul uniformelor (cenușii sau kaki) culoarea de armă a fost bleu-jandarm cu vipușcă roșie, iar din 1941 numai bleu-jandarm. Așadar, din cei 56 de ani de existență, Jandarmeria a avut numai uniforme albastre timp de 21 de ani, iar albastre în combinație cu alte uniforme, timp de 14 ani. Restul de 21 de ani a reprezentat „supremația" unei singure culori (șase ani cenușiul, în diferite nuanțe și 19 ani kakiul). Mantalele au avut, de obicei, culoarea capelei/ sepcii/ chipiului și a vestonului. Au existat și perioade când culoarea bluzei de vară a fost diferită față de cea a vestonului: cenușie, ulterior albă, pentru toate gradele (1893-1913); din nou bluza albă, dar numai pentru subofițeri și ofițeri, nu și pentru trupa în termen (1930-1941). Nu detaliem aici sursele de documentare pe baza cărora am realizat sinteza privind evoluția uniformelor Jandarmeriei rurale din România, deoarece la fiecare imagine sunt menționate izvoarele pe baza cărora au fost redactate datările și descrierile.

Uniformele jandarmilor pedeștri și călări nu au fost cu mult diferite față de cele ale ruralilor, dar ele nu fac obiectul acestui volum (sunt doar menționate anumite diferențe și asemănări).

Evidențiem, în continuare, și caracteristicile identitare ale uniformelor de jandarmi. În primul rând eghileții – față de perioada comunistă și cea de după 1989, când aceștia erau purtați de majoritatea armelor și numai la ținutele de ceremonie -, în perioada regală eghileții aveau altă simbolistică, când erau o garnitură purtată la toate ținutele (eventual nu și la campanie), dar numai de anumite arme sau unități: de către ofițerii de stat-major, de către ofițerii de administrație și intendență; iar de către toate gradele, inclusiv de către trupa în termen, eghileții erau purtați de către unități de gardă, jandarmi și grăniceri. În ceea ce privește culoarea eghileților acestor structuri, sunt oferite detalii în textele explicative ale unor imagini. Jandarmii rurali au purtat fără întrerupere eghileți albi, pe pieptul drept, între anii 1893 -1948. Doar în ultimul an de existență aceștia au fost abandonați, ca urmare a proclamării R.P.R. și a debutului sovietizării uniformelor. Eghileții erau o garnitură care simboliza o armă specială și un prestigiu față de restul militarilor, dar încurcau, în general, militarii la manevrarea puștilor și carabinelor. Mai mult, purtătorii de eghileți albi, în cazul nostru și jandarmii, aveau și problema întreținerii lor (se murdăreau ușor).

Coiful a fost al doilea element identitar al jandarmilor. Inițial, coiful cu țui a fost folosit de către jandarmii pedeștri, în 1868. Jandarmeria rurală l-a folosit între 1893-1941. La început a fost confecționat din oțel, iar din anii '20 din piele de toval neagră. Se pare că între 1918-1926 acest articol nu a fost confecționat pentru Jandarmeria rurală, dar faptul nu este încă cert. În mod greșit, jandarmii români sunt asociați cu militarii austro-ungari, din cauza coifului. Armata austro-ungară nu a deținut acest tip de coif, doar cea germană. Acest articol nu a fost introdus în România numai datorită influenței germane. Coiful cu țui a fost specific, în general,

poliţiilor din Europa – de exemplu, jandarmii din Rusia începutului de secol XX aveau asemenea articol în dotare. Menţionăm că acest coif nu era folosit la ţinuta zilnică, ci la cele de serviciu şi de ceremonie, dar şi la ţinuta de campanie (între 1916 şi 1918), aşadar nu era purtat în majoritatea timpului.

Alt element identitar al uniformei Jandarmeriei rurale a fost culoarea bleu-jandarm – fie că era culoarea de fond a uniformei sau numai culoare de armă, ea a fost mereu prezentă la uniforma jandarmului rural. Alături de culorile verde-vânător de munte şi verde-grănicer, bleu-jandarmul este numită după numele armei, culorile respective având o nuanţă specifică. Bleu-jandarmul a fost o nuanţă deschisă de albastru, aproape ca bleu-cielul aviaţiei (ca dovadă stau fotografiile de epocă şi puţinele articole de echipament păstrate) – doar între anii 1930-1941 postavul folosit la uniformele trupei în termen a fost albastru-închis. Bleu-jandarmul (scris iniţial bleu-gendarme) este preluat ca şi culoare de armă de către Securitate şi de Trupele de Securitate, dar se închide nuanţa. Din păcate, după 1990, uniformele actualei Jandarmerii nu au preluat nuanţa specifică de bleu-jandarm, ci un albastru mult mai închis, pentru vestoanele cu rever. O altă diferenţă faţă de actuala Jandarmerie este că tresele şi galoanele Jandarmeriei rurale erau aurii sau galbene şi nu albe, ca în perioada 1990 până în prezent. Doar jandarmii pedeştrii au avut trese albe, în anumite etape, toate ante 1912.

Dotare – armament şi localurile posturilor

Spre deosebire de Poliţie (care îşi desfăşura activitatea în mediul rural, unde pericolul cauzat de aglomerarea urbană limita folosirea armelor de foc la revolvere, ulterior pistoale) Jandarmeria rurală (din cauza faptului că îşi desfăşura activitatea şi în afara localităţilor, unde era nevoie de armament cu bătaie lungă pentru rănirea infractorilor fugari) a avut o dotare cu armament portativ similară cu cea a infanteriei sau a altor arme din Armată: ofiţerii şi purtătorii celui mai mare grad aparţinând subofiţerilor deţineau pistoale, iar ca armament alb săbii, ulterior, stilete. Restul gradelor inferioare aveau în dotare carabine (puşti cu ţeava scurtă), mai rar puşti normale, lungi, iar ca armă albă, baioneta. Ca o regulă generală în istoria armatei, atunci când apare un nou model de armă portativă, este dotată în primul rând infanteria, apoi restul armelor, pe ultimul loc fiind internele (Jandarmeria, Poliţia, pompierii şi penitenciarele). Jandarmeria a avut mereu o dotare bună, cu armament similar cu cel al restului Armatei. Menţionăm că în toată perioada 1893-1949 jandarmii nu au avut nimic intermediar în dotare între armele de foc/ albe şi lupta corp la corp. Doar pe timp de campanie, în misiuni periculoase sau la instrucţie jandarmii purtau întreaga unitate de foc (de obicei două cartuşiere pentru puşcă, cu capacitate diferită, în funcţie de perioadă şi modelul de armă); în timpul patrulărilor obişnuite jandarmii aveau la ei jumătate de unitate de foc (o cartuşieră) sau chiar numai puşca încărcată, fără cartuşiere (puştile cu repetiţie aveau, de obicei, capacitatea de cinci cartuşe). Bastoanele (de lemn, apoi de cauciuc) erau folosite numai de poliţie. Detalii privind modelele de arme folosite de jandarmi se regăsesc în imaginile 17, 40, 50 şi 53.

Din punct de vedere al locațiilor posturilor, situația s-a prezentat în felul următor: au existat trei categorii de locații - gospodării, locuințe sau alt gen de construcții închiriate de către Jandarmerie; posturile funcționau în interiorul primăriilor; posturile funcționau în clădiri special construite în acest scop, proprietate a Jandarmeriei. În perioada interbelică, un post-tip standard de jandarmi (în cazul în care existau fonduri și locații pentru construirea lui) avea următoarele încăperi: cancelaria, arestul, camera familiei șefului de post, bucătăria acestuia, dormitorul trupei în termen, bucătăria jandarmilor în termen, cămara de alimente și coridoare. Nu erau prevăzute toalete sau băi. În plus, postul ideal mai avea o grădină unde jandarmii cultivau legume și fructe[42]. Cum însă după 1929 numărul de reangajați dintr-un post a crescut de la unu la doi, ulterior chiar trei persoane, cazarea subofițerilor în incinta postului a devenit imposibilă, așa că s-a adoptat soluția (păstrată și de către Miliție) ca în localul postului să locuiască permanent doar trupa în termen, iar angajații să dețină locuință proprie, iar la post să stea doar în timpul orelor de serviciu. Sediile secțiilor și companiilor (ulterior legiunilor) erau clădiri mai elaborate. Detalii referitoare la locațiile posturilor și secțiilor se găsesc în documentele 22-23 și în textele și imaginile 6 și 41.

Atribuțiile și statutul jandarmilor rurali

Datorită atribuțiilor sale de poliție a satelor, iar pe timp de război și de poliție militară, arma jandarmerie, în general, și, în special, cea rurală era considerată o armă de elită, specială – accederea în cadrul acesteia, ca și în cadrul altor arme speciale, ca grănicerii, presupunea o exigență mai mare în selecția personalului. În primul rând, Jandarmeria rurală se deosebea de alte arme prin faptul că subunitățile erau împrăștiate în localități aflate la mare distanță. În schimb, în Armată, inclusiv la jandarmii pedeștri și călări, unitățile erau cantonate și își desfășurau activitatea într-o singură cazarmă, unde se afla tot regimentul, batalionul sau compania. În schimb, la jandarmii rurali, compania (din 1929 legiunea) avea posturi în tot județul. Aceasta presupunea existența unei imense responsabilități pentru șefii de posturi, pentru reangajați, în general. Ofițerii aveau mai mult rol de control, și nu de comandă efectivă a subordonaților sau de rezolvare a infracțiunilor. Marea majoritate a infracțiunilor erau soluționate de șefii de post, care se ocupau în același timp de patrulările obișnuite, de evidența populației și a rezerviștilor (era considerat șef de garnizoană în comună), dar și de întreținerea postului, instruirea și hrănirea militarilor în termen din subordine. Toți jandarmii aveau o dublă specializare: pe lângă cea militară de bază ei erau instruiți, în funcție de categoria de grad, în cunoașterea legilor și, în general, în activitatea de poliție.

Toate regulamentele serviciului interior ale Jandarmeriei prevedeau că jandarmul rural aflat în misiune (patrulare, cercetarea infracțiunilor, urmărirea infractorilor sau

[42] A.N.I.C., fond I.G.J., dosarele cu schițe ale sediilor posturilor, secțiilor, companiilor, legiunilor și inspectoratelor de jandarmi: 1/1920, 1/1921, 5/1928, 4/1928-1930, 3/1930, 4/1930-1932, 13/1933, 11/1933-1934, 8/1934-1935.

escortarea arestaților) avea statut de santinelă. Un militar stătea, de obicei, câte trei ore în gardă, după care urma perioada de repaus în corpul de gardă; jandarmii, în schimb, funcționau aproape permanent în această poziție.

Jandarmii au fost detestați în perioada interbelică de amândouă extremele din sfera formațiunilor politice – atât de extrema dreaptă, cât și de extrema stânga, reprezentată de P.C.(din)R. Membri ai acestor formațiuni politice au fost urmăriți, arestați și anchetați de către jandarmi, în mediul rural, și de către Poliție (Siguranța Statului era parte integrantă din Poliție), în mediul urban. Drept răzbunare din partea autorităților comuniste, începând cu anul 1945, cadre din Jandarmerie au fost îndepărtate din activitate, ulterior încarcerate (penitenciarul Făgăraș era de obicei destinația foștilor oameni ai legii).

Detalii referitoare la atribuțiile și statutul jandarmilor se găsesc în descrierile imaginilor 5, 25, 36-39, 46-48.

Mentalul colectiv referitor la jandarmi

Discursul comunist și istoriografia comunistă în special au avut ca o constantă denigrarea permanentă a jandarmilor, prezentându-i ca pe niște „unelte ale represiunii burghezo-moșierești", „călăi ai clasei muncitoare", „trupe de represiune" și alte expresii specifice limbajului de lemn specializat în discreditarea instituțiilor „fostului regim". Jandarmul, mai exact șeful de post, a fost prezentat în cinematografia comunistă ca un personaj brutal, limitat intelectual, servil, criminal și incompetent. Din păcate, această atitudine a dus la amânarea studierii istoriei Jandarmeriei și la pierderea multor informații orale, documente, uniforme și alte materiale. Un subiect neabordat în literatura de specialitate din România (locul jandarmului în mentalul țăranului, dar și statutul acestuia) poate fi caracterizat prin următoarele cuvinte: un personaj al satului și al statului, dar și un străin pentru comunitate. Pentru comparație menționăm că în Franța s-a realizat un volum întreg dedicat mentalului colectiv referitor la jandarmi[43]. Toate legile de organizare ale Jandarmeriei rurale prevedeau ca jandarmii să nu fie originari din județele unde își desfășoară activitatea, iar soțiile acestora să nu fie originare din comuna respectivă – prin urmare, jandarmul era, automat, considerat un străin (dar nu un marginal) pentru comunitate. Amănunte desper acest subiect au fost detaliate în textele de prezentare ale imaginilor 13-15.

Infracțiuni comise de țărani

Studierea documentelor emise de Jandarmerie, a presei și a surselor de istorie orală relevă faptul că cele mai multe delicte realizate de țărani în prima jumătate a secolului XX erau cele cu caracter economic sau cele legate de ocupațiile rurale: braconajul, pășunatul în locuri nepermise, arderea miriștilor, neplata impozitelor, torturarea animalelor (fotografiile 18, 23, documentele 4-5, 7, 14-15, 21) – acestea erau realizate în mod constant de majoritatea țăranilor – în viziunea cărora, ele nu constituiau infracțiuni; urmau furturile, mai ales de animale (cei mai temuți și bine

[43] Yann Galera, *Les gendarmes dans l'imaginaire colectif. De 1914 a nos jours*, Nouveau Monde Edition, f. l., 2008.

organizați erau hoții de cai), scandalurile publice și crimele, ultimele două fiind realizate în majoritatea cazurilor în urma consumului exagerat de băuturi alcoolice (alcoolismul, sifilisul și pelagra au fost considerate cele trei plăgi ale României interbelice). Când țăranii erau victime ale furturilor, aceștia colaborau constant cu jandarmii, pentru prinderea infractorilor și recuperarea prejudiciilor; în cazul în care oamenii legii anchetau fapte precum braconajul, neplata impozitelor (care afectau avutul statului) comunitatea se arăta ostilă față de jandarmi; dar și în cazul unor calamități naturale, precum incendiile, populația se arăta, de obicei, pasivă (documentul 17). Este demn de menționat că în perioada interbelică exista deja protecția animalelor, aceasta fiind realizată de către Biserică și jandarmi – ultimii aveau misiunea de a sfătui și de a sancționa țăranii care torturau animalele domestice (documentele 18-20).

Infracțiuni și abateri comise de jandarmi

Infracțiunile comise de oamenii legii erau variate, de la simple abateri de la regulamente (ca portul neregulamentar sau neglijent al ținutei), la infracțiuni grave (maltratarea suspecților și infractorilor, complicitate la infracțiuni, furt, braconaj, viol). Adesea, în circularele și ordinele emise de șefii Jandarmeriei erau evidențiați, în paralel, jandarmii merituoși și jandarmii care comiseseră infracțiuni. Amănunte despre subiect se găsesc în textele imaginilor 19-20 și în documentele 2-3, 6, 8-13 și 16.

Miliția. Înființarea D.G.M.

În data de 23 ianuarie 1949 era înființată Miliția[44] (D.G.M.), prin unificarea Poliției cu structurile teritoriale din mediul rural ale Jandarmeriei (centrele de instrucție, unitățile operative și de pază din Jandarmerie, vor constitui Trupele de Securitate). Pe lângă faptul că a fost o instituție represivă și că aproape întreg personalul fostei jandarmii a fost înlocuit, înființarea D.G.M. a fost un element care, teoretic, urma să modernizeze și să unifice sistemul polițienesc din România – până în acel moment existau două „polții" – Jandarmeria rurală în mediul rural și Poliția în mediul urban.

Organizare, efective, ierarhie

Structura miliției a rămas în continuare teritorială – cum subiectul lucrării este miliția din mediul rural –, menționăm doar că începând cu anul 1949 este înființat un post de miliție în fiecare comună (după 1929 unele comune nu mai aveau post de jandarmi); efectivele unui post variau între trei și nouă milițieni. În privința Miliției, constatăm următorul fenomen: în perioada 1949-1956 efectivele prevăzute vor fi în continuă scădere[45], în timp ce efectivele existente vor fi în continuă creștere, între anii 1949-1953; astfel, se va ajunge ca în martie 1953, efectivul existent să coincidă cu cel prevăzut; este vorba de efectivul total, căci în privința categoriilor – ofițeri și

[44] „Monitorul Oficial", Partea I A, nr. 19, 23 ianuarie 1949, p. 798.

[45] Pentru efectivele prevăzute ale Miliției (anii 1949-1960), vd. Dumitru Lăcătușu, „Miliția RPR între 1949-1960", în: *Structuri de partid și de stat în timpul regimului comunist. Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România*, vol. III, Ed. Polirom, Iași, 2008, p. 196.

sergenți –, existau mai puțini ofițeri decât cei prevăzuți, o parte din sergenți ocupând funcţii ce erau corespunzătoare ofițerilor. Evoluția ierarhiei milițienilor în perioada 1949-1957 va fi abordată în descrierile imaginilor 58-60[46].

Uniformele miliției

La fel ca la Jandarmeria rurală, schițăm doar evoluția sumară a acestora între anii 1949-1952: fondul uniformelor a rămas același – gri-bleu, la fel și culoarea de armă – roșu închis cu paspoal roșu. Schimbările au fost frecvente, mai ales în perioada 1949-1952[47]: în 1949 tresele au fost inițial galbene, fiind, mai apoi, înlocuite cu unele albe; emblema de șapcă, inițial identică cu cea a Armatei, Securității și Trupelor M.A.I., se modifică la sfârșitul anului, fiind adoptată steaua roșie cu stema în mijloc; în 1950 se modifică însemnele gradelor inferioare; în 1952 sunt modificate anumite aspecte ale uniformei – forma șepcii, epoleților, buzunarelor, petlițelor și însemnele de grad ale ofițerilor; 1952-1957 este cea mai sovietizată etapă a uniformelor din România.

Dotare – armament și localurile posturilor

În domeniul locațiilor posturilor din mediul rural situația nu s-a schimbat prea mult față de etapa Jandarmeriei - unele posturi nou înființate au fost amplasate în casele foștilor „chiaburi" expropriați și deportați/încarcerați. Având în vedere că efectivele militare ale României au fost cele mai mari la pace în intervalul 1949-1956, și, implicit, efectivele Miliției au cunoscut o extindere substanțială, dotarea cu armament era deficitară – arme insuficiente, defecte sau aparținând unor modele vechi; prioritare pentru înarmare erau M.Ap.N. (din 1950 redenumit M.F.A.), iar din M.A.I., trupele de securitate și de grăniceri. Mulți milițieni foloseau carabinele Mannlicher, aceleași pe care jandarmii rurali le aveau la Răscoala din 1907. Detalii referitoare la tipurile de arme și la dotarea D.G.M. sunt indicate în textele de prezentare ale imaginilor 61-62 și în documentul 34.

Atribuțiile milițienilor

Față de jandarmii rurali, atribuțiile milițienilor erau mult diminuate (ne referim la mediul rural) – anchetarea infracțiunilor mai importante se realiza de miliția de la sediul de plasă sau de județ, iar din 1950 de către miliția raională sau regională. De asemenea, rolul de poliție militară a fost eliminat. Practic, posturile de miliție aveau rol de evidență a populației, de asigurarea a ordinii publice și de constatare a infracțiunilor, precum și de rezolvare a celor minore.

Mentalul colectiv referitor la milițieni

Acesta a variat în funcție de impactul pe care l-a avut regimul comunist, respectiv colectivizarea, asupra comunităților rurale[48]; nu toți milițienii nou angajați în locul jandarmilor erau niște brute incompetente; majoritatea celor de la baza

[46] A se vedea și Nicolae Adrian Alexe, *Port popular și uniformă a statului într-un portret de nuntă din anii 1950-1952*, în „Cibinium 2013", Ed. „ASTRA Museum", Sibiu, 2013, p. 221-233.

[47] Nicolae Adrian Alexe, Emil Boboescu, *Uniformele formațiunilor Ministerului de Interne (1948-1953)*, în „Buletinul Muzeului Militar Național", serie nouă, nr. 10-11, București, 2013, p. 208-223.

[48] Mai multe detalii în Nicolae Adrian Alexe, *Port popular și uniformă a statului într-un portret de nuntă din anii 1950-1952*, în „Cibinium 2013", Ed. „ASTRA Museum", Sibiu, 2013, p. 221-233.

ierarhiei erau tineri dornici să scape de greutatea unei munci agricole sau industriale. Vreme de aproximativ un deceniu de la desființarea Jandarmeriei rurale, în multe sate, țăranii mai foloseau încă, din obișnuință, termenul de *jăndar* în loc de *milițian*.

Infracțiuni și abateri comise de milițieni

Acestea au rămas asemănătoare cu cele comise de jandarmi. Schimbarea masivă a cadrelor cu unele „noi", slaba pregătire a noilor angajați ai Miliției au însemnat creșterea gradului de incompetență în cadrul D.G.M.; chiar conducerea P.M.R. și a M.A.I. a ajuns să fie profund nemulțumită de activitatea Miliției. Printre lipsurile existente, se remarcau: „nivelul cunoștințelor profesionale și politice a majorității cadrelor nu este la nivelul sarcinilor, lucru ce s-a remarcat mai ales la unele cadre de conducere regională"; „nu s-a reușit să se ducă o muncă științifică de cunoaștere a cadrelor; nu s-a reușit să se cunoască cadrele cu perspective și să fie urmărită creșterea lor"; „conducerea Miliției nu a știut să aleagă cadre care să constituie rezerve pentru promovarea lor la nevoie în posturi de conducere"[49]. Mai multe amănunte despre abaterile milițienilor pot fi găsite în descrierea imaginii 65 și în documentele 35-38 și 40.

Infracțiuni comise de țărani

În noua „orânduire" cele mai grave infracțiuni erau cele considerate împotriva ordinii de stat, a noului regim. Simplul fapt de a fi un țăran bogat era un motiv suficient de a fi arestat de organele M.A.I.; nu mai detaliem aici participarea milițienilor la colectivizarea demarată în anul 1949. Menționăm că, în urma celui de Al Doilea Război Mondial, a plății imensei despăgubiri de război către U.R.S.S. și a industrializării forțate, nivelul de trai scăzuse în România, iar infracționalitatea crescuse.

Concluzii

Evoluția ierarhiei, structurilor și uniformelor Jandarmeriei rurale și Miliției din mediul rural a fost strâns legată de evoluția Armatei; modificările acestor trei aspecte au fost mai frecvente față de restul structurilor militare. Unele din elementele care au dat originalitate celor două structuri au fost gradele omonime cu arma: gradul de *jandarm* și cel de *milițian*.

[49] A.N.I.C., Fond C.C. al P.C.R., Secția Administrativ – Politică, Dosar 4/1952, f. 35.

Privire de ansamblu a expoziției *Jandarmii și milițienii de la sate*

Ramele digitale conținând fotografii și documente

Expoziția a fost animată de un sergent de jandarmi rurali din România,
cu uniforma anilor 1895-1913.

Fotografia 1 - Grad inferior, reangajat, Jandarmeria rurală, tunică model 1893-1895/1905

Ținuta din imagine a fost prima uniformă a jandarmeriei rurale din România, armă înființată la data de 1 septembrie 1893[1]. Jandarmul poartă tunică realizată din postav de culoare bleu-jandarm (o nuanță specifică de albastru deschis, cu o ușoară tendă de gri); epoleții și gulerul sunt de culoare roșie, iar eghileții albi. Tunica se încheia cu 7 nasturi de culoare galbenă lucitoare, din metal (ultimul de jos nu este vizibil). În imagine nu apar tresele de la manșetă, așadar nu poate fi stabilit gradul jandarmului. La ținuta de ceremonie, în loc de epoleții roșii (precum cei din imagine), se purtau trefle albe, în rest, la toate celelalte ținute (de serviciu, zilnică, de campanie și de bal) se purtau epoleții din imagine. La toate ținutele, peste tunica din imagine se purta centura simplă, din piele neagră. Acest model de uniformă s-a confecționat până în 1913. Gradul militarului din imagine poate fi: jandarm, caporal (sau brigadier), sergent sau sergent-major.

Între 1893-1908, în Jandarmeria rurală au existat numai ofițeri și reangajați, nu și trupă în termen. Dacă jandarmul ar fi fost pedestru (din orașe), ar fi avut gulerul și epoleții albi, iar tunica ar fi fost bleumarin, ceea ce s-ar fi observat chiar și într-o fotografie alb-negru, prin faptul că bleumarin-lu ar fi fost apropiat de negru. Eghileții albi erau prezenți la gradele inferioare numai la jandarmi (rurali, pedeștri), la cei călări erau de culoarea galbenă). Pe baza acestor elemente, am stabilit că este vorba de un jandarm rural.

Aflat în fața aparatului de fotografiat, militarul încalcă două reguli de purtare a uniformei: are eghileții nearanjați și nu poartă centură (numai ofițerii puteau purta tunica fără centură). La ținutele de ceremonie, serviciu și bal, gradele inferioare aveau pe cap coif, iar la ținutele de campanie și zilnică capela realizată din postav bleu-jandarm. Eghileții erau prezenți la toate ținutele, chiar și la cea de campanie, fiind un simbol al jandarmilor; au fost introduși prima dată în anul 1850 (pentru jandarmii din Moldova, care aveau în acea perioadă rol de armată teritorială) și scoși din dotarea jandarmilor în 1948, odată cu debutul sovietizării uniformelor. Pe tot parcursul perioadei 1893-1948, eghileții jandarmilor rurali vor fi albi (până în anii '20-'30 aceștia au fost împletiți, ulterior neîmpletiți). În afară de jandarmi, arme care au mai avut eghileți pentru toate gradele au fost grănicerii (galbeni, ulterior verde-grănicer) și unitățile de gardă (galbeni). În rest, doar ofițerii de stat major și cei de administrație și intendență mai aveau dreptul de a purta această garnitură.

Pe fotografie, sub imagine, este tipărită stema României și textul *Visit Portrait*; pe verso, este tipărit un desen reprezentând doi „putii" sub care scrie *Souvenir*, iar jos *Michel Goldstein Bucarest*; mai prezintă însemnare manuscrisă cu creion negru: *Clișeu mic* [restul cuvintelor indescifrabile].

Proprietar fotografie: Sorin Muntean, București.

[1] A.N.I.C., fond I.G.J., Dosar 1/1893, f. 1.

V.S.L. POR P.E.T.

Fotografia 2 - Grad inferior, reangajat, Jandarmeria rurală, tunică model 1893-1895/1905

Descrierea uniformei este identică cu a fotografiei precedente, cu mențiunea că jandarmul nu poartă corect eghileții – capetele lor se agățau de primul, respectiv de al doilea nasture de sus al tunicii, ca în imaginea 1. Aici militarul poartă capetele agățate de nasturii 2 și 3. Persoana din imagine, ca și cea din fotografia 1, putea avea următoarele grade: jandarm, brigadier (echivalent cu caporalul), sergent sau sergent-major.

Uniforma jandarmilor din fotografiile 1 și 2 a fost purtată și în timpul Răscoalei țărănești din 1907. Am numit modelul de uniformă 1893-1895/1905 din următoarele considerente: deși Jandarmeria rurală este înființată în 1893, regulamentul uniformelor acesteia este publicat abia în 1895[1]; imaginile de epocă ne arată că uniforma nu s-a schimbat din 1893 până în 1895; pentru că majoritatea efectivelor erau călări, efectele erau specifice trupelor călări: se purta sabie în loc de baionetă, pantaloni dublați cu material în zona pulpelor, botfori (cizme de călărie) cu pinteni, iar tunica era căptușită la capetele inferioare cu două triunghiuri roșii, astfel că, la călărie, când poalele se răsfrângeau, să fie vizibile; din 1903 toții jandarmii rurali devin pedeștri, iar din 1905 uniforma se adaptează acestei situații: se introduce port-baionetă la centură în loc de sabie, se introduc pantalonii nedublați cu material, la fel ca la infanterie, se introduc cizme de infanterie, se elimină triunghiurile roșii[2].

Uniforma model 1893 a fost modelul cel mai longeviv din istoria Jandarmeriei rurale: s-a confecționat până în anul 1913; au existat câteva modificări pe parcurs, amintite în acest paragraf și altele, pe care le vom aborda în paginile următoare. În toată perioada cuprinsă între1893-1913 gradele inferioare din Jandarmerie au avut capelă bleu-jandarm, tunica descrisă (bleu-jandarm), pantaloni gri-închis (în limbajul de epocă culoarea gri era desemnată prin termenul *ser*) cu vipușcă roșie; centura, cartușierele, cizmele erau confecționate din piele neagră; coiful era din oțel.

Epoleții nu indicau gradul, acesta fiind reprezentat de tresele cusute pe manșetă; doar la bluza de vară tresele inelare de pe epoleți indicau gradul. Eghileții sunt realizați din lână subțire albă[3].

Fotografia nu prezintă însemnări manuscrise sau tipărite.

Proprietar fotografie: Sorin Muntean, București.

[1] *Regulamentul uniformei jandarmeriei rurale*, în „Monitorul Oficial" nr. 287, partea I, din 31 martie 1895; regulamentul este complementar cu ***, *Descrierea uniformelor Armatei*. Ediție Oficială, Imprimeria Statului, București, 1895.

[2] „Monitorul Oficial" nr. 200, partea I, din 9/22 decembrie 1895, p. 6778.

[3] ***, *Descrierea uniformelor Armatei*. Ediție Oficială, Imprimeria Statului, București, 1895, p. 39-40 (ca ai jandarmilor pedeștri).

Fotografia 3 – Doi sergenți-majori de jandarmi rurali, reangajați, în ținuta zilnică de vară, model 1893-1895/1905

Pe timpul verii, în loc de tunică, militarii purtau un veston de vară numit *bluză*. Ofițerii din armată (indiferent de armă, pentru că tunicile variau ca formă și cromatică de la armă la armă, dar bluzele de vară erau unicat pentru toate armele) purtau vara, conform regulamentului din 1895, fie o bluză din pânză cenușiu închis, fie o bluză de lână subțire (camgarn) de culoare cenușiu deschis[1]; amândouă aveau câte două rânduri a câte șase nasturi. Ultimul model se menține și în regulamentul din anul 1912[2]. Jandarmii rurali și polițiștii dețineau și ei asemenea bluze, cu mențiunea că la aceste structuri nu numai ofițerii aveau bluze de acest gen, ci și gradele inferioare. Având în vedere acest element, recunoaștem în dreapta fotografiei doi militari purtând însemnele de sergenți majori de Jandarmi rurali, în ținuta zilnică de vară model 1893-1895/1905. Inițial, conform regulamentului din 1895, gradele inferioare din Jandarmeria rurală aveau vara bluză cenușiu-închis, cu două rânduri de nasturi[3]; ulterior, cel mai târziu la 1 mai 1911, culoarea acestora va deveni albă, formatul rămânând la fel[4].

Militarii din imagine au pantaloni gri-închis din pânză și poartă pe cap capele bleu-jandarm cu paspoal roșu. Jandarmii rurali, spre deosebire de majoritatea armelor, nu aveau niciun însemn cusut la capele[5]. Din 1913 culoarea acesteia se modifică[6]. Însemnele de grad sunt prezente pe epoleți – câte două trese din fir auriu, late de 20 mm, cusute pe câte un material subțire (paspoal) roșu.

Fundalul imaginii este unul urban – cel mai probabil imaginea este dintr-o reședință de județ, implicit sediul companiei de jandarmi județene.

Fotografia nu prezintă însemnări.

Proprietar: Valentin Manache, Cluj-Napoca.

---

[1] *Ibidem,* p. 14.

[2] ***, Ministerul de Război, *Regulament asupra descrierii uniformelor și ținutelor armatei,* Tipografia și Stabilimentele de Arte Grafice George Ionescu, București, 1912, p. 23-24.

[3] *Regulamentul uniformei jandarmeriei rurale*, în „Monitorul Oficial" nr. 287, partea I, din 31 martie 1895.

[4] Din păcate modificarea nu este menționată în „Monitorul Oficial", la partea regulamentară, dar bluzele albe apar menționate la licitațiile publice, ca în „Monitorul Oficial" nr. 24, partea II, din 1/14 mai 1911, p. 935.

[5] ***, *Uniformul del Armatul de Romanie*, Vinkmuizen Collection, Draper Fund, f. e., f. a., f. l., p. 136; *Regulamentul uniformei jandarmeriei rurale*, în „Monitorul Oficial" nr. 287, partea I, din 31 martie 1895.

[6] În anul 1910 este introdusă experimental ținuta verde-cenușie, unică pentru toată armata, generalizată în 1911, descrisă împreună cu restul ținutelor modificate în ***, Ministerul de Război, *Regulament asupra descrierii uniformelor și ținutelor armatei,* Tipografia și Stabilimentele de Arte Grafice George Ionescu, București, 1912, p. 7-9 (pentru ofițeri) și p. 107-110 (pentru trupă); jandarmii rurali, fiind parte a Ministerului de Interne, vor adopta modificările respective în 1913, conform *Înaltului Decret nr. 1339 din 27 martie 1913,* publicat în „Monitorul Oastei" nr. 15 din 30 martie 1913.

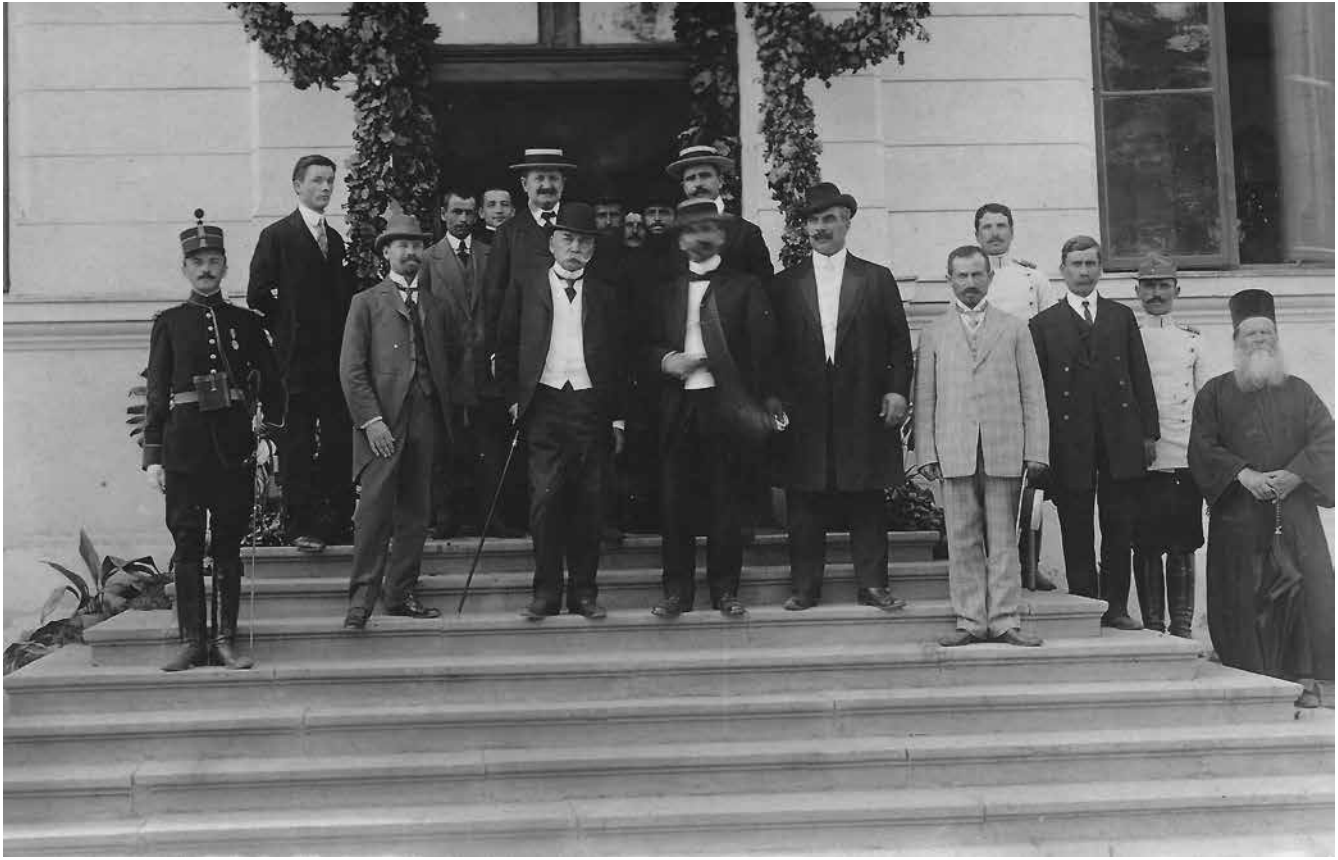

Fotografia 4 – Sergent-major de jandarmi în ținuta zilnică de vară, model 1893-1895/1905 sau sergent-major de poliție

Jandarmul sau polițistul are aceeași uniformă descrisă în imaginea precedentă (bluză albă, pantaloni gri-închis), cu mențiunea că poartă eghileții albi (imaginile de epocă indică faptul că la bluza albă jandarmii nu purtau mereu eghileții, cum este cazul în fotografia 3) și că, pe cap, are chipiul de vară specific ofițerilor din armată, descris atât în regulamentele din 1895, cât și în cel din 1912[1], dar purtat și de gradele inferioare doar din Jandarmeria rurală. Datorită acestui fapt, am inclus și varianta că persoana din imagine poate fi sergent-major de poliție[2], nu doar sergent-major de jandarmi rurali, a căror uniformă de vară era similară cu a jandarmilor rurali.

De la apariția oficială a Agiei, în anul 1822, până în 23 ianuarie 1949, data dispariției Poliției, aceasta și-a desfășurat activitatea aproape exclusiv în mediul urban, în timp ce jandarmeria avea ca atribuție principală poliția satelor (cea rurală); puține orașe aveau jandarmi, aceștia se numeau *pedeștri* și aveau atribuții diminuate față de cei rurali. Poliția, deși uniformizată, nu avea grade militare, ci o altă ierarhie, cu alte denumiri ale gradelor, principala deosebire dintre armată și jandarmi pe de o parte, și poliție, pe de altă parte, fiind faptul că la ultima, gradele erau și funcții în același timp; uniformele Poliției erau diferite de cele ale Armatei. Chiar în cadrul Poliției existau două mari categorii distincte de personal uniformizat: sergenții de stradă (din 1929 gardieni publici), care formau circa 60-80% din personalul Poliției (aveau atribuții privind ordinea publică) și polițiștii propriu-ziși, cu o altă ierarhie și uniformă. Faptul că sergenții de stradă aveau denumiri ale funcțiilor împrumutate din armată poate induce în eroare – chiar dacă Poliția a avut sergenți de stradă și sergenți majori (ultimii comandau secții formate din circa 20-30 sergenți de stradă), acestea erau funcții cu nume de grade militare; poliția nu a fost militarizată, decât pentru o scurtă perioadă de timp, în perioada Primului Război Mondial. În schimb, jandarmii, fie rurali, pedeștri sau călări, au fost mereu militari, chiar dacă în anumite etape, mai ales jandarmii rurali, au fost subordonați Ministerului de Interne, iar în altele, Ministerului de Război. În epocă, vara, militarii nu aveau voie să poarte numai cămăși, de aceea ofițerii (și gradele inferioare din Poliție și Jandarmerie) aveau bluze din material subțire și deschise la culoare, pe post de veston de vară.

Fotografia nu prezintă însemnări pe verso.

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] ***, *Descrierea uniformelor Armatei.* Ediție Oficială, Imprimeria Statului, București, 1895, p. 38; ***, Ministerul de Război, *Regulament asupra descrierii uniformelor și ținutelor armatei,* Tipografia și Stabilimentele de Arte Grafice George Ionescu, București, 1912, p. 33-34.

[2] Pentru evoluția uniformelor poliției (inclusiv a gardienilor publici): Emil Boboescu, *Uniformele poliției din România 1903-1928,* în volumul *Tradiție, istorie, armată. Sesiunea de comunicări științifice a Muzeului Militar Național „Regele Ferdinand I",* Ediția I, Editura Muzeului Militar Național „Regele Ferdinand I", București, Ed. Sitech, Craiova, 2014, p. 152-161.

Fotografia 5 – Ofițer inferior de jandarmi rurali sau pedeștri, ținuta zilnică de vară, model 1893-1895/1905

Ofițerul are bluza descrisă la imaginile 3 și 4, dar pe cap poartă chipiul cu trese indicatoare de grad, care în mod normal se purta la tunica de aceeași culoare cu chipiul din fotografie - bleu-jandarm (dacă este jandarm rural) sau bleumarin (dacă este jandarm pedestru). În amândouă cazurile (fie pedestru, fie rural), ofițerul de jandarmi ar fi avut banda șepcii roșie. Din imagine nu se distinge numărul de trese de la epoleții în formă de treflă, pentru a indica gradul exact, dar lățimea acestora este specifică ofițerilor inferiori (gradele de sublocotenent, locotenent, căpitan). Căpitanul era gradul corespunzător funcției de comandant de companie, iar locotenentul și sublocotenentul comandau plutoane (sau erau ajutoare ale comandanților de companie). Jandarmeria rurală a avut perioade când, la nivelul companiilor de județe, eșalonul pluton lipsea. Deși companiile de jandarmi rurali erau mai mari decât cele din alte arme (după mărirea efectivelor Jandarmeriei rurale după anul 1908), acestea aveau doar 1-2 ofițeri (comandantul acesteia și, rar, un ajutor). Datorită caracterului special al Jandarmeriei rurale, de la începutul secolului XX, la comanda companiilor de județ erau admiși chiar și maiori, grad rezervat în mod normal în armată pentru comandanții de batalioane înregimentate (care făceau parte din structura unui regiment; batalioanele corp aparte erau subordonate direct comandamentului unei divizii, corp de armată sau unei structuri centrale a armatei; până la debutul primului război mondial, în Armata Română batalioane corp aparte erau de obicei doar la armele vânători și geniu). Gradul corespunzător pentru comanda unui batalion corp aparte din armată era locotenent-colonelul.

În anul 1932 se va înființa Școala de ofițeri de jandarmi, pentru pregătirea ofițerilor necesari jandarmeriei[1]. Până atunci, aceștia erau selectați din rândul ofițerilor din alte arme, de obicei căpitani sau locotenenți, rar dintre sublocotenenți. Aceștia urmau câteva cursuri, iar după un stagiu de minim un an erau confirmați în arma jandarmi. Munca era mult mai dificilă pentru un ofițer de jandarmi rurali – dacă un comandant de companie, baterie (echivalentul companiei la artilerie) sau escadron (echivalentul companiei la cavalerie) putea oricând să controleze și să instruiască între efectivul subunității sale (încartiruită toată în aceeași cazarmă), o companie de jandarmi rurali era împrăștiată în tot județul respectiv, în subunități mici, de 2-5 jandarmi. Astfel, pe lângă atribuțiile de cercetare a infracțiunilor, ofițerii de jandarmi își exercitau cu greu atribuțiile de inspectare a subordonaților.

Fotografia are pe verso, însemnare manuscrisă cu creion negru: *S. Mănafu / Gheorghe Gl N GAM.*

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] A.N.I.C., fond I.G.J., dosar 1/1893, f. 180 v; Dumitru Penciuc, *Școala de Ofițeri de Jandarmi București. Școală a onoarei și datoriei 1932-1948. Monografie,* f.e., f. l., 2008, p. 19-25.

Fotografia 6 – Sergent-major, sergent și caporal din Jandarmeria rurală, în ținuta zilnică, secția Bivolari, județul Iași, 1908-1913

Imaginea este databilă în perioada 1908-1913 din următoarele motive: cei doi jandarmi din prim-plan prezintă pe epoleți, de jur-împrejur, tresa din fir auriu lată de 1 cm, care nu indica gradul, ci faptul că erau reangajați[1]. Având în vedere că între 1893-1908 Jandarmeria rurală a avut numai reangajați, aceștia au purtat în perioada respectivă numai însemnul de grad pe manșete, fără tresa de reangajat de pe epoleți (ca în fotografiile 1 și 2); din 1908, când în jandarmerie se introduc militari în termen[2], reangajații vor purta tresa de reangajat pe epoleți, exact ca la Ministerul de Război. Jandarmul călare este un sergent-major (are pe manșete două trese aurii late de 2 cm), iar jandarmul din stânga imaginii este un sergent reangajat (are o singură tresă aurie, lată de 2 cm). Sergenții reangajați au existat în Jandarmeria rurală până în 1913[3] (când gradul devine rezervat trupei în termen, așadar tresa de reangajat nu mai este purtată de sergenți) – prin urmare perioada în care este databilă fotografia este 1908-1913. Militarul din spatele sergentului nu are tresa de reangajat la epoleți – este militar în termen; între 1908-1913 singurul grad rezervat trupei în termen din I.G.J. era caporalul – acesta avea pe manșete 2 trese din lână galbene late de 22 mm.

După ce în perioada 1903-1908 jandarmii rurali călări nu au existat, în urma aplicării legii din 1908 aceștia reapar – numai doi la o plasă – sergentul-major din imagine fiind șeful secției de plasă (are sabie în loc de baionetă pentru că este călare); cel mai mare grad inferior era sergentul-major-secretar, unul pe compania județeană, având funcția de administrator al companiei și de ajutor al comandantului acesteia; însemnul de grad cusut pe manșetă era format din două trese din fir argintiu, late de 20 mm și o tresă de 10 mm. Jandarmii din imagine poartă tunica bleu-jandarm (la fel ca în fotografiile 1, 2, 7), model 1893-1895/1905, și pantaloni gri-închis; în mod normal ar fi trebuit să poarte capela, dar se accepta și chipiului alb, care în mod uzual se purta cu bluza albă (imaginile 3-4) și pantalonii gri-închis din pânză, fără vipușca roșie. Inițial, în 1895, gradele inferioare din Jandarmeria rurală nu aveau vara chipiu alb; la bluza cenușiu-închis se purta tot capela. Chipiul alb este introdus odata cu bluza albă. Militarii încalcă regulamentul prin faptul că nu poartă centura.

Pe placa de pe clădirea cu nr. 182 se poate citi: *Regatul României / Geandarmeria rurală Iași / Secția Bivolari.* Prin urmare, imaginea este de la reședința secției, din localitatea reședință de plasă.

Pe verso, fotografia prezintă tipărit un desen și o ștampilă de formă elipsoidală de culoare mov, cu textul *D…vici Photograph.*

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] ***, *Descrierea uniformelor Armatei.* Ediţie Oficială, Imprimeria Statului, Bucureşti, 1895, p. 8.

[2] Vd. *Infra,* p. 13.

[3] *Ibidem.*

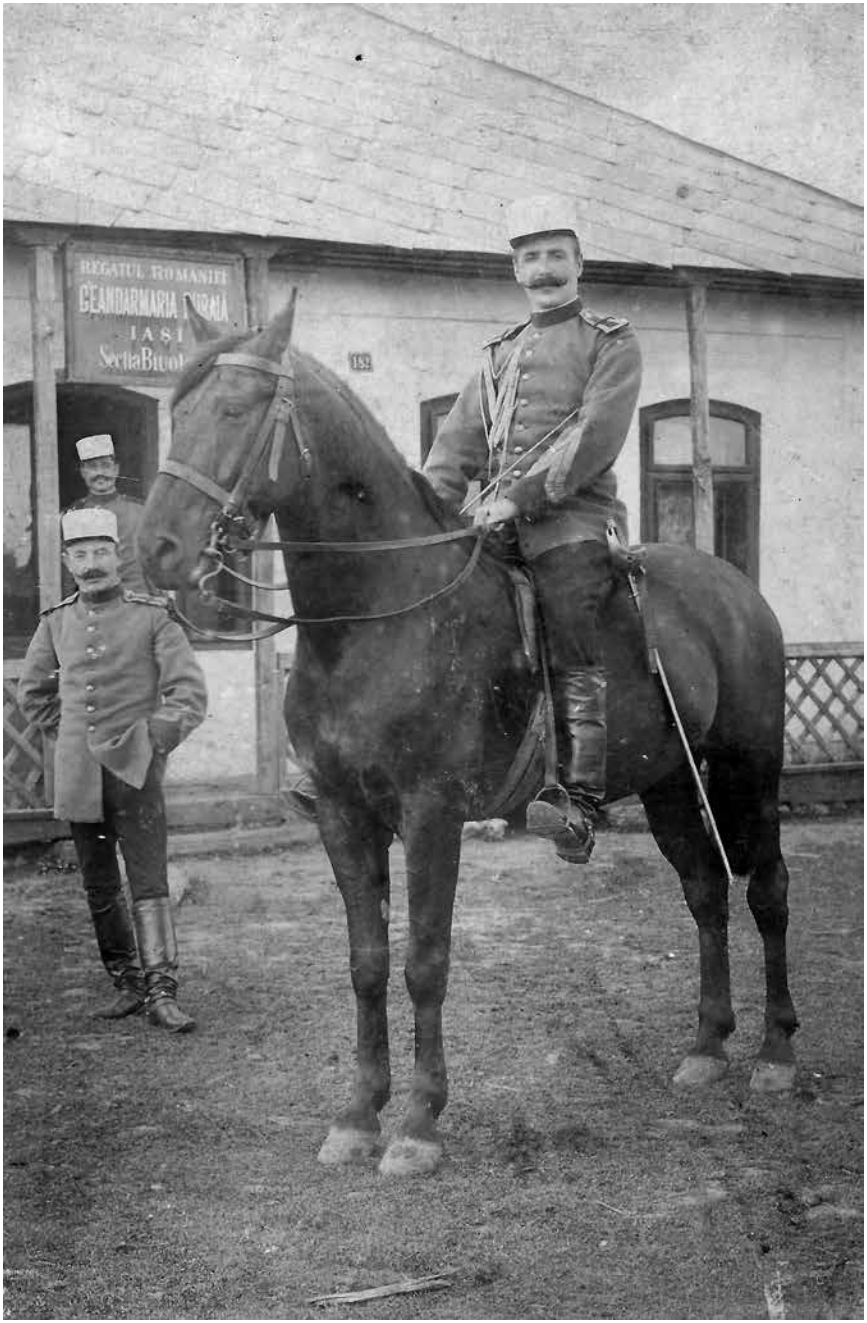
REGATUL ROMANIEI
IAȘI

Fotografia 7 – Sergent-major, ținuta zilnică, model 1893-1895/1905

Jandarmul din imagine poartă regulamentar ținuta zilnică uzitată până în anul 1913: capelă din postav bleu-jandarm cu paspoal și literele „JR" cusute, de culoare roșie; inițialele sunt acronimul de la Jandarmeria Rurală; inițial, așa cum am arătat, capela jandarmilor rurali a fost simplă, fără litere sau cifre (toate armele aveau însemne la capele); fiecare armă avea capele de culori diferite până în 1911 (la jandarmerie până în 1913), când este introdus un singur model de capelă pentru toate armele, din postav verde-cenușiu, diferența dintre arme fiind culoarea paspoalurilor și însemnelor cusute în partea din față. În ultimii ani de existență a capelei bleu-jandarm au început să fie cusute literele „JR" – nu există până în prezent un act care să dateze această schimbare. Fotografia este databilă astfel în jurul anul 1913. Gradul purtat de militar este cel de sergent-major (două trese aurii late de 20 mm, cusute pe manșete); el însă nu poartă pe epoleți tresa de reangajat; de asemenea, la bluza de vară reangajații nu purtau în perioada 1908-1913 respectivul însemn; explicația era, probabil, aceea că la Jandarmeria rurală nu exista niciun grad comun pentru trupa în termen și trupa reangajată, spre deosebire de armată). Tunica din postav bleu-jandarm cu garniturii roșii (epoleți, manșete, paspoal) este cea descrisă în imaginile 1, 2 și 6; pantalonii sunt din postav gri-închis cu vipușcă roșie. Dacă ar fi avut coif în loc de capelă, pușcă, cartușiere și port-baionetă, militarul ar fi fost în ținuta de serviciu; dacă ar fi avut pantaloni lungi, ghete, epoleți-treflă și coif, ar fi fost în ținuta de ceremonie[1]. Inițial, în regulamentul din 1895, nu erau prevăzute treflele, dar în desenele de epocă jandarmii rurali apar la ținuta de ceremonie cu trefle albe[2]; ulterior, treflele vor fi confecționate din mătase galbenă, ca la jandarmii călări (cel târziu la data de 17/30 septembrie 1909[3]). Tot la 17/30 septembrie 1909 sunt menționate, în cadrul unei licitații, furajere din lână galbenă pentru jandarmii rurali[4]. Nu există nicio specificație relativă la ocaziile în care era purtată furajera și de către cine. Toate mențiunile de mai sus se referă strict la gradele inferioare, nu și la ținuta ofițerilor. Cu toate aceste modificări ale ținutei, perioada anilor 1893-1913 rămâne etapa din istoria jandarmeriei în care aspectul general al jandarmului rural se va schimba cel mai puțin.

Fotografia nu prezintă însemnări pe verso.

Proprietar: Eugen Mirel, București.

[1] Uniforma model 1893-1895 a fost descrisă în articolul Nicolae Adrian Alexe *Uniforma gradelor inferioare de jandarmi rurali din România, model 1893-1895,* în „Cibinium 2014", Ed. „ASTRA Museum", Sibiu, 2014, p. 79-90; se va reveni cu un nou studiu care va clarifica și corecta unele aspecte.

[2] *Ibidem,* p. 83, 90.

[3] „Monitorul Oficial" nr. 135, partea neoficială (a II-a), din 17/30 septembrie 1909, p. 5494.

[4] *Ibidem.*

Fotografia 8 – Jandarmi rurali în ținute model 1913

În 1910 se introduce experimental o ținută unică de campanie pentru toate armele, de culoare verde-cenușiu (capelă, bluză, pantaloni, manta), la care diferența dintre arme era indicată doar prin petlițele și paspoalurile de culori diferite. Din anul 1911 aceasta intră oficial în dotarea Armatei[1], nu însă și a jandarmilor rurali, care erau parte a Ministerului de Interne, nu a Ministerului de Război. În anul 1912 este editat un nou regulament[2] al uniformelor din Armată, care menținea uniformele gri-verzui, cu guler răsfrânt, pentru ținutele de campanie și zilnică, dar și pe cele de culori diferite, cu guler înalt, pentru toate ținutele, în afară de cea de campanie. La data de 1 martie 1913 însă, uniformele cu guler înalt sunt limitate a fi purtate de către trupă doar la ținuta de ceremonie; la restul ținutelor se purta uniforma verde-cenușie. Se introduce în schimb tunica verde-cenușie, iar bluza verde-cenușie devine vestonul de vară (între 1910-1913 a existat doar bluza verde-cenușie)[3]. Jandarmeria rurală va adopta modificările efectuate de către Armată în perioada 1911-1913, la data de 30 martie 1913[4].

Cei doi militari din imagine poartă uniforme contemporane, model 1913, dar folosite la ocazii diferite. Militarul din stânga este un fruntaș sau un sergent în tunica bleu-jandarm de ceremonie model 1913, cu tresele la epolet (puteau fi purtate și la manșetă); pantalonii cu moletiere sunt fie negri, fie gri-închis; trupa în termen nu mai poartă cizme, ci bocanci cu carâmb scurt. Pa cap militarul ar fi purtat la această ținută coiful cu țui (vârf). Jandarmul din stânga este probabil un soldat (nu se disting trese la epoleți), în ținuta zilnică model 1913; el poartă uniforma verde-cenușie (identică pentru toate armele; jandarmii rurali aveau însă pentru toate gradele vestoane cu nasturi aparenți – la armată aceștia erau ascunși). La capelă militarul are litere de culoare bleu-jandarm „I.G.J.", acronimul de la Inspectoratul General al Jandarmeriei. La gulerul vestonului poartă petlițe-săgeată bleu-jandarm cu paspoal (margini) roșu. Soldatul are pantaloni negri cu moletiere. Cei doi jandarmi au eghileți albi împletiți, specifici jandarmilor rurali.

Pe verso, fotografia prezintă o ștampilă dreptunghiulară, cu tuș maro și textul: *Foto „Cometa" Costică Acsinte Slobozia.* Fotografia nu prezintă alte însemnări.

Proprietar: Sorin Muntean, București.

---

[1] *Ordinul circular nr. 50 din 5 septembrie 1911 relativ la modificările ce vor fi aduse la uniformele armatei,* publicat în „Monitorul Oastei" nr. 40 din 15 septembrie 1911.

[2] ***, Ministerul de Război, *Regulament asupra descrierii uniformelor și ținutelor armatei,* Tipografia și Stabilimentele de Arte Grafice George Ionescu, București, 1912.

[3] *Înaltul decret nr. 901 din data de 1 martie 1913 relativ la efectele destinate a intra în compunerea ținutei de ceremonie pentru trupă, precum și sabia prescrisă ofițerilor și plutonierilor,* publicat în „Monitorul Oastei" nr. 11 din 4 martie 1913.

[4] *Înaltul decret nr. 1339 din data de 27 martie 1913 relativ la aplicarea dispozițiilor articolelor notate în prezentul decret din regulamentul uniformelor și corpului jandarmeriei rurale,* publicat în „Monitorul Oastei" nr. 15 din 30 martie 1913.

Fotografia 9 – Comandanți ai companiilor de jandarmi rurali din opt județe ale României, într-un schimb de experiență în Arad, imagine datată 20 iunie 1920

Anul 1918 a reprezentat un moment important în ceea ce privește reorganizarea Jandarmeriei: în primul rând este modificată legea de organizare a acesteia, la data de 1 iunie 1918; principalele modificări sunt: desființarea titulaturii de *Inspectorat General al Jandarmeriei Rurale*, înlocuindu-se cu aceea de *Corp de Jandarmi*; acest nou comandament preia în subordine și jandarmii pedeștri; jandarmii rurali trec din subordinea Ministerului de Interne în cea a Ministerului de Război; modificarea ierarhiei gradelor inferioare și modalitatea de recrutare; introducerea eșaloanele batalion, regiment, brigadă; misiunea principală a Jandarmeriei rămâne poliția satelor[1].

În al doilea rând, prin mărirea teritorială a țării (unirea Basarabiei, Bucovinei și a Transilvaniei cu România), sunt sporite efectivele și structurile teritoriale ale Jandarmeriei. Procesul de reorganizare și de uniformizare continuă și între anii 1919-1920, de aceea schimburile de experiență între cadrele vechi, din Vechiul Regat și cele noi, din teritoriile unite, erau frecvente.

În imagine sunt opt comandanți de companii de jandarmi (fiecărui județ îi corespundea o companie de jandarmi). În mod normal, gradul prevăzut pentru comandantul unei companii era cel de căpitan, dar în Jandarmeria rurală, având în vedere că o companie avea efective superioare față de eșaloanele similare din alte arme și că răspunderea și atribuțiile corespunzătoare unui comandant de companie erau mai numeroase decât la alte arme, erau admiși chiar și maiori în această funcție, grad ce era rezervat pentru comandantul unui batalion (eșalon imediat superior companiei) înregimentat sau pentru ajutorul comandantului unui batalion corp aparte. Din 1916 se renunță, pentru toate gradele din armată, la uniformele cu guler înalt, rămânând în dotare doar cele verde-cenușiu, model 1912, sau cele bleu-cenușiu, model 1916. Nuanțele bluzelor cu guler răsfrânt din imagine diferă, din cauza modelelor diferite purtate în paralel, dar și a penuriei de materiale din perioada de după război (în teritoriile unite s-au folosite până în 1920 uniforme austro-ungare sau rusești, modificate cu însemne românești). Doar ultimul ofițer din dreapta poartă încă vestonul cu guler înalt, model 1913.

Fotografia este lipită, împreună cu alte două, pe o coală A4, hârtie velină. La dreapta imaginii este scris de mână, cu litere de tipar, cu cerneală neagră: *Această fotografie este adresată părinților mei în 30 VI 1920. Confirmat pe verso fotografiei este scris Amintiri din Arad (din biroul meu). Unde a fost un schimb de experiențe între comandanți de județe din România. Dlui Gheorghe Ursu, comuna Nălusturi. Semnează Aristide Ursu.* Pe fotografie, deasupra capului ofițerilor de jandarmi sunt scrise numele județelor: *Sibiu, Vaslui, Dâmbovița, Arad, Gorj, Caraș Severin, Ilfov, Romanați.*

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] A.N.I.C., fond I.G.J., Dosar 1/1893, f. 20.

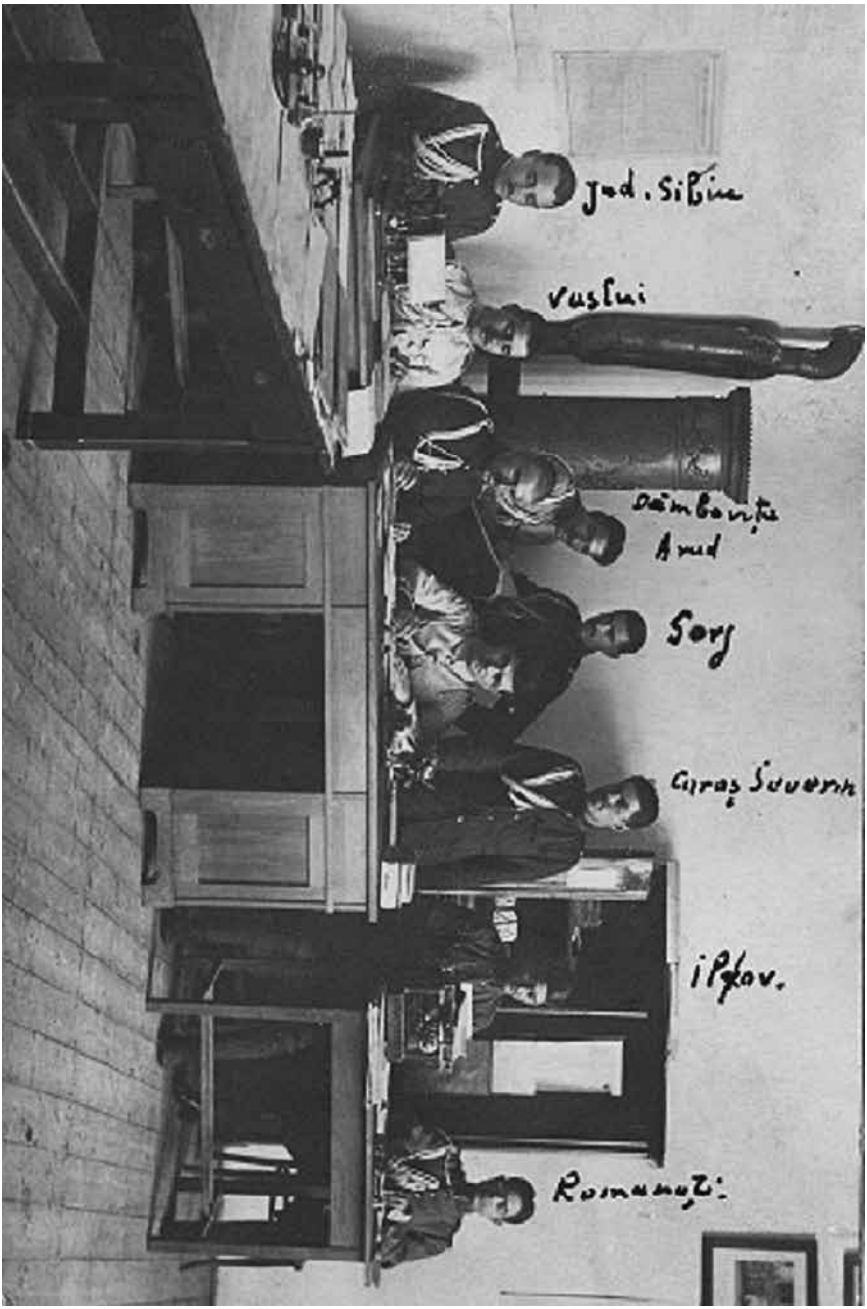
Jud. Sibiu
Vaslui
Dâmbovița
Arad
Sorg
Caraș Severin
Ilfov.
Romanați.

Fotografia 10 – Fruntaș sau sergent din regimentul 6 jandarmi, imagine realizată după 1 iunie 1918

Conform legii de organizare a Jandarmeriei, adoptată la 1 iunie 1918, se mărea numărul eșaloanelor teritoriale din jandarmerie – dacă până atunci acestea erau circumscripțiile (cuprindeau câteva județe), companiile de județ, secțiile de plasă și posturile din fiecare comună, acum apar unele noi, copiate după structura celorlalte arme din trupele de uscat: plutoanele (cuprindeau câteva plăși), intermediar între secție și companie; batalioanele (cuprindeau câteva companii de județe); regimentele (aproximativ echivalente cu circumscripțiile teritoriale ale Jandarmeriei rurale din perioada 1893-1918; regimentele aveau două batalioane teritoriale și un batalion de instrucție - în ultimul își satisfăceau militarii în termen stagiul în primul an, iar ceilalți doi ani la formațiunile teritoriale) și brigăzile (cuprindeau 2-3 regimente)[1]. Această structură, rămasă în vigoare până la legea de organizare a jandarmeriei din 1929[2], a fost prea greoaie și stufoasă, pentru arma jandarmeriei; multitudinea de eșaloane era inutilă pentru o structură polițienească teritorială, dar absolut necesar pentru restul armelor.

La 1 iunie 1918 au fost înființate, în locul circumscripțiilor teritoriale, șase regimente de jandarmi, care înglobau și teritoriul Basarabiei, unit cu România din 27 martie 1918. Pe capela jandarmilor erau aplicate literele și cifrele indicând regimentul – în imagine avem un sergent sau fruntaș de jandarmi rurali din regimentul 6 jandarmi, înființat la data de 1 iunie 1918, care împreună cu regimentul 5 jandarmi formau brigada 3 jandarmi, cu comandamentul la Chișinău, brigadă ce avea zona de responsabilitate Basarabia; regimentul 6 jandarmi avea comandamentul în Chișinău și următoarea structură: un batalion de instrucție și două batalioane teritoriale: batalionul 1 cu comandamentul la Orhei (avea în compunere două companii, câte una pentru județele Orhei și Lăpușna) și batalionul 2 cu comandamentul la Bălți (avea în compunere două companii, județele Soroca și Bălți)[3].

Militarul poartă o centură cu paftaua Imperiul țarist (vulturul bicefal încoronat) – purtarea efectelor armatelor rusești și austro-ungare (mai ales centuri sau alte obiecte din piele) de către militarii români, în Basarabia, Bucovina și Transilvania a fost frecventă în primii ani de după 1918, până la înlocuirea acestora cu modelele standard folosite de armata română. Gradatul poartă manta și capele de culoare verde-cenușie sau bleu-cenușie; petlițele și inițialele de la capelă sunt din postav bleu-jandarm. Întrucât militarul încă poartă centura rusească, deducem că fotografia a fost realizată în perioada 1918-1920.

Fotografia nu prezintă însemnări; pe verso are rubricatură tip *Carte postale.*

Proprietar: Valentin Manache, Cluj-Napoca.

[1] *Registrul Istoric al Inspectoratului General al Jandarmeriei 1831-1931,* în A.N.I.C., fond I.G.J., Dosar 12/1931, f. 104-106.

[2] *Ibidem,* f. 235 v.

[3] A.N.I.C., fond I.G.J., Dosar 1/1893, f. 21 v.

Fotografia 11 – Sergent (militar în termen) din regimentul 6 jandarmi, imagine realizată după 1 iunie 1918

În imagine este același militar ca în fotografia precedentă, cu deosebirea că nu are manta și capelă. Luciul treselor indică faptul că acestea sunt confecționate din fir auriu, nu din lână galbenă, așadar militarul în termen este un sergent, nu un fruntaș. De asemenea, și această fotografie este databilă în perioada 1918-1920 din următoarele motive: jandarmul poartă centură cu pafta rusească, iar vestonul pe care îl are este de model vechi. Așa cum am mai amintit, în Armată, până în 1912, iar în I.G.J. până în 1913, tunicile cu guler înalt se purtau la toate ținutele; începând cu acești ani, ele sunt în continuare confecționate, dar, din 1913, rămân teoretic numai pentru ținuta de ceremonie, iar din 1916 nu mai sunt confecționate, rămânând în uz doar uniforma verde-cenușie. Datorită mobilizării și sporirii efectivelor Armatei, atât în 1913, la participarea României la al doilea război balcanic, cât și între anii 1916-1918, la Primul Război Mondial, uniformele de tip vechi, cu guler înalt, pantaloni și capele de culori diferite, au fost furnizate chiar și la ținuta de campanie, pentru armele care nu erau în prima linie. Întrucât Jandarmeria făcea parte din aceste arme, a purtat în continuare mai ales modele vechi, cum este și cazul sergentului din imagine, care are o tunică de jandarm model 1893-1895/1905 sau 1913 modificată prin coaserea epoleților detașabili în umăr. Menționăm că ceea ce pare a fi o tresă subțire, pe epoletul stâng, este ține-epoletul, adică o gaică care avea rol de prindere a epoleților detașabili, prezentă la epoleții din imaginile 1, 2, 6, 7 (confecționată din material roșu, la fel ca epoletul).

Vom enumera modelele de mantale purtate de jandarmi până în anul 1923: inițial, în anii 1893-1895, mantaua trupei și cea a ofițerilor avea culoarea identică – bleu-jandarm cu guler roșu și petlițe-săgeată bleu-jandarm[1]; ulterior, cel târziu începând cu anul 1904, ofițerii vor purta manta neagră cu guler roșu și petlițe albe, iar trupa manta de culoare albastră (nuanță închisă), de asemenea cu guler roșu și petlițe albe[2]; din anumite documente rezultă însă că trupa a avut și mantale de culoare gri-închis[3]. Din anul 1913 toate gradele din I.G.J. adoptă noua manta unicat pentru toate armele, de culoare verde-cenușie, cu petlițe de culoare bleu-jandarm cu paspoal roșu. Nuanța mantelelor se va schimba în 1916, în cenușiu-bleu.

Fotografia nu prezintă însemnări manuscrise; are tipărit pe verso: *Post card / Correspondence / Addressonly.*

Proprietar: Valentin Manache, Cluj-Napoca.

[1] *Regulamentul uniformei jandarmeriei rurale*, în „Monitorul Oficial" nr. 287, partea I, din 31 martie 1895.

[2] Nicolae Adrian Alexe, *Uniforma gradelor inferioare de jandarmi rurali din România, model 1893-1895,* în „Cibinium 2014", Ed. „ASTRA Museum", Sibiu, 2014, p. 84.

[3] „ Monitorul Oficial" nr. 62, partea neoficială, din 17/30 iunie 1909, p. 2614.

Fotografia 12 – Soldat din jandarmeria rurală, uniformă model 1913/1916, imagine realizată după 1 iunie 1918

La data de 16 mai 1916 se suspendă uniformele de ceremonie cu guler înalt; tot în anul 1916 se modifică aspectul bluzelor (vestoanelor) trupei armatei: cele patru buzunare nu mai sunt aplicate ci îngropate în veston, iar clapa în acoladă cu nasture este înlocuită cu una dreaptă, fără nasture. Jandarmii rurali au purtat însă și un model ușor diferit față de restul armelor – cu nasturi aparenți în loc de ascunși, la fel ca ofițerii din toate armele. Tot în 1916, paspoalurile pentru majoritatea armelor devin roșii, indiferent de armă[1]. Aceste prevederi menținеau coiful la jandarmii rurali pentru ținutele de ceremonie și de campanie.

În 1916, deși regulamentul nu a prevăzut acest lucru, nuanța uniformelor Armatei Române se schimbă din cenușiu-verde în cenușiu-albastru; în plus, din cauza penuriei de materiale și a urgenței aprovizionării, unele articole de uniforme, mai ales mantale, nu mai erau vopsite la confecționare și rămâneau cu nuanța cenușie, fără tentă de albastru; de asemenea, România a primit uniforme sau materiale pentru uniforme din Franța, de culoarea *bleu-horizont* (bleu cu tente de gri) sau din S.U.A., de culoare verzuie. Toate acestea au făcut ca în perioada 1916-1923 să existe o varietate de modele și nuanțe în domeniul uniformelor Armatei, implicit ale Jandarmeriei.

Soldatul din imagine poartă o uniformă model 1913 cu modificări din 1916; lucrătura buzunarelor vestonului este realizată stângaci și neconformă cu regulamentul. Este ciudată și neregulamentară prezența ține-epoletului la epoletul stâng. Culoarea uniformei poate fi atât verde-cenușie, cât și cenușiu-albastră. Petlițele de la guler sunt bleu-jandarm cu paspoal roșu[2], iar paspoalul, literele și cifra de la capelă sunt roșii. Având în vedere că I.G.J. devine Corpul de jandarmi și că în cadrul acestuia sunt înființate regimente la data de 1 iunie 1918, fotografia este databilă ulterior acestei date. *R 2 J* reprezintă acronimul de la Regimentul 2 Jandarmi – acesta avea comandamentul în București, făcea parte din Brigada 1 Jandarmi, cu sediul tot în capitală și era structurat pe trei batalioane – 1 de instrucție și 2 teritoriale: Batalionul 1, cu comandamentul la București, avea în subordine companiile din județele Vlașca, Teleorman, Muscel și Ilfov, iar Batalionul 2, cu comandamentul la Ploiești, avea în subordine companiile din județele Prahova, Dâmbovița și Ialomița[3].

Fotografia nu prezintă însemnări manuscrise pe verso.

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] „Monitorul Oficial" nr. 245 din 13 februarie 1916 și nr. 32 din 25 mai 1916.

[2] Înaltul decret nr. 1339 din 27 martie 1913 relativ la aplicarea dispozițiilor articolelor notate în prezentul decret din regulamentul uniformelor și corpului jandarmeriei rurale, publicat în „Monitorul Oastei" nr. 15 din 30 martie 1913.

[3] A.N.I.C., fond I.G.J., Dosar 1/1893, f. 21.

Fotografia 13 – Plutonier de jandarmi rurali în uniformă model 1913/1916

Militarul din imagine este un plutonier de jandarmi rurali, grad care, începând cu 1 iunie 1918, era rezervat funcției de șef de post. Între 1913 și 1918 gradul corespunzător funcției de șef de post era cel de sergent-major. Bărbatul poartă uniforma comună pentru toată Armata, model 1912/1916 (pentru gradele inferioare), de culoare verde-cenușiu sau cenușiu-albastră. Nasturii sunt ascunși, deşi jandarmii rurali purtau și vestoane model 1912/1916 cu nasturi aparenți, având în vedere că aparțineau unei arme speciale. Pe epolet are două trese din fir auriu late de 20 mm. Însemnele de grad pentru gradele inferioare au fost inițial cusute pe manșetele tunicilor și mantalelor. Din 1895, la bluza de vară, acestea se poartă pe epolet[1], tradiție ce s-a păstrat până în zilele noastre; din anul 1912 la Armată (1913 la jandarmii rurali), doar la tunicile cu guler înalt însemnele se mai poartă cusute pe manșete (dar pe timp de război se puneau pe epoleți)[2]. Prezența eghileților albi trădează apartenența la arma jandarmerie rurală. Petlițele și paspoalurile de la guler și epoleți sunt închise la culoare (sunt roșii). Petlițele nu au bicolorism, așadar putem presupune că plutonierul a fost transferat de la infanterie la jandarmerie, mai ales că începând cu anul 1918 efectivele Corpului de jandarmi cresc. Faptul că vestonul prezintă paspoal, dar și textura acestuia, denotă faptul că este vestonul de iarnă, din postav (bluza de vară nu avea paspoal). Capela și pantalonii erau unicate, fiind confecționate din postav (până în 1913 au existat însă și pantaloni de vară, din pânză).

Mentalul colectiv al țăranilor față de jandarmi era contradictoriu: pe de o parte, ca și creștini, ar fi trebuit să fie supuși, să respecte și să ajute „stăpânirea" - autoritățile, prin urmare și pe jandarmi. Pe de altă parte, puținele surse orale păstrate ne indică faptul că pentru săteni jandarmii erau niște străini față de comunitate, față de care se manifestau cu indiferență, dacă nu chiar cu ostilitate. Totuși, în mentalul colectiv, jandarmii au rămas drept oameni aspri, dar drepți.

Pe verso, fotografia prezintă o ștampilă rotundă cu tuș mov: *Foto Lux Iași;* tipărit: *Carte postale / Correspondence / Adress;* însemnare manuscrisă cu cerneală albastră: *Nene Fănică, Trimit această fotografie ca amintire / Al dumneavoastră Fănică.* La adresă: *Domnului Ștefan V. Dăscălescu / com. Glodianu – Sărat jud. Buzău, Șc. Glodianu– Sărat.*

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] ***, *Descrierea uniformelor Armatei.* Ediţie Oficială, Imprimeria Statului, Bucureşti, 1895*,* p. 8.

[2] ***, Ministerul de Război, *Regulament asupra descrierii uniformelor și ținutelor armatei,* Tipografia și Stabilimentele de Arte Grafice George Ionescu, București, 1912, p. 135-137.

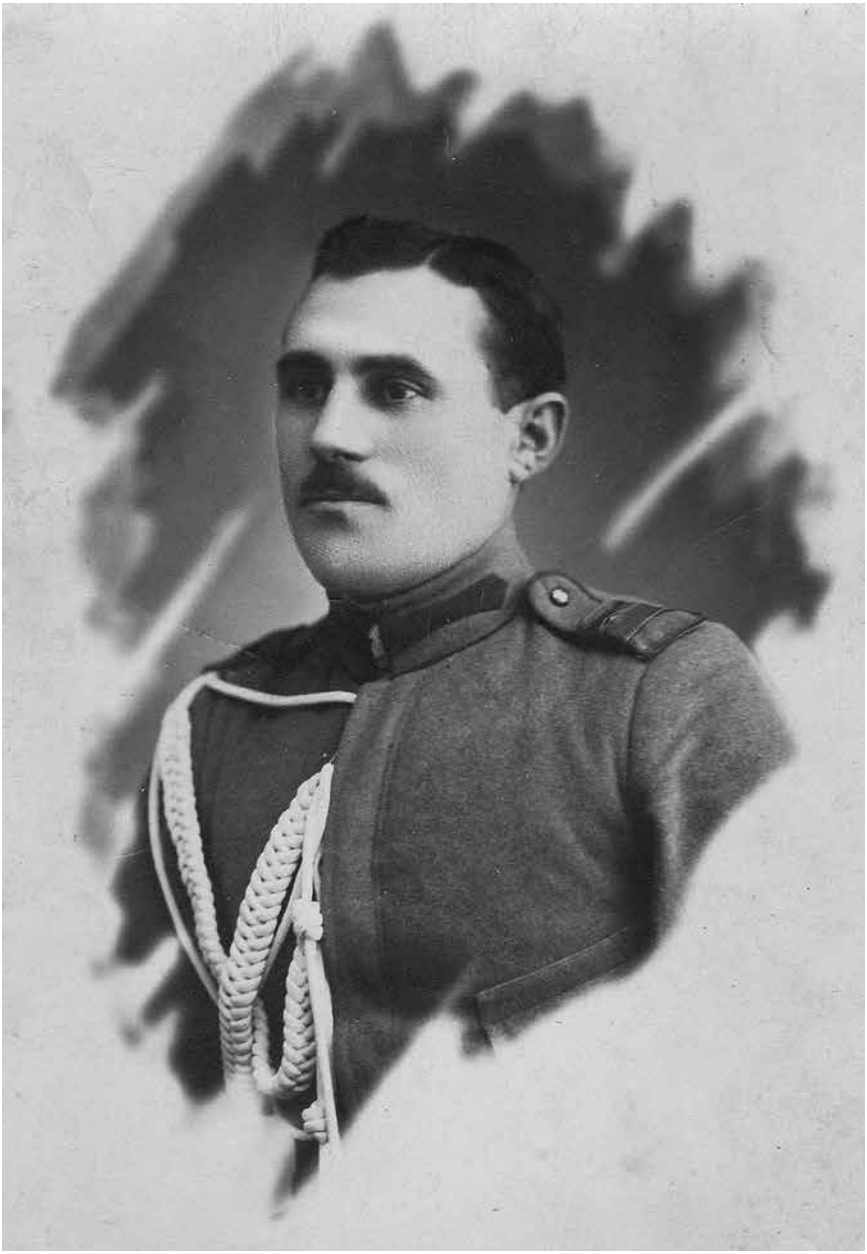

Fotografia 14 – Plutonier de jandarmi rurali în uniformă model 1913/1916, imagine datată 2 ianuarie 1920

Militarul poartă uniforma descrisă în imaginea anterioară, cu mențiunea că are nasturi aparenți și petlițele deschise la culoare cu paspoal, adică au culoarea bleu-jandarm cu paspoal roșu. Având în vedere datarea exactă a fotografiei și a faptului că după 1 iunie 1918 gradul de plutonier era rezervat, de obicei, funcției de șef de post, presupunem că aceasta era funcția militarului. Acesta era al doilea grad în ierarhia reangajaților, în perioada respectivă; primul era acela de sergent-instructor (inițial funcție) – de obicei, în anii '20, sergenții-instructori nu lucrau la posturi, ci la batalioanele de instrucție; numărul era mai mic decât cel al plutonierilor. La data de 1 aprilie 1.920 efectivul Corpului de jandarmi (inclusiv jandarmii pedeștrii) era de: 408 ofițeri combatanți (1 general de brigadă, 16 colonei, 13 locotenenți-colonei, 35 maiori, 123 căpitani. 159 locotenenți și 61 sublocotenenți); 28 ofițeri necombatanți (medici, veterinari, farmaciști, intendenți, administratori): 1 colonel, 1 maior, 15 căpitani, 11 locotenenți; 71 funcționari civili; 6.416 reangajați: 20 subofițeri asimilați, 878 plutonieri-majori, 5.454 plutonieri, 64 sergenți-instructori; 21.577 trupă în termen: 7.098 sergenți, 6.479 caporali, 8.000 soldați[1].

Jandarmii dovedeau adesea umanism și ingeniozitate în pedepsirea micilor infracțiuni, ca tulburare a ordinii publice: în loc să trimită vinovatul spre judecare, pentru a ispăși o pedeapsă cu închisoarea corecțională de câteva zile sau săptămâni, șeful de post îi aplica o corecție fizică sau obliga vinovatul să presteze ceea ce astăzi am numi „muncă în folosul comunității". De rușinea satului, vinovatul era mai atent pe viitor. În mentalul colectiv al cititorilor funcția de șef de post a rămas echivalentă cu gradul de plutonier – așa cum am arătat în studiul introductiv, acest grad apare în jandarmeria rurală în 1913, pentru șefii de secție de plasă, iar din 1918 gradul este pentru șefii de post; așadar, opere literare precum *Răscoala* de Liviu Rebreanu sau *Desculț* de Zaharia Stancu greșesc când amintesc de plutonieri ca șefi de post în anul 1907; desigur, operele literare nu trebuie să respecte adevărul istoric, dar acestea au fost singurele surse care, în perioada comunistă, aminteau de gradele și organizarea jandarmeriei rurale.

Pe verso, fotografia are tipărit: *Carte postale / Correspondence / Adress;* scris de mână cu creion negru: *2 I 1920 / Vă ofer portretul meu în semn de dragostea ce vă port / semnătura;* la destinatar: *Domnului Stanciu/ Secretar / Garnizoana Cetatea Albă.*

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] A.N.I.C., fond I.G.J., Dosar 1/1893, f. 29 v.

Fotografia 15 – Plutonier de jandarmi în uniformă model 1923/1927

Din anul 1916 până în 1929 printre puținele diferențe dintre uniformele jandarmilor rurali și cele ale jandarmilor pedeștri a fost culoarea de armă – la primii aceasta era bleu-jandarm cu paspoal roșu, iar la ultimii petlițele și vipuștile erau albe. La data de 12 iunie 1923 armelor combatante (printre care și a jandarmilor rurali) li se schimbă fondul uniformelor din cenușiu-albastru în kaki (în rest, nu se aducea nicio modificare ținutelor și uniformelor); vechile uniforme mai puteau fi purtate până la epuizare, însă data limită acceptată era 1 aprilie 1927[1]. Menționăm că în perioada regală data de 1 aprilie reprezenta începutul anului bugetar, de aceea ea apare frecvent în acte, ordine, circulare și statistici din orice domeniu. Jandarmii rurali și pedeștri, pe lângă culoarea de armă, se diferențiau de restul armelor și prin faptul că tunicile și bluzele gradelor inferioare aveau un format diferit: nasturi aparenți în loc de ascunși, iar buzunarele erau aplicate, cu clapa acoladată și cu nasture (restul armelor aveau la vestoanele trupei buzunarele îngropate, fără nasture și cu clape drepte); o altă diferență consta în faptul că pantalonii jandarmilor nu aveau culoarea fondului uniformei (kaki), ci erau negri: la trupa în termen se mențin pantalonii cu moletiere, purtați cu bocanci, în timp ce trupa reangajată poartă pantaloni cu cizme[2]. În timpului Primului Război Mondial, la ținuta de campanie, toți jandarmii, inclusiv ofițerii, au purtat pantaloni de culoarea fondului uniformei (a se vedea uniforma de ofițer de jandarmi expusă la Muzeul Militar Național „Ferdinand I" și fotografia 12). Plutonierul din imagine are uniforma kaki model 1923 cu modificarea clapei buzunarelor din 1927.

Faptul că nu erau originari din comuna în care lucrau (nici măcar din județul respectiv) presupunea și alte greutăți pentru jandarmi: fiecare zonă etnografică avea un limbaj aparte (regionalisme, expresii), obiceiuri, tradiții; venind din altă zonă, omul legii putea părea chiar caraghios pentru comunitate: nu vorbea ca majoritatea, nu cunoștea comunitatea și obiceiurile ei. Pe de altă parte, pentru țăranul sărac furtul unui animal (cal, capră, oaie) din avutul său putea pune în pericol existența familiei; în arhive, există mențiuni în rapoartele Jandarmeriei că țăranii ale căror bunuri furate erau recuperate, aduceau mulțumiri conducerii Jandarmeriei; astfel, jandarmul se transforma într-un factor de siguranță și de stabilitate – zicala din perioada interbelică „Stâlpii satului sunt preotul, învățătorul și jandarmul" este o expresie a mentalităților colective.

Pe verso fotografia are tipărit: *Carte postale / Correspondence / Adress.*

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] „Monitorul Oficial" , partea I, nr. 54 din 12 iunie 1923, p. 2501; în valoroasa lucrare a lui Cristian Vlădescu, *Uniformele armatei române de la începutul secolului al XIX-lea până la victoria din mai 1945*, Ed. Meridiane, București, 1977, p. 122, apare în mod eronat anul 1921 ca dată a trecerii la culoarea kaki pentru armele combatante.

[2] ***, Muzeul Militar Național, *Uniformele armatei române 1830-1930*, București, f. e., 1930, p. 61.

Fotografia 16 – Caporal, jandarm rural, din Regimentul 5 Jandarmi, compania Ismail, 1923-1929, ținuta zilnică

Bărbatul din imagine este un militar în termen din Jandarmeria rurală, purtând gradul de caporal (reprezentat de două trese din lână galbenă cusute pe un mic suport din paspoal bleu-jandarm). Uniforma pe care o poartă este ținuta zilnică model 1923. Având în vedere că în anul 1923 se introduce uniforma kaki, iar la capelă militarul are cusute însemnele „R5J" – (în anul 1929, odată cu transformarea regimentelor în inspectorate, se modifică și emblema de la capele – pe acestea rămân doar cifrele inspectoratelor – a se vedea documentul nr. 24), fotografia este databilă între 1923 și 1929. Între anii respectivi la capela trupei în termen și reangajate din Jandarmeria rurală s-au purtat trei variante de însemne, în paralel: inițialele R și J, plus numărul regimentului; inițialele „CJ" (de la Corpul de Jandarmi) și numărul regimentului; sau numai inițialele „CJ". Militarul poartă pantaloni negri cu moletiere și bocanci; culoarea petlițelor, paspoalurilor și emblemei de la capelă sunt de culoare bleu-jandarm, iar paspoalul petlițelor și vipușca pantalonilor sunt roșii[1]; având în vedere că vestonul prezintă paspoaluri la epoleți, marginea de la nasturi și guler indică faptul că este vestonul de iarnă (nu bluza de vară, care avea doar petlițe, nu și paspoaluri); capela, vestonul și pantalonii pe care militarul din imagine le poartă sunt confecționate din postav. Caporalul poartă medalia „Serviciul credincios" – se observă stema României pe un scut susținut de doi lei afrontați. La guler se observă o „cravată", realizată din material subțire de culoare albă.

Regimentul 5 Jandarmi avea comandamentul la Cetatea Albă și făcea parte din Brigada 3 Jandarmi, cu comandamentul la Chișinău, mare unitate militară care mai avea în subordine și Regimentul 6 Jandarmi; Regimentul 5 era format dintr-un batalion de instrucție și două batalioane teritoriale: unul cu comandamentul la Ismail, având în subordine companiile din județele Cetatea Alba și Ismail, dar și un pluton separat pentru Delta Dunării (porțiunea din Basarabia); batalionul 2 avea comandamentul la Bender și în subordine companiile Bender și Cahul[2].

Pe verso, fotografia are ștampilă ovală cu inscripție indescifrabilă; însemnare manuscrisă cu cerneală mov: *Draga mea, Spre amintire primești cu drag o fotografie fiind eu jandarm în compania jandarmi Ismail Basarabia. Rog răspundeți de primirea prezentei / Cu drag, semnătura.* Scris cu cerneală neagră și mai mic, dedesubt: *Scuzați reținerea mea de consilier fiindcă am stat rău cu Dl. Lapedatu ministru de finanțe.* La destinatar, cu cerneală mov: *Doamnei Tinca / Grigorese St Roseti 28 / Câmpina.*

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] *Ibidem.*

[2] A.N.I.C., fond I.G.J., Dosar 1/1893, f. 21 v.

5
RJ

Fotografia 17 – Sergent și soldați din Regimentul 10 jandarmi, ținuta zilnică model 1923, imagine realizată între 1923-1929

În imagine sunt doi soldați (cei care nu au nimic pe epoleți), un sergent (prezintă pe epolet o tresă din fir auriu lată de 20 mm) și un civil. Uniforma purtată de jandarmi este identică cu cea purtată de caporalul din imaginea precedentă – kaki, model 1923. Nu cunoaștem încă data la care trupa în termen din Jandarmeria rurală trece de la pantalonul negru cu moletiere la pantalonul kaki cu moletiere, cu vipușcă de culoare kaki. Sergentul poartă cizme, deși acestea erau rezervate numai ofițerilor și reangajaților, în această perioadă. De asemenea, poartă centură cu diagonală, articol pe care numai ofițerii aveau permisiunea de a-l purta. Sub buzunarul stâng de la piept, pe centură, sergentul are o cartușieră; aceasta și centura sunt realizate din piele de culoare maro, iar cizmele din piele neagră. Vestonul purtat în imagine (model 1923, cu modificarea din 1927) a fost confecționat pentru trupa în termen și reangajații din Jandarmeria rurală până în anul 1929, apoi din nou între 1930 și 1933 și purtat de subofițeri până în 1934, iar de militarii în termen chiar și în Al Doilea Război Mondial. Pe baza însemnelor de la capelă, fotografia este databilă între 1923-1929, așa cum am demonstrat în descrierea imaginii precedentă.

Regimentul 10 jandarmi avea comandamentul la Cernăuți, făcea parte din Brigada a II-a Jandarmi, cu comandamentul tot la Iași și avea în subordine un batalion de instrucție și două batalioane teritoriale, ultimele însumând 7 companii județene: Cernăuți, Storojineț, Rădăuți, Câmpulung, Dorohoi, Hotin, Bistrița[1].

Sergentul ține în mână carabina Mannlicher model 1893, o armă care a fost în dotarea jandarmilor aproape pe tot parcursul existenței sale. Inițial, la înființarea Jandarmeriei rurale, trupa pedestră a primit în dotare pușca, iar cea călare carabina Henri Martini model 1879[2]. Au fost 7 generații de puști în secolul al XIX-lea, acest veac fiind cel în care pușca evoluează cel mai mult. Toate aceste generaţii succesive s-au aflat în dotarea armatei române în acest secol (achiziţionate noi sau cumpărate/ donate la „mâna a doua"), aceasta cunoscând șase dotări masive, pentru întreg sau pentru majoritatea efectivului de pace. Asemenea achiziții mari și dese nu vor mai avea loc în secolul următor. Desigur, aceste dotări masive erau în urmă cu un pas sau doi, față de evoluţia armelor mari din Europa, în secolul al XIX-lea. În anii 1878-1882[3] este înlocuit din nou tot armamentul armatei permanente şi teritoriale cu pușca Henry-Martini model 1879, armă cu percuție, cartuș complet metalic, țeavă ghintuită, încărcare pe la culată.

Fotografia nu prezintă însemnări pe verso.

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] *Ibidem,* f. 31 v.

[2] *Regulamentul uniformei jandarmeriei rurale*, în „Monitorul Oficial" nr. 287, partea I, din 31 martie 1895, art. 14.

[3] ***, *Istoria militară a poporului român*, vol. V, Ed. Militară, București, 1988, p. 110.

Fotografia 18 – Militari în termen din jandarmeria rurală cu un infractor capturat (reconstituirea infracțiunii), imagine realizată între 1927-1929

Militarii poartă uniforme identice cu cele din imaginile 16 și 17 – kaki, model 1923, cu petlițe bleu-jandarm cu paspoal roșu, restul vipușților de la uniformă fiind bleu-jandarm. Soldatul din dreapta și sergentul sau fruntașul din mijloc au vestoane model 1923 cu modificarea din 1927 – modelul nou de buzunar aparent, cu burduf, clape drepte și cu nasture. Având în vedere că în anul 1929 se modifică literele de la capelă, uniforma este astfel databilă între 1927 și 1929. Așa cum precizam la imaginea 16, exista și o a treia variantă de emblemă de la capela trupei de jandarmi rurali – doar literele CJ[1], acronimul de la Corpul de Jandarmi, așa cum se poate observa în imaginea de față. Militarii din stânga sunt fruntași sau sergenți, (tresa avea aproape aceleași dimensiuni, doar că cea a fruntașului era din lâna galben, lată de 22 mm, iar a sergentului din fir auriu, lată de 20 mm – nu în toate fotografiile alb-negru se poate observa diferența; la fel era situația în cazul caporalului și al plutonierului – primul avea două trese din lână late de 22 mm, al doilea din fir auriu, late de 20 mm[2]).

Cei doi militari în vestoane nu poartă centură pentru că și-au dat jos mantalele; când se purta manta, centura se scotea de pe veston și se punea pe manta; nu se purta centura și pe veston și pe manta concomitent. În perioada respectivă un post de jandarmi avea un plutonier șef de post și 1-3 militari în termen (soldați, fruntași, caporali, sergenți).

Majoritatea crimelor din mediul rural erau realizate ca urmare a alcoolismului și a tâlhăriilor; cei mai temuți și mai bine organizați infractori erau hoții de cai – animalul cel mai scump și mai eficient; jandarmii aveau de rezolvat însă și cazuri minore, ca de exemplu furtul găinilor sau bătăile dintre săteni. Rapoartele Jandarmeriei, dar și presa și publicațiile civile ne relevă profesionalismul și dedicarea jandarmilor care își făceau datoria în eradicarea braconajului[3].

Fotografia nu prezintă însemnări pe verso.

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] Așa cum se poate observa și în desenul din ***, Muzeul Militar Național*, Uniformele armatei române 1830 – 1930*, București, f. e., 1930, p. 61.

[2] Aceeași problemă a identificării din depărtare a celor 4 grade amintite a fost și între anii 1999 (când apar tresele negre în Armata Română la ținuta de instrucție) și 2012, în M.Ap.N., la ținuta mozaic, atunci când se purtau trese negre – fruntașul putea fi confundat cu sergentul, iar caporalul cu plutonierul; tresele erau identice, doar desenul de pe tresă era diferit; în 2012 se modifică însemnele de grad ale gradaților, din cauza apariției a 3 grade de caporal; doar elevii și studenții mai poartă vechile însemne de grad, unele din cele mai vechi însemne istorice ale Armatei, alături de soarele de general și petlița-săgeată.

[3] Unul din periodicele în care exista o constantă în a publica articole referitoate la activitatea jandarmilor era „Revista Carpați. Vânătoare. Pescuit. Etimologie", Cluj, anii 1934-1939.

Fotografia 19 – Caporal de jandarmi rurali, bun trăgător clasa a III-a, uniformă model 1923

Caporalul în termen din Jandarmeria rurală poartă uniforma kaki model 1923, descrisă anterior. În imagine acesta are vestonul de iarnă. Pe lângă tresele de caporal, militarul poartă un însemn, pe epoletul drept, deși regulamentar trebuia să fie plasat pe cel stâng, ce se acorda trupei care se evidenția la trageri cu arme de foc prin rezultate bune: tresa de bun trăgător clasa a III-a, lată de 10 mm; în mod normal culoarea acesteia trebuia să fie roșie la infanterie, specialități și alte arme, dar în imaginea de față acesta pare a fi din fir auriu; bunii trăgători purtau o tresă de 22 mm lățime, iar cei din clasa I, două trese de 22 mm lățime[1]. Ulterior, bunii trăgători vor purta furajeră.

Menționăm că dacă, la pace Jandarmeria rurală avea cel mai mare procent de reangajați din totalul efectivelor, pe timp de război, unitățile și subunitățile de poliție militară, formate de către jandarmii rurali și pedeștri, aveau proporția cadrelor la fel ca la alte arme: la un pluton de 30-50 de jandarmi (trupă) exista un ofițer comandant de pluton și un subofițer, ajutor acestuia, numit în epocă încheietor de pluton. Jandarmeria este astfel strămoșul a trei arme/structurate din prezent: poliția din mediul rural, Jandarmeria și Poliția Militară.

Una din cele mai comune abateri disciplinare pe care jandarmii o realizau era maltratarea infractorilor și a suspecților (fenomen exagerat și extins asupra întregului personal al Jandarmeriei în discursul comunist) – merită aici să menționăm despre eforturile comandanților Jandarmeriei în stoparea acestei stări de fapt. Printre modalitățile de maltratare, în afară de banala bătaie, menționăm cazul unui plutonier de jandarmi, șef de post, din județul Putna, care în octombrie 1930 „a maltratat un locuitor purtându-l, prin bâlci, cu carnea de capră ce furase, legată de gât" – pentru această originală umilire, jandarmul a primit cinci ani de închisoare, dar nu a fost mutat sau dat afară din serviciu[2].

O altă infracțiune la care jandarmii se dedau o reprezenta braconajul – practicarea acestuia sau tolerarea lui[3].

Fotografia nu prezintă însemnări manuscrise pe verso; are tipărită rubricatură tip *Carte postale*.

Proprietar: Valentin Manache, Cluj-Napoca.

[1] ***, Ministerul de Război, *Regulament asupra descrierii uniformelor și ținutelor armatei,* Tipografia și Stabilimentele de Arte Grafice George Ionescu, București, 1912, p. 140-141; deși regulamentul nu mai era valabil din 1916, unele reglementări, printre care și tresele de buni trăgători, au rămas în vigoare mult timp.

[2] A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1930, f. 146 v.

[3] I. Philipiade, *Jandarm braconier,* în „Revista Carpați. Vânătoare. Pescuit. Etimologie", Cluj, anul VII, nr. 4/15 aprilie 1939, p. 126.

Fotografia 20 – Soldat din Jandarmeria rurală, ținuta de serviciu model 1923

Militarul în termen din imagine poartă uniforma kaki pentru trupă model 1923: bocanci cu carâmb scurt, moletiere, pantaloni, veston de iarnă din postav kaki, cu paspoaluri bleu-jandarm; la guler prezintă petlițele bleu-jandarm. La ținuta de serviciu și la cea de ceremonie, în loc de capelă (purtată la ținuta zilnică), se purta coiful cu țui prezent în imagine în dreapta, pe masă. Acesta este realizat din piele de toval, de culoare neagră, iar însemnele aplicate sunt din alamă. Se observă monograma regelui României Ferdinand I (1914-1927). Primul model de coif, 1893, era din oțel și deținea aplicată monograma primului monarh al României, Carol I (1866-1914). Menționăm că, până în 1941, ținuta de serviciu desemna în toate structurile militare o mică ținută de ceremonie, purtată tot la ocazii speciale, dar nu la fel de importante ca acelea în care era necesară purtarea ținutei de ceremonie. Abia din anul 1941 termenul de *ținută zilnică* este înlocuit cu cel de *ținută de serviciu,* sens pe care îl păstrează până astăzi. Menționăm că în cazul coifurilor, după decesul monarhului, nu se schimba monograma, de obicei (motivul era probabil faptul că acest articol nu se purta des) – în 1918 există fotografii cu jandarmi care poartă încă vechiul model de coif, din oțel, cu cifrul regelui Carol I[1]; de asemenea, la fel se va proceda cu coiful din imagine – cifrul lui Ferdinand va fi utilizat pe coifuri și în anii '30 (fotografia 50).

Așa cum se poate observa în imaginile prezentul volum, o lege nescrisă a jandarmilor prevedea ca aceștia să poarte mustăți (fenomenul s-a păstrat până la Primul RăzboiMmondial). Purtarea necorespunzătoare a podoabei capilare era uneori semnalată chiar și în ordine și rapoarte oficiale – cum ar ordinul din data de 24 martie 1931 al inspectorului general al Jandarmeriei Rurale, general de divizie Nicolae Eracle, care semnala subordonaților că este interzisă purtarea părului lung și a pieptănăturilor care contravin prevederilor Regulamentului Serviciului interior; acest regulament, valabil pentru toate armele, prevedea la articolul 321 că „Ofițerii vor avea părul scurt, mai ales la ceafă, iar gradele inferioare și trupa îl vor avea tăiat scurt, peste tot capul"[2]. Alte infracțiuni însă erau grave, mai ales pentru o armă de elită – menționăm aici cazuri de pierdere a puștii, dezertări, furturi de la superiori sau colegi (această ultimă infracțiune era întâlnită la trupa în termen)[3].

Fotografia nu prezintă însemnări manuscrise pe verso; are tipărit: *Post card / Correspondence / Adrress only.*

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] O fotografie există la Muzeul Național al Poliției din Târgoviște.

[2] A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1931, f. 44 v.

[3] A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1930, f. 146 v.

Fotografia 21 – Plutonier în uniformă model 1923/1927

Reangajatul poartă uniforma model 1923, cu modificarea din 1927 (aspectul buzunarelor). Spre deosebire de trupa în termen, care avea pantaloni kaki cu moletiere, reangajații aveau pantaloni din postav negru cu vipușcă roșie. În imagine, militarul poartă bluza (vestonul de vară) realizată dintr-un material mai ușor decât vestonul de iarnă (de obicei din pânză de bumbac), dar identică în privința aspectului, cu diferența că nu prezenta paspoaluri; petlițele sunt cele obișnuite. În mână bărbatul are capela care era din postav kaki și, la fel, ca pantalonii, era unicat (nu exista capelă de vară sau de iarnă; doar la veston exista această diferență). Capela era purtată numai la ținuta zilnică și de campanie, iar coiful la cele de serviciu și ceremonie. Numai la ultimele două se purta sabia – așadar tânărul din imagine încalcă regulamentul purtând sabia; folosirea sabiei la ținuta zilnică era frecventă, de aceea la data de 11 mai 1931 se emitea un Ordin de zi[1] prin care se cerea jandarmilor să nu mai încalce acest ordin. O altă normă încălcată de reangajați/ subofițeri era faptul că purtau centura cu diagonală, articol rezervat numai ofițerilor; acest obicei era frecvent, astfel încât conducerea I.G.J. a trebuit să atenționeze militarii în privința purtării centurii fără diagonală[2]; în anumite imagini din prezentul volum (17-19) observăm că până și trupa în termen purta centura cu diagonală.

Epoleții militarului sunt cusuți în umăr. În mod normal, prin *epoleți* înțelegem epoleții cu franjuri, trefle sau simpli, cusuți în umăr, iar prin *contraepolet* epoleții simpli, detașabili; deoarece, chiar în regulamente, dar și în lucrări de uniformologie se folosește frecvent numai termenul de *epolet*, am preferat și noi să utilizăm doar termenul de *epolet* (cu mențiunea dacă este sau nu cusut în umăr). La tunica bleu-jandarm a gradelor inferioare, confecționată între 1893-1916, epoleții roșii erau detașabili și nu indicau gradul (eventual doar faptul că militarul era reangajat; după 1913 însă epoleții se puteau coase în umăr și se aplicau tresele de grad); la bluzele de vară model 1895 și la cele introduse în 1913 epoleții erau numai cusuți în umăr.

Menționăm că în etapa respectivă, în general la toate armele, uniforma reangajaților era asemănătoare cu aceea a trupei în termen. Începând cu anul 1930 aceasta însă se apropie mai mult de cea a ofițerilor.

Fotografia nu prezintă nimic scris pe verso.

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] Vd. *Infra*, Documentul 6, A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1931, f. 64.

[2] Vd. *Infra*, Documentul 28, A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 3/1934, f. 81.

Fotografia 22 – Plutonier în uniformă model 1923/1927, imagine datată 1928

În imagine avem același personaj ca în fotografia 21, împreună cu familia. Descrierea uniformei este identică cu cea anterioară, cu mențiunea că în loc de pantaloni de cizmă și cizme, plutonierul are ghete (pantofi) și pantaloni lungi, din postav negru, pentru ghete (pantofi). Diferența dintre un pantalon de cizmă și unul de pantof consta în faptul că primul se îngusta pe gambă, la capătul dinspre laba piciorului, prezentând câțiva nasturi și un șiret sau gaică, iar ultimul era drept. În regulamente, pantalonul de cizmă mai era numit *pantalon scurt*, iar cel de gheată (pantof) *pantalon lung*. Din păcate, între 1923 și 1939 sunt puține regulamente, ordine referitoare la uniformele gradelor inferioare din armată – există multe lacune în privința evoluției acestora, spre deosebire de cele ale ofițeri, unde informațiile sunt mai clare - nu cunoaștem încă data introducerii pantalonului lung la reangajați/ subofițeri, însă conform imaginilor de epocă acest fapt s-a produs în după anul 1927. Menționăm că până în anul 1912, în Armată, la câteva arme, trupa avea și pantaloni de gheată, la fel ca la jandarmii rurali. Ofițerii au avut la toate armele în permanență și pantaloni de gheată. Reangajații, ca și ofițerii, purtau pantalonul de gheată în oraș (pe stradă) sau la serviciu, dar nu la activități cu trupa în termen sau în formație; în rest, în majoritatea timpului la serviciu, reangajații purtau cizme și pantalonul corespunzător.

Criteriile de împărțire a uniformelor, indiferent de perioadă, sunt două: în funcție de ocazie (denumirile și numărul lor au variat – în secolul al XIX-lea s-a folosit *mica* și *marea ținută;* ulterior apar termenii: *ceremonie, serviciu, campanie, zilnică*) sau de sezon (de iarnă și de vară) – prin urmare atragem atenția că, în prezentul volum, atunci când ne referim la ținutele de sezon, termenii nu se referă strict la anotimp: ținuta de iarnă se purta între lunile octombrie și aprilie (data trecerii de la ținuta de vară la cea de iarnă a variat în funcție de epocă și unitate), iar cea de vară în restul perioadei. Ținuta de iarnă se putea purta cu manta sau fără, numai în veston (în ultimul caz era aproape identică cu cea de vară la aspect, desigur în funcție de armă și perioadă). Așa cum am subliniat deja, după 1913 la Jandarmeria rurală, dar și în Armată la gradele inferioare existau doar vestoanele de iarnă și de vară, capela și pantalonii fiind unicat; anterior existaseră și pantaloni de vară, din pânză.

Pe verso, fotografia prezintă un timbru sec cu inscripția *Foto Lux Griviței 131 București*; însemnare manuscrisă cu creion roșu: *20* [luna este indescifrabilă]*1928 / Primiți portretele noastre Vasile, Teodor, Constanța / amintire*. La destinatar: *Dlui Costică Pavel / București*.

Proprietar: Sorin Muntean, București.

Fotografia 23 – Reconstituirea unui furt, satul Rucăr, județul Argeș, 4 iunie 1928

Pe spatele fotografiei aflăm că reconstituirea furtului a avut loc în a doua zi de Rusalii (așadar luni) a anului 1928. Cum Paștele în acel an a fost în 15 aprilie, aflăm data exactă a reconstituirii: 4 iunie 1928. Rucăr, sat și comună, situat în culoarul Rucăr-Bran (drumul dintre Pitești și Brașov), era în aproprierea zonei etnografice a Brănimii, una din cele mai bogate regiuni ale României, datorită practicării păstoritului transhumant. Lâna aflată din abundență a cauzat o mare densitate e pivelor, dârstelor și vâltorii, instalații tehnice preindustriale pentru prelucrarea lânii; nivelul ridicat de trai, călătoriile pentru pășunatul oilor și comerțul făceau ca inventarul unei gospodării din zonă să fie cu mult peste alte locuri din țară. Toate acestea erau motive pentru ca acest sat să fie „vizitat" de infractori experimentați, dornici de a fura obiecte rare și scumpe – în imagine se poate observa o mașină de cusut. În spatele grupului de oameni este un complex de industrie populară pentru prelucrarea lânii, ușor de recunoscut după arhitectură (pereții sunt realizați complet din piatră, două intrări apropiate – prin ele se realiza accesul la „coșurile" de tras, respectiv de îngroșat). În Muzeul Civilizației Populare Tradiționale ASTRA din Dumbrava Sibiului există un astfel de complex din Rucăr, asemănător cu cel din imagine, compus din dârste (cele două „coșuri" amintite), piuă și vâltoare[1].

Toți cei trei jandarmi rurali poartă ținutele zilnice – cei doi din stânga sunt militari în termen (gradul nu se distinge, dar au pantaloni cu moletiere aceasta indicând categoria din care fac parte), poartă fiecare câte o carabină Mannlicher model 1893, în poziția „la umăr", câte o cartușieră la centură; bluzele sunt model 1923, kaki; iar capela și pantalonii sunt din postav kaki; plutonierul din dreapta este șeful de post – acesta poartă bluza model 1923/1927. Menționăm că nu numai data fotografiei indică faptul că sunt bluze și nu vestoane de iarnă, ci și absența paspoalurilor și a faptului că mânecile sunt simple, drepte, fără manșete cu paspoal. Toți încalcă regulile de purtare a uniformei: trupa în termen are atârnate capetele eghileților în mod original, prin buzunarul de la piept, iar reangajatul are centură cu diagonală în loc de centură simplă. Cel mai probabil jandarmii din imagine reprezintă efectivul complet al postului Rucăr.

Fotografia prezintă însemnări manuscrise cu cerneală neagră: *1928 Reconstituirea furtului, infracțiunei la fața locului a doua zi de Rusali* [sic!] '*928 furtul de diferite efecte dela locatarul Balanescu Ghe. din com. Rucăr montană de către Bili Robert și Dancea Solomon / Primarul și deleg*[atul] *com*[unei] *asistă / Șeful post / semnătura.*

Proprietar: Valentin Manache, Cluj-Napoca.

[1] Corneliu Bucur (coordonator), *Muzeul Civilizației Populare Tradiționale ASTRA. Catalog ghid,* Ed. „ASTRA Museum", Sibiu, 2007, p. 363-364.

Fotografia 24 – Plutonier-major-adjutant, bluză model 1923/1927, imagine datată 23 februarie 1928

Așa cum am arătat în *Studiul introductiv,* istoria gradelor inferioare din structurile militare românești este mai complicată și prezintă mai multe lacune decât istoria gradelor ofițerești. După anul 1918 ierarhia gradelor inferioare din Armată (implicit și din Jandarmerie) se prezenta în felul următor: trupa în termen, cu gradele de soldat, fruntaș, caporal și sergent; trupa reangajată, cu gradele de sergent-instructor (inițial funcție și echivalent cu sergentul), plutonier și plutonier-major. De abia în 1937-1938 în Armată, respectiv în 1939 în I.G.J.[1] se va înființa un grad superior plutonierului major, anume plutonierul-major-adjutant (redenumit în 1939 plutonier-adjutant, redenumit în 1948 plutonier-major-șef, desființat în 1950, reînființat maxim în 1965[2], sub numele de plutonier-adjutant, grad ce își păstrează numele până în prezent).

Interesant este faptul că plutonierul-major-adjutant apare în deceniul al III-lea, însă doar ca funcție, nu ca grad; mai bine zis, era un titlu onorific acordat unor plutonieri-majori. Există imagini de epocă ce confirmă existența acestei funcții cu acest însemn, dar în toate legile de organizare ale armatei sau în alte documente această funcție nu este pomenită. Deși încă nu era grad, această distincție avea însemn de grad pe epolet. Acesta se va menține și când funcția va deveni grad: două trese late de 20 mm și două trese late de 10 mm, cele înguste fiind dispuse spre gât; toate tresele erau confecționate din fir auriu; recapitulăm însemnele de grad ale trupei de la sfârșitul deceniului al III-lea al secolului trecut: soldatul – nimic; fruntașul – o tresă din lână galbenă, lată de 22 mm; caporalul, două astfel de trese; sergentul – o tresă lată de 20 mm, din fir auriu; sergentul-instructor – o tresă ca a sergentului și una lată de 10 mm; plutonierul – două trese din fir auriu late de 20 mm; plutonierul-major – două trese din fir auriu de 20 mm plus una de 10 mm.

Pe verso, există un loc pentru ștampilat cu textul *Stamphere; î*nsemnare manuscrisă cu cerneală albastră: *23 februarie 1928 / Sincere felicitări de ziua onomastică și La mulți ani cu realizări. Și în semn de amintire cu suvenir [*text indescifrabil] *semnătura / Pl*[utonier] *maj*[or] *adjut*[ant] *C*[ompania] *III J*[andarmi] *R 10 Jd* [jandarmi]. La adresă: *Domnului Ghiță Irimia / Com. Bundești D. Ghica Județul Roman.*

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] La adoptarea legii din 1939 cei care au alcătuit-o au recunoscut că jandarmii au fost nedreptățiți prin faptul că acest grad a fost introdus mai târziu ca în I.G.J. - ***, *Legea pentru Organizarea Jandarmeriei din 1939. Adnotată și cu anexele: 1.Legea Corpului Subofițerilor; 2.Regulamentul legei Subofițerilor, ambele aplicabile subofițerilor jandarmi,* Tipografia Geniului, Cotroceni, 1939, p. III-IV, VII; probabil acest fapt s-a datorat subordonării diferite a I.G.J. – către M.A.I., și nu către Ministerul de Război.

[2] Din păcate în stadiul actual al cercetărilor nu se cunoaște data exactă a reînființării - vd. Emil Boboescu, *Uniformele și echipamentul armatei române. 1948-1965 (III),* „Buletinul Muzeului Militar Național", serie nouă, nr. 5, București, 2007, p. 228.

Gh. Boeta

Fotografia 25 – Căpitan de jandarmi rurali în veston model 1923

Ofițerul din imagine are gradul de căpitan, indicat de cele trei trese de pe epolet (sublocotenentul avea o astfel de tresă, locotenentul două), și poartă vestonul kaki model 1923 pentru ofițeri – acesta se deosebea de cel al trupei prin calitatea mai bună a materialului și prin faptul că nu prezenta petlițe-săgeată – gulerul era acoperit, până la nasturi cu material bleu-jandarm[1]. Căpitanul poartă medalia „Virtutea Militară (de război)", semn că fusese combatant în prima conflagrație mondială. Pe cap, militarul ar fi purtat chipiu cilindric cu cozoroc (cozorocul era numit în epocă *vizieră*).

Ofițerii de jandarmi rurali aveau atribuții și probleme mult mai complexe decât ofițerii din alte arme – subunitățile pe care le comandau erau împrăștiate pe raza unui județ. Actul de comandă se realiza cu greu, controlul fiind principala îndatorire; din acest punct de vedere, ofițerii de jandarmi erau asemănători cu cei din arma grăniceri. Nu același lucru se poate spune despre ofițerii jandarmilor pedeștrii – aceștia își puteau aduna oricând subunitățile pe care le comandau pentru instruire și control, în curtea cazărmii. În plus, ofițerii de jandarmi pedeștri nu aveau și funcția de ofițer de poliție – adică nu instrumentau infracțiunile, doar participau la restabilirea și menținerea ordinii publice. Acesta este încă un motiv pentru care noi susținem că Jandarmeria rurală, respectiv cea pedestră, erau mai mult decât două specialități ale aceleiași arme – nu numai funcțiile, dar și culoarea de armă (din 1934 doar paspoalul[2]) erau diferite (până în 1941, când jandarmii rurali și pedeștri nu se mai deosebesc în privința culorii de armă[3]). Ofițerii jandarmilor pedeștri luau mai rar contactul cu lumea rurală – locul principal de muncă era în reședința județului; pentru control și rezolvarea unor infracțiuni deosebite aceștia își rezervau o parte însemnată a timpului, dar nu locuiau în permanență în sate, așa cum majoritatea reangajaților erau nevoiți să o facă. Lumea mondenă cu distracțiile ei făceau parte din privilegiile ofițerilor.

Gradul de căpitan era specific funcției de comandant de companie (din 1929, legiune). Menționăm că nu toți ofițerii încadrați în I.G.J. aparțineau armei jandarmi – o parte erau, bineînțeles, ofițeri necombatanți, prezenți la orice structură militară (medici, administrație, finanțe); la batalioanele de instrucție (centre de instrucție) existau o serie de ofițeri din alte arme, neconfirmați în jandarmerie, folosiți pentru instrucție.

Fotografia nu prezintă însemnări pe verso.

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] ***, Muzeul Militar Național, *Uniformele armatei române 1830 – 1930*, București, f. e., 1930, p. 61.

[2] ***, Ministerul Apărării Naționale, *Regulamentul asupra „Descrierii uniformelor în armată"*, București, f. e., 1934, p. 21.

[3] Cristian Vlădescu, *Uniformele armatei române de la începutul secolului al XIX-lea până la victoria din mai 1945*, Ed. Meridiane, București, 1977, p. 166.

Fotografia 26 – Căpitan Aristide Ursu, jandarm rural, ținuta de ceremonie model 1923

Aristide Ursu a fost un ofițer din Jandarmeria rurală a cărui memorie s-a păstrat datorită a zeci de fotografii care îl reprezintă de-a lungul carierei sale, imagini aflate acum în posesia câtorva colecționari din România. Bărbatul s-a născut la 21 februarie 1891, a fost inițial ofițer de infanterie, înaintat la gradul de căpitan la 1 octombrie 1919, mutat definitiv în Jandarmerie la 1 aprilie 1923, înaintat la gradul de maior la 15 aprilie 1933[1]. În imaginile în care este imortalizat, Aristide Ursu respectă complet regulile de purtare a ținutei, fiind un exemplu pentru subordonații săi – așa cum am văzut în documentele și imaginile acestui volum, jandarmii încălcau frecvent regulile de purtare a uniformei, în primul rând pentru că erau în majoritatea timpului departe de ofițerilor; dar chiar și ultimii se purtau uneori neglijent în acest domeniu, purtând haine vechi la inspecții[2].

Uniforma pe care o poartă în imagine este ținuta de ceremonie pentru ofițerii de jandarmi rurali, model 1923 (cu veston model 1923/27, având buzunarele cu burduf și clape drepte), exact așa cum este imortalizată în albumul editat de Muzeul Militar Național în anul 1930[3]. Chipiul și vestonul au culoarea kaki, tresele de la epolet și chipiu sunt aurii; gulerul și paspoalurile de la cele două articole sunt bleu-jandarm, iar pantalonii corespunzători acestei ținute erau cei de gheată, negri cu vipușcă roșie; la veston, paspoalurile erau prezente la marginea de la nasturi, epoleți și manșete. Epoleții erau fie cusuți în umeri, ca la gradele inferioare, fie detașabili, ca în imagine. Menționăm ca o regulă generală valabilă pentru toate armele, perioadele și gradele faptul că, atunci când un epolet era cusut în umăr și prezenta paspoal, acesta era dispus pe toate laturile, în afara celei care era cusută în haină; epoleții detașabili, în cazul în care aveau paspoal, aveau această garnitură pe toate laturile. Vestonul din imagine era purtat de ofițeri la toate ținutele pe timp de iarnă, iar la ceremonie inclusiv vara. Uniforma pe care o are ofițerul în imagine era folosită la toate ținutele; pentru ținuta de ceremonie se atașa centura din fir auriu, model 1912[4], de ceremonie, comună pentru toate armele, sabia pentru trupele terestre, dragona tricoloră (roșu, galben și albastru) purtată în diagonală, toate decorațiile (în cazul nostru, de la stânga la dreapta: medaliile „Virtutea militară", „Bărbăție și credință", „Crucea comemorativă"), mănuși albe și cravată[5]. Militarul are monograma regelui Ferdinand la chipiu.

Fotografia nu prezintă însemnări pe verso.

Proprietar: Sorin Muntean, București.

---

[1] ***, Ministerul de Război, Direcția Personalului, *Anuarul Ofițerilor activi din Arma Jandarmeriei pe anul 1938,* Tipografia Cavaleriei, Sibiu, 1938, p. 19.

[2] Vd. *Infra,* Documentul 6.

[3] ***, Muzeul Militar Național*, Uniformele armatei române 1830-1930*, București, f. e., 1930, p. 61.

[4] ***, Ministerul de Război, *Regulament asupra descrierii uniformelor și ținutelor armatei,* Tipografia și Stabilimentele de Arte Grafice George Ionescu, București, 1912, p. 55.

[5] *Ibidem*, p. 64-66.

Fotografia 27 – Ofițeri din Jandarmeria rurală, imagine realizată în perioada 1929-1930

Ofițerii inferiori din imagine poartă uniforme kaki, model 1923/1927 (atât în bluze de vară, cât și în vestoane de iarnă – distincția este facilă – bluzele au petlițe-săgeată, iar vestoanele de iarnă au paspoaluri și gulerul acoperit în culoarea armei), dar sublocotenentul din rândul din spate, ultimul din dreapta, poartă tunică bleu-jandarm cu guler roșu, introdusă la 10 iulie 1929 în Jandarmeria rurală[1], purtată până în 1930, când se introduc alte modele de uniforme[2]. Toți sunt în ținutele zilnice – purtate în majoritatea ocaziilor, în timpul sau în afara orelor de serviciu; la această ținută nu se purta nicio decorație. De obicei, în timpul programului se purtau la ținuta zilnică pantalonii cu cizme, iar în oraș pantalonii lungi de gheată cu respectiva încălțăminte.

Primul din stânga, rândul de jos, este căpitanul Aristide Ursu, care, conform *Anuarului Ofițerilor Armatei* din 1929-1930, activa în acel an în comandamentul Regimentului 9 jandarmi, devenit în 1929 Inspectoratul 7 jandarmi, cu sediul la Timișoara[3]. La dreapta lui stă un căpitan care poartă la brațul stâng un însemn cusut în forma literei „V" întoarsă – este galonul de rănit model[4] – numărul de răniri primite pe câmpul de luptă corespundea cu numărul de galoane. Având în vedere că doar un ofițer are noul model de uniformă, fotografia este databilă în anul 1929, cel mai târziu 1930. Unii ofițeri din imagine nu poartă eghileți – este posibil ca aceștia să nu aparțină armei *jandarmi*, dar cel mai probabil nu au mai așezat garnitura la vestoane, din comoditate. Numărul de trese de pe epolet este identic cu numărul de trese de la chipiu. Ofițerii din imagine poartă următoarele grade: sublocotenent, locotenent, căpitan, având una, două, respectiv trei trese.

Menționăm că supoziția conform căreia, o perioadă, Jandarmeria rurală nu a avut în dotare coif este confirmată de faptul că în anul 1923, la ținuta de ceremonie a ofițerilor de jandarmi rurali, aceștia purtau chipiul la toate ținutele, nu coif cu țui – așa cum este cazul în imaginea precedentă. Nu avem data certă a reintroducerii coifului cu țui în jandarmeria rurală, dar în anul 1927 se realiza o dotare a Corpului de Jandarmi cu 22.500 coifuri[5], acesta fiind probabil anul reintroducerii acestui articol la jandarmii rurali.

Fotografia nu prezintă însemnări pe verso.

Proprietar: Sorin Muntean, București.

---

[1] „Monitorul Oficial" , partea I, nr. 149 din 10 iulie 1929, p. 2 (5130).

[2] ***, *Nouile uniforme ale Armatei Române,* Editura Ziarului „Universul", București, 1931. Acest volum a fost editat în 1931, dar adună regulamente sau alte acte normative referitoare la uniforme din 1930-1931, majoritatea fiind din anul 1930, când au loc modificări majore în ținutele militare din toate armele.

[3] ***, Ministerul de Războiu, Direcția Personalului, *Anuarul Ofițerilor activi ai Armatei Române pe anul 1929/1930,* Tipografia militară „Ministerul de Războiu" , București, 1929, p. 612.

[4] Mirel Eugen, *Însemnul „În amintire" și „Galonul de rănit" în armata română*, în „Buletinul Muzeului Militar Național", serie nouă, nr. 10-11, București, 2013, p. 225-226.

[5] A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 12/1931, f. 210.

Fotografia 28 – Sublocotenent din Jandarmeria rurală în bluza de vară kaki, model 1923/1927

Până în anul 1933, când prima promoție a Școlii de Ofițeri Jandarmi era ridicată în grad, sublocotenenții erau foarte rari în Jandarmerie – cum am amintit –, ofițerii din această structură erau selectați din alte arme, dintre cei mai buni locotenenți și căpitani, rar dintre sublocotenenți. Tânărul având primul grad de ofițer poartă în imagine bluza model 1923, cu modificările din 1927. Acest articol s-a confecționat pentru ofițeri până în anul 1930, când este înlocuit cu bluza albă cu guler înalt (pe gât) și petlițe și epoleți detașabili în culoarea armei[1], în cazul nostru bleu-jandarm cu paspoal roșu, care se purta cu pantaloni, pantofi și șapcă albe.

Menționăm că uniformele și ținutele ofițerilor, model 1923/1927, din restul armelor erau la fel ca la jandarmi; difereau doar unele accesorii, precum culoarea de armă; jandarmii aveau în plus eghileții, coiful și pantaloni negri în loc de kaki. Așa cum am arătat în imaginile anterioare, însemnele de la capela gradelor inferioare au fost schimbate des între 1893-1929; la ofițeri, în schimb, însemnul era diferit la chipiu – acesta reprezenta cifrul (monograma monarhului) – acesta a fost modificat în intervalul amintit, în 1914 și în 1927, la decesul regilor Carol I, respectiv Ferdinand; după 1927 cifrul vechi a fost lent schimbat cu cel al regelui Mihai I, aflat în perioada regenței (cum se poate vedea și în imaginea precedentă, unde toți militarii poartă, încă, monograma lui Ferdinand).

Schițăm în linii mari evoluția uniformelor ofițerilor Jandarmeriei rurale în perioada 1893-1930: cromatica articolelor a fost identică cu cea a trupei (o perioadă a fost diferită culoarea mantalei trupei față de cea a ofițerilor[2]), dar calitatea hainelor ofițerilor era superioară celei a trupei. Altă diferență majoră a fost reprezentată de însemnele de grad, până în 1916, la ținuta de ceremonie se foloseau epoleții cu franjuri, având stele indicatoare de grad; treflele erau folosite la restul ținutelor, până în 1913, la Jandarmeria rurală (1912 la Armată), iar între 1913 și 1916 numai la ținuta de serviciu. Însemnele de grad inelare, cusute pe epoleți sunt introduse la uniforma verde-cenușie în 1912 în Armată (1913 în I.G.J.) – între 1916 și 1930 vor fi singurele însemne de grad ale ofițerilor, alături de tresele de la chipiu. Ele sunt alt element de tradiție din Armata României – aceste însemne tradiționale sunt modificate în 1948, reintroduse în 1990, fiind purtate și în prezent (doar generalii nu mai poartă însemnele de grad cu trese, uzitate între 1912 și 1948). Aceste trese au fost inițial metalice, dar în anii '20 vor fi realizate din fir, ca în imaginile 26-28. Deși chipiul cilindric era coifura specifică ofițerilor din toate armele terestre, la ținuta de campanie, începând cu anul 1912, aceștia vor purta și capelă.

Fotografia nu prezintă însemnări pe verso.

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] „Monitorul Oficial" , partea I, nr. 172 din 4 august 1930, p. 351 (6667).

[2] Vd. *Infra,* p. 48.

Fotografia 29 – Locotenent-colonel de jandarmi în ținută de ceremonie, model 1930/1934

În anul 1930 au loc o serie de modificări majore în domeniul uniformelor din Armata României, cele mai multe fiind la ofițeri. Marea schimbare a constat în mărirea numărului de ținute și uniforme. Se introduc ținute cu guler înalt, care erau asemănătoare cu uniformele model 1895 și 1912; se introduce uniforma albă de vară; cea kaki suferă și ea modificări – amintim doar că unele arme primesc veston cu revere, iar din 1934 toți ofițerii tuturor armelor au veston cu revere; cea mai importantă inovație este introducerea șepcii cu cozoroc în loc de chipiul cu trese. Până în 1930, dintre structurile militare, doar marina militară, automobiliștii și aviatorii au avut acest articol, dar cu un aspect diferit (bandă mai lată și calotă mai mică decât modelul 1930).

Uniformele ofițerilor armatei erau mult mai complicate decât cele ale trupei și ale subofițerilor. În 1934 un ofițer ajunge să dețină 21 de ținute (o ținută nu presupunea neapărat o altă uniformă, ci schimbarea unor articole cu altele) – acest număr se obținea prin combinarea diferitelor accesorii și podoabe; existau astfel trei uniforme – kaki, de culori diferite (în cazul nostru cu pantalon negru și tunică bleu-jandarm) și albă; existau șapte ținute de bază – de mare gală, de gală, de seară, de ceremonie, de serviciu, zilnică și de campanie; la toate, în afară de cea de campanie, se purtau cele trei uniforme – astfel se ajungea la 21 de ținute. Culoarea tunicii din imagine este bleu-jandarm, iar gulerul și paspoalurile sunt roșii. Pe paftaua de la centură este prezent semnul de armă al infanteriei, grenada explodând, în loc de scutul cu „J" în mijloc al jandarmeriei. Un locotenent-colonel încadra de obicei comandamentul unui inspectorat de jandarmi (care avea mai multe legiuni de județe în subordine), pe funcția de ajutor al comandantului sau de comandant al acestuia; de asemenea, putea comanda un centru de instrucție. Imaginea înfățișează același personaj ca în fotografia precedentă, dar după 12-16 ani.

În anul 1941 se suspendau uniformele de culori diferite și cele albe, rămânând doar cele kaki. Din nostalgie, unii ofițeri încă le mai purtau – multe foste tunici de culori diferite și dolmane au ajuns, după 1941, să fie modificate și să devină articole femeiești (prin interzicerea purtării lor au fost abandonate deodată zeci de mii de astfel de uniforme, aparținând tuturor armelor).

În fotografia datată în anul 1943, ofițerul poartă ținuta de ceremonie model 1930/1934, dar în loc de epoleții treflă, din imagine, ar fi trebuit să poarte epoleții cu franjuri – acest amănunt nu mai conta la data imortalizării bărbatului, regulamentul din 1934 nemaifiind în vigoare. Tunici bleu-jandarm pentru ofițeri (ca cea a militarului din imagine) mai există astăzi în original, doar la Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand" și la Muzeul Județean de Istorie Brașov.

Fotografia prezintă pe verso însemnare manuscrisă cu cerneală neagră: *30 V 1943 / Lui Laurica mea / tata – Alecsandru.*

Proprietar: Sorin Muntean, București.

Fotografia 30 – Plutonier de jandarmi rurali în ținuta zilnică, model 1930

Anii ’30 au constituit un deceniu cu frecvente modificări ale uniformelor Armatei, mai ales ale coifurii gradelor inferioare; în plus, purtarea vechilor efecte până la epuizare, în paralel cu cele noi, a făcut ca perioada amintită să fie „neuniformă” în domeniul uniformelor; așa cum vom vedea în paginile următoare, la jandarmii rurali lucrurile vor fi și mai complicate. Modificarea uniformelor Jandarmeriei rurale a mers în paralel cu aplicarea Legii de organizare din 1929 – odată cu trecerea Jandarmeriei rurale din subordinea Ministerului de Război în cea a M.A.I. și renunțarea la eșaloanele militare (ca număr și ca nume) s-a dorit o și mai mare diferențiere față de Armată, prin modificarea culorii fondului uniformei, din kaki în bleu-jandarm[1]. La această uniformă vom reveni în paginile următoare. În 1930 însă, odată cu noile inovații majore din Armată, pe care I.G.J. le va adopta, se va revini și la uniforma kaki, purtată în majoritatea timpului, dar se păstrează și uniforma bleu-jandarm pentru ocaziile speciale. Oricum, uniforma kaki se folosise și în anii 1929-1930, pentru că nu s-au putut înlocui toate efectele kaki, cu cele albastre.

În imaginea de față este reprezentat un plutonier de jandarmi rurali în noua uniformă kaki, introdusă pentru reangajații din Armată și, implicit, Jandarmerie, în anul 1930. Ea era purtată în majoritatea ocaziilor de către jandarmii rurali. Observăm șapca model 1930 pentru subofițeri[2] – cu calota și banda kaki; emblema era realizată din mătase galbenă (fiind armă combatantă). Ofițerii aveau banda în culoarea de armă, iar emblema era din fir auriu. Ofițerii și reangajații din armele necombatante aveau emblemele din fir argintiu, respectiv mătase albă. Vestonul (de iarnă) din imagine este similar cu cel al ofițerilor și este diferit de cele anterioare – are paspoalurile dispuse la fel ca la cele vechi, dar nu și pe guler (în cazul nostru, ele sunt bleu-jandarm). Pe epoleți are însemnul gradului de plutonier. Este vizibilă, din nou, obișnuita încălcare a regulamentului, prin purtarea centurii cu diagonală. La începutul anilor ’30 s-au folosit la uniformele Armatei petlițe-săgeată mai scurte decât cele de până atunci, dar vor fi curând abandonate. Observăm o altă modificare importantă, petrecută cel mai probabil în 1930 – eghileții jandarmilor nu mai sunt împletiți, ci simpli.

În paginile următoare vom aborda tentativa de redenumire a gradelor inferioare din I.G.J., între anii 1928-1931. Ierarhia și însemnele de grad din Jandarmeria rurală (identică cu cele din Armată) de până la legea adoptată la 24 martie 1929, au fost recapitulate în textul imaginii 24.

Fotografia nu prezintă însemnări pe verso.

Proprietar: Valentin Manache, Cluj-Napoca.

[1] „Monitorul Oficial”, partea I, nr. 149 din 10 iulie 1929, p. 2 (5130).

[2] Cristian Vlădescu, *Uniformele armatei române de la începutul secolului al XIX-lea până la victoria din mai 1945*, Ed. Meridiane, București, 1977, p. 133.

Fotografia 31 – Plutonier-major, ținuta de serviciu model 1933 cu uniformă bleu-jandarm, imagine datată 21 octombrie 1933

Uniforma model 1929 pentru reangajații din Jandarmeria rurală (capelă, tunică, manta bleu-jandarm și pantaloni negri), folosită la toate ținutele, va fi purtată din 1930 ca și ținută de ceremonie, de serviciu sau de oraș (iar cea kaki, în majoritatea ocaziilor). Uniforma va suferi și câteva modificări, similare cu cele efectuate la cea kaki – în primul rând în 1930 se introduce șapca din postav bleu-jandarm (inclusiv banda) cu emblemă din fir galben (între 1930 și 1933, la șepcile reanajaților din Jandarmeria rurală au existat, în paralel, două embleme: una cu semnul de armă al Jandarmeriei rurale și alta cu litere și cifre); din 1933 emblema de la șapca bleu-jandarm va fi confecționată din fir roșu și va avea în centru semnul de armă; până la 1 aprilie 1934 se va tolera purtarea capelelor de către subofițerii jandarmi rurali[1] (capela kaki s-a confecționat pentru reangajații din această armă până în 1929, iar cea bleu-jandarm între anii 1929-1939).

Menționăm că o variantă a tunicii bleu-jandarm, introdusă în 1929 pentru gradele inferioare din Jandarmerie, avea clapele buzunarelor în acoladă, iar cealaltă, avea clapele drepte; în rest, în afara cromaticii, aspectul vestonului albastru era identic cu cel al vestonului kaki model 1923 sau 1923/1927. Cum în imagine emblema are culoarea închisă (așadar este roșie, model 1933), deducem că este uniforma bleu-jandarm cu pantaloni negri; plutonierul-major poartă sabie, aceasta fiind ținuta de serviciu; la această uniformă se putea purtau coiful și mănușile (la ținuta de ceremonie).

Eghileții subofițerului sunt purtați neregulamentari, fiind introduși în interiorul vestonului, în loc să fie lăsați să atârne.

Conform legii din 1929, se dorea eliminarea trupei în termen din Jandarmeria rurală și înlocuirea acesteia cu reangajați; ierarhia, conform legii amintite, urma să fie: elev jandarm, echivalent cu sergentul; jandarm (din nou apare gradul omonim cu arma, al fel ca în perioada 1893-1908), echivalent tot cu sergentul; jandarm șef de patrulă, echivalent cu sergentul-instructor; jandarm șef de post, echivalent cu plutonierul; jandarm șef de secție, echivalent cu plutonierul-major[2]. Legea nu schimba *de facto* ierarhia existentă (ultimele trei grade erau deja echivalente cu funcțiile prevăzute pentru acele grade) – noutatea consta în introducerea primelor două grade și în dorința de a se elimina complet numele gradelor militare, gradele urmând să se numească cum am amintit mai sus, indiferent de funcția militarului – de exemplu, șefii de secție de plasă erau plutonier-majori, dar și administratorul (secretarul) legiunii era tot plutonier-major, iar conform noi legii urma să se numească j*andarm șef de secție*, deși nu era funcția reală deținută.

Pe verso, prezintă timbru sec în care scrie: *Foto Lux M. Lăzărescu Târgoviște;* însemnare manuscrisă cu creion negru: *21 X 1933* / *Sovenire* / *Fraților noștri* / semnătură indescifrabilă / *Familia Fătu.*

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 3/1934, f. 62 (vd. Documentul nr. 26).

[2] *Lege pentru organizarea jandarmeriei rurale,* în „Monitorul Oficial" nr. 69, partea I, din 24 martie 1929, p. 4 (2380).

Fotografia 32 – Plutonier din Jandarmerie, ținuta de vară, model 1931

Așa cum ofițerii din toate armele au primit o nouă uniformă de vară, albă complet, la data de 4 august 1930[1], pentru subofițerii din toate armele se introduce o nouă uniformă de vară, la data de 21 aprilie 1931[2]: șapcă la fel cu cea kaki, dar cu calota albă, bluză albă identică cu cea a ofițerilor (cu guler, drept având aplicate petlițe-săgeată în culoarea armei), cu excepția faptului că epoleții erau albi, cusuți în umăr și cu capătul dinspre gât în unghi (la ofițeri, epoleții erau în culoarea armei, detașabili, iar la partea dinspre umăr erau drepți). Dacă ofițerii aveau și pantaloni cu pantofi albi, subofițerii din Jandarmeria rurală purtau la uniforma de vară pantalonii de cizmă din postav nerii cu vipușcă roșie, iar cei din restul armelor pantaloni kaki de cizmă.

În imagine avem un plutonier de jandarmi, fapt indicat de semnul de armă de la șapcă – se distinge cu greu, dar este vorba de semnul de armă al jandarmilor (atât rurali, cât și pedeștri), folosit între 1930-1948 și 1990-2006: un oval în spatele căruia sunt două săbii încrucișate, are înscris un romb cu marginile ușor rotunjite; în mijlocul acestuia este litera „J". Militarul din imagine încalcă două reguli: nu poartă eghileți și are pantaloni lungi cu ghete, ori, la tunica albă nu era permis decât portul pantalonului scurt cu cizme[3]. Această prevedere era absurdă: subofițerii puteau purta pantalon lung, în afara serviciului, dar nu la ținuta albă; așadar, vara, în oraș, un subofițer purta cizme, iar iarna pantofi. Aceste efecte albe se purtau facultativ de către subofițeri, între 15 aprilie și 1 octombrie. Diametrul calotei șepcii model 1930 (pentru toate armele, culorile și categoriile – ofițeri, subofițeri, elevi) depășea cu 40-50 mm banda șepcii[4].

După cum am văzut, lipsa fondurilor a făcut ca militarii în termen din I.G.J. să nu poată fi înlocuiți total cu reangajați; dar, cum legea se aplica în anumite aspecte, cum ar fi redenumirea gradelor reangajaților, între anii 1929-1931 a existat o ierarhie neuniformă în privința denumirilor (așa era prezentă și în tabele de efective, situații, documente): soldat, fruntaș, caporal, sergent (trupa în termen); elev jandarm, jandarm, jandarm șef de patrulă, jandarm șef de post, jandarm șef de secție (reangajații); hilaritatea consta și în faptul că existau trei grade cu denumiri diferite, dar echivalente cu un singur grad, cel de *sergent*: sergent, elev jandarm și jandarm – primul era rezervat pentru trupa în termen, al doilea pentru reangajații din primii doi ani de reangajare, iar ultimele două pentru reangajați.

Pe verso, apare însemnare manuscrisă cu cerneală albastră: *Pancu Neculaie / Alea Griviței N = 13 Bl 89, Sc B, Ap 20, Et IV Constanța.*

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] „Monitorul Oficial" , partea I, nr. 172 din 4 august 1930, p. 351-352 (6667-6668).

[2] „Monitorul Oficial" , partea I, nr. 91 din 21 aprilie 1931, p. 8 (3856).

[3] *Ibidem,* art. 1; pentru jandarmi prevederea este reamintită prin circulare - A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 3/1934, f. 62 (documentul 26).

[4] ***, *Nouile uniforme ale Armatei Române,* Bucureşti, Ed. Ziarului „Universul", Bucureşti, 1931, p. 12.

Fotografia 33 – Soldat din Jandarmeria rurală, bun trăgător clasa I, uniforma model 1923/1927 sau 1929, ținuta zilnică, cu însemnul de la capelă din 1930

Așa cum am arătat, în anul 1929 se modifică fondul uniformei jandarmilor rurali, din kaki în albastru bleu-jandarm; sunt schimbate și însemnele de la capelă, cum vom arăta la imaginea 35. Inițial, s-a dorit ca uniforma nouă bleu-jandarm să fie purtată numai de ofițeri și reangajați, iar trupa în termen să poarte vechile uniforme kaki până la epuizarea acestora, care urma să coincidă, pe cât posibil, cu eliminarea trupei în termen din I.G.J[1]. Dar, cum în 1930 se reintroduc efectele kaki în producție, pentru jandarmii rurali[2], se abandonează această idee. După 1930 postavul uniformelor albastre ale trupei în termen va fi închis la culoare, spre deosebire de bleu-jandarmul deschis, folosit de subofițeri și ofițeri. Din 1930 capela se va produce doar pentru trupa în termen (pentru reangajați intră în dotare șapca) – însemnele din 1929 se înlocuiesc cu literele „JR", exact ca la începutul secolului al XX-lea. Din cauza faptului că imaginea este alb-negru, nu putem ști ce uniformă are militarul în termen – se observă însă că vestonul nu are paspoal și are manșete drepte, așadar este bluza de vară – fie este uniforma kaki model 1923/1927 (cu petlițe bleu-jandarm cu paspoal roșu, literele de la capelă și vipușca pantalonilor bleu-jandarm), fie cea albastră model 1929 (cu petlițe, însemne de la capelă și vipușca pantalonilor roșii). Cum în imaginea alăturată pantalonii sunt mai închiși la culoare decât capela și bluza, înclinăm spre a doua variantă (la uniforma albastră, toate gradele purtau pantaloni negri) – bluza albastră s-a confecționat doar un an, până în 1930, când uniforma kaki redevine în I.G.J. uniforma de bază.

Însemnele de la capela din imagine sunt introduse în 1930. Limita superioară de timp a realizării imaginii o putem prelungi și în perioada celei de a doua conflagrații mondiale, dat fiind faptul că trupa în termen a purtat modelele vechi până la epuizare. Pe epoletul stâng militarul poartă regulamentar însemnul de bun trăgător clasa I[3]. În rest nu există trese de grad, fiind vorba despre un soldat. Tânărul ține pe umăr carabina Mannlicher model 1893.

Din 1929 apare eșalonul *patrulă* în cadrul posturilor, format dintr-un șef de patrulă și un jandarm – un post cu cinci jandarmi era format din șeful de post și două patrule, un post cu șapte jandarmi din șeful de post și trei patrule.

Pe verso, dreapta sus, este un cifru încadrat într-un chenar; însemnare manuscrisă cu cerneală neagră: *10 lei / CVC 14 / Dragă surioară vin și ieu la D-ta la gustare, ai voie de guști / Salutări /* semnătura */ Postul Jand. Tulgheș.* La locul destinatarul: *Lenuța Delinaton / nume de localitate indescrifrabil / Județul Timiș Torontal.*

Proprietar: Valentin Manache, Cluj-Napoca.

[1] Constantin Rădoi, Dan Boacă, Paul Ciobănașu, *Jandarmeria Română din Banat*, Ed. Timpolis, Timișoara, 2000, p. 107.

[2] A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1931, f. 20.

[3] Vd. *Infra,* p. 64.

Fotografia 34 – Jandarmi în termen de la sediul Legiunii de Jandarmi a județului Teleorman, imagine datată 20 decembrie 1933

În imagine avem șapte militari în termen – la sediul unei legiuni se găseau zeci de jandarmi cu diferite atribuții, majoritatea administrative; dacă majoritatea posturilor aveau trei sau cinci jandarmi, din care unul, doi subofițeri, la reședința de județ proporția subofițerilor era mult mai mică. Tinerii cu coif sunt în ținuta de serviciu, cei cu capele, în ținuta zilnică. Uniformele sunt kaki, model 1923 sau 1923/1927 (cei cu clapele buzunarelor drepte), paspoalurile sunt bleu-jandarm, iar petlițele bleu-jandarm cu vipușcă roșie. Se observă din nou carabine, dar și puști Mannlicher model 1893. Cinci dintre jandarmi sunt soldați; cel din mijloc, rândul din față, este caporal, poartă și însemnul de bun trăgător clasa a II-a, dar pe ambii epoleți (regulamentar era numai pe epoletul stâng); militarul cu coif, din rândul din spate, este sergent sau fruntaș. La coifuri militarii au literele „JR", în loc de monograma monarhului, iar la capele au însemnele introduse în 1929, pe care le vom detalia la imagine următoare.

Militarii în termen erau înaintați rapid în grad, încă din primul an de stagiu, în funcție de capacitățile lor și de locurile disponibile; astfel, la sfârșitul primului an ei puteau deveni maxim sergenți. În schimb, reangajații, pe lângă absolvirea unor școli militare sau cursuri și pe lângă eliberarea unui post cu gradul respectiv prevăzut, trebuiau să îndeplinească un stagiu minim în grad, pentru a fi înaintați în următorul grad: elevul jandarm – 2 ani; jandarmul – 3 ani; jandarmul șef de patrulă – 4 ani; jandarmul șef de post – 5 ani[1]; astfel, teoretic, cei mai buni reangajați puteau deveni șefi de secție după 14 ani de carieră, adică pe la 38-39 de ani (jandarmii reangajați proveneau din militari care și-au satisfăcut întreg stagiul militar, de preferință tot la arma jandarmi).

Din cauza deficitului de reangajați, funcția de șef de patrulă din cadrul posturilor putea fi ocupată de cinci grade, în perioada 1929-1931: jandarm șef de patrulă (gradul normal prevăzut pentru această funcție), jandarm, elev jandarm (aceste două grade nu ar fi trebuit să dețină oameni în subordine), sergent sau caporal – cum până în 1929 la un post era un singur reangajat (plutonierul șef de post) și cum, după acest an, procesul înlocuirii trupei în termen cu reangajați era lent, o parte din posturi aveau tot un reangajat, iar restul, pe al doilea, cu funcția de șef de patrulă (gradul lui putea fi cel de jandarm șef de patrulă, jandarm sau elev jandarm).

Imaginea are pe verso însemnare manuscrisă cu cerneală neagră: *Ca semn de amintire din Turnu Măgurele / Legiunea de jandarmi Teleorman / Costică săi faci tu o sumă când ai primio / 20 XII 933 / jand. soldat semnătura.* La locul destinatarului: *Dlui Costică Petrescu / Borolim.*

Proprietar: Valentin Manache, Cluj-Napoca.

[1] *Lege pentru statutul jandarmilor și personalului civil al jandarmeriei,* art. 10, în „Monitorul Oficial", partea I, nr. 171 din 5 august 1929, p. 5 (6289).

Fotografia 35 – Jandarmi în termen, un subofițer-instructor și un angajat civil de la sediul Legiunii de Jandarmi a județului Teleorman, imagine datată 22 mai 1934

Fotografia provine din același loc ca precedenta, fiind realizată cinci luni mai târziu. În ea au fost imortalizați 14 militari în termen, un subofițer-instructor (cel cu șapcă) și un angajat civil (personalul civil se găsea doar la sedii de legiuni, inspectorate teritoriale și la I.G.J., nu și la secții și posturi). Toți militarii în termen sunt în ținuta zilnică, în uniforme model 1923, 1923/1927, iar subofițerul în uniforma model 1930. În 1929 s-au introdus noi însemne la capelele gradelor inferioare, în locul celor trei modele care au funcționat în paralel până atunci; cifrele și literele erau tot de culoare bleu-jandarm și trebuiau să fie imediat cusute pe vechile capele kaki; pe măsură ce uniformele kaki urmau să fie înlocuite cu cele bleu-jandarm, la noua capelă însemnele aveau să fie de culoare roșie. Acestea reprezentau fie numărul inspectoratului (1-7), fie inițiala „S" pentru școli, fie „A" pentru ateliere și depozite și „I" pentru cei subordonați direct I.G.J.[1]; dar, așa cum observăm și în imaginea de față, au apărut variante folosite în paralel: unii nu au nici o literă sau cifră la capele, alții au în loc de cifra inspectoratului teritorial (3, în cazul nostru), „I 3 P", de la „Inspectoratul 3 Poliție"; mai exista și varianta cu literele „JR", pe care am menționat-o anterior. La restul armelor nu era o asemenea „varietate" de însemne folosite în paralel și nici schimbări atât de dese ale literelor sau cifrelor de la capelă. Spre deosebire de alte arme, jandarmii rurali nu aveau cifre sau litere pe epoleți, în perioada 1893-1948. Tresele gradaților din imagine sunt cusute pe bucăți de paspoal bleu-jandarm care se introduceau pe epolet.

În anul 1931 este modificată din nou ierarhia gradelor inferioare – gradele de elev-jandarm și jandarm sunt echivalate cu jandarmul șef de patrulă, așadar cu sergentul-instructor (numit și sergent-reangajat) din Armată[2]. Astfel, se crea o separație între ierarhia trupei în termen și reangajați. Noua stare de fapt nu durează mult – din 1932, în toate documentele dispar denumirile de funcții pentru gradele subofițerilor; se revine la situația anterioară anului 1929, când exista doar numele militar al gradului; eventual, mai este menționată și funcția, de exemplu, plutonier șef de post. Interesant este că această revenire nu s-a realizat prin vreun document oficial (lege, regulament, ordin). Redenumirea gradelor, în anul 1929, se realizase în contextul distanțării organizării Jandarmeriei rurale de modelul Armatei și apropierii de Poliție, dar ultima nu era un organism militar.

Pe verso, fotografia prezintă însemnare manuscrisă cu creion negru: Semnătură / *Ca amintire din orașul Turnu Măgurele* / semnătură / *22 V 934.* Nu este scris nimic la destinatar.

Proprietar: Valentin Manache, Cluj-Napoca.

[1] Vd. *Infra,* Documentul 24 - A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1930, f. 7 v.

[2] *Regulamentul legii și statutul jandarmeriei rurale,* în „Monitorul Oficial" nr. 62, partea I, din 16 martie 1931, p. 9 (2329).

Fotografia 36 – Sergent sau fruntaș bun trăgător clasa a II-a din Jandarmeria rurală și soldat cu termen redus sau voluntar din Armată, imagine datată 5 martie 1934, realizată la Ploiești

În imagine avem doi militari în termen în ținuta zilnică de iarnă fără manta. Ei poartă uniforme din stocuri, deoarece la momentul realizării fotografiei aceste modele nu se mai confecționau (despre uniforma model 1933 pentru trupa din toate armele se va vorbi mai jos). Aici se poate observa cel mai bine diferența dintre uniformele Armatei și cele ale Jandarmeriei: amândoi poartă uniforme pentru trupa în termen model 1923: tânărul din stânga este din Armată (nu se poate identifica arma), iar celălalt este un jandarm rural. Amândouă uniformele sunt realizate din postav kaki; însă diferă culoarea de armă și alte câteva aspecte. Astfel, jandarmul are eghileți, paspoaluri la epoleți, guler, manșete, marginea vestonului; soldatul nu are aceste garnituri. Nasturii vestonului jandarmului sunt aparenși, spre deosebire de cei ai soldat, care sunt ascunși. Forma clapelor buzunarelor diferă de asemenea.

În schimb, majoritatea armelor din Ministerul de Război (trupele terestre), aveau uniforme asemănătoare. Jandarmii rurali aveau diferită doar culoarea de armă, față de jandarmii pedeștri.

Satisfacerea stagiului militar la arma jandarmi era un mare avantaj pentru tineri: în perioada interbelică stagiul militar era, pentru majoritatea armelor, doi ani, pentru câteva arme trei ani (printre care și jandarmii), iar pentru marina militară patru ani. Faptul că aveau un an în plus la stagiu era singurul dezavantaj[1]. Prezentăm mai jos avantajele: în primul rând, tinerii scăpau de înghesuiala și condițiile improprii care existau în majoritatea unităților militare, care aveau efective de sute de oameni (doar în primul an de stagiu, la centrele de instrucție, militarii în termen trăiau în asemenea condiții); posturile aveau efective mici, de trei sau cinci jandarmi, cu tot cu reangajați (foarte rar erau posturi de șapte sau nouă jandarmi)[2] – condițiile de viață fiind astfel mult îmbunătățite. Hrana era mai abundentă, mai proaspătă și de calitatea superioară celei servite în cazărmile Armatei: pe lângă alimentele cumpărate, fiecare post putea avea un lot de pământ care asigura jandarmilor legume și fructe; faptul că posturile aveau efective mici însemna că hrana era mai proaspătă; în final, aprovizionarea era mult mai ușoară pentru 3-5 persoane decât pentru un batalion sau un regiment. Desigur, dacă pentru trupa în termen acestea erau avantaje, pentru Stat reprezentau un cost suplimentare, iar pentru șefii de posturi, de secții și de legiuni erau responsabilități în plus.

Pe verso, fotografia are însemnare manuscrisă cu creion negru: *Salutări din Ploești / 5 III 934 /* semnătură.

Proprietar: Valentin Manache, Cluj-Napoca.

[1] La armele care aveu doi ani stagiul, militarii erau încorporați direct în unitățile operative (nu existau centre de instrucție); în schimb, militarii din restul armelor (cu trei sau patru ani de stagiu), în cazul nostru al jandarmilor, satisfăceau primul an de armată în cadrul centrelor de instrucție, iar în următorii doi ani erau repartizați la posturi, secții, legiuni sau alte formațiuni ale I.G.J.

[2] Vd. efectivele prevăzute pentru diferite tipuri de posturi și pentru sediile de secții de plasă în Documentul 1 - A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1930, f. 75 v.

TO
GEANU
RI DIN

Fotografia 37 – Soldați în termen, jandarmi rurali, imagine datată 15 august 1935

Faptul că militarii poartă eghileți albi neîmpletiți indică arma din care fac parte, anume Jandarmeria. Interesant este că aceștia au vestoane cu nasturii ascunși, precum majoritatea armelor, și nu aparenți, cum am văzut că foloseau jandarmii. Toți cei patru sunt soldați și poartă vestoane model 1923/1927; ținuta este cea zilnică; au puști Mannlicher model 1893 și una-două cartușiere la centură; culoarea hainelor este kaki. Așa cum am menționat, uniforma purtată în imaginea de față și în cea precedentă nu se mai confecționa din 1933, dar va fi purtată inclusiv în Al Doilea Război Mondial. Având în vedere că sunt patru militari în termen, deducem că imaginea este dintr-o reședință de județ, adică de la sediul legiunii respective.

După cum se știe, una din realitățile crude ale stagiului militar a fost batjocura la care erau supuși militarii, atât de gradații în termen, cât și de cadre; aceasta lua diferite aspecte: bătăi, insulte, instrucție umilitoare fără nicio utilitate practică, ce de multe ori avea ca efecte distrugerea fizică și nu pregătirea pentru luptă sau călirea corpului. Jandarmii rurali erau scutiți de asemenea orori: șefii de post erau nevoiți să se comporte exemplar cu militarii în termen, având în vedere că aveau nevoie vitală de ajutorul acestora în cadrul misiunilor din afara posturilor - participau împreună la patrulări, capturări de infractori sau chiar la schimburi de focuri cu infractori înarmați.

Cu toate că erau selectați dintre tinerii cu știință de carte și cu aptitudini fizice, psihice și intelectuale deosebite, totuși, printre tinerii care satisfăceau stagiul militar în cadrul I.G.J., se mai găseau elemente care contrastau cu misiunea polițienească pe care trebuiau să o realizeze – unii jandarmi în termen, după cum se poate citi și în documentul 16, se dedau la diferite infracțiuni – de pildă la furtul din banii și din lucrurile șefului de post, a cărui locuință era de obicei tot în interiorul postului. Menționăm că unele din prevederile codurilor de justiție militară din perioada regală erau absurde: dacă un militar își lovea sau insulta superiorul era condamnat la moarte în timp de război, iar în timp de pace, la muncă silnică pe viață. Chiar dacă pedepsele au variat, întotdeauna în sistemul militar superiorul a fost și este pedepsit mult mai blând dacă lovește sau insultă inferiorul în grad. Pe de altă parte, militarilor din toate armele și de toate gradele, li se recomanda în regulamente, îndrumare, manuale și alte publicații să se poarte aspru, dar cu dreptate și omenie față de subordonați; se realiza comparația dintre un tată și dragostea față de copiii săi, cu dragostea și purtarea de grijă pe care un comandant trebuie să o arate față de subordonații săi[1].

Pe verso, fotografia prezintă însemnare manuscrisă cu cerneală: trei cuvinte indescifrabile / *1935 VIII 15*.

Proprietar: Valentin Manache, Cluj-Napoca.

[1] Ion I. Popescu, *Cartea grănicerului. Ediția a III-a revăzută*, Ed. Stabilimentul de Arte Grafice „Moldova", Galați, 1918, p. 110.

Fotografia 38 – Plutonier-major, jandarm rural, ținuta zilnică în afara serviciului, în uniforma kaki, model 1933

Uniforma subofițerilor din toate armele, ca cea a trupei în termen, va suferi modificări în anul 1933; ne vom ocupa în cele ce urmează de uniforma subofițerilor. Emblema șepcii acestora se modifică la data de 7 februarie 1933[1]: aceasta va fi realizată din fir de mătase de culoarea armei - în cazul jandarmilor, emblema de la șepcile kaki și albă va fi bleu-jandarm, iar la șapca bleu-jandarm emblema va fi roșie[2]. La ofițeri această prevedere nu s-a aplicat, ei rămânând cu banda șepcii în culoarea armei și emblema din fir galben (armele combatante) sau alb (armele necombatante). În rest, șapca subofițerilor rămâne la fel. Tot în anul 1933 subofițerii primesc veston cu revere, similar cu al ofițerilor[3], diferența principală fiind calitatea mai slabă a materialului, la subofițeri; implicit, intră în dotare cămașă și cravată kaki. Acest veston avea tot petlițe-săgeată în culoarea armei (în cazul jandarmilor rurali – bleu-jandarm cu margini roșii); epoleții erau kaki (cusuți în umăr sau detașabili, fotografiile de epocă indică faptul că cele două modele au existat în paralel). La unitățile de gardă, deja din anul 1934 se observă modificarea culorii epoleților și a benzii șepcii, la uniforma kaki a subofițerilor, din kaki în culoarea armei; restul armelor (implicit jandarmii) nu efectuează în 1934 modificarea – probabil în anul 1935 ele trec la epoleții tari, detașabili, în culoarea armei, iar banda șepcii trece la culoarea armei cu emblemă galbenă sau albă în intervalul 1937-1939; din păcate, pentru aceste modificări nu s-au găsit documente, ci doar imagini de epocă.

În imagine avem un plutonier-major din I.G.J. (cei mai mulți purtători ai acestui grad aveau în Jandarmeria rurală funcția de șef de secție de plasă), în ținuta zilnică în afara serviciului model 1933 (varianta kaki): pantofi, pantalon lung negru cu vipușcă roșie, veston cu revere model 1933 cu epoleți introduși în 1935 la subofițeri; culoarea epoleților și a petlițelor este bleu-jandarm cu margini roșii. Cravata și cămașa sunt tot kaki. Este ciudat faptul că subofițerul aflat aici în postura de mire, a preferat vestonul kaki și nu cel bleu-jandarm, pentru această ocazie festivă. Materialul din care sunt realizate hainele este postav tip „școală militară", mai fin ca postavul trupei în termen.

Subofițerii din Jandarmeria rurală dețineau mai multe responsabilități decât colegii lor din alte arme – în primul rând majoritatea avea funcții de comandă, în timp ce la restul armelor situația era inversă – subofițerii erau ajutori ai comandantului de pluton, administrator de companie sau dețineau funcții birocratice.

Fotografia nu prezintă însemnări pe verso.

Proprietar: Sorin Muntean, București.

---

[1] *Regulamentul asupra descrierii șepcii pentru trupa în termen și subofițeri,* în „Monitorul Oficial", partea I, nr. 31 bis din 7 februarie 1933, p. 3 (771).

[2] Vd. *Infra,* Documentele 26 și 27, A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 3/1934, f. 62-62 v.

[3] Cristian Vlădescu, *Uniformele armatei române de la începutul secolului al XIX-lea până la victoria din mai 1945*, Editura Meridiane, București, 1977, p.133.

Fotografia 39 – Plutonier, jandarm rural, ținuta zilnică model 1933, imagine datată septembrie 1935

Subofițerul din imagine poartă același veston cu cel descris în imaginea precedentă. Deosebirea constă în faptul că militarul are pantalonii scurți (tot din postav, negri cu vipușcă roșie), cizme și centură – aceasta era în mod normal ținuta zilnică din timpul serviciului, de aceea este ciudat faptul că bărbatul poartă decorațiile la acest veston (în mod normal toate decorațiile erau purtate la ținuta de ceremonie, respectiv la vestonul bleu-jandarm). Decorațiile sunt, de la stânga la dreapta: „Serviciul credincios", „Crucea comemorativă", „Medalia victoriei", și „Răsplata serviciului militar". La vestoanele cu revere, eghileții nu mai erau agățați de primii doi nasturi de sus, ca la vestoanele fără revere, ci de doi nasturi mici, cusuți pe dosul reverului drept.

În toată perioada regală termenii de *ofițer de poliție*, respectiv de *agent de poliție* au avut un dublu sens: cel care desemna categoria respectivă de grade din Poliție și altul, care desemna o competență – prin *ofițeri de poliție (judiciară)* se înțelegeau persoanele abilitate autorizate să cerceteze o infracțiune (aici intrau ofițerii de poliție propriu-ziși, iar din Jandarmeria rurală șefii de posturi, de secție și ofițerii de jandarmi; din 1929 inclusiv șefii de patrulă intrau în această categorie, dacă erau reangajați), iar prin *agenți de poliție (judiciară)* se înțelegeau persoanele abilitate doar să constate o infracțiune (aici intrau agenții de poliție propriu-ziși, sergenții de stradă, deveniți din 1929 gardieni publici, jandarmii rurali fără funcție, dar și pădurari, primari, șefi de gară). Prin urmare, un subofițer din jandarmerie era și ofițer de poliție judiciară – școala pe care o urmau șefii de posturi, ulterior cei de patrulă, se numea „Școala de Ofițeri de Poliție", ea, de fapt, fiind școală pentru subofițerii jandarmi; militarii în termen din Jandarmeria rurală erau considerați agenți de poliție judiciară.

Pe lângă atribuțiile sporite, un subofițer din Jandarmeria rurală mai era nevoit să suporte împreună cu familia sa condițiile grele ale serviciului – în primul rând renunțarea la intimitate – așa cum am menționat, șeful de post era obligat să locuiască în incinta postului (dacă spațiul permitea acest lucru), într-o singură cameră și o bucătărie. Regulamentele militare prevedeau ca reangajații/subofițerii necăsătoriți din restul armelor să locuiască în cazarma unității, dar după căsătorie aveau dreptul la domiciliu propriu[1]. Deși teoretic reangajații jandarmeriei aveau dreptul la concediu, ca oricare reangajat și ofițer din armată, în practică, aceștia nu se puteau bucura de acest drept – între anii 1908 și 1929 șeful de post era singurul reangajat din acest eșalon, iar între 1893 și 1929, singurul ofițer de poliție judiciară de la post; era imposibil ca acesta să plece în concediu sau permisie.

Pe verso, fotografia are însemnare manuscrisă cu cerneală neagră: *1 Sept 1935 / Se va ținea de Parohie.*

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] ***, *Manualul reangajatului. Folositor pentru ofițerii și plotonierii în rezervă*, vol. I, Ed. „Scrisul românesc" S.A., Craiova, Ediția a II-a, 1925, p.242.

Fotografia 40 – Subofițer instructor, jandarm rurali, ținuta zilnică purtată în timpul serviciului, model 1933

Tânărul din imagine poartă regulamentar ținuta zilnică model 1933 pentru subofițeri[1] purtată în majoritatea timpului – astfel arăta *jăndarul* în interiorul postului sau, dacă avea arma, în timpul serviciului exterior (patrulări). Singura inovație față de modelul amintit sunt epoleții tari, în culoarea armei. Uniforma este similară cu cea din imaginile 38 și 39: șapcă cu calota, banda și viziera kaki, emblemă (frunzele, coroana și semnul de armă) din mătase bleu-jandarm; veston, cravată și cămașă kaki; petlițe și epoleți bleu-jandarm cu margini roșii; pantaloni de cizmă negri cu vipușcă roșie; centură simplă, din piele maro, de care este prinsă baioneta de la pușcă; cizme din piele neagră. Dacă în loc de șapcă militarul din imagine ar fi purtat coiful, era în ținuta de serviciu. Capela pentru subofițeri nu se mai confecționa din 1930, dar purtarea ei s-a tolerat până la 1 aprilie 1934[2]. Dacă până în 1934 diferența dintre uniforma jandarmilor rurali și a celor pedeștri consta doar în culoarea de armă – la uniforma kaki jandarmii rurali aveau culoarea de armă bleu-jandarm cu vipușca roșie, iar pedeștrii aveau culoarea doar alb, din acest an diferența va consta doar în culoarea vipuștii: jandarmii pedeștri primesc la uniforma kaki culoare de armă bleu-jandarm cu vipușcă albă[3].

Arma pe care militarul o ține în mână este carabina Mannlicher model 1893. Puștile moderne cu repetiție, care se vor fabrica inclusiv în cel de-Al Doilea Război Mondial, apar la sfârșitul secolului al XIX-lea și au calibru mai mic față de modelele realizate anterior - toate sub 10 mm; ele dețineau, de regulă, capacitatea de cinci cartușe (față de tipurile anterioare de puști cu repetiție, cu calibru mare și capacitatea de 3-4 cartușe). Armata Română va fi înzestrată masiv cu puștile și carabinele austriece Mannlicher, model 1893, începând chiar cu anul 1893[4], pentru tot efectivul de pace, aceasta fiind a șasea dotare masivă din acel secol. Implicit I.G.J. a fost dotată cu noul tip de armă, acesta înlocuind puștile Henry-Martini. Pușca Mannlicher a fost arma portativă standard în Armata Română până la prima conflagrație mondială, când modelele se diversifică, prin importuri, donații și capturi. Jandarmeria va păstra pușca și mai ales carabina Mannlicher în dotare, fiind singurul model de pușcă/carabină aflat în folosința jandarmilor, până la Al Doilea Război Mondial[5].

Pe verso, fotografia are însemnare manuscrisă cu creion negru, șters, puține porțiuni mai pot fi citite: *Păstrați această fotografie* […] *dumneavoastră* […] *Bejenaru* La destinatar: *Dlui Toader* [restul indescifrabil].

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 3/1934, f. 62.

[2] *Ibidem,* f. 62 v.

[3] ***, Ministerul Apărării Naţionale*, Regulamentul asupra „Descrierii uniformelor în armată”*, București, f. e., 1934, p. 24.

[4] ***, *Istoria militară a poporului român*, vol. V, Ed. Militară, București, 1988, p. 110-111.

[5] ***, *Călăuza jandarmului agent de poliție și militar în termen. Cartea I-a,* f. e., f. l., 1939, p. 95.

P HRISTOV
FOTO ARTA

Fotografia 41 – Plutonier în ținuta zilnică model 1933, postul de jandarmi Halmeu, județul Satu-Mare, imagine datată 8 mai 1937

Subofițerul nu afișează simbolul nazist sau fascist, ci are mâna în poziția salutului introdus de regele Carol al II-lea, salut ce nu avea legătură atunci, în România, cu extrema dreaptă. Este știut faptul că formațiunile de extremă dreaptă și stângă erau interzise, jandarmii având și misiunea de a urmări și de a captura pe membrii acestora. Deși o lume a civilizației populare tradiționale, satul din România interbelică nu era străin de aceste două formațiuni politice, fapt ce se concretiza până și pe obiectele etnografice – în colecțiile Muzeului ASTRA există bâte ciobănești care au incizate pe ele chipul lui Horia Sima sau alte simboluri legionare[1], dar și bâte sau alte unelte având secera și ciocanul ca motiv decorativ (ultimele confecționate desigur în anii regimului comunist).

Menționăm că în perioada regală (ca și în prezent), în structurile militare, inferiorul saluta pe superior cu „am onoarea să vă salut"; „să trăiți", ca salut adresat de inferior superiorului a fost introdus în perioada regimului comunist; gradele egale se salutau cu „vă salut", iar superiorul pe inferior cu „Bună dimineața", „Bună ziua" sau „Bună seara", la fel ca în perioada comunistă și în prezent.

Militarul poartă ținuta de serviciu model 1933 (descrisă la imaginile 39 și 40), cu singurele mențiuni că plutonierul are veston cu epoleți kaki, cusuți în umăr, iar șapca este model 1933-1934 – la toate armele, culorile, categoriile de grade, are loc în anul 1934 o mărire a diametrului șepcii: până în 1934 diametrul calotei depășea cu 40-50 mm banda[2], iar din 1934 cu 50-60 mm[3]. Din 1939 banda șepcii se îngustează și emblema se micșorează, iar din 1941 calota se mărește în diametru și înălțime în partea din față[4].

Halmeu era și este o comună din județul Satu-Mare. Postul Halmeu, cu reședința în comuna omonimă, avea în 1930 ca arie de responsabilitate comunele Cidreag, Dobolț, Halmeu și Porumbești. Tot în aceeași localitate, așa cum se poate citi și pe plăcuța din spatele jandarmului din imagine, era și sediul secției de jandarmi Halmeu, care avea în subordine cinci posturi (inclusiv cel omonim cu comuna) totalizând 15 comune. Legiunea de jandarmi Satu-Mare avea în total opt secții în subordine[5].

Pe verso fotografia are însemnare manuscrisă cu cerneală neagră: *8 mai 1937 / Sănătate Tănțicule al tău tată care te dorește / Vasile.*

Proprietar: Sorin Muntean, București.

---

[1] George Tomegea, *Bâtele ciobănești din colecția Muzeului ASTRA*, în „Cibinium", 2006-2008, partea I, p. 297-299.

[2] *Regulamentul asupra descrierii șepcii pentru trupa în termen și subofițeri,* în „Monitorul Oficial", partea I, nr. 31 bis din 7 februarie 1933, p. 3 (771).

[3] ***, Ministerul Apărării Naționale*, Regulamentul asupra „Descrierii uniformelor în armată"*, București, f. e., 1934, p. 11.

[4] Cristian Vlădescu, *op. cit.,* p. 133, 165.

[5] „Monitorul Oficial" , partea I, nr. 166 din 28 iulie 1930, p. 233-237 (6063-6067).

ROMANIA
SECTIA JANDARMI
HALMEU
ROMANIA
POSTUL JANDARMI
HALMEU

Fotografia 42 – Militari în termen în ținuta zilnică, cu vestoane pentru trupă, model 1933

Modificarea uniformelor ofițerilor și subofițerilor tuturor armelor a fost urmată de câteva schimbări în ținuta trupei în termen. Acestea s-au produs (în afară de alte modificări și de introducerea unor uniforme noi de ceremonie la unitățile de gardă) în anul 1933, când aspectul militarului în termen din România este modificat radical: în loc de capelă (articol de coifură apărut în anul 1881 în Armata României prin transformarea bonetei de cazarmă[1], confecționat între anii 1881-1933 și 1941-1948[2]) trupa în termen primește șapcă de format ca a ofițerilor și subofițerilor, dar confecționată din postav identic cu cel al capelelor – calota, banda și viziera erau din acest material, de culoarea kaki. La mijlocul benzii, în față, erau aplicate fostele însemne de la capele – cifre și/ sau numere, din postav de culoarea armei[3]. Jandarmii în termen au același model de șapcă kaki, iar pe bandă au aplicate literele „JR", confecționate din postav bleu-jandarm; tot acum primesc și șapca albastră, cu aceleași însemne, dar de culoare roșie; în paralel, așa cum vom vedea în imaginile următoare, la șapca trupei în termen se purta pe o bucată de postav de culoarea fondului semnul de armă (fără coroana de pe calotă), deși numai ofițerii și subofițerii aveau acest însemn la șepci (ce e drept, purtau și coroana). Tot în 1933 se introduce vestonul cu revere, din postav kaki, purtat de trupa în termen din toate armele trupelor terestre[4], la toate ținutele.

Cum însă stocurile de uniforme vechi erau mari, bugetul apărării era mereu mic, iar prioritari pentru echiparea cu uniforme noi erau ofițerii și subofițerii, trupa în termen a purtat în paralel modele vechi alături de cele noi.

În imagine avem un caporal (stânga) și doi fruntași sau sergenți din I.G.J. care poartă uniforme kaki – capelele sunt model 1923, dar nu au însemne, iar vestoanele sunt model 1933. Vipușca pantalonilor este bleu-jandarm, iar petlițele sunt bleu-jandarm cu paspoal roșu. La restul armelor din Armată, vestoanele cu revere ale trupei nu aveau paspoaluri.

Fotografia nu prezintă însemnări pe verso.

Proprietar: Valentin Manache, Cluj-Napoca.

---

[1] Cristian Vlădescu, *op. cit.*, p. 84.

[2] Redăm pe scurt evoluția capelei trupelor terestre (formatul a rămas neschimbat): 1881-1912: fondul de diferite culori (în funcție de armă), iar paspoalurile și însemnele roșii la majoritatea armelor; 1912-1923: fond cenușiu-verzui (ulterior cenușiu-albastru sau alte nuanțe), paspoaluri și însemne în diferite culori, în funcție de armă; 1923-1933: fond kaki, paspoaluri și însemne în culori diferite, în funcție de armă; 1933-1941: nu s-a produs, s-a purtat din stocuri; 1941-1948: fond kaki fără paspoaluri și alte însemne (doar ofițerii aveau trese indicatoare de grad). Reintrodusă experimental, cu alt format, în variantă kaki și mozaic de culori după 1980, capătă alt format în 1990 și devine coifura de bază la ținuta de instrucție pentru toate gradele; cu model de mozaic model 1990, apoi 1993, cu altă nuanță a fondului, din 1998; din 2002 se trece la capela din ripstop cu alt model de mozaic (tot în acel an apare și mozaicul de deșert).

[3] *Regulamentul asupra descrierii șepcii pentru trupa în termen și subofițeri,* în „Monitorul Oficial", partea I, nr. 31 bis din 7 februarie 1933, p. 3 (771).

[4] Cristian Vlădescu, *op. cit.,* p. 133-134.

ROZDOVITS ARAD

Fotografia 43 – Sergent și soldat, buni trăgători, jandarmi rurali, cu vestoane pentru trupă model 1933, imagine datată 8 iulie 1936

Militarii în termen din imagine au aceleași uniforme ca și cei din fotografia precedentă. Capelele, vestoanele, cravatele, cămășile și pantalonii cu moletiere sunt kaki. Nu deținem informații dacă vestonul din postav, cu revere, pentru trupă, a înlocuit numai vestonul din postav model 1923/1927 închis la gât sau și bluza de vară. Așa cum am văzut, la ofițeri și subofițeri bluza kaki fusese înlocuită cu una albă. Tinerii din această imagine și din precedenta sunt în ținuta zilnică, purtată în majoritatea timpului – la serviciul exterior se adăugau pușca, baioneta și cartușierele. Sergentul (stânga) nu are însemne la capelă, dar soldatul are o variantă a modelului 1929. Amândoi poartă noul șnur de bun trăgător (la brațul stâng), însemn ce înlocuia vechile trese de bun trăgător. Dacă soldatul poartă regulamentar eghiletul, sergentul a găsit o modalitate originală de prindere a unui capăt al eghiletului, anume de la nasturele de la buzunarul drept, la piept.

Apariția uniformei jandarmilor rurali dădea emoții puternice locuitorilor – în timp de război *jăndarii* băteau adeseori la poartă pentru a aduce ordinul de mobilizare sau pentru a înștiința familia de rănirea sau decesul vreunui membru al familiei, pe front. Pe de altă parte, apariția militarilor cu *fireturi albe* (așa cum numeau țăranii eghileții) cu calul, capra sau vreo unealtă furată și recuperată însemna scoaterea dintr-o nenorocire materială.

Petlița-săgeată este un element uniformologic de tradiție pentru Armata României, unul din simbolurile vizuale ale militarilor români. Introdusă pentru prima dată numai la manta, în anul 1860[1], ea va fi purtată începând cu anul 1893 pe bluzele de vară și se va generaliza pe majoritatea vestoanelor (cu excepția celor cu guler înalt) tuturor armelor și gradelor terestre, începând cu anul 1912. Ea se va confecționa neîntrerupt, sub diverse dimensiuni și culori, până în anul 1948, când, în toate structurile militare, sunt introduse modele de petlițe de inspirație sovietică. În anul 1957[2], în contextul demarării procesului de revenire la tradițiile uniformologice românești, petlița-săgeată este reintrodusă la toate armele terestre și aeriene. În prezent, în anul 2014, ea mai este purtată la M.Ap.N., doar la vestoanele de serviciu și la cele de oraș, de către elevii militari și generalii din forțele aeriene și terestre; la M.A.I. acest însemn a dispărut complet; el mai este purtat la vestoanele generalilor din S.R.I. și S.P.P., iar la S.R.I. mai este purtat, rar, la vestoanele de oraș și de serviciu ale soldaților și gradaților profesioniști.

Pe verso, fotografia are însemnare manuscrisă cu cerneală neagră: *Cu multă plăcere păstrează această foto ca amintire 8 iulie 1936 / Tico și sergentul meu.* La destinatar: *Dlui Leonte Dumitrescu* [indescifrabil].

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] Cristian Vlădescu, *op. cit.,* p. 52.

[2] Emil Boboescu, *Uniformele și echipamentul armatei române. 1948-1965 (III),* „Buletinul Muzeului Militar Național", serie nouă, nr. 5, București, 2007, p. 215.

Fotografia 44 – Sergent din Jandarmeria rurală în vestonul kaki model 1933, imagine datată 20 ianuarie 1938

Militarul în termen are același veston pentru trupă prezent în imaginile 42-43. Se observă clar că petlița are margini închise la culoare – roșii, prin urmare este un jandarm rural; dacă marginile erau albe, era un jandarm pedestru. Aceasta reprezenta singura diferență uniformologică, la acel moment, dintre cele două specialități, la uniforma kaki. Pe timp friguros vestonul cu revere al trupei în termen se putea încheia – se poate observa în imagine orificiul pentru nasture, de la reverul stâng.

Jandarmii apar des ca personaje în literatura română. Menționăm numai câteva exemple: în nuvela lui Ion Agârbiceanu, *Jandarmul,* personajul principal este un fost jandarm austro-ungar. Acțiunea are loc în Transilvania, în preajma primei conflagrații mondiale. În povestea *Și comoara e bună la ceva,* acțiunea se petrece în mediul rural. La un moment dat sunt pomeniți „oameni înarmați cu fireturi albe pe umăr și petlițe albastre la guler"[1] – este vorba de eghileți albi și petlițe bleu-jandarm, așadar aceștia sunt jandarmi rurali în uniforme cenușii sau kaki, povestea fiind scrisă în intervalul 1913-1948, pe baza acestor indicații uniformologice.

În romanul lui Marin Preda, *Moromeții,* volumul I, șeful de post cu jandarmii în termen sunt personaje secundare. În această operă literară este sugerată ideea că tinerii de 19-21 de ani, care nu participau la premilitărie, erau repartizați ca pedeapsă la armele cu trei ani stagiul. Desigur, este o operă literară, nu istorică, dar cititorul trebuie să știe, așa cum am menționat deja, că stagiul de trei ani se efectua la câteva arme, printre care și jandarmii, aceasta nefiind o pedeapsă. O altă mică „greșeală" istorică întâlnită în acest roman este legată de uniforma șefului de post – se amintește că acesta purta capelă – după cum știm, acțiunea romanului se petrece în anul 1937, ori, după cum am arătat, subofițerii jandarmi nu mai aveau dreptul să poarte capela de la 1 aprilie 1934[2].

Cel mai bine surprinde tipologia umană a subofițerilor jandarmi rurali tot Marin Preda, în romanul *Delirul.* Aici este menționată „trimiterea la urmă", adică escortarea din post în post, până la satul de baștină, a unui adolescent ilegalist comunist, acesta nefiind altul decât tânărul Nicolae Ceaușescu. Cei trei șefi de post pe care băiatul îi întâlnește reprezintă tipuri diferite de caracter: un șef de post plictisit de slujba lui, plafonat (realitatea este că plafonarea era o constantă printre subofițerii din toate armele – ei înaintau doar în două grade, iar majoritatea jandarmilor rurali doar la cel de plutonier, puțini ajungând plutonieri majori, șefi de secție), un altul, brutal în limbaj și comportament, îl bate pe tânăr, iar un alt șef de post, blând, „cu părul alb", îl mângâie, îl hrănește și îi vorbește părintește ilegalistului.

Pe verso, fotografia are însemnare manuscrisă cu cerneală albastră: *20 I 1938 / Un mic obstacol în calea uitării / Sergent Ardeleanu Victor.*

Proprietar: Valentin Manache, Cluj-Napoca.

[1] ***, *Povești nemuritoare*, vol. XII, Ed. Ion Creangă, București, ediția a II-a, 1975, p. 87.
[2] A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 3/1934, f. 62 v.

Fotografia 45 – Fruntaș din Legiunea Jandarmi C.F.R., în vestonul kaki model 1933, imagine datată 18 octombrie 1938

Gradatul în termen din imagine, purtător al primului grad din ierarhia militară, poartă același veston pentru trupă ca în imaginile 42-44. Acest veston s-a confecționat pentru toate armele din trupele terestre, între anii 1933 și 1937/1938. Tresa de fruntaș, din lână galbenă, este cusută pe paspoal bleu-jandarm. Culorile folosite de jandarmii din Legiunea C.F.R., ca și de cei din centrele de instrucție sau alte formațiuni din I.G.J. erau identice; doar jandarmii pedeștri aveau paspoalul alb, în loc de roșu, la epoleți și petlițe. Jandarmii din legiunea C.F.R. aveau, așa cum se observă în imagine, o banderolă pe brațul stâng, pe care scria „Legiunea Jandarmi C.F.R.".

Deși avem în imagine un jandarm dintr-o subunitate din București (conform informațiilor de pe verso), ne-am permis să abordăm această formațiune specială a Jandarmeriei – chiar dacă nu este parte a Jandarmeriei rurale, ea își desfășura mare parte din activitate în mediul rural, deoarece în orașe existau în paralel, în anumite gări importante, formațiuni ale Poliției orașului respectiv. Legiunea Jandarmi C.F.R. a fost înființată în mai 1936[1] și era organizată similar cu o legiune teritorială: era divizată în sectoare, care erau împărțite în secții, care la rândul lor aveau în subordine posturi fixe sau mobile și echipe flotante de însoțire a trenurilor. În plus, la nivel de legiune exista o grupă de rezervă, cu aria de responsabilitate în tot teritoriul țării[2]. Aceste formațiuni funcționau în gări, ateliere, depozite, depouri, treburi sau în oricare loc ar fi solicitat C.F.R.; la fel ca la un post rural, posturile și echipele aveau ca șef un subofițer, care era ofițer de poliție judiciară, ajutat de un șef de patrulă și de jandarmi în termen.

Atribuțiile jandarmilor C.F.R. erau: paza bunurilor regiei, prevenirea și constatarea infracțiunilor, prinderea infractorilor și stabilirea unui contact permanent cu angajații căilor ferate[3]. În primul an de activitate, Legiunea Jandarmi C.F.R. a înregistrat și descoperit 1.810 evenimente[4].

Pe verso, fotografia prezintă o ștampilă dreptunghiulară în care scrie: *Foto …ol / St. Tucan / Sos. Colentina, 36;* însemnare manuscrisă cu cerneală albastră. Pe partea cu textul scrie, sub formă de poezie: *Pa această poză aleasă scriu o amintire frumoasă / Dute* [sic!] *poză sănătoasă până la mămica pe masă / Când la mine va privi / Inima și-o înveseli / Scriu aici și mă gândesc iar mai jos mă iscălesc / Jand. frt. Clincea Constantin.* Pe partea cu adresa: *Azi 18 octombrie 1938 / Cu acest portret vă urez multă sănătate și fericire de la al dumneavoastră fiu și frate jandarm fruntaș Clincea Constantin secția jandarmi CFR București Exterior.*

Proprietar: Valentin Manache, Cluj-Napoca.

---

[1] A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 16/1933, f. 33; Legiunea Jandarmi C.F.R. și Legiunea Circulației formau Detașamentul pază C.F.R. și circulație subordonat direct I.G.J.

[2] Vladimir Sachelarie, *Călăuza jandarmului C.F.R. Îndrumări și directive de serviciu,* f. e., București, 1937, p. 14.

[3] *Ibidem,* p. 18.

[4] *Ibidem,* p. 7.

Fotografia 46 – Caporal în termen din Jandarmeria rurală, uniforma kaki, model 1933

Militarul în termen poartă uniforma kaki introdusă în anul 1933, deja descrisă la imaginile anterioare. Deși vestonul cu revere nu ar fi trebuit să aibă paspoaluri, observăm că epoleții sunt paspoalați în culoarea armei, bleu-jandarm. Toate efectele au culoarea fondului kaki – veston, cămașă, cravată, pantaloni, moletiere. Caporalul poartă neregulamentare centura cu diagonală – în mod normal, trupa în termen, ca și subofițerii, purtau centura simplă, fără diagonală.

Conform *Regulamentului legii și statutului jandarmeriei rurale*[1], jandarmii trebuiau să își împartă timpul unei zile după cum urmează: executarea serviciului ordinar și a celui extraordinar. Cel ordinar cuprindea: „prevenirea infracțiunilor; menținerea și restabilirea ordinii în caz de tulburări; paza siguranței publice și de stat; adunarea informațiilor referitoare la ordinea și siguranța statului și raportarea lor organelor de drept; cercetarea tuturor infracțiunilor prevăzute de legile civile și militare și ordonanțele autorităților locale; prinderea infractorilor, adunarea și păstrarea probelor, dresarea actelor și înaintarea lor, împreună cu făptuitorii, autorităților de drept, în cazurile admise de legile în vigoare"[2]. Prin serviciul extraordinar, se înțelegea serviciul executat pe baza unor ordine sau cereri[3] – dacă pentru misiunile din cadrul serviciului ordinar era direct și în totalitate răspunzător respectivul jandarm, în cazul misiunilor extraordinare, era răspunzător în totalitate emițătorul ordinului. Serviciul extraordinar presupunea concentrări pentru prinderea unor infractori periculoși sau pentru reprimarea rebeliunilor. Dăm numai câte un exemplu din fiecare: prinderea celebrului criminal *Terente* (Ștefan Vasali), capturat lângă comuna Carcaliu, județul Tulcea și reprimarea grevelor de la Lupeni, din august 1929, unde jandarmii au avut rolul principal.

Serviciul ordinar era împărțit, din punct de vedere temporal, în modul următor: fiecare jandarm de la posturi executa în fiecare lună, în medie, 240 de ore de serviciu exterior vara și 180 de ore iarna (în afara postului, în principiu patrulări), restul timpului fiind alocat instrucției, meselor și odihnei. Șefii de post executau numai jumătate din timpul de mai sus pentru serviciul exterior, restul fiind rezervat muncii birocratice, instrucției jandarmilor din subordine și repausului[4]. Mult mai privilegiați erau jandarmii în termen de la sediul unei legiuni, care aveau funcții de curieri, cizmari, croitori.

Fotografia nu prezintă însemnări pe verso.

Proprietar: Valentin Manache, Cluj-Napoca.

[1] *Regulamentul legii și statutul jandarmeriei rurale,* în „Monitorul Oficial" nr. 62, partea I, din 16 martie 1931.

[2] *Ibidem,* p. 25 (2345).

[3] *Ibidem,* p. 38 (2358).

[4] *Ibidem,* p. 30 (2350).

Fotografia 47 – Fruntaș sau sergent în veston albastru, model 1929

Așa cum am arătat, într-o fotografie alb-negru se poate deosebi cu greu gradul de fruntaș de cel de sergent. Personajul din această imagine este același cu cel din fotografia precedentă, doar că în cazul de față poartă vestonul albastru (bleu-jandarm) închis la gât, model 1929, cu paspoaluri și petlițe roșii. Acest veston îl înlocuise, inițial, complet pe cel kaki, fiind purtat la toate ținutele de către gradele inferioare. Din 1930, uniforma albastră va fi purtată la ocazii speciale atât de gradele inferioare, cât și de către ofițeri. Trupa în termen va primi lent în dotare uniforma albastră, cea kaki fiind de bază. Datorită faptului că uniforma kaki era purtată zilnic, durata de folosire a efectelor respective era mică; în schimb, efectele albastre și pantalonii negri, fiind purtați rar, rămâneau în uz mult mai mult. Chiar și așa, probabil că nu tot efectivul de militari în termen al Jandarmeriei avea cele două uniforme asigurate. Cu acest veston, trupa în termen purta pantaloni negri cu moletiere și bocanci. Pe cap se putea pune atât capela albastră (din 1933, șapca albastră), cât și coiful, în funcție de ținută. De asemenea, exista și manta albastră, atât pentru trupa în termen, cât și pentru subofițeri[1]; ofițerii aveau dolman (un fel de scurtă îmblănită) bleu-jandarm. În prezent, mai există două uniforme model 1929/1930 pentru trupa în termen din Jandarmerie (capelă și veston albastru, pantaloni negri), păstrate în colecțiile Muzeului Jandarmeriei Române (una de jandarm pedestru, cealaltă de rural).

Cu toate defectele unora dintre ei, jandarmii rurali erau oameni mai educați, disciplinați și curați decât majoritatea locuitorilor din mediul rural. Societatea românească, în cazul nostru lumea rurală, se confrunta cu probleme din punctul de vedere al disciplinei (eschivarea de la plata impozitelor, alcoolism) și al stării igienico-sanitare (boli, lipsa aproape totală a asistenței medicale). Jandarmii aveau un rol în a educa populația și a preveni epidemiile și modul dezorganizat de viață – rol ce era obstrucționat de mentalitatea țăranilor și de starea genetală gravă. Chiar și în Transilvania, unde nivelul de civilizație era mai ridicat, în perioada interbelică, alcoolismul, alimentația deficitară, dezinteresul față de igienă, lipsa aproape totală a medicamentelor și a medicilor făceau ca mortalitatea să fie crescută, la fel ca incidența bolilor[2]. Stagiul militar îi făcea pe tineri să se deprindă cu baia caldă săptămânală. După liberare, unii continuau acest obicei acasă și încercau să convingă membrii familiei de utilitatea lui. Nu de puține ori, țăranii reticenți reclamau tinerii la postul de jandarmi pentru motiv că aceștia ar fi vrut să îi opărească[3].

Fotografia nu prezintă însemnări pe verso.

Proprietar: Valentin Manache, Cluj-Napoca.

[1] A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1931, f. 20.

[2] Lucian Nicolae Robu, *Aspecte de morbiditate, profilaxie medicală și mortalitate în Transilvania rurală interbelică. Studiu de caz asupra publicațiilor medicale ale ASTREI,* în „Cibinium 2012", Ed. „ASTRA Museum", Sibiu, 2012, p. 87-104.

[3] Ioan Scurtu, *Istoria civilizației românești. Perioada interbelică (1918-1940),* Ediția a II-a, Ed. Enciclopedică, București, 2012, p. 211.

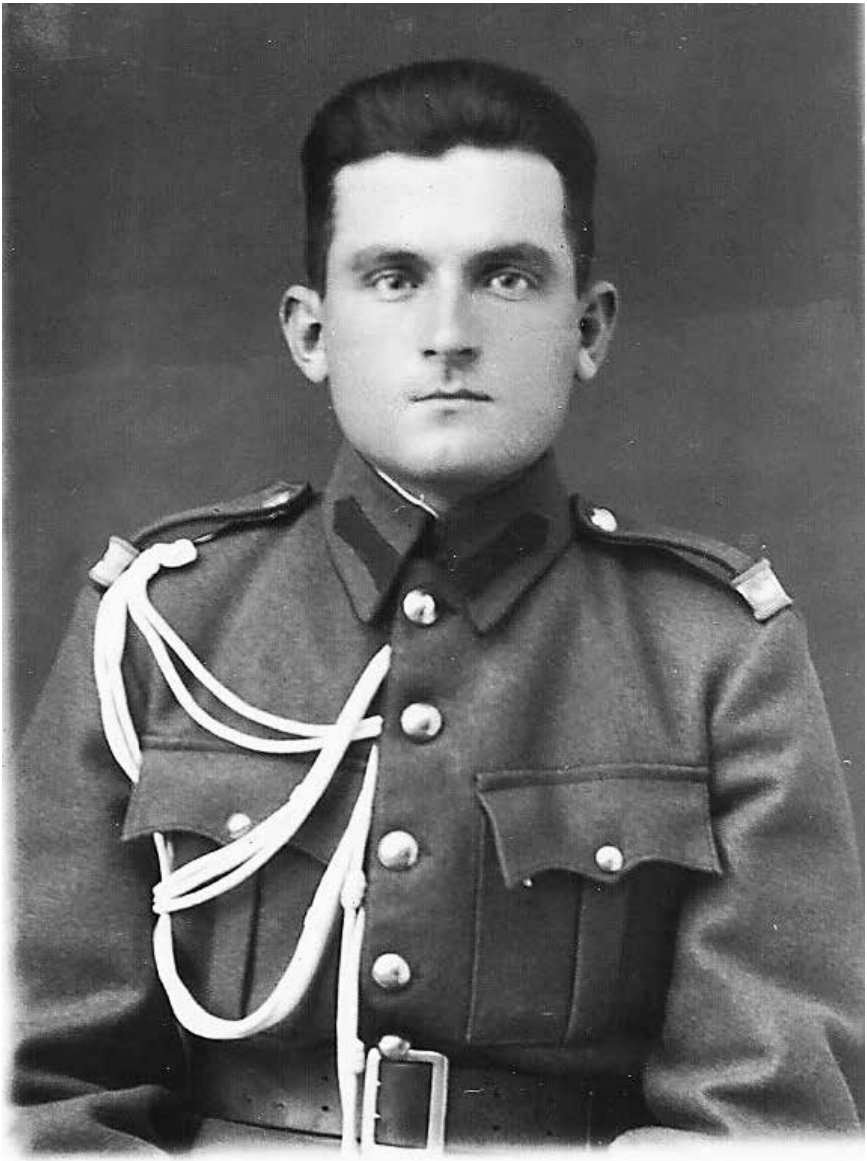

Fotografia 48 – Soldat bun trăgător, jandarm, în vestonul albastru, model 1929/1930

Militarul în termen poartă același veston ca în imaginea precedentă (are petlițe închise la culoarea, așadar roșii). El poartă la umărul stâng șnurul de bun trăgător. În perioada 1930-1941, ofițerii din toate armele aveau trei uniforme (kaki, albă și cea de culori diferite, în funcție de armă), subofițerii din majoritatea armelor aveau doar uniformele kaki și albă (doar șapca și bluza), iar trupa în termen doar uniforma kaki. La unitățile de gardă, însă, atât trupa în termen, cât și subofițerii, aveau și uniforma de culori diferite (cu tunici similare cu ale ofițerilor – cu guler înalt, fără buzunare). La Jandarmerie, situația era specială: pentru subofițeri și militarii în terme exista o uniformă în plus, ca la unitățile de gardă (cea bleu-jandarm/ albastră, cu pantaloni negri), dar uniformele erau similare cu ale ofițerilor – în loc de guler înalt și lipsa buzunarelor, vestoanele subofițerilor și trupei în termen aveau guler răsfrânt, cu petlițe-săgeată și buzunare. Astfel, I.G.J. era o structură unicat din punct de vedere al uniformelor. Situația s-a repetat între anii 1990-2006: trupa în termen din toate armele avea două uniforme, una de instrucție (mozaic de culori la majoritatea armelor, kaki la pompieri, cu capelă, veston introdus în pantaloni, bocanci) și una de oraș (kaki la majoritatea armelor, albastru-petrol la aviație, cu beretă, veston cu rever și pantofi). Militarii în termen jandarmi erau singurii care aveau trei uniforme: pe lângă uniforma mozaic „urban" și cea de oraș (albastră cu beretă bleumarin), ei aveau o ținută similară cu cea mozaic (capelă și bocanci), dar de culoare albastră, numită „uni".

Jandarmeria era o armă la care proporția reangajaților (subofițerilor) era mult mai mare decât la restul armelor. Acest fapt era valabil numai la jandarmii rurali și doar pe timp de pace. La mobilizare, se formau unități și subunități de poliție militară care se atașau marilor unități ale armatei. Ele erau compuse din jandarmi pedeștri sau rurali, activi sau în rezervă, însă proporția cadrelor era similară cu restul armelor[1]. În timp de pace, un caporal sau sergent din Jandarmeria rurală nu comanda decât maxim o patrulă formată din el însuși și alt militar în termen (excepție făceau cei din centrele de instrucție, care comandau o grupă); la mobilizare, însă, un sergent de jandarmi comanda o grupă de poliție militară (10-11 militari). De aceea, pe timp de pace militarii în termen din această armă erau înaintați la gradele de caporal și sergent, conform cerințelor proporției pentru mobilizare, ceea ce făcea ca doar în Jandarmerie, subofițerii instructori și plutonierii să fie mai numeroși ca sergenții și caporalii (doar între anii 1918-1923 au existat mai mulți caporali și sergenți) în timp de pace.

Fotografia nu prezintă însemnări pe verso.

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] Subunitățile de poliție militară erau mai flexibile în organizare față de alte arme, care aveau efective fixe pentru mobilizare; plutonul de poliție militară putea avea până la 6 grupe (la restul armelor acesta avea 3-4); compania de poliție militară era structurată pe 6 plutoane, față de 3-4 la majoritatea armelor – ***, Ministerul de Război, Inspectoratul Tehnic al Jandarmeriei, *Regulamentul provizoriu asupra serviciului jandarmeriei în campanie,* Tipografia Corpului de Jandarmi, București, 1928, p. 26-28.

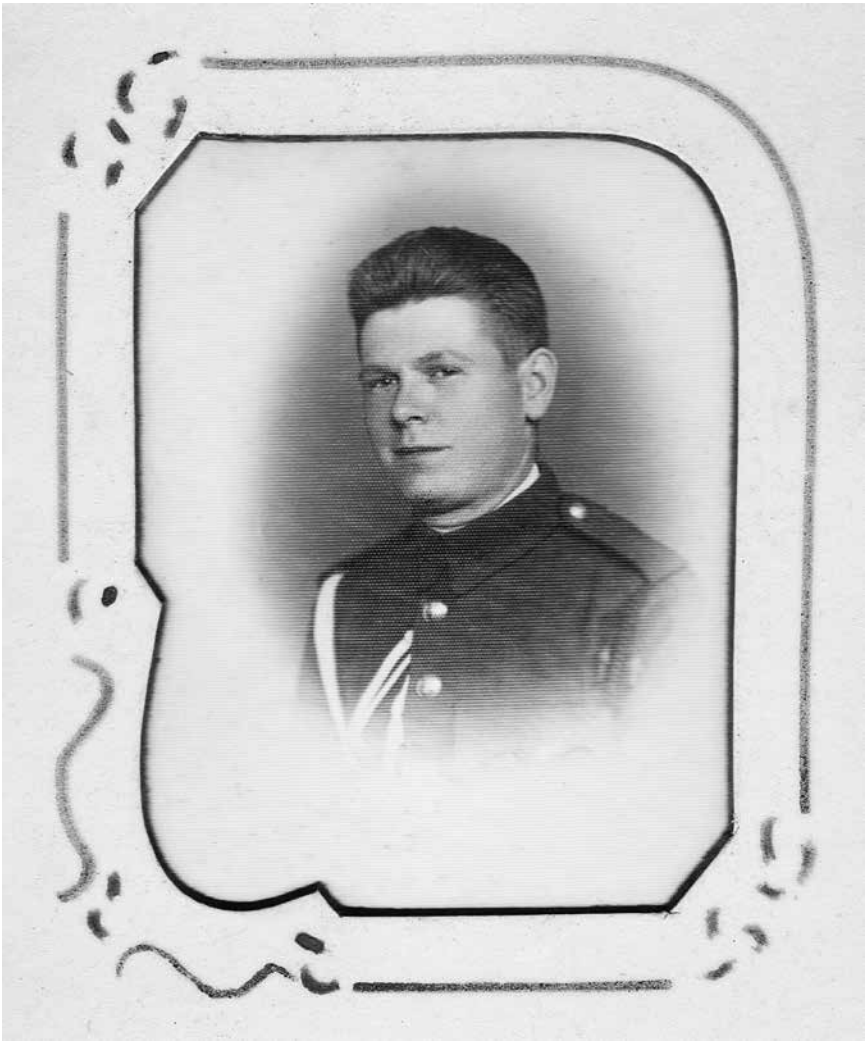

Fotografia 49 – Jandarmi rurali în termen, uniforme kaki, șepci și vestoane model 1933, imagine realizată la sediul Legiunii Jandarmi Bârlad, datată 20 aprilie 1938

Toți cei șase jandarmi sunt militari în termen, în uniformele kaki, ținuta zilnică. Deși nu se mai confecționau de cinci ani, capelele erau purtate în diverse combinații, atât la vestoanele vechi model 1923/1927, cât și la cele cu revere model 1933. Trei dintre tineri au șepci pentru trupă, model 1933 – în mod normal, la șapca trupei în termen din Jandarmeria rurală ar fi trebuit să poarte literele „JR", dar caporalul din stânga, de pe scaun, are semnul de armă din bleu-jandarm aplicat pe o bucată de postav kaki, iar ceilalți tineri cu șapcă poartă neregulamentar emblema de subofițer (din mătase bleu-jandarm; pe lângă semn de armă avea rândurile de frunze care îl încadrau și deasupra coroana regală). În 1937 sau 1938 a intrat în dotarea Armatei o șapcă cu clape (ca la capelă, închise cu un nasture, dispuse pe banda șepcii), dar nu a fost purtată de toate armele. Vestoanele model 1933 pentru trupă s-au confecționat până în anul 1937 sau 1938.

Chiar dacă informațiile de pe verso nu ne-ar fi indicat acest lucru, tot ar fi fost clar că imaginea este de la un sediu de legiune – la un post de jandarmi, rar existau șase jandarmi în termen. După 1932 posturile formate din 7 sau 10 jandarmi vor dispărea (deși, teoretic, puteau exista), rămânând doar posturi cu trei sau cincijandarmi (inclusiv subofițerii). La un comandament de legiune aflat la reședința unui județ, se aflau zeci de jandarmi în termen, cu diferite funcții administrative (secretari, curieri, sanitar, telefonist, escorta arestaților, cizmari, croitori, armurieri) sau pentru intervenție (patrule, grupe de rezervă).

Exemplificăm situația proporției gradelor, menționată la imaginea anterioară, prin structura Legiunii de jandarmi a județului Turda, la data de 1 noiembrie 1938. Aceasta avea ca efectiv 2 ofițeri (un maior și un locotenent), 74 subofițeri (6 plutonieri-majori, 43 plutonieri, 24 subofițeri-instructori) și 96 trupă în termen. La sediul legiunii erau cei 2 ofițeri, 5 reangajați și 32 militari în termen[1]; la 1 ianuarie 1934, aceeași legiune avusese 3 ofițeri (2 căpitani și 1 locotenent), 84 subofițeri (4 plutonieri-majori, 31 plutonieri, 49 subofițeri-instructori) și 173 trupă în termen (6 sergenți, 7 caporali, 65 fruntași, 95 soldați)[2]. Legiunea Jandarmi Botoșani avea la 1 aprilie 1939 un efectiv de 2 ofițeri (1 locotenent-colonel și 1 maior), 78 subofițeri (7 plutonieri-majori, 52 plutonieri, 19 subofițeri-instructori) și 120 trupă în termen (9 sergenți, 30 caporali, 81 fruntași și soldați)[3].

Pe verso, fotografia are însemnare manuscrisă cu cerneală albastră: *Amintire / Vin sărbătorile ale Sfintelui Paștelui ce eram la un pahar de vin cu acești camarazi de pe verso ce eram cu toți la reședința Legiunii Jandarmi Bârlad / 20 aprilie 1938 / Jandarm caporal Grigorie Ioan.*

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 2/1918, f. 29-30.

[2] *Ibidem,* f. 22 v.

[3] A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 2/1893, f. 63 v.

Fotografia 50 – Sergent și caporal din Jandarmeria rurală, ținuta de ceremonie în uniforma albastră, imagine datată 10 mai 1938

Cei doi jandarmi rurali în termen poartă ținutele de ceremonie (fotografia a fost realizată de Ziua Națională a României): coif din piele de toval (în imagine, ele încă au monograma lui Ferdinand I; deoarece erau purtate de câteva ori pe an, coifurilor nu li se mai schimbau emblemele), vestoane din postav, albastre, model 1929/1930, cu vipuști și petlițe roșii; pantaloni negri cu moletiere, bocanci și mănuși albe. Tânărul din stânga este caporal, iar cel din dreapta (cel care se semnează pe verso) este sergent. Dacă ar fi fost jandarmi pedeștri, la acest veston paspoalurile ar fi fost albe, dar petlițele tot roșii (din 1934; între 1930-1934 și petlițele au fost albe). Pentru toată Jandarmeria, efectele albastre nu se vor mai confecționa din 1941, dar pentru trupa în termen din I.G.J., din cauza sporirii efectivelor, în anii celei de-a doua conflagrații mondiale, uniformele albastre vor fi purtate la toate ținutele. Mantalele albastre vor fi repartizate și în perioada 1949-1950 trupelor de securitate (deși acestea aveau uniforma kaki), uneori cu pete de sânge și găurite de gloanțe, așadar purtate în război[1]. Pentru comparație, un ofițer din Jandarmeria rurală, la ținuta de ceremonie, purta efectele din imaginea 29 (în loc de epoleții treflă avea epoleți cu franjuri). Capetele de jos ale eghileților, „cuiele", erau realizate din metal de culoare aurie; jandarmii aveau imprimate pe ele un coif în miniatură, specific armei, și monograma monarhului.

La spate, cei doi militari au carabinele Mannlicher model 1893. Acest model de armă era compus din: țeavă, înălțător, închizător, aruncător, mecanism de tragere, mecanism de încărcare, patul, garniturile. Baioneta cu teacă nu era prezentă la carabină, ci doar la pușcă[2]. Dar, pentru a avea o armă albă, jandarmii purtau baionete la centuri - chiar dacă nu le puteau monta la armă, le puteau utiliza în lupta corp la corp. Calibrul armei era de 6,5 mm[3]. Aceasta se putea demonta în 66 de componente separate[4]. Puștile erau folosite rar de către jandarmi; în cazul capturării unor infractori, de obicei aceștia se predau după somațiile verbale și focurile de avertisment trase în aer.

Pe verso, însemnare manuscrisă cu cerneală albastră: *Amintire din ziua de 10 mai 1938 / Jandarm sergent Grigorie Ioan.*

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] Informație orală obținută de la Emil Boboescu, București: bunicul acestuia a fost încorporat la Regimentul Trupe de Securitate București, în anul 1949; în primele luni de stagiu a purtat o manta albastră, cu pete de sânge și orificii prin care trecuseră gloanțe.

[2] ***, Marele Cartier General, Secția Operațiilor, *Descrierea, conservarea și îngrijirea armei md. 1893, a carabinei md. 1893, a revolverului md. 1896 și a muniționului lor,* Tipografia Serviciului Geografic, Iași, 1917, p. 7.

[3] *Ibidem,* p. 5.

[4] *Ibidem,* p. 14-15.

Fotografia 51 – Caporal din Jandarmeria rurală, ținuta zilnică în afara serviciului, uniforma albastră cu pantaloni negri, imagine datată 1940

Militarul poartă aceeași uniformă ca în imaginile 47, 48 și 50, dar ca și ținută zilnică în afara serviciului. Pa cap are șapca pentru trupă, în cazul nostru din postav albastru (calota, banda) și literele „JR" din postav roșu, aplicate pe bandă. Portul femeilor este specific zonei etnografice a Mărginimii Sibiului, fotografia fiind localizată pe verso în satul Vale, județul Sibiu.

La uniforma kaki a tuturor militarilor în termen din Armată și I.G.J., vor avea loc modificări în anul 1939: vestonul va fi închis la gât, cu nasturi ascunși, fără petlițe și paspoaluri, cu doar două buzunare la piept[1]; șapca va fi înlocuită cu boneta (o capelă fără cozoroc, influența adoptării acesteia fiind modelul german). Uniforma respectivă se purta la toate ținutele. Aceste modificări au reprezentat o modernizare a ținutei militarului în termen român – uniforma model 1933 era potrivită mai mult ca ținută de oraș (șapcă, veston cu revere, cravată) decât de campanie și zilnică. Din anul 1941, boneta va fi înlocuită cu capela românească[2] (care nu se mai confecționa din 1933), însă fără paspoaluri. Nici boneta model 1939, nici capela model 1941 nu prezentau litere, cifre sau alt însemn aplicat. Jandarmeria va confecționa în continuare uniforma albastră cu pantaloni negri, în paralel cu noua uniformă kaki model 1939, pentru trupa în termen.

Vom recapitula însemnele folosite la coifura gradelor inferioare din Jandarmeria rurală (excluzând coifurile): 1893-1908, la capela bleu-jandarm a tuturor gradelor inferioare, niciun însemn; 1908-1913: literele „JR" din postav roșu; 1913-1918: la capela cenușie, literele „IGJ" din postav bleu-jandarm; 1918-1923: „RXJ", unde „X" este numărul regimentului; 1923-1929: la capela kaki, trei variante în paralel – fie cea folosită între 1918-1923, fie „CJ" sau numărul regimentului alături de „CJ"; la capele, între 1929-1933: diferite cifre și litere (numărul inspectoratului); din 1930 numai „JR" (doar la capela albastră); șapca trupei în termen: două variante - „JR" sau semnul de armă; 1930-1933 și 1937/1939 – 194, șapca subofițerilor – semnul de armă încadrat de frunze și coroana regală, fir de culoare galbenă; 1933-1937/1939 – idem, dar firul este în culoarea armei. La ofițeri, în schimb, evoluția este mult mai simplă: cifrul regelui între 1893 și 1930, iar între 1930-1948 emblemă din fir auriu - semnul de armă încadrat de frunze și coroana regală.

Pe verso, fotografia are însemnare manuscrisă cu creion negru: *Amintire de la Ion V*[indescifrabil] / [indescifrabil] *1940 / Paraschiva Bucur / Strada* [indescifrabil] *Vale* [restul adresei este indescifrabilă].

Proprietar: Valentin Manache, Cluj-Napoca.

[1] „Monitorul Oficial" nr. 128, partea I, din 6 iunie 1939, p. 3 (3561).

[2] Cornel I. Scafeș, Horia Vl. Șerbănescu, Ioan I. Scafeș, Cornel Andonie, Ioan Dănilă, Romeo Avram, *Armata Română 1941-1945,* Ed. R.A.I., Bucureşti, 1996, p. 179.

Fotografia 52 – Subofițer-instructor (sergent-major) în ținuta zilnică cu vestonul bleu-jandarm, model 1930

Tânărul subofițer din imagine s-a îmbrăcat regulamentar pentru postura de mire, și anume în ținuta zilnică din afara serviciului. Dacă între 1929-1930 reangajații din I.G.J. au avut uniforma cu tunică și capelă albastre la toate ținutele, din anul 1930 acestea vor fi purtate la ocazii speciale. De asemenea, în 1930 aspectul acestei uniforme se modifică pentru reangajați: în loc de capelă, se va confecționa șapca bleu-jandarm, inițial cu emblemă galbenă, din 1933 roșie[1]. Culoarea tunicii se modifică din albastru-închis în bleu-jandarm, doar trupa în termen rămânând cu prima nuanță. Așa cum am menționat deja, din păcate, după anul 1990, Jandarmeria va prelua pe post de „bleu-jandarm" nuanța închisă a trupei din perioada 1929-1941, care nu era adevărata culoare al cărei nume era dat de armă. Probabil că s-a optat pentru o nuanță închisă în cazul militarilor în termen datorită faptului că uniforma se putea întreține mai ușor. Astfel, tunica bleu-jandarm a reangajaților avea culoarea celei a ofițerilor, dar formatul ei era precum cel al trupei în termen: guler răsfrânt, petlițe-săgeată, prezența buzunarelor. Tunica ofițerilor avea guler înalt, roșu; nu prezenta buzunare și avea gradele indicate atât prin epoleți cu franjuri sau cu trefle, cât și prin trese cusute la manșete. Tunica bleu-jandarm a reangajaților avea epoleții de culoarea fondului, cu margini roșii, deși, ulterior, s-a trecut la epoleți roșii complet, conform unor tablouri de epocă.

Menționăm că deși din 1932 reangajații se numesc oficial *subofițeri* în Armată, în I.G.J. se păstrează termenul de *reangajat*. De asemenea, se folosește greșit numele primului grad de subofițer – în loc de *subofițer-instructor*, folosit de Ministerul de Război, în I.G.J. se prefera termenul învechit de *sergent-instructor*.

Cum reangajații aveau ținuta de ceremonie și de serviciu rezervată ocaziilor când erau în timpul serviciului, pentru nuntă, mirele a folosit tot vestonul bleu-jandarm și pantalonii negri, dar ca ținută zilnică în afara serviciului, adică fără centură, arme și decorații. În schimb, ofițerii aveau indicate clar în regulament ocaziile în care purtau diferite ținute în timpul liber – acestea se diferențiau doar prin schimbarea unor accesorii. Dăm ca exemplu numai ipostazele de participant la o nuntă ale unui ofițer din toate armele (perioada 1934-1941): dacă era el însuși mirele, purta ținuta de ceremonie; dacă era invitat la o nuntă de ofițer, avea ținuta de mare gală, iar ca invitat la nunta unui civil, se îmbrăca în ținuta de gală[2].

Vipușca în colț de la manșeta vestonului este cea tradițională folosită de Armata României; din 1948 se va introduce modelul sovietic, de vipușcă circulară, dar ulterior se va abandona acest model și se va reveni la cel românesc.

Pe verso sunt ștampilate cu litere violet: *„Foto" „Victoria Plesciuc" Suceava.*

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 3/1934, f. 62.

[2] ***, Ministerul Apărării Naționale*, Regulamentul asupra „Descrierii uniformelor în armată"*, București, f. e., 1934, p. 54-55, 57.

Fotografia 53 – Caporali jandarmi – cel din stânga în ținuta de campanie model 1939, cel din dreapta în ținuta zilnică model 1933 cu capelă, model 1923 sau 1941

Cei doi jandarmi în termen poartă uniforme kaki dintr-o perioadă cu multe modificări uniformologice. Așa cum am arătat, în 1939 se trece la o nouă uniformă de serviciu și de campanie pentru trupa forțelor terestre[1], la care până și culoarea de armă a dispărut. Jandarmii renunță la eghileți în cazul ținutei de campanie – astfel, soldații din diferite arme au uniforma identică la ținuta de campanie; doar la gradați tresele erau cusute pe paspoal de culoare armei, ca și până atunci. Militarul din stânga este în ținuta zilnică (deja, din anul 1941, această ținută devine de serviciu, înțeles pe care îl are și în prezent) și poartă încă vestonul model 1933 pentru trupă. Capela este fie model 1923 (dacă are vipuști, fapt ce nu se distinge), fie model 1941, dacă nu are paspoaluri. Este ciudat faptul că militarul cu bonetă poartă cizme – acest articol nu mai era prevăzut pentru trupa în termen din Jandarmerie încă din 1913.

Desele schimbări ale coifurii trupei în termen a făcut ca în primul an de război, militarii din toate armele să poarte în paralel cinci modele: vechile capele model 1923, șapca model 1933, șapca cu clape model 1937/1938, boneta model 1939 și capela model 1941. Dacă jandarmii de pe front au renunțat la eghileți, cei din formațiunile teritoriale au continuat să poarte acest articol până în anul 1948. În 4 aprilie 1941, au loc modificări și în ținuta cadrelor militare. Vestonul subofițerilor și ofițerilor va avea de acum epoleți cusuți în umăr, în culoarea fondului uniformei (kaki); doar petlițele vor avea culoarea de armă, ca și banda șepcii. Are loc, tot acum, o simplificare a culorilor tuturor armelor; în cazul jandarmilor, se suprimă diferența dintre rurali și pedeștri, toți vor avea petlițele și banda șepcii bleu-jandarm[2], fără paspoaluri roșii, respectiv albe. După începerea ostilităților împotriva U.R.S.S. (22 iunie 1941), subofițerii și ofițerii din toate armele terestre adoptă ținuta de campanie aproape identică cu a trupei, spre a nu mai deveni țintele predilecte ale lunetiștilor sovietici[3].

Militarii din imagine au în dotare carabinele Mannlicher model 1893, armă care se identifică cu istoria Jandarmeriei. În timpul celui de Al Doilea Război Mondial, I.G.J. va avea în dotare diferite tipuri de arme portative: de la pușca standard a Armatei, „ZB" model 1924, de producție cehoslovacă, la arme de captură – pușca rusească/ sovietică Mosin-Nagant, model 1891/1930 sau pușca germană Mauser, „sora mai mare" ca vechime a ZB-ului. Vechile Mannlicher rămân și ele în dotare, urmând a fi, ulterior, moștenite de Miliție și de Trupele de Securitate. În cantități mici, I.G.J. va avea în dotare și pistoale mitralieră de diferite modele.

Fotografia nu prezintă însemnări pe verso.

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] „Monitorul Oficial" nr. 128, partea I, din 6 iunie 1939, p. 3 (3561).

[2] Cristian Vlădescu, *op. cit.,* p. 166.

[3] Cornel I. Scafeș, Horia Vl. Șerbănescu, Ioan I. Scafeș, Cornel Andonie, Ioan Dănilă, Romeo Avram, *Armata Română 1941-1945,* Ed. R.A.I., Bucureşti, 1996, p. 185.

Fotografia 54 – Plutonier, jandarm rural, ținuta zilnică în afara serviciului, model 1930/1933, imagine datată 7 ianuarie 1942

Subofițerul, imortalizat într-un studio din capitală, poartă uniforma regulamentară, dar este vorba de un model scos din din uz, din anul 1941, când rămân în dotare doar uniformele kaki. Mulți ofițeri și subofițeri vor mai purta o perioadă vechile articole „de culori diferite". Plutonierul are pantalonul negru de pantof, cu vipușcă roșie și tunică bleu-jandarm model 1930, cu petlițe, marginea epoleților și restul paspoalurilor de culoare roșie. Pe cap ar fi purtat șapca cu calotă bleu-jandarm, bandă roșie și emblemă din fir galben. Gradul este indicat de clasicele trese din fir galben late de 20 mm.

La 4 aprilie 1941, în uniforma subofițerilor din toate armele trupelor de uscat, apăreau și alte modificări în afara celor menționate în paginile anterioare: emblema șepcii va fi realizată doar din fir de mătase galbenă, indiferent de armă (între 1930-1933 și 1937/1939-1941, subofițerii armelor combatante aveau emblema galbenă, iar cei din armele necombatante albă)[1]; la 19 aprilie 1941 se modifică și însemnul gradului de plutonier-adjutant – acesta va primi trei trese late de 12 mm, așezate în unghi de 120 grade, cu deschizătura spre umăr[2]; însemnul va fi din nou schimbat, la o dată necunoscută – trei trese late de 20 mm, simbol al gradului și în prezent. Tot în anul 1941, se suprimă pantalonii negri ai subofițerilor și ofițerilor jandarmi. Rămân în dotare numai cei kaki pentru ofițeri, iar subofițerii primesc pantaloni kaki[3] pentru prima dată în istorie.

Pe lângă faptul că în perioada anilor 1930-1941 schimbările uniformologice au fost dese, trebuie subliniat faptul că până și regulamentele prevedeau elemente de neuniformitate. În cazul jandarmilor a existat o prevedere cel puțin bizară: între 1930-1941, ofițerii din această armă, la fel ca toți ceilalți din restul armelor terestre, aveau cinci perechi de pantaloni în dotare: două kaki (de pantof și de cizmă, purtate numai cu vestonul kaki), una albă (de pantof, purtată numai cu bluza albă) și două negre (de pantof și de cizmă, purtate numai cu tunica bleu-jandarm). Trupa în termen respecta și ea regula din Armată: avea un pantalon kaki cu moletiere pentru uniforma kaki și unul negru, tot cu moletiere, pentru vestonul albastru. În schimb, subofițerii jandarmi aveau în dotare doar pantalonul negru de pantof și cel negru de cizmă, purtați la toate vestoanele[4] – în mod normal, ar fi trebuit să dețină și pantaloni kaki (de cizmă și de pantof, numai pentru vestonul kaki și bluza albă). Astfel, în Jandarmerie, la ținuta zilnică, ofițerii și trupa în termen aveau pantaloni kaki, iar subofițerii, negri – o lipsă de uniformitate și de logică.

Pe verso este tipărit cu roșu: *FotoReval / Griviței 98 București;* însemnare manuscrisă cu cerneală albastră: *7 ianuarie 1942 / Spre amintire fratelui meu Valer această fotografie / Gavril și Constanța / București.*

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] Vd. *Infra.,* Documentul 29, A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 2/1941, f. 117.
[2] Vd. *Infra.,* Documentul 30, A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 2/1941, f. 117 v.
[3] Vd. *Infra.,* Documentul 29.
[4] Vd. *Infra.,* Documentul 26, A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 3/1934, f. 62.

Fotografia 55 – Plutonier-major-șef, trupele de securitate, ținuta de serviciu/ oraș model 1949, imagine realizată în 1949

În această imagine avem același cuplu din fotografia precedentă, dar după 7 ani. Bărbatul, care are două grade în plus, nu mai face parte din I.G.J., ci din Comandamentul Trupelor de Securitate. Numele țării este și el schimbat – Republica Populară Română; la putere este P.M.R., care în scurt timp de la ieșirea sa din ilegalitate a preluat puterea în stat. Am sărit peste anul 1948 și am abordat subiectul Trupelor de Securitate pentru că în imagine avem de-a face cu același personaj din fotografia precedentă. În anul 1948, se adoptă noi uniforme pentru M.Ap.N.[1], trupele M.A.I.[2] și nou înființata Direcție Generală a Securității Poporului din cadrul M.A.I.[3]. Noul model de uniforme se inspiră din cel sovietic, dar cele mai „sovietizate" măsuri vor veni în 1950, când se schimbă însemnele de grad pentru gradele inferioare și mai ales în 1952, când se modifică din nou uniformele. Modelul din 1948 poate fi considerat unul de tranziție; însemnele de grad nu sunt nici tradiționale românești, nici sovietice.

Perioada 1948-1952 este una cu frecvente modificări ale uniformelor militare. I.G.J. a supraviețuit până la 23 ianuarie 1949, când, odată cu Poliția, Jandarmeria dispare. Toate formațiunile teritoriale, împreună cu fosta Poliție, vor forma Miliția, iar unitățile operative și centrele de instrucție vor forma Comandamentul Trupelor de Securitate. Deja în anul 1949, au loc mici modificări ale uniformelor M.A.I.: se renunță la inițialele din interiorul petlițelor (când s-a înființat D.G.M., la 23 ianuarie 1949, Miliția nu a mai primit litere la petlițe, așadar acestea erau scoase anterior acestei date de la restul armelor din M.A.I.); tabelele de echipare ne arată faptul că între 1948-1949 subofițerii din M.A.I. au avut și pantalon lung, cu ghete, dar la sfârșitul anului, aceste articole sunt desființate pentru subofițerii din acest minister (doar ofițerii le vor mai purta), care rămân în dotare doar cu cizme și pantalonii respectivi.

Aceste informații ne indică faptul că fotografia este realizată în 1949 și că militarul face parte din Trupele de Securitate, nu din Miliție (uniforma ar fi fost diferită). Subofițerii din toate armele aveau două rânduri de uniforme, identice ca aspect: una era ținuta de oraș, purtată mai rar, cu durata de folosire a efectelor mai îndelungată și una era ținuta de serviciu, purtată zilnic, cu durata de folosire mai mică[4]. Așadar, subofițerul din imagine poartă aceeași uniformă, care poate fi socotită atât ținută de serviciu, cât și de oraș. Având în vedere că are pantalon de ghete, el este în afara serviciului (în timpul liber). Culoarea uniformei este kaki, iar petlițele și epoleții sunt de culoare albastră (bleu-jandarm) cu margini roșii.

Fotografia nu prezintă însemnări pe verso.

Proprietar: Sorin Muntean, București.

---

[1] *Decretul nr. 18 pentru stabilirea uniformelor Armatei Republicei Populare Române,* în „Monitorul Oficial", Partea I, an CXVI, nr. 101/30 aprilie 1948, p. 2-32 (3948-3978).

[2] *Extras din Regulamentul uniformelor trupelor M.A.I.,* A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 39/1948, f. 18-22 v.

[3] A.C.N.S.A.S., Fond D.M.R.U., Dosar 7346, vol. 3, f. 256-257.

[4] Nicolae Adrian Alexe, Emil Boboescu, *Uniformele formațiunilor Ministerului de Interne (1948-1953)*, în „Buletinul Muzeului Militar Național", serie nouă, nr. 10-11, București, 2013, p. 219.

Fotografia 56 – Locotenent, jandarm, uniformă model 1948

Imediat după abdicarea regelui Mihai I, au fost date ordine în M.Ap.N. și M.A.I. pentru îndepărtarea tuturor însemnelor regale de la coifură și epoleți[1]. Așa cum am arătat la imaginea precedentă, noul regulament al uniformelor a fost publicat la 30 aprilie 1948 în „Monitorul Oficial", însă aceste uniforme fuseseră adoptate înainte cu aproape două luni, cel puțin experimental. Primii care primesc noile uniforme sunt chiar absolvenții Școlii de Ofițeri Jandarmi, la 7 martie 1948[2], singura diferență dintre modelul de uniformă din regulamentul adoptat la 30 aprilie și uniforma purtată de proaspeții sublocotenenți fiind faptul că aceștia poartă epoleți cu vechile însemne de grad (o tresă subțire). Există în prezent un semn de armă din metal auriu, într-o colecție particulară din România (identic cu modelul 1930, dar pentru epolet), care indică faptul că în lunile martie-aprilie, jandarmii au avut acest semn de armă la epoleți. Semnele de armă au fost introduse la epolieții tuturor militarilor în anul 1948, în afara de marina militară[3]. În general, s-au păstrat semnele regale de armă, dar unele arme, printre care și jandarmii, au primit unele noi.

Uniformele trupelor M.A.I. erau similare cu cele M.Ap.N. din punctul de vedere al cromaticii fondului, aspectului general și a calității materialelor. Printre diferențe enumerăm: armata adoptă în 1948 petlițe în formă de paralelogram alungit, în timp ce M.A.I. va avea între 1948-1952 petlițe aproape pătratice; dacă la M.Ap.N. doar elevii militari aveau vipușcă la epoleți și petlițe, la M.A.I. toate armele aveau paspoal la aceste articole; la M.Ap.N. șapca exista doar în dotarea elevilor, subofițerilor, maiștrilor și ofițerilor, la M.A.I. se găsea și în dotarea trupei în termen; la M.Ap.N. doar șepcile ofițerilor și ale elevilor școlilor de ofițeri aveau vipușcă de culoarea armei pe calotă, la M.A.I. toate categoriile de militari aveau vipușcă la această garnitură. În perioada anterioară anului 1948, nu a existat vipușcă în culoarea armei la calota șepcilor. Ea s-a uzitat până în anul 1990, când a fost abandonată (doar banda șepcii va fi în culoarea de armă).

Bărbatul din imagine este un locotenent din Jandarmerie. Toate uniformele militare pentru cele două ministere, adoptate în anul 1948, aveau culoarea fondului kaki (exceptând marina și bluzele albe). Toți militarii forțelor terestre aveau vestoane închise la gât. Ofițerul poartă vestonul kaki, cu epoleți și petlițe bleu-jandarm, cu vipușcă roșie; literele „J" de la petlițe sunt brodate din fir auriu.

Fotografia nu prezintăînsemnări pe verso.

Proprietar: Valentin Manache, Cluj-Napoca.

---

[1] Horia Vladimir Șerbănescu, *Uniformele și echipamentul armatei române în epoca comunistă. I. Perioada de început. 1948-1950,* în „Buletinul Muzeului Militar Național",, serie nouă, nr. 1/2003, Partea I, București, 2003, p. 170.

[2] „Scânteia", seria III, an XVII, nr. 1066, 8 martie 1948, p. 1.

[3] Din păcate, în anumite lucrări de popularizare (pagini web, în special), reprezentanții Armatei afirmă, în prezent, că semnele de armă pe epoleți sunt tradiționale în România. În perioada regală, doar la anumite unități decorate, militarii purtau semnul de armă pe epolet. În rest, acesta era prezent la nasturi, emblemele de șapcă ale cadrelor și la centurile de ceremonie.

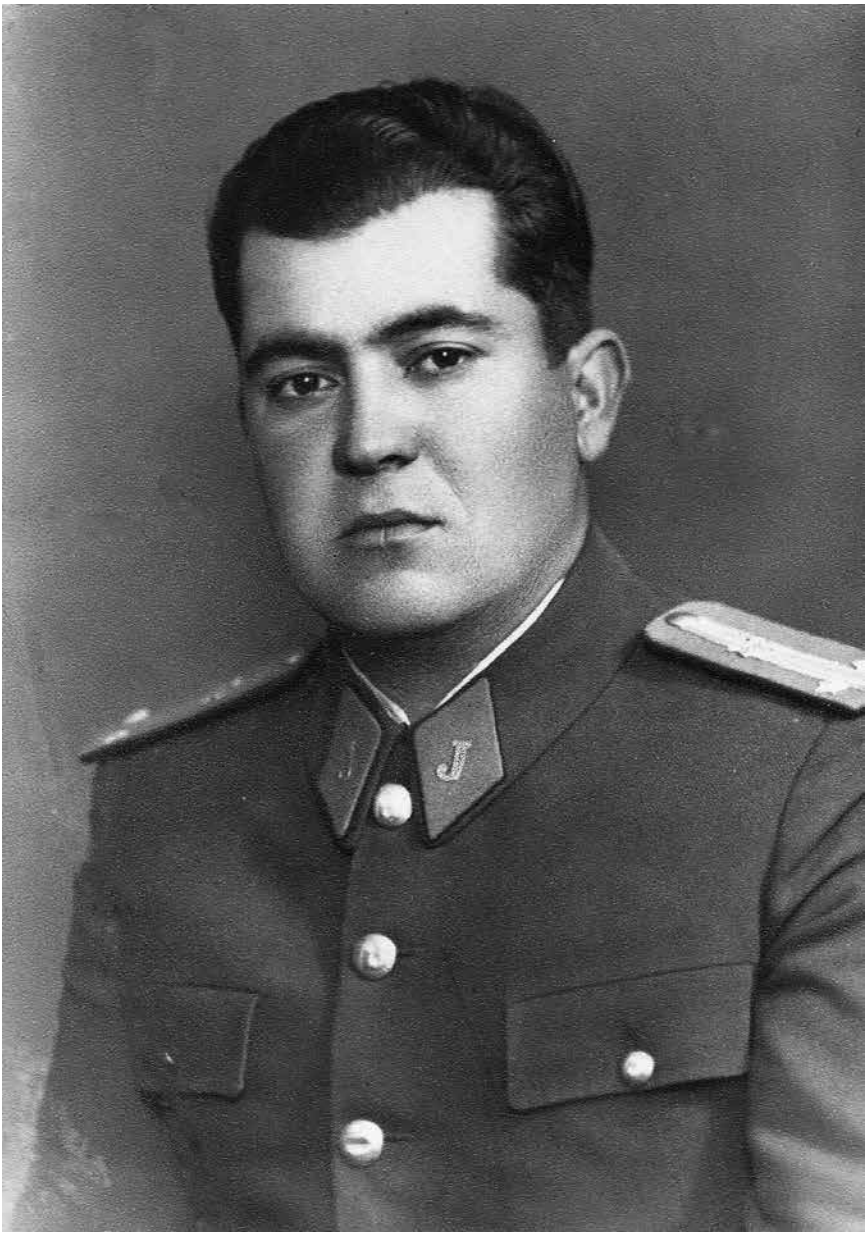

Fotografia 57 – Plutonier-major jandarm, uniformă model 1948

Subofițerul poartă același tip de uniformă ca cel din imaginea 55. Singura deosebire constă în faptul că are literele „J" la petlițe. Aceste litere au fost folosite doar un an de către trupele M.A.I.; Securitatea nu a primit litere la petlițe. Culorile de armă adoptate în 1948 pentru trupele M.A.I. au fost: jandarmii – bleu-jandarm paspoalat cu roșu; grănicerii – verde-grăniceri paspoalat cu verde închis; pompierii – bordeaux paspoalat cu negru. Menționăm că paspoalul se aplica la epoleți și petlițe, nu și la banda șepcii, care avea culoarea fondului de armă de bază. Literele de la petlițe erau brodate din fir auriu pentru ofițeri, iar pentru restul gradelor erau confecționate din metal auriu. Jandarmii purtau „J", grănicerii „G", iar pompierii „P"[1].

Militarul din imagine este în uniforma de iarnă, având în vedere fondul închis la culoare (kaki). Dacă vestonul este model 1948, pantalonii sunt model 1941 (subofițerii jandarmi au avut doar pantaloni negri până în acest an), fiindcă au vipușcă bleu-jandarm. Conform regulamentelor din 1948, subofițerii din M.Ap.N. și M.A.I. nu aveau vipușcă la pantaloni. Pe epolet se așește noul semn de armă al jandarmilor (ca și în imaginea precedentă) – un scut elipsoidal cu literele „R.P.R.", în mijloc; în spatele scutului fiind două săbii încrucișate, cu garda spre interior. Semnul de armă model 1948 prelua, totuși, tradiția un element tradițional (săbiile) de la vechiul semn de armă model 1930. Toate semnele de armă din M.A.I. au fost eliminate în anii 1950-1951; din anul 1959, se vor purta din nou la acest minister.

Uniformele model 1948 erau de trei categorii din punct de vedere calitativ: postav tip „trupă" pentru militarii în termen, postav tip „școală militară" pentru elevi, subofițeri și maiștri, camgarn sau fresco pentru ofițeri. În afara petlițelor, vestonul subofițerilor (ca și al celorlalte categorii de militari) din I.G.J. era identic cu cel uzitat în M.A.I. și M.Ap.N. Centurile celor două ministere erau diferite însă: la M.Ap.N., ofițerii aveau centură cu hamuri, subofițerii și maiștrii aveau centură fără hamuri, dar ca a ofițerilor (cu orificii și catarama goală), iar trupa în terme avea centură simplă, fără orificii, cu catarama plină, pe care era aplicată stema R.P.R.; aceasta se mai găsea imprimată pe nasturii ofițerilor. La fel ca în perioada regală, stema nu se regăsea pe emblema de coifură. La trupele M.A.I. și Securitate, în schimb, ofițerii aveau centură cu diagonală, la fel ca și maiștrii și subofițerii; trupa în termen avea centură comună cu Armata.

Gradul militarului din imagine este cel de plutonier-major, imediat inferior celui de plutonier-major-șef. Epoleții tuturor militarilor erau în culoarea de armă sau kaki, la ținuta de campanie; epoleții cusuți în umăr nu se mai foloseau. Epoleții modelul 1948 aveau capătul dinspre umăr rotunjit. Dacă avea funcție de comandă, un plutonier-major comanda un post de obicei. Boneta era purtată de cadre și elevi la ținutele de campanie și instrucție.

Fotografia nu prezintă însemnări pe verso.

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] *Extras din Regulamentul uniformelor trupelor M.A.I.,* A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 39/1948, f. 20-20 v.

Fotografia 58 – Sergent-major de miliție în uniforma model 1948 a Jandarmeriei, imagine datată 19 iulie 1949

Când a fost realizată această fotorafie, tânărul subofițer făcea partea din Miliție. În imagine, sergentul-major poartă încă uniforma Jandarmeriei model 1948, ținuta de vară, cu bluză și pantaloni de culoare kaki, din pânză sau doc[1]. Epoleții și petlițele au culoarea bleu-jandarm cu margini roșii (culoarea infanteriei)[2]. De pe epolet, militarul a îndepărtat semnul de armă model 1948 al Jandarmeriei, preluat de Securitate și de Trupele de Securitate. Imaginile din publicația M.A.I., „Pentru Patrie", ne arată că militarii din Trupele de Securitate au purtat respectivul semn de armă până în 1950-1951[3]. Șapca model 1948 era diferită față de modelele anterioare. Ca format, ea era identică pentru toate armele din cele două ministere cu componentă militară, fiind o copie a șepcii bulgărești, cu calota bombată. La trupele M.A.I., șepcile model 1948 aveau o cromatică a fondului originală[4]: dacă la Armată și pompieri culoarea calotei era kaki, iar banda și vipușca aveau culoarea de armă, la grăniceri calota avea culoarea verde-închis, iar banda și vipușca, verde-grănicer; jandarmii (ulterior Trupele de Securitate) și Securitatea aveau calota bleu-jandarm (albastră), iar banda și vipușca erau roșii. Observăm că aceste culori erau în concordanță cu cele de la epoleți și petlițe, cu diferența că la grăniceri culoarea fondului epoleților și petlitei era culoarea benzii și vipuștii, iar calota având culoarea paspoalurilor epoleților și petlițelor, iar la jandarmi era invers: calota șepcii avea culoarea fondului epoleților și petlițelor, iar culoarea benzii și vipuștii șepcii coincidea cu cea a paspoalurilor de le cele două articole.

Însemnele de grad model 1948, pentru gradele inferioare, erau indicate prin trese de 1 cm, din țesătură specială (fir metalic) de culoare galbenă pentru armele combatante și albă pentru cele necombatante. Soldatul nu prezenta niciun însemn, în timp ce fruntașul avea o tresă dispusă pe lățimea epoletului; caporalul, două; sergentul, 3; sergentul-instructor (cel mai mare grad pentru militarii în termen avea tresa de 1 cm lățime cusută pe marginile a trei laturi ale epoletului, fără cea dinspre gât). Subofițerii aveau toți tresa la fel ca a sergentului-instructor, plus tresele dispuse pe lățime: sergentul-major, o tresă; plutonierul, două; plutonierul-major, trei; plutonierul-major-șef, patru[5].

Pe verso, fotografia are ștampilă mov în formă de oval în care scrie: *G. Szabo / Fotograf / Făgăraș*. Scris de mână cu cerneală albastră: *19 iulie 1949 / Sergent major de miliție Purice Pavel / Postul de miliție [indescifrabil] semnătura.*

Proprietar: Sorin Muntean, București.

---

[1] *Decretul nr. 18 pentru stabilirea uniformelor Armatei Republicei Populare Române,* în „Monitorul Oficial", Partea I, an CXVI, nr. 101/30 aprilie 1948, p. 21 (3967).

[2] *Extras din Regulamentul uniformelor trupelor M.A.I.,* A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 39/1948, f. 20.

[3] „Pentru Patrie", anii 1950-1951.

[4] În mod ciudat, culorile șepcilor nu sunt prevăzute în *Regulamentul uniformelor trupelor M.A.I.* din 1948, dar cromatica lor este evidentă în imaginile (alb-negru, dar și în culori) din „Pentru Patrie", fotografii de epocă și în exemplare originale păstrate în colecții particulare.

[5] Însemnele erau identice atât pentru M.Ap.N., cât și pentru M.A.I; *Extras din Regulamentul uniformelor trupelor M.A.I.,* A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 39/1948, f. 21.

J
J

Fotografia 59 – Miliţian având gradul de „miliţian”, în uniforma model 1949, imagine realizată în perioada ianuarie 1949 - octombrie 1950

Apariţia D.G.M. a însemnat adoptarea unui nou model de uniformă pentru această structură. Până la sfârşitul anului 1949 întreg efectivul D.G.M. a primit noile efecte. Uniforma Miliţiei era la fel ca format ca şi cea uzitată de M.Ap.N., trupele M.A.I. şi Securitate, dar avea culoarea fondului „gri-bleu”, conform regulamentelor. Denumirea corectă a culorii este gri-albastru, o nuanţă închisă la culoare, care nu era nici albastră, nici gri. Cromatica fondului uniformelor Miliţiei a rămas neschimbată până în 1989, în timp ce nuanţele au variat: în perioada R.P.R., uniformele erau uşor mai închise decât cele din perioada R.S.R, cu o tentă mai mare spre albastru-vineţiu. Noi vom numi primul model de uniformă al Miliţiei model 1949, anul înfiinţării acesteia, deşi aspectul general (forma hainelor, dimensiuni, buzunare, însemne de grad) sunt model 1948. Culoarea de armă adoptată a fost cea roşie, cu marginile epoleţilor şi petliţelor albastre. Doar penitenciarele mai aveau fondul uniformelor la fel ca D.G.M. Miliţia, penitenciarele, marina militară şi marina grănicerească aveau fondul uniformelor diferit faţă de restul structurilor militare din M.Ap.N. şi M.A.I., care îl aveau kaki. Altă diferenţă dintre uniformele miliţienilor şi ale penitenciarelor, pe de o parte, respectiv ale uniformelor Armatei, Securităţii şi trupelor M.A.I., pe de altă parte, era faptul că toate gradele inferioare din primele două structuri aveau nasturi aparenţi la vestoane şi bluze, în timp ce la restul doar ofiţerilor le era caracteristic acest asptet, restul categoriilor având nasturi ascunşi. Altă diferenţă consta în faptul că toţi militarii, inclusiv trupa în termen, aveau centură cu diagonală.

Ierarhia Miliţiei a rămas identică cu cea a Armatei şi internelor, cu o singură deosebire: gradul de sergent-instructor a trecut de la trupa în termen, la cadre – acesta se va numi „miliţian”, fiind şi grad şi categorie în acelaşi timp (nu era primul grad de subofiţer, dar era primul grad pentru angajaţi). Astfel, între 23 ianuarie 1949 - 23 octombrie 1950, ierarhia D.G.M. a fost următoarea: trupa în termen, cu gradele de soldat, fruntaş, caporal, sergent; „miliţienii”, grad şi categorie; subofiţerii, cu gradele de sergent-major, plutonier, plutonier-major, plutonier-major-şef; ofiţerii cu radele şi categoriile de: ofiţeri inferiori - sublocotenent, locotenent, locotenent-major (grad introdus la 30 decembrie 1949, după model sovietic), căpitan; ofiţerii superiori – maior, locotenent-colonel, colonel; generalii, cu gradele de general-maior şi general-locotenent. La 23 octombrie 1950, se modifică însemnele şi ierarhia gradelor inferioare. La căciulă, miliţianul din imagine are emblema adoptată pentru Miliţie la sfârşitul anului 1949, în locul celei comune cu restul structurilor militare, purtată iniţial de D.G.M.[1].

Fotografia nu prezintă însemnări pe verso.

Proprietar: Valentin Manache, Cluj-Napoca.

[1] Nu am detaliat sursele primare pentru afirmaţiile din această pagină; ele se pot găsi în următoarele articole: Nicolae Adrian Alexe, Emil Boboescu, *Uniformele formaţiunilor Ministerului de Interne (1948-1953)*, în „Buletinul Muzeului Militar Naţional”, serie nouă, nr. 10-11, Bucureşti, 2013, p. 208-223; Nicolae Adrian Alexe, *Port popular şi uniformă a statului într-un portret de nuntă din anii 1950-1952,* în „Cibinium 2013”, Ed. „ASTRA Museum”, Sibiu, 2013, p. 221-233;

Fotografia 60 – Sergent reangajat din Miliție, portret realizat între 23 octombrie 1950 și 23 august 1952[1]

Emblemele de la coifura structurilor militare model 1948 erau rotunde, cu marginile zimțate și cu inițialele „RPR" în mijloc. Ofițerii aveau emblema emailată în culorile tricolorului (marginile erau aurii), iar restul categoriilor de militari aveau emblema simplă, fără culorile drapelului, doar cu literele „RPR" aplicate. Acestea au fost și modelele purtate de Miliție. Deja la sfârșitul anului 1949, D.G.M. adopta o nouă emblemă de șapcă, pe care o va păstra până în 1966 și care nu va fi comună cu nicio altă structură militarizată: o stea în cinci colțuri, cu stema republicii în mijloc. Trupa termen avea steaua din metal de culoare aurie, ne-emailat; cadrele aveau stea roșie, emailată, cu marginile aurii: miliționii și subofițerii (ulterior sergenții reangajați) aveau stema din interior din metal argintiu, iar ofițerii din metal auriu; generalii aveau întreaga stea montată pe un cerc cu marginile zimțate[2]. Nasturii uniformelor și garniturile de la șepcile Miliției și penitenciarelor erau galbene (aurii), iar culoarea centurilor era maro; ulterior, în jurul anului 1960, se va trece la culoarea argintie pentru primele, iar pentru centuri se va adopta culoarea gri. În dotarea Miliției nu existau bonete – șapca era purtată inclusiv de trupa în termen la toate ținutele; doar cadrele-femei aveau în dotare boneta, în loc de șapcă.

Elementele uniformei mirelui din portret sunt: șapcă, veston, petlițe, pantaloni, cizme, centură model ianuarie 1949, nasturi model 1948 (cu stema R.P.R.) sau 1950 (cu stea în cinci colțuri în interiorul căreia sunt inițialele „RPR"), epoleți și însemne de grad stabilite pe 23 octombrie 1950, emblema șepcii adoptată la sfârșitul anului 1949, cu datarea portretului între 23 octombrie 1950 și 23 august 1952. Dacă gradul acestuia era de sergent, făcând parte din categoria de grade a sergenților reangajați, funcția pe care o ocupa putea fi de șef al postului de miliție Loamneș sau de lucrător în cadrul acestuia.

Din 1950, când la Armată, Securitate și trupe M.A.I., ierarhia gradelor inferioare se va împărți în următoarele categorii: soldați (cu gradele de soldat și soldat-fruntaș, rezervate numai pentru militari în termen) și sergenți (caporal, sergent, sergent major, plutonier, toate putând fi atât pentru militari în termen, cât și pentru reangajați), Miliția va copia și ea această ierarhie, cu diferența că nu exista grad echivalent cu fruntașul, iar soldatul se numea „milițian", grad ce putea fi purtat atât de militarii în termen, cât și de reangajați, situația ierarhiei sergenților fiind identică cu cea din armată. Noile grade au intrat în vigoare în D.G.M. la 23 octombrie 1950.

Pe verso, fotografia are însemnare manuscrisă cu creion negru: *D-lui Trifu Isidor. Loamneș. 75 lei – 25 / 50 rest.*

Proprietar: dr. Laurent Chrzanovski, Sibiu.

[1] Tabloul a fost descris în detaliu în articolul: Nicolae Adrian Alexe, *Port popular și uniformă a statului într-un portret de nuntă din anii 1950-1952,* în „Cibinium 2013", Ed. „ASTRA Museum", Sibiu, 2013, p. 221-233.

[2] A.N.I.C., Fond D.G.M., Dosar 418/1952, f. 250-253.

Fotografia 61 – Sergent reangajat din Miliție (dreapta) și sergent-major reangajat din M.F.A., imagine datată în anul 1951

Una din acțiunile principale ale noului regim comunist a fost trecerea proprietății particulare în cea a statului. În anul 1949, în R.P.R, demara procesul de colectivizare, copiat după modelul sovietic. Aceasta a fost principala lovitură dată civilizației populare tradiționale. Dacă *jăndarul* din trecut returna animalul furat de hoți, proprietarului, după 1949, miliținii însoțeau activiștii de partid și responsabilii cu „preluarea animalelor" din ograda țăranului. Terenurile puse la comun au format fie G.A.C.-uri, fie G.A.S.-uri, redenumite din 1968 C.A.P.-uri, respectiv I.A.S.-uri. Imaginea a fost realizată, cel mai probabil, la constituirea G.A.S. din comuna Secuieni, localitate ce se află astăzi în județul Bacău. Fotografia surprinde, pe lângă reprezentați ai P.M.R. și ai Sfatului Popular al comunei sau raionului, și doi militari: la stânga este un sergent-major reangajat din M.F.A. (petlițele indică apartenența la acest minister; M.A.I. va păstra petlițele pătratice până în 1952), în ținuta de instrucție model 1948, cu însemnele de grad adoptate la 21 iulie 1950[1]. Bluza este model 1941, la care s-au adăugat noile însemne. Cel mai probabil acesta aparține armei auto (în care caz are petlițele și tresele negre), fiind șoferul camionului din spate[2]. În dreapta, cu o pușcă Mannlicher model 1893, se află un sergent reangajat de Miliție, fapt indicat de nasturii aparenți și emblema de șapcă specifică. Uniforma și însemnele de grad sunt identice cu cele din imaginea precedentă[3], cu singura diferență că bărbatul este în uniforma de vară. În acest anotimp, cadrele puteau purta atât bluzele gri-bleu, cât și pe cele albe (documentul 31). În primii ani de existență, D.G.M. a avut o varietate de modele de arme; în domeniul puștilor, cele mai întâlnite erau modelele Mannlicher și „ZB".

Pe verso, fotografia are însemnare manuscrisă cu creion negru: *1951 / G.A.S. Secuieni.*

Proprietar: Sorin Muntean, București.

---

[1] *Decretul nr. 178 privind* înființarea *Corpului Sergenților* și *Cartnicilor din Forțele Armate ale Republicii Populare Române,* în „Buletinul Oficial al Republicii Populare Române", an II, nr. 60/14 iulie 1950, p. 725-726; pentru însemnele de grad: *Anexa nr. 1 din Decretul nr. 178,* „Buletinul Oficial al R.P.R.", nr. 61/21iulie 1950, p. 738-739; Miliția și penitenciarele nu vor copia însă aceste însemne de grad, ci vor adopta direct modelele pe care Armata le avea din 1952.

[2] Din 1951, reangajații din M.F.A. și M.A.I. vor purta centuri cu diagonală. La data de 20 martie 1951 (Horia Vladimir Șerbănescu, *Uniformele* și *echipamentul armatei române în epoca comunistă. 1948-1965 (II),* în „Buletinul Muzeului Militar Național", serie nouă, București, nr. 2/2004, 2004, p. 242), au fost adoptate modificările care vor fi stipulate și în Regulamentul uniformelor din 1952.

[3] Noile însemne pentru gradele inferioare adoptate la 23 octombrie 1950 erau următoarele: toți reangajații purtau cele două galoane lungi de 6 mm, de reangajat, pe cele două laturi lungi ale epoletului; miliția nu - nicio tresă, caporalul - două tresă de 6 mm, sergentul – trei trese de 6 mm – ca tânărul mire din tablou (desenatorul a făcut tresele prea groase, ca cele de până în 1950), sergentul major 1 tresă de 15 mm lățime, iar plutonierul o tresă în formă de „T", lată tot de 15 mm. Trupa în termen, având aceeași ierarhie cu reangajații, avea aceleași însemne de grad, cu deosebirea că tresele erau din mătase galbenă (reangajații le aveau din mătase albă), lipsind cele două trese longitudinale, de 6 mm, specifice reangajaților. Toți epoleții își păstrau capetele dinspre umăr rotunjite, ca modelul anterior. *Ordin circular nr. 871.723 din 23 octombrie 1950,* A.N.I.C., Fond D.G.M., Dosar 128/1951, f. 19-21.

Fotografia 62 – Caporali reangajați de miliție în uniforme de vară, model 1949, cu însemne de grad, model 1950

Cei doi milițieni au gradul imediat inferior sergentului, caporalul fiind primul grad din corpul sergenților, conform noii ierarhii copiate după cea sovietică[1]. Așadar, nu era greșit dacă acești caporali erau numiți și *sergenți*: ei aveau gradul de caporal, dar categoria de grade din care făceau parte era cea sergenților. Ceea ce s-a întâmplat la 23 octombrie 1950 a fost o trecere la o nouă ierarhie, deși aparent subofițerii din D.G.M. au fost degradați cu câte două grade, iar *milițienii* cu patru grade. În practică, au rămas tot cinci grade inferioare pentru angajați, doar că primul era acum echivalent cu soldatul. Am dedus că în imagine sunt doi milițieni deoarece au vestoanele cu nasturi aparenți, iar emblemele de la șepci sunt specifice Miliției. Datele limită între care poate fi încadrată temporal fotografia sunt 23 octombrie 1950 (modelul de trese de pe epoleți a fost introdus la această dată) și 23 august 1952, dată la care se vor introduce obligatoriu noile petlițe în M.A.I.[2], a căror cromatică nu se schimbă, dar forma lor devenind identică cu cea adoptată de către M.F.A. încă de la 1948. Milițienii din imagine poartă uniformele de vară, care trebuiau să aibă aceeași nuanță și culoare ca efectele de iarnă, dar în fotografie se observă că aceste sunt decolorate. În documentele de arhivă este semnalată în mod frecvent purtarea neglijentă a ținutei de către milițieni, inclusiv și obiceiul de a vopsi articolele decolorate, ceea ce ducea la o gamă largă de culori și nuanțe neregulamentare[3]. Pe de altă parte, cadrele care părăseau D.G.M. puteau păstra vechile uniforme, cu condiția îndepărtării tuturor însemnelor militare și vopsirii în altă culoare decât cea gri-bleu[4]. Prioritare pentru dotarea cu armament nou erau M.F.A. și trupele M.A.I. Miliția va avea în primii ani de existență o gamă largă de tipuri de arme. Formațiunile de intervenție (pedestre sau călări) aveau în folosință cele mai noi modele. În schimb, milițienii de la posturi sau care aveau o muncă birocratică aveau în dotare piese vechi. Conform normelor, majoritatea milițienilor erau dotați cu pistoale; doar cei din formațiunile de pază, intervenție și de la posturi aveau carabine și pistoale-mitralieră.

Pe verso, fotografia are însemnare manuscrisă cu cerneală albastră: *Amintire din Raion Drăgănești când mă aflam șef de post cu șeful Birou Economic semnătura.*

Proprietar: Sorin Muntean, București.

---

[1] Pentru ierarhia și însemnele de grad adoptate în 1950 de Miliție vd. A.N.I.C., Fond D.G.M., Dosar 128/1951, f. 19-21 (*Ordin circular nr. 871.723 din 23 octombrie 1950)*; gradele vechi de subofițeri au fost echivalate cu noile grade din noul corp al sergenților, astfel: plutonierii majori șefi au devenit plutonieri, plutonierii majori - sergenți majori, plutonierii - sergenți, sergenții majori - caporali; gradul de milițian a rămas cu aceeași denumire, dar devine echivalent cu soldatul, prin însemn de grad și poziție în ierahia gradelor. Documentele nu ne oferă informații referitoare ce s-a întâmplat cu gradele militarilor în termen. (vd. detalii despre echivalarea din 1950 în A.N.I.C., Fond D.G.M., Dosar 1/1948, vol. I, f. 112-113 și Dosar 128/1951, f. 19).

[2] A.N.I.C., Fond D.G.M., dosar 270/1951, f. 41. Vd. *Infra.,* documentul 32.

[3] Vd. *Infra.,* documentul 38. A.N.I.C., Fond D.G.M., Dosar 134/1950, f. 52.

[4] Nicolae Adrian Alexe, Emil Boboescu, *Uniformele formațiunilor Ministerului de Interne (1948-1953)*, în „Buletinul Muzeului Militar Național", serie nouă, nr. 10-11, București, 2013, p. 222.

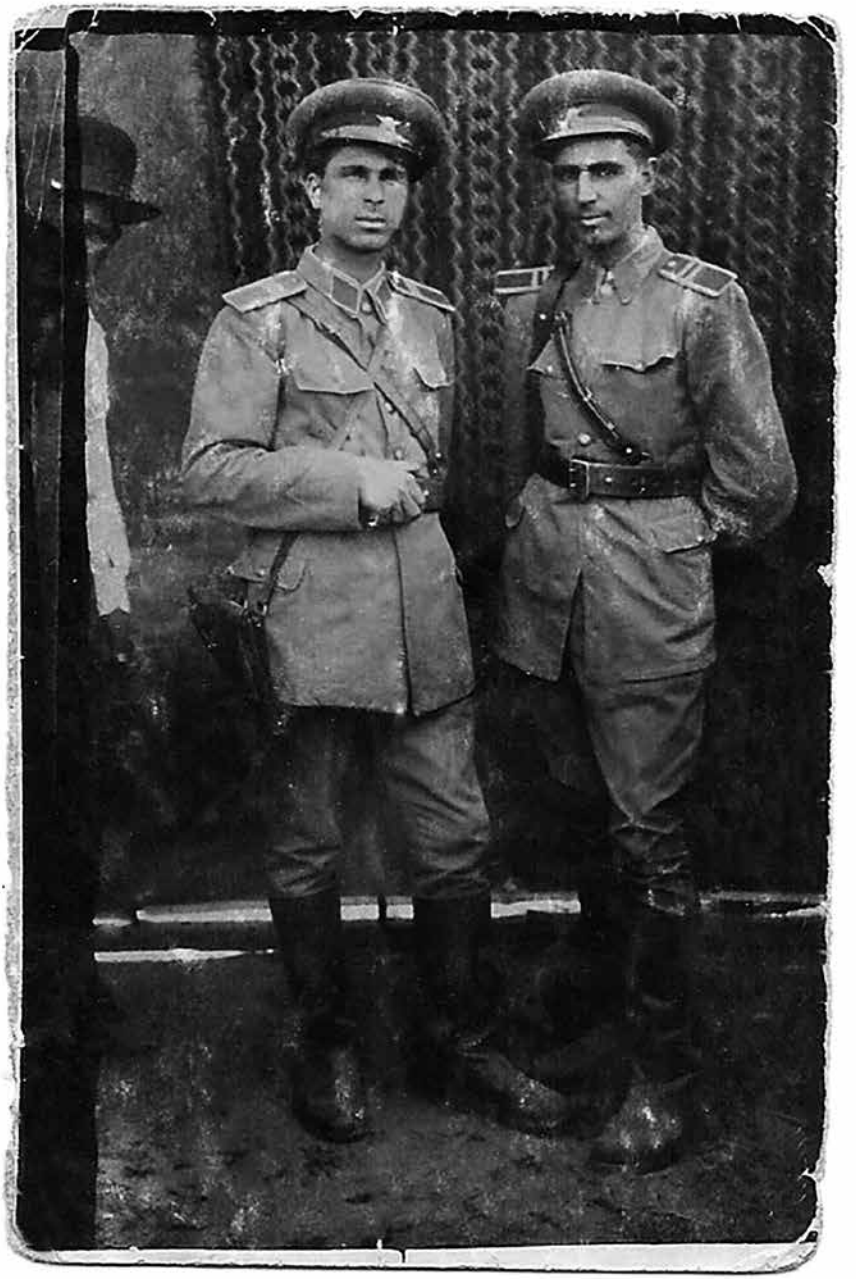

Fotografia 63 – Miliţian având gradul de „miliţian”, imagine realizată între 23 octombrie 1950 şi 23 august 1952

Tânărul poartă acelaşi model de uniformă ca în imaginile 60-62, iar motivaţia datării fotografiei între cele două date este identică. Gradul purtat este tot cel de *miliţian*, dar de data aceasta el nu mai este echivalent cu sergentul-instructor, ci cu cel de soldat. Corespondentul acestuia la penitenciare era gradul de *gardian.* Doar la aceste două structuri primul grad din ierarhie era şi primul grad pentru angajaţi. La M.F.A., Securitate şi trupe M.A.I., nu existau soldaţi angajaţi. La sfârşitul anului 1952 *miliţienii* apar în documente ca *militarizaţi* (sau *miliţieni*) *fără grad*, numărul lor scăzând brusc faţă de situaţiile precedente cu efectivele existente, în timp ce efectivul corpului de sergenţi de miliţie crescuse[1], ceea ce însemna că „miliţienii” fuseseră înaintaţi în corpul sergenţilor, în vederea desfiinţării acestui grad pentru angajaţi; din 1953, „miliţienii” angajaţi nu mai sunt consemnaţi în documente, gradul rămânând, probabil, numai pentru militarii în termen din Miliţie. Această modificare nu a fost inspirată de modelul sovietic, unde gradul de *miliţian* continuă să existe şi în prezent în Poliţia Rusiei, sub denumirea de *poliţist,* echivalent cu soldatul. Menţionăm că titlul complet al gradelor din D.G.M. avea adăugat termenul *de miliţie,* la fel ca Miliţia din U.R.S.S.: caporal de miliţie, sergent de miliţie etc. Doar *miliţianul* nu mai deţinea, evident, această adăugare. Corespunzător cu cele trei categorii de grade (ofiţeri, subofiţeri/sergenţi, miliţieni), existau trei tipuri de şcoli militare. Şcolile pentru *miliţieni* aveau durata cea mai scurtă, de trei sau patru luni. Purtătorii acestui grad nu aveau atribuţii de cercetare a infracţiunilor sau de birou, ci de pază şi ordine publică sau funcţii administrative inferioare. Deşi dificultăţile economice prin care România trecea în perioada postbelică erau mari, în anul 1949 se importa material special din Austria pentru confecţionarea treselor pentru epoleţii subofiţerilor din D.G.M.[2]. Nu este prima dată şi nici ultima când se importă material străin. După 1990, se va cumpăra material din Franţa pentru tresele indicatoare de grad ale ofiţerilor inferiori din structurile militare româneşti (este vorba de tresele subţiri, cu o cusătură pe mijloc).

Odată cu desfiinţarea I.G.J. şi apariţia D.G.M, se vor schimba denumirile tuturor eşaloanelor teritoriale, în afară de posturi (desigur, nu se vor mai numi *de jandarmi,* ci se vor numi *de miliţie*). Sectoarele de plasă devin Circumscripţii de Miliţie, legiunile devin Comandamente de Miliţie Judeţene, inspectoratele devin Comandamente Regionale de Miliţie (desfiinţate în ianuarie 1950) [3].

Fotografia nu prezintă însemnări pe verso.

Proprietar: Valentin Manache, Cluj-Napoca.

[1] Dumitru Lăcătuşu, „Miliţia RPR între 1949-1960”, în: *Structuri de partid* şi *de stat în timpul regimului comunist. Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România,* vol. III, Ed. Polirom, Iaşi, 2008, p. 194.

[2] Vd. *Infra.,* documentul 39. Fond D.G.M., Dosar 8/1949, vol. II, f. 18.

[3] Pentru structura D.G.M. la data de 1 aprilie 1950 a se vedea *Infra.,* documentul 33. A.N.I.C., Fond D.G.M., Dosar 146/1950, f. 26.

Fotografia 64 – Sergent reangajat de miliție în uniformă model 1949, cu însemne de grad adoptate la 23 octombrie 1950 și petlițe introduse în D.G.M. la 23 august 1952

În imagine este imortalizat același personaj din fotografia anterioară, dar având gradul de sergent. Petlițele indică faptul că imaginea a fost realizată după 23 august 1953. Vestonul este model 1949, iar epoleții au capătul rotunjit. Așadar, fotografia este databilă în anii 1952-1953. În anul 1952 (unele reglementări intraseră în vigoare din 1951, la trupele M.A.I. și în M.F.A., precum am menționat anterior) sunt modificate uniformele tuturor structurilor militare din România, implicit cele ale Miliției (o parte au fost deja amintite). Trecem în revistă cele mai importante modificări, evidente și la uniformele Miliției: micșorarea diametrului șepcilor cu un cm și modificarea formei acestora – noul aspect era identic cu cel al șepcilor sovietice; noi însemne de grad pentru ofițeri, identice cu cele sovietice; epoleții se lățesc iar capătul dinspre umăr devine semi-hexagonal; vestoanele model 1952 au doar două buzunare, iar clapele sunt în acoladă. Din anul 1957 se va demara procesul de revenire la elemente tradiționale românești în domeniul uniformelor[1].

Odată cu noua reformă administrativ-teritorială din septembrie 1950, se va trece la o nouă structură a Miliției. Nu intrăm în detaliile evoluției structurii D.G.M., subiectul lucrării de față fiind strict structurile din mediul rural. Menționăm că uniforma milițienilor din posturile rurale nu era diferită de cea a restului personalului din D.G.M. După 1956, efectivele posturilor de miliție din mediul rural vor scădea – majoritatea vor avea doar doi oameni. Cea mai mare diferenţă dintre numărul de cadre prevăzut în statul de organizare - peste 65.000 cadre[2] - şi cel existent – 24.000, a fost la înființarea Miliției. După 1953, diferența dintre efectivul prevăzut și cel existent va fi nesemnificativă. De exemplu, în 1956, pentru D.G.M. erau prevăzute 29.670 cadre, existând 28.509[3]. În „Raport cu privire la compoziția și pregătirea cadrelor din Miliție", întocmit în data de 18 decembrie 1952, se preciza că, la 1 noiembrie 1952, existau 39.445 cadre, din necesarul de 47.932[4].

Conform statisticilor, în perioada 1949-1952 raportul numeric dintre *milițieni* și subofițeri/ sergenți reangajați era de 1 la 2. Proporția era valabilă și la posturile de miliție. La formațiunile de pază, ordine publică și intervenție, proporția *milițienilor* era mai mare.

Fotografia nu prezintă însemnări pe verso.

Proprietar: Valentin Manache, Cluj-Napoca.

[1] Idem, *Uniformele* și *echipamentul armatei române. 1948-1965 (III),* „Buletinul Muzeului Militar Național", serie nouă, nr. 5, București, 2007 p. 214-231.

[2] Dumitru Lăcătușu, *op. cit,* p. 196.

[3] A.N.I.C., Fond C.C. al P.C.R., Secția Cancelarie, dosar 53/1956, f. 34.

[4] A.C.N.S.A.S., Fond Documentar, dosar 35 al ședinței colegiului M.A.I. din 17 XII 1952, f. 20.

Fotografia 65 – Sergent reangajat de miliție, imagine realizată după data de 23 august 1952

Bărbatul din fotografie poartă aceleași petlițe și însemne de grad ca cel din imaginea precedentă; din cauza faptului că vegetația acoperă buzunarele, nu putem indica dacă poartă un veston model 1949 sau 1952.

Deși în propaganda oficială se realiza rar critica la adresa unor instituții, cazuri în care era îndreptată împotriva unor persoane anume, documentele de partid, relevă faptul că, reprezentanții conducerii P.M.R. nu erau mulțumiți de activitatea unor instituții, printre care și a Miliției. Critica în cazul ultimei instituții viza, în primul rând compoziția ei socială, membrii de partid, în general politica de cadre, dar și activitatea de prevenire și cercetare a infracțiunilor. Obsesia înlocuirii cadrelor vechi, inclusiv a unora cu studii și experiență din fosta Jandarmerie sau Poliție, reprezenta o politică care a adus prejudicii mari funcționării Miliției. Au existat și cazuri de elogiere a activității unor milițieni, dar nu și a instituției, în ansamblul ei, decât pentru înlocuirea cadrelor vechi cu a unora noi, cu origine socială „sănătoasă". Critica P.M.R. era, evident, îndreptată și împotriva vechilor cadre din Poliție și Jandarmerie; se căuta compromiterea acestora, ca motiv pentru epurare. În 1949, o serie de cadre „vechi" au fost criticate, în rapoartele realizate de partid: de exemplu, la miliția județului Severin, „locotenentul Anghelescu, fost comisar la Odessa și în Serviciul Siguranței, acum câteva zile s-a găsit în biroul lui tabloul fostului rege, sub fotografia unui tovarăș din conducerea partidului nostru. Astfel de elemente nu prezintă nici o garanție"[1].

În anul 1950 a fost demarată acțiunea de verificarea a membrilor de partid din Miliție. O mare parte dintre cei propuși pentru eliminarea din P.M.R. vor fi schimbați din funcția pe care o dețineau în Miliție. Redăm câteva exemple din cele câteva mii: plutonierul Tudoran Ion, fost jandarm, membru de partid din 1946 - acuzele constau în faptul că a simpatizat cu legionarii, în perioada 1940-1941 și că în anul 1947 „a întreținut relații cu chiaburii expropriați"[2]; Sima Gavrilă, având gradul de *milițian*, din județul Someș[3], originea socială țăran sărac, fost gardian public, era acuzat că este un element slab, că „s-a dovedit nehotărât și împăciuitor cu dușmanul de clasă"[4]. Printre alte acuze întâlnite, pe lângă cele cu caracter politic, sunt și cele referitoare la comportamentul milițienilor: beții, violuri, furturi, lipsă de interes, luare de mită etc. Unele dintre cele mai grave acuze erau crimele și jafurile de pe teritoriul sovietic – de exemplu, în județul Prahova, maiorul Dumitrescu Viorel[5].

Fotografia nu prezintă însemnări pe verso.

Proprietar: Sorin Muntean, București.

[1] A.N.I.C., Fond C.C. al P.C.R., Secția Administrativ – Politică, dosar 3/1949, f. 5.

[2] A.N.I.C., Fond C.C. al P.C.R., Secția Administrativ – Politică, dosar 20/1950, vol. I, f. 11.

[3] Județele au existat până în septembrie 1950.

[4] A.N.I.C., Fond C.C. al P.C.R., Secția Administrativ – Politică, dosar 20/1950, vol. I, f. 153.

[5] A.N.I.C., Fond C.C. al P.C.R., Secția Administrativ – Politică, dosar 20/1950, vol. II, f. 35.

Situația numerică

De efectivul Inspectoratului _____ întocmită în conformitate cu ord. circ. g-ral No. _____/930.

No. corent	No. ȘI CATEGORIA FORMAȚIUNILOR	REANGAJAȚI					Total general	OBSERVAȚII
		Șefi de Secție	Șefi de post	Șefi de patr.	Jandarmi	Elevi jand.	TOTAL	
	Secții la un loc cu posturi și nu au cai	1	—	—	3')	—	4	') Pot fi și elevi jandarmi.
	" " " " " " au cai	1	—	—	4')	—	5	') Unul în plus, ca îngrijitor de cai.
	" care nu sunt la un loc cu posturi și nu au cai	1	1')	—	3	—	5	') Sau șef de patrulă, ca ofițer de pol.
	" " " " " " " au cai	1	1	—	4')	—	6	') Unul în plus, ca îngrijitor la cai.
	Total Secții							
	Cu două patrule (5 oameni)	—	1	2	2	—	5	**Notă.** Până la completarea acestor efective cu jandarmi de carieră; jandarmii și elevi jandarmi, vor fi înlocuiți cu jandarmi trupă în termen.
	Posturi " trei " (7 ")	—	1	3	3	—	7	
	" patru " (9 ")	—	1	4	4	—	9	
	Total Posturi							
	Total General Secții și Posturi							

Se certifică de noi exactitatea prezentei situații.

Inspector,

Șeful Biroului Mobilizării,

Document 1 – Efectivul prevăzut pentru secțiile și posturile de jandarmi, în urma adoptării *Legii pentru Organizarea andarmeriei rurale* din 24 martie 1929 (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1930, f. 75 v.).

A nu se provoca conflicte cu ocazia convorbirilor telefonice

St. Maj. S. 4-a

Se pune în vederea atât ofiţerilor de jandarmi cât şi jandarmilor de orice grad că atunci când au de efectuat convorbiri telefonice de orice natură, să se ferească de a intra în conflicte cu personalul P. T. T. şi să aibă în totdeauna răbdarea cuvenită.—

Să se uzeze în totdeauna cât mai puţin de telefoane, întrucât toate convorbirile telefonice costă bani mulţi.

Document 2 – Parte a *Ordinului circular* nr. 3 din 22 februarie 1930 referitoare la efectuarea convorbirilor telefonice de către jandarmi (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1930, f. 10).

5

...entarea jand. în
...șefilor ierarhici.

...Stat Major S. II.

Cu ocazia inspecțiilor făcute unor formațiuni în subordine, am constatat la prezentările personalului, că unii jandarmi vorbeau prea repede încât nu se înțelegea nimic din cele ce raportau, alții vorbeau foarte tare, iar alții se intimidau și-și pierdeau calmul.

Pentru înlăturarea acestor neajunsuri, atrag atențiunea, că jandarmii, cu ocazia prezentării lor, șefilor ierarhici militari sau civili, să se conformeze întocmai art. 30—38 din „Instrucțiunile provizorii pentru Serv. jand. rurale" distribuite cu ord. No. 28 din 18 Iulie a. c., unde se prevede amănunțit felul cum trebue să se prezinte, așa fel ca să-și păstreze calmul, să vorbească rar, frumos și cu voce potrivită.

Șefii ierarhici în toate ocaziunile vor insista pentru aducerea la îndeplinire a acestor dispoziții.

Document 3 – Parte a *Ordinului circular* nr. 33 din 2 septembrie 1930 referitoare la faptul că unii jandarmi vorbesc tare și repede sau se emoționează în timpul inspecțiilor superiorilor (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1930, f. 121).

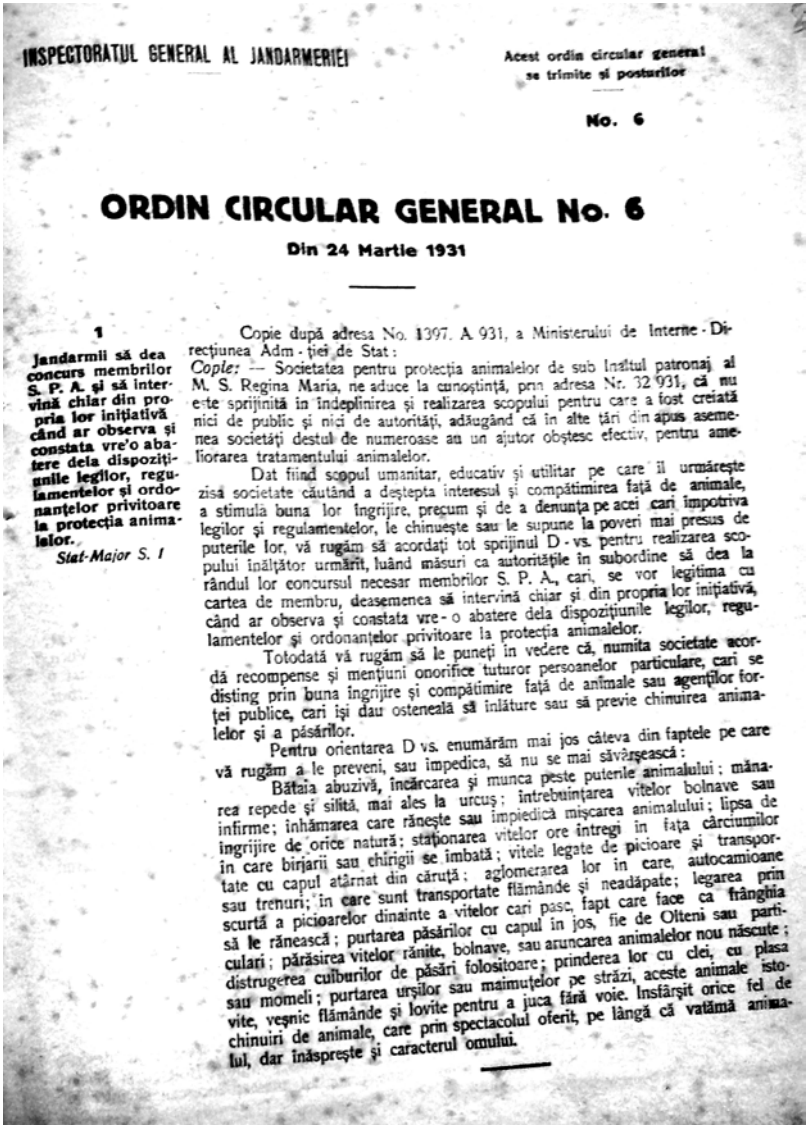

INSPECTORATUL GENERAL AL JANDARMERIEI

Acest ordin circular general se trimite și posturilor

No. 6

ORDIN CIRCULAR GENERAL No. 6

Din 24 Martie 1931

1

Jandarmii să dea concurs membrilor S. P. A. și să intervină chiar din propria lor inițiativă când ar observa și constata vre'o abatere dela dispozițiunile legilor, regulamentelor și ordonanțelor privitoare la protecția animalelor.

Stat-Major S. I

Copie după adresa No. 1397. A. 931, a Ministerului de Interne - Direcțiunea Adm - ției de Stat:

Copie: — Societatea pentru protecția animalelor de sub Înaltul patronaj al M. S. Regina Maria, ne aduce la cunoștință, prin adresa Nr. 32 931, că nu este sprijinită în îndeplinirea și realizarea scopului pentru care a fost creiată nici de public și nici de autorități, adăugând că în alte țări din apus asemenea societăți destul de numeroase au un ajutor obștesc efectiv, pentru ameliorarea tratamentului animalelor.

Dat fiind scopul umanitar, educativ și utilitar pe care îl urmărește zisă societate căutând a deștepta interesul și compătimirea față de animale, a stimula buna lor îngrijire, precum și de a denunța pe acei cari împotriva legilor și regulamentelor, le chinuește sau le supune la poveri mai presus de puterile lor, vă rugăm să acordați tot sprijinul D - vs. pentru realizarea scopului înălțător urmărit, luând măsuri ca autoritățile în subordine să dea la rândul lor concursul necesar membrilor S. P. A., cari, se vor legitima cu cartea de membru, deasemenea să intervină chiar și din propria lor inițiativă, când ar observa și constata vre - o abatere dela dispozițiunile legilor, regulamentelor și ordonanțelor privitoare la protecția animalelor.

Totodată vă rugăm să le puneți în vedere că, numita societate acordă recompense și mențiuni onorifice tuturor persoanelor particulare, cari se disting prin buna îngrijire și compătimire față de animale sau agenților forței publice, cari își dau osteneală să înlăture sau să previe chinuirea animalelor și a păsărilor.

Pentru orientarea D vs. enumărăm mai jos câteva din faptele pe care vă rugăm a le preveni, sau împedica, să nu se mai săvârșească:

Bătaia abuzivă, încărcarea și munca peste puterile animalului; mânarea repede și silită, mai ales la urcuș; întrebuințarea vitelor bolnave sau infirme; înhămarea care rănește sau împiedică mișcarea animalului; lipsa de îngrijire de orice natură; staționarea vitelor ore întregi în fața cârciumilor în care birjarii sau chirigii se îmbată; vitele legate de picioare și transportate cu capul atârnat din căruță; aglomerarea lor în care, autocamioane sau trenuri; în care sunt transportate flămânde și neadăpate; legarea prin scurtă a picioarelor dinainte a vitelor cari pasc, fapt care face ca frânghia să le rănească; purtarea păsărilor cu capul în jos, fie de Olteni sau particulari; părăsirea vitelor rănite, bolnave, sau aruncarea animalelor nou născute; distrugerea cuiburilor de păsări folositoare; prinderea lor cu clei, cu plasa sau momeli; purtarea urșilor sau maimuțelor pe străzi, aceste animale istovite, veșnic flămânde și lovite pentru a juca fără voie. Însfârșit orice fel de chinuiri de animale, care prin spectacolul oferit, pe lângă că vatămă animalul, dar înasprește și caracterul omului.

Document 4 – Parte a *Ordinului circular general* nr. 6 din 24 martie 1931 referitoare la sarcinile jandarmilor în ceea ce privește protecția animalelor (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1931, f. 43).

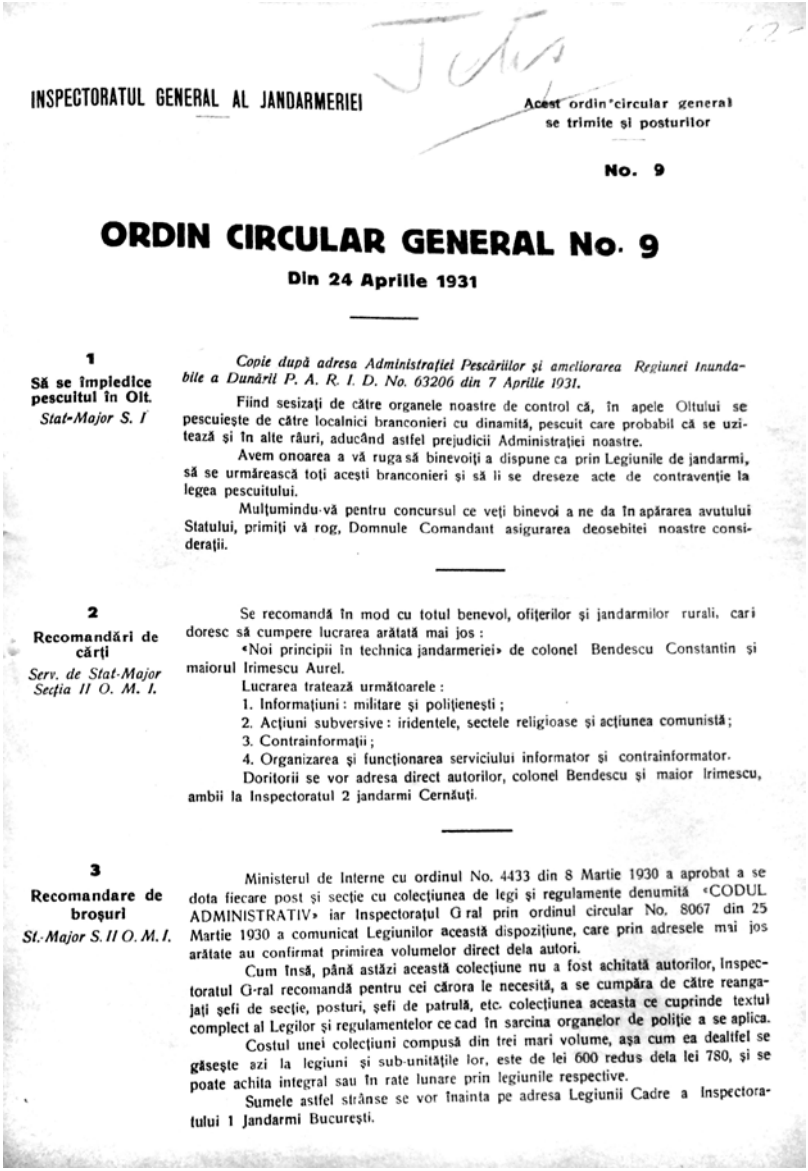

INSPECTORATUL GENERAL AL JANDARMERIEI

Acest ordin circular general se trimite și posturilor

No. 9

ORDIN CIRCULAR GENERAL No. 9

Din 24 Aprilie 1931

1
Să se împiedice pescuitul în Olt.
Stat-Major S. I

Copie după adresa Administrației Pescăriilor și ameliorarea Regiunei Inundabile a Dunării P. A. R. I. D. No. 63206 din 7 Aprilie 1931.

Fiind sesizați de către organele noastre de control că, în apele Oltului se pescuiește de către localnici branconieri cu dinamită, pescuit care probabil că se uzitează și în alte râuri, aducând astfel prejudicii Administrației noastre.

Avem onoarea a vă ruga să binevoiți a dispune ca prin Legiunile de jandarmi, să se urmărească toți acești branconieri și să li se dreseze acte de contravenție la legea pescuitului.

Mulțumindu-vă pentru concursul ce veți binevoi a ne da în apărarea avutului Statului, primiți vă rog, Domnule Comandant asigurarea deosebitei noastre considerații.

2
Recomandări de cărți
Serv. de Stat-Major Secția II O. M. I.

Se recomandă în mod cu totul benevol, ofițerilor și jandarmilor rurali, cari doresc să cumpere lucrarea arătată mai jos:

«Noi principii în technica jandarmeriei» de colonel Bendescu Constantin și maiorul Irimescu Aurel.

Lucrarea tratează următoarele:

1. Informațiuni: militare și polițienești;
2. Acțiuni subversive: iridentele, sectele religioase și acțiunea comunistă;
3. Contrainformații;
4. Organizarea și funcționarea serviciului informator și contrainformator.

Doritorii se vor adresa direct autorilor, colonel Bendescu și maior Irimescu, ambii la Inspectoratul 2 jandarmi Cernăuți.

3
Recomandare de broșuri
St.-Major S. II O. M. I.

Ministerul de Interne cu ordinul No. 4433 din 8 Martie 1930 a aprobat a se dota fiecare post și secție cu colecțiunea de legi și regulamente denumită «CODUL ADMINISTRATIV» iar Inspectoratul G ral prin ordinul circular No. 8067 din 25 Martie 1930 a comunicat Legiunilor această dispoziție, care prin adresele mai jos arătate au confirmat primirea volumelor direct dela autori.

Cum însă, până astăzi această colecțiune nu a fost achitată autorilor, Inspectoratul G-ral recomandă pentru cei cărora le necesită, a se cumpăra de către reangajați șefi de secție, posturi, șefi de patrulă, etc. colecțiunea aceasta ce cuprinde textul complect al Legilor și regulamentelor ce cad în sarcina organelor de poliție a se aplica.

Costul unei colecțiuni compusă din trei mari volume, așa cum ea dealtfel se găsește azi la legiuni și sub-unitățile lor, este de lei 600 redus dela lei 780, și se poate achita integral sau în rate lunare prin legiunile respective.

Sumele astfel strânse se vor înainta pe adresa Legiunii Cadre a Inspectoratului 1 Jandarmi București.

Document 5 – Parte a *Ordinului circular general* nr. 9 din 24 aprilie 1931 referitoare la stoparea pescuitului ilegal și la cărțile recomandate jandarmilor (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1931, f. 52).

8. **Ținuta ofițerilor și reangajaților** trebue să fie în cea mai perfectă ordine și curățenie, atât la serviciu, cât și în inspecții la teritoriu. Printr'un sistem greșit se poartă în inspecțiuni haine vechi și degradate pentru considerentul că, la țară, exigențele sunt mai reduse și uzarea se face mai repede.

Este ușor de înțeles impresiunea ce face în astfel de cazuri și este și mai ușor de înțeles imposibilitatea comandantului de a inspecta perfecta întreținere a efectelor jandarmilor și reangajaților, când el însuși este departe de a fi în exactă condițiune.

In consecință, amintesc repunerea imediată în cea mai perfectă ordine a ținutelor ofițerilor și jandarmilor de ori ce grad, iar eghileții, cari sunt fixați în uniforma de jandarm, ca un apanagiu vor fi purtați continuu și la toate ținutele. Asemenea baioneta va înlocui de îndată sabia, care rămâne a se purta numai la ținuta de serviciu și de ceremonie.

Serviciul de Stat Major redactează, pe baza deciziunilor date, pentru întreg Inspectoratul General, broșura de uniformitate a Jandarmeriei, broșură care va fi repartizată la toate unitățile și subunitățile de jandarmi, cerând tuturor să se conforme acesteia, în timpul cel mai scurt.

Document 6 – Parte a *Ordinului de zi* nr. 44 din 11 mai 1931 referitoare la purtarea neglijentă a uniformei de către jandarmi (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1931, f. 64).

INSPECTORATUL GENERAL AL JANDARMERIEI

Acest ordin circular general se trimite şi posturilor

No. 10

ORDIN CIRCULAR GENERAL No. 10

Din 1 Mai 1931

AVIZ

Din cauza mutării „Revista Jandarmeriei" de la Oradea, la Bucureşti în scurt timp rămas liber, neputând da revistei aspectul şi fondul pe care Inspectoratul General al Jandarmeriei doreşte al imprima în viitor, — numărul pe Aprilie va apare impreună cu cel de pe luna Mai, în cursul acestei luni

Copie: după adresa Ministerului Agr. şi Domeniilor, Direcţia PescăriloNr. 3632 din 18 Aprilie 1931

1

Cu privire la legea pescuitului.
Secţia I-a

Legea asupra pescuitului publicată în M. O. Nr. 153 din 10 Oct. 1896 şi regulamentul acelei legi publicat în M. O. Nr. 110 din 17 August 1897, prevăd, la art. 20, prohibirea pescuitului pe timp de 2 luni, pentru cruţarea peştelui în epoca de reproducere.

Pentru Dunăre, Prut şi Marea teritorială este oprit pescuitul următoarelor specii: morun, păstrugă, bogzar, cegă, viză toate speciile de sterleţi, şalău sau suduc, crap, lin, mreană, scobar, (scobariu) cosac, plătică, plică, caracudă, (caras) văduviţă, raci şi babuşcă: iar pentru râurile şi lacurile din interiorul ţărei (care sunt ape deschise) este prohibit orice gen de pescuit afară de cel al păstrăvului.

In conformitate cu Decizia Consiliului nostru de Ad-ţie, anexată în copie, publicată în M. O. Nr. 89 sau 90 din l. c., epoca de prohibirea pescuitului a fost fixată pentru acest an, dela 20 Apr. până la 14 Iunie înclusiv.

Având în vedere că această măsură de prohibire este în interesul economii ţării şi al creşterii şi populării apelor, cu onoare vă rugăm să binevoiţi a dispune ca organele D-vs. de execuţie şi control, să ia riguroase măsuri, pentru respectarea acestor dispoziţiuni legale.

Anexăm copie şi de articolele din legile şi regulamentul asupra pescuitului în legătura cu epoca de prohibire şi sancţiunile de aplicat în caz de contravenţie.

Administraţia generală a pescăriilor Statului şi ameliorarea regiunii inundabile a Dunării.

P. A. R. I. D.

Direcţia Generală a Pescăriilor

Nr. 3548/931 Aprilie 17.

DECIZIUNE

Având în vedere dispoziţiunile art. 20 şi 105 din legea pentru Administrarea Generală a Pescăriilor Statului, publicată în Monit. Of. Nr. 150 din 11 Iulie 1929;

Document 7 – Parte a *Ordinului circular general* nr. 10 din 1 mai 1931 referitoare la pescuit (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1931, f. 66).

12

Referitor la arestaţi să nu mai fie maltrataţi de jandarmi şi a fi cât mai bine supraveghiaţi, pentru a nu comite acte de disperare.

Secţia IV-a B. I.

In ultimul timp Inspectoratul General a primit mai multe evenimente prin care se aduce la cunoştinţă, că diferiţi arestaţi au fost grav maltrataţi de Jandarmi.

Parchetele au deschis acţiune contra jandarmilor vinovaţi.

In alte împrejurări arestaţii au profitat de lipsa de supraveghere a jandarmilor şi s'au sinucis prin strangulare, sau chiar cu armele jandarmilor.

Inspectoratul General al Jandarmeriei face atenţi pe toţi jandarmii şi în special pe reangajaţi şi ofiţeri că în viitor va lua cele mai severe măsuri disciplinare şi chiar îndepărtarea din jandarmerie a acelora care se vor face vinovaţi de acte de brutalitate sau de lipsă de atenţie, ori da ocazie arestaţilor să comită acte disperate.

13

Referitor la actele pentru învinuirile slujitorilor bisericeşti să fie înaintate prin Inspect. G-ral al Jandarmeriei.

Secţia IV-a B. I.

Unele unităţi de jandarmi, semnalând autorităţilor superioare bisericeşti anumite cazuri de abateri ale slujitorilor bisericeşti, Consiliul Central Bisericesc, îşi exprimă mulţumirea pentru bunavoinţă ce au unităţile de jandarmi, de a semnala astfel de acte dăunătoare, dând prin aceasta un preţios concurs autorităţilor bisericeşti pentru îndreptarea relelor în Biserică.

Cu toate acestea, majoritatea cazurilor aduse la cunoştinţa autorităţilor bisericeşti, sau dovedit a fi nefondate, oficiile informative ale Jandarmeriei fiind rău şi tendenţios informate de către persoane interesate politiceşte şi pornite cu vrăşmăşie împotriva preoţilor, din motive de ordin cu totul personal.

Pentru a nu se mai repeta asemenea cazuri în viitor, e bine ca pe instigaţiunele interesate ale unor astfel de persoane, să nu se pună prea mult temei, fără o prealabilă cercetare minuţioasă, de comun acord cu autoritatea bisericească locală competinte; întrucât insinuările grave, dar nefondate aduse oficial slujitorilor bisericeşti le produc acestora însemnate prejudicii morale.

Dacă este cazul ca învinuirile să fie aduse la cunoştinţa autorităţilor superioare bisericeşti, unităţile de jandarmi vor înainta actele prin Inspectoratul General.

Document 8 – Parte a *Ordinului circular* nr. 24 din 25 iulie 1931 referitoare la maltratarea unor arestaţi de către jandarmi şi la raportarea infracţiunilor săvârşite de membrii clerului (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1931, f. 115).

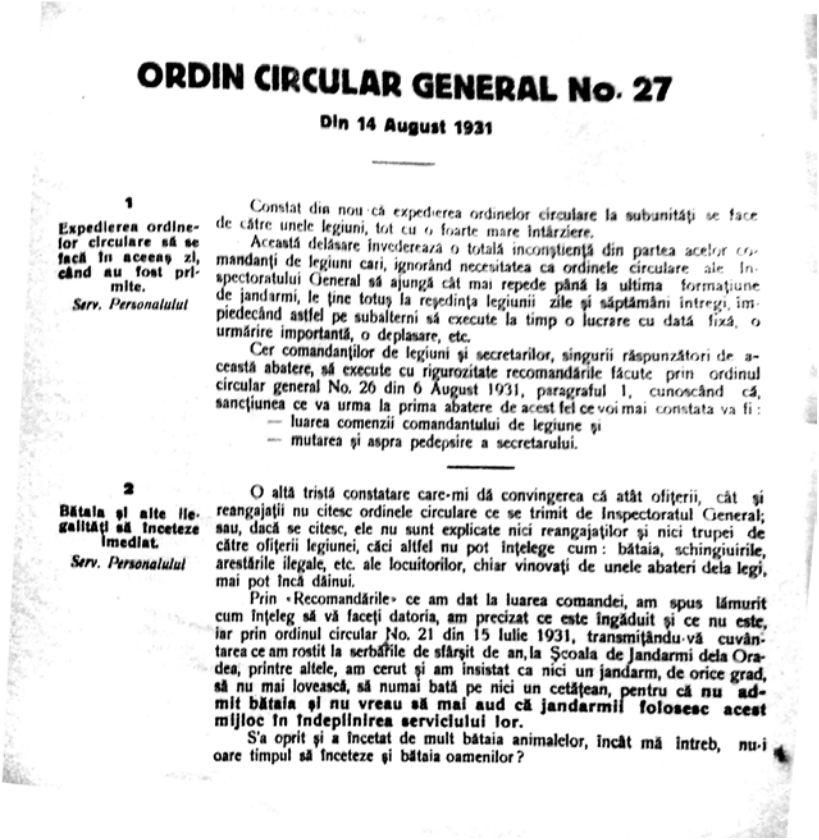

ORDIN CIRCULAR GENERAL No. 27

Din 14 August 1931

1

Expedierea ordinelor circulare să se facă în aceeaș zi, când au fost primite.

Serv. Personalului

Constat din nou că expedierea ordinelor circulare la subunități se face de către unele legiuni, tot cu o foarte mare întârziere.

Această delăsare învederează o totală inconștiență din partea acelor comandanți de legiuni cari, ignorând necesitatea ca ordinele circulare ale Inspectoratului General să ajungă cât mai repede până la ultima formațiune de jandarmi, le ține totuș la reședința legiunii zile și săptămâni întregi, împiedecând astfel pe subalterni să execute la timp o lucrare cu dată fixă, o urmărire importantă, o deplasare, etc.

Cer comandanților de legiuni și secretarilor, singurii răspunzători de această abatere, să execute cu rigurozitate recomandările făcute prin ordinul circular general No. 26 din 6 August 1931, paragraful 1, cunoscând că, sancțiunea ce va urma la prima abatere de acest fel ce voi mai constata va fi:

— luarea comenzii comandantului de legiune și
— mutarea și aspra pedepsire a secretarului.

2

Bătaia și alte ilegalități să înceteze imediat.

Serv. Personalului

O altă tristă constatare care-mi dă convingerea că atât ofițerii, cât și reangajații nu citesc ordinele circulare ce se trimit de Inspectoratul General; sau, dacă se citesc, ele nu sunt explicate nici reangajaților și nici trupei de către ofițerii legiunei, căci altfel nu pot înțelege cum: bătaia, schingiuirile, arestările ilegale, etc. ale locuitorilor, chiar vinovați de unele abateri dela legi, mai pot încă dăinui.

Prin «Recomandările» ce am dat la luarea comandei, am spus lămurit cum înțeleg să vă faceți datoria, am precizat ce este îngăduit și ce nu este, iar prin ordinul circular No. 21 din 15 Iulie 1931, transmițându-vă cuvântarea ce am rostit la serbările de sfârșit de an, la Școala de Jandarmi dela Oradea, printre altele, am cerut și am insistat ca nici un jandarm, de orice grad, **să nu mai lovească, să numai bată pe nici un cetățean, pentru că nu admit bătaia și nu vreau să mai aud că jandarmii folosesc acest mijloc în îndeplinirea serviciului lor.**

S'a oprit și a încetat de mult bătaia animalelor, încât mă întreb, nu-i oare timpul să înceteze și bătaia oamenilor?

Document 9 – Parte a *Ordinului circular general* nr. 27 din 14 august 1931 prin care inspectorul general al Jandarmeriei, generalul de brigadă Dimitrescu N. Constantin, somează jandarmii să înceteze abuzurile și maltratarea infractorilor și să lectureze ordinele pe care le dă (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1931, f. 123).

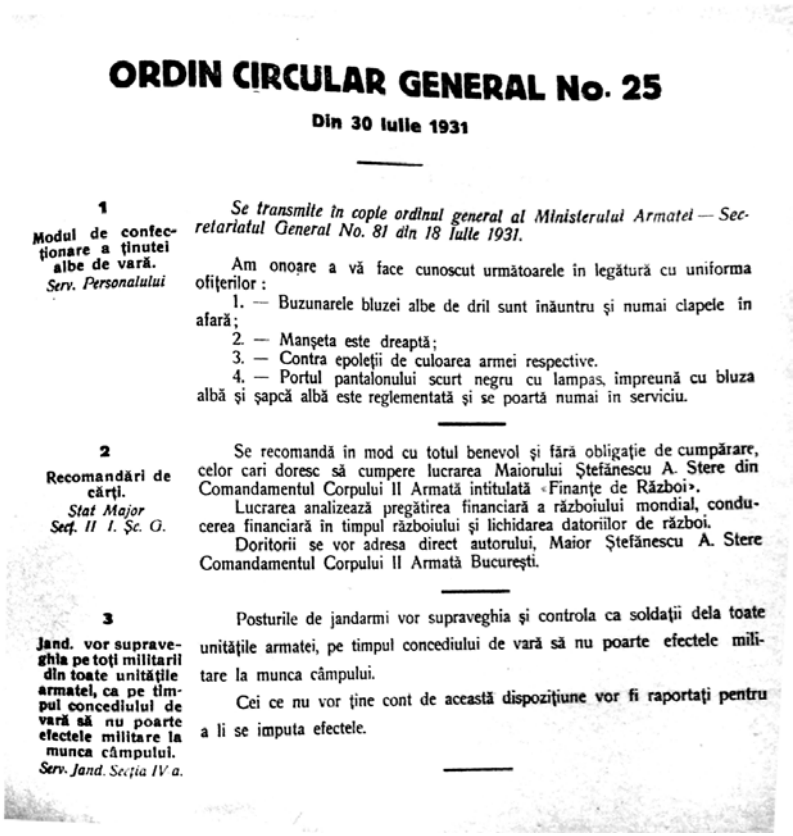

ORDIN CIRCULAR GENERAL No. 25

Din 30 Iulie 1931

1

Modul de confecţionare a ţinutei albe de vară.
Serv. Personalului

Se transmite în copie ordinul general al Ministerului Armatei — Secretariatul General No. 81 din 18 Iulie 1931.

Am onoare a vă face cunoscut următoarele în legătură cu uniforma ofiţerilor :

1. — Buzunarele bluzei albe de dril sunt înăuntru şi numai clapele în afară;
2. — Manşeta este dreaptă;
3. — Contra epoleţii de culoarea armei respective.
4. — Portul pantalonului scurt negru cu lampas, împreună cu bluza albă şi şapcă albă este reglementată şi se poartă numai în serviciu.

2

Recomandări de cărţi.
Stat Major Sec̦t. II I. Şc. G.

Se recomandă în mod cu totul benevol şi fără obligaţie de cumpărare, celor cari doresc să cumpere lucrarea Maiorului Ştefănescu A. Stere din Comandamentul Corpului II Armată intitulată «Finanţe de Război».

Lucrarea analizează pregătirea financiară a războiului mondial, conducerea financiară în timpul războiului şi lichidarea datoriilor de război.

Doritorii se vor adresa direct autorului, Maior Ştefănescu A. Stere Comandamentul Corpului II Armată Bucureşti.

3

Jand. vor supraveghia pe toţi militarii din toate unităţile armatei, ca pe timpul concediului de vară să nu poarte efectele militare la munca câmpului.
Serv. Jand. Secţia IV a.

Posturile de jandarmi vor supraveghia şi controla ca soldaţii dela toate unităţile armatei, pe timpul concediului de vară să nu poarte efectele militare la munca câmpului.

Cei ce nu vor ţine cont de această dispoziţiune vor fi raportaţi pentru a li se imputa efectele.

Document 10 – Parte a *Ordinului circular general* nr. 25 din 30 iulie 1931 în care este descrisă uniforma albă de vară de către ofiţeri, sunt recomandate cărţi şi este interzisă purtarea uniformei în timpul lucrării câmpului de către jandarmii aflaţi în concediu (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1931, f. 127).

ORDIN CIRCULAR GENERAL No. 30

Din 3 Septembrie 1931

1

Mulţumiri aduse Jandarmilor

Serv. Personalului

Dacă abuzurile comise de unele elemente rele mă pun în situaţia de a lua măsuri contra celor vinovaţi, sunt însă fapte bune, demne de relevat, care aduc laude şi mulţumiri jandarmilor şi care pe lângă faptul că mă mulţumesc mă conving că sunt multe elemente cari se poartă bine şi îşi fac datoria cu prisosinţă.

Astfel de mulţumiri am primit dela:

1. Domnul Căpitan invalid Victor Macri pentru activitatea şefului de post Comarnic;

2. Din partea Mânăstirei Hâncu-Lăpuşna, pentru descoperirea unui furt de cai descoperit de jandarmii secţiei Vorniceni;

3. Idem, Primăria comunei Cărăsău Bihor, pentru concursul dat de jand. plut. major Ţăranu D tru la stingerea unui incendiu.

Mulţumesc acestor jandarmi pentru modul cum şi-au făcut datoria şi doresc ca în viitor să mi-se dea cât mai multe ocazii spre a face cunoscut asemenea acte meritorii.

2

Abuzuri săvârşite de jandarmi

Serv. Personalului

Prin recomandările ce am făcut jandarmilor am cerut printre altele ca faţă de persoanele civile jandarmii să se poarte în totdeauna politicos şi cu toată urbanitatea.

Cu toate aceste recomandări totuşi cazurile recente petrecute mă face să cred că obiceiul de a brusca, bate şi a aduce insulte persoanelor civile este un sistem înrădăcinat în instituţia jandarmeriei care doresc a-l înlătura cât mai grabnic şi definitiv.

Astfel jandarmul plutonier Stanciu Brătan dela postul Cocan-Ilfov, a adresat cuvinte triviale unei D ne, iar jand. sergent Pârvu Ion şi jand frunt. Nicolae Ion, ambii din Legiunea Jandarmi Dolj a bătut pe trei locuitori cari erau arestaţi.

Primul caz l'am sancţionat afară de pedeapsa cu 4 zile închisoare aplicată de Comandantul Legiunei cu mutarea disciplinară a jand. plut. Brătan dela postul Cocani — iar în ce priveşte cazul al doilea am pedepsit pe ambii jandarmi cu câte 20 zile închisoare şi mutare disciplinară din Legiunea Dolj.

Atrag din nou atenţiunea tuturor jandarmilor de a reciti şi executa întocmai recomandările făcute precum şi ord. circular No. 21, din 15 Iulie a. c. şi ord. circ. No. 27 din 14 August 1931.

Document 11 – Parte a *Ordinului circular general* nr. 30 din 3 septembrie 1931 prin care inspectorul general al jandarmeriei, generalul de brigadă Dimitrescu N. Constantin, laudă jandarmii care îşi fac datoria cu abnegaţie, dar este dezamăgit de abuzurile săvârşite de subordonaţii săi (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1931, f. 130).

2

3

Cum trebue să se adreseze jandarmii la legitimarea unei persoane.

Serv. Personalului

Am primit o reclamaţiune dela D-nul Andrei Zonescu Director la Banca Naţională din Bălţi contra jand. plut. Canter Animpodin din Legiunea Hotin prin care mi-se aduce la cunoştinţă modul cum a fost legitimat de subordonatul jandarm.

Arăt mai jos limbajul întrebuinţat de jandarm:

«La scoale şi D ta actele să văd cine eşti» iar când a fost întrebat pentru ce este luată această măsură de a fi legitimat a primit răspunsul «Nu te priveşte i aţi actele şi te cară».

In urmă cerându-vă să fie mai politicos ia răspuns:

«Dacă nu te cari mai repede o păţeşti rău».

Dacă contra jandarmului nu am luat deocamdată nici o măsură este din am însărcinat pe Comandantul Legiunei să ceară scuze dela reclamant pentru procedeul jandarmului.

Atrag atenţia Comandanţilor de Legiune că atât cu ocazia inspecţiilor cât şi la concentrare să-şi instruiască jandarmii în subordine de modul cum trebue să se adreseze persoanelor civile, mai ales după ce au văzut şi cine sunt.

4

Se pot acorda permisii reangajaţilor ce urmează a se duce la şcoală.

Serv. Personalului

Bine voiţi a cunoaşte că aprob a se da — în cursul lunei Septembre a. c. permisii până la 10 zile — spre a-şi aranja diferite chestiuni familiare. Reangajaţii însă, vor fi prezenţi la o dată ce se va fixa de Inspectorat — astfel ca la data fixată prin ordinul circular conf. No. 7/931 şcoala să poată funcţiona.

5

Urmărirea jand. fruntaş dezertor Ciucă Stan din Legiunea Jad. R.-Sărat

Serv. Jand. Biur. I.

Urmăriţi prindeţi şi înaintaţi legiunei jandarmi R. Sărat pe jandarmul fruntaş dezertor Ciucă Stan contingentul 1928.

Numitul este de origină din comuna Budeşti-Argeş şi are următoarele semnalmente:

Talia 1,66 83, părul negru, faţa smeadă, fruntea potrivită, sprincenele negre, ochi negri, nasul, gura, bărbia potrivite.

Document 12 – Parte a *Ordinului circular* nr. 30 din 3 septembrie 1931 referitoare la modul abuziv în care un plutonier de jandarmi s-a comportat cu un director de bancă şi la urmărirea unui jandarm în termen dezertor (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1931, f. 130 v.).

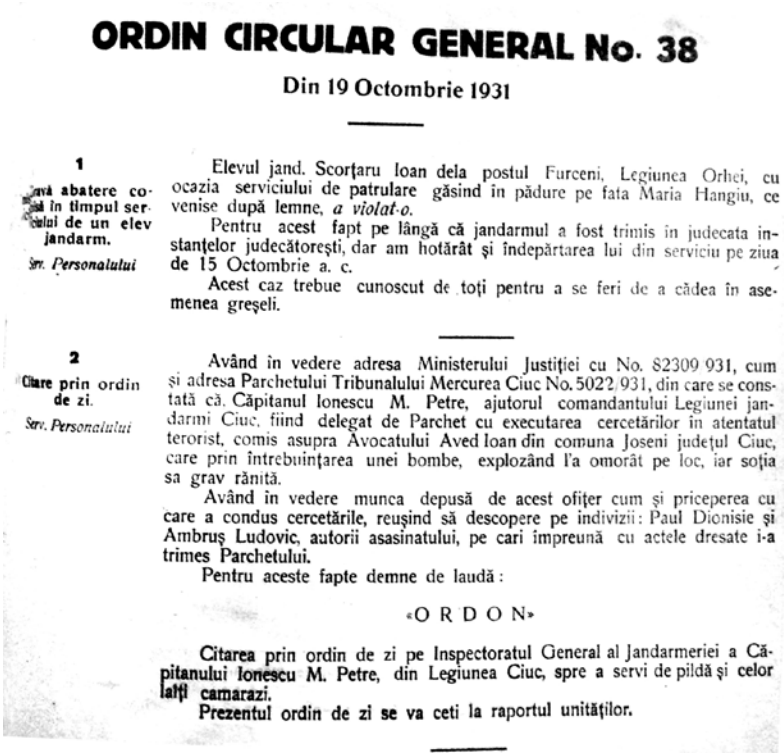

ORDIN CIRCULAR GENERAL No. 38

Din 19 Octombrie 1931

1

...vă abatere co... în timpul ser... ...ului de un elev jandarm.

Serv. Personalului

Elevul jand. Scorţaru Ioan dela postul Furceni, Legiunea Orhei, cu ocazia serviciului de patrulare găsind în pădure pe fata Maria Hangiu, ce venise după lemne, *a violat-o.*

Pentru acest fapt pe lângă că jandarmul a fost trimis în judecata instanţelor judecătoreşti, dar am hotărât şi îndepărtarea lui din serviciu pe ziua de 15 Octombrie a. c.

Acest caz trebue cunoscut de toţi pentru a se feri de a cădea în asemenea greşeli.

2

Citare prin ordin de zi.

Serv. Personalului

Având în vedere adresa Ministerului Justiţiei cu No. 82309/931, cum şi adresa Parchetului Tribunalului Mercurea Ciuc No. 5022/931, din care se constată că, Căpitanul Ionescu M. Petre, ajutorul comandantului Legiunei jandarmi Ciuc, fiind delegat de Parchet cu executarea cercetărilor în atentatul terorist, comis asupra Avocatului Aved Ioan din comuna Joseni judeţul Ciuc, care prin întrebuinţarea unei bombe, explozând l'a omorât pe loc, iar soţia sa grav rănită.

Având în vedere munca depusă de acest ofiţer cum şi priceperea cu care a condus cercetările, reuşind să descopere pe indivizii: Paul Dionisie şi Ambruş Ludovic, autorii asasinatului, pe cari împreună cu actele dresate i-a trimes Parchetului.

Pentru aceste fapte demne de laudă:

«O R D O N»

Citarea prin ordin de zi pe Inspectoratul General al Jandarmeriei a Căpitanului Ionescu M. Petre, din Legiunea Ciuc, spre a servi de pildă şi celor lalţi camarazi.

Prezentul ordin de zi se va ceti la raportul unităţilor.

Document 13 – Parte a *Ordinului circular* nr. 38 din 19 octombrie 1931 referitoare la violul comis de un elev jandarm şi la profesionalismul dovedit de un căpitan de jandarmi în descoperirea unor atentatori cu bombă la viaţa unui avocat din comuna Joseni, judeţul Ciuc (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1931, f. 148).

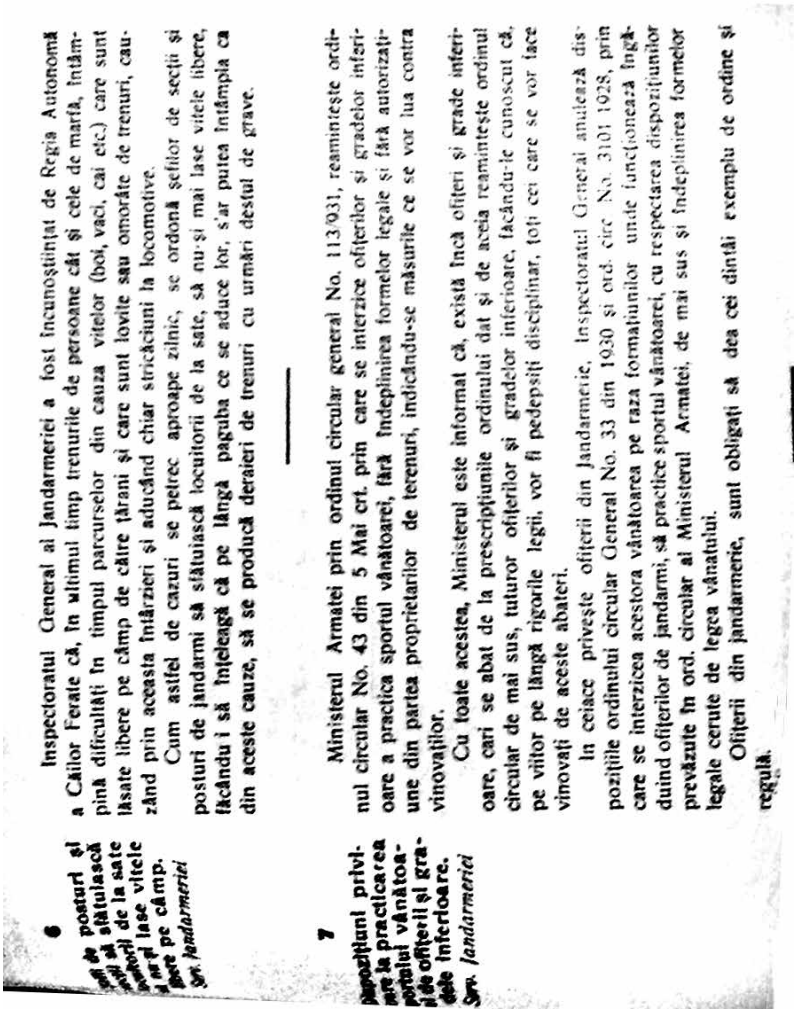

6

...de posturi și ...ii să sfătuiască ...ătorii de la sate ...nu-și lase vitele ...ere pe câmp.

Srv. Jandarmeriei

Inspectoratul General al Jandarmeriei a fost încunoștiințat de Regia Autonomă a Căilor Ferate că, în ultimul timp trenurile de persoane cât și cele de marfă, întâmpină dificultăți în timpul parcurselor din cauza vitelor (boi, vaci, cai etc.) care sunt lăsate libere pe câmp de către țărani și care sunt lovite sau omorâte de trenuri, cauzând prin aceasta întârzieri și aducând chiar stricăciuni la locomotive.

Cum astfel de cazuri se petrec aproape zilnic, se ordonă șefilor de secții și posturi de jandarmi să sfătuiască locuitorii de la sate, să nu-și mai lase vitele libere, făcându-i să înțeleagă că pe lângă paguba ce se aduce lor, s'ar putea întâmpla ca din aceste cauze, să se producă deraieri de trenuri cu urmări destul de grave.

7

...poziţiuni privi... ...re la practicarea ...portului vânătoa... ...ei de ofiţerii şi gra... ...dele inferioare.

Srv. Jandarmeriei

Ministerul Armatei prin ordinul circular general No. 113/931, reamintește ordinul circular No. 43 din 5 Mai crt. prin care se interzice ofițerilor și gradelor inferioare a practica sportul vânătoarei, fără îndeplinirea formelor legale și fără autorizațiune din partea proprietarilor de terenuri, indicându-se măsurile ce se vor lua contra vinovaților.

Cu toate acestea, Ministerul este informat că, există încă ofițeri și grade inferioare, cari se abat de la prescripțiunile ordinului dat și de aceia reamintește ordinul circular de mai sus, tuturor ofițerilor și gradelor inferioare, făcându-le cunoscut că, pe viitor pe lângă rigorile legii, vor fi pedepsiți disciplinar, toți cei care se vor face vinovați de aceste abateri.

In ceiace privește ofițerii din Jandarmerie, Inspectoratul General anulează dispozițiile ordinului circular General No. 33 din 1930 și ord. circ. No. 3101 1928, prin care se interzicea acestora vânătoarea pe raza formațiunilor unde funcționează îngăduind ofițerilor de jandarmi, să practice sportul vânătoarei, cu respectarea dispozițiunilor prevăzute în ord. circular al Ministerul Armatei, de mai sus și îndeplinirea formelor legale cerute de legea vânatului.

Ofițerii din jandarmerie, sunt obligați să dea cei dintâi exemplu de ordine și regulă.

Document 14 – Parte a *Ordinului circular* nr. 46 din 12 decembrie 1931 referitoare la vitele țăranilor, care sunt lovite de tren pentru că sunt lăsate nesupravegheate, și la reglementarea vânătorii permise cadrelor de jandarmi (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1931, f. 177).

Ordin Circular General No. 10

Din 10 Martie 1934.

Serviciul Jandarmerie

1

A se lua severe măsuri pentru executarea legii vânatului și stârpirea braconajului.

In ultimul timp Inspectoratul General a primit **multe reclamațiuni**, fie pe cale directă fie prin Ministerul de Domenii — Direcția Vânătoarei —, prin care se semnalează că jandarmii nu numai că **tolerează, dar ei înșiși** practică braconajul.

Cercetate, aproape toate aceste reclamațiuni au fost **găsite** întemeiate constatându-se și complecta lipsă de supraveghere și de autoritate în comandă a șefilor direcți.

Ceiace este însă și **mai surprinzător** este constatarea că unii ofițeri au cunoscut și tolerat faptele.

Contra tuturor vinovaților s'au aplicat la timp pedepse disciplinare, dar ele nu au dus la rezultat, fiindcă văd că fapte de acest fel continuă și zilnic primesc reclamațiuni scrise și verbale dela persoane ce prezintă perfectă garanție de încredere.

Fiindcă această situație aruncă cea mai urâtă lumină asupra întregei instituții, a cărei slujitori sunt chemați să păzească legile, dar nu ca cei dintâi să le calce, atrag pentru ultima oară atențiunea tuturor ofițerilor și jandarmilor asupra datoriei ce le revin de a supraveghia executarea legei vânatului și fac cunoscut că voi aplica contra tuturor vinovaților ori cine ar fi ei cele mai drastice măsuri, duse până la îndepărtarea din corp a jandarmilor reangajați cari au tolerat sau practicat braconajul și la mutarea disciplinară a ofițerilor pe teritoriul cărora fapte de acest fel s'au mai produs.

Document 15 – Parte a *Ordinului circular general* nr. 10 din 10 martie 1934 referitoare la tolerarea și practicarea braconajului de către jandarmi (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 3/1934, f. 11).

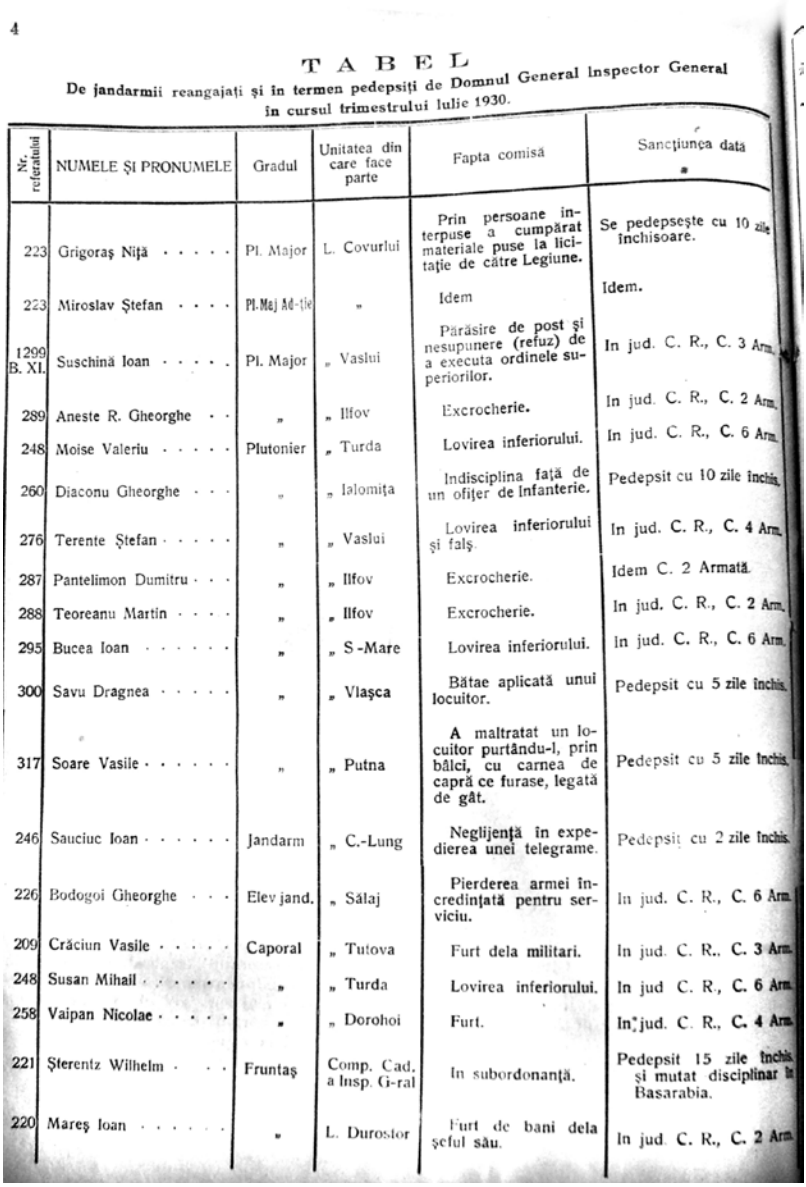

4

TABEL

De jandarmii reangajaţi şi în termen pedepsiţi de Domnul General Inspector General în cursul trimestrului Iulie 1930.

Nr. referatului	NUMELE ŞI PRONUMELE	Gradul	Unitatea din care face parte	Fapta comisă	Sancţiunea dată
223	Grigoraş Niţă	Pl. Major	L. Covurlui	Prin persoane interpuse a cumpărat materiale puse la licitaţie de către Legiune.	Se pedepseşte cu 10 zile închisoare.
223	Miroslav Ştefan	Pl.-Maj Ad-tie	„	Idem	Idem.
1299 B. XI.	Suschină Ioan	Pl. Major	„ Vaslui	Părăsire de post şi nesupunere (refuz) de a executa ordinele superiorilor.	In jud. C. R., C. 3 Arm.
289	Aneste R. Gheorghe	„	„ Ilfov	Excrocherie.	In jud. C. R., C. 2 Arm.
248	Moise Valeriu	Plutonier	„ Turda	Lovirea inferiorului.	In jud. C. R., C. 6 Arm.
260	Diaconu Gheorghe	„	„ Ialomiţa	Indisciplina faţă de un ofiţer de infanterie.	Pedepsit cu 10 zile închis.
276	Terente Ştefan	„	„ Vaslui	Lovirea inferiorului şi falş.	In jud. C. R., C. 4 Arm.
287	Pantelimon Dumitru	„	„ Ilfov	Excrocherie.	Idem C. 2 Armată.
288	Teoreanu Martin	„	„ Ilfov	Excrocherie.	In jud. C. R., C. 2 Arm.
295	Bucea Ioan	„	„ S.-Mare	Lovirea inferiorului.	In jud. C. R., C. 6 Arm.
300	Savu Dragnea	„	„ Vlaşca	Bătae aplicată unui locuitor.	Pedepsit cu 5 zile închis.
317	Soare Vasile	„	„ Putna	A maltratat un locuitor purtându-l, prin bâlci, cu carnea de capră ce furase, legată de gât.	Pedepsit cu 5 zile închis.
246	Sauciuc Ioan	Jandarm	„ C.-Lung	Neglijenţă în expedierea unei telegrame.	Pedepsit cu 2 zile închis.
226	Bodogoi Gheorghe	Elev jand.	„ Sălaj	Pierderea armei încredinţată pentru serviciu.	In jud. C. R., C. 6 Arm.
209	Crăciun Vasile	Caporal	„ Tutova	Furt dela militari.	In jud. C. R., C. 3 Arm.
248	Susan Mihail	„	„ Turda	Lovirea inferiorului.	In jud C. R., C. 6 Arm.
258	Vaipan Nicolae	„	„ Dorohoi	Furt.	In jud. C. R., C. 4 Arm.
221	Şterentz Wilhelm	Fruntaş	Comp. Cad. a Insp. G-ral	In subordonanţă.	Pedepsit 15 zile închis. şi mutat disciplinar în Basarabia.
220	Mareş Ioan	„	L. Durostor	Furt de bani dela şeful său.	In jud. C. R., C. 2 Arm.

Document 16 – Tabel cu jandarmii în termen şi reangajaţi cu infracţiunile comise şi pedepsele primite în cursul lunii iulie 1930 (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1930, f. 146 v.).

Ordin Circular General No. 23

Din 16 Iunie 1934.

Serv. Jandarmerie

1

Se atrage din nou atenţiunea asupra prevenirei sinuciderilor de jandarmi.

In ziua de 5 Mai a. c. s'a sinucis jandarmul plotonier Pârjol Constantin, şeful postului Vulturul din Ingiurea Constanţa, din cauză că suferea de mai multă vreme de nervi şi era dominat de patima beţiei.

Să constatat cu ocazia cercetărilor că din cauza maladiei de mai sus jandarmul era abătut şi deprimat, ceeace nu-i permitea să se ocupe de loc de serviciu, aşa încât postul său nu exista decât cu numele.

Dacă şeful secţiei de jandarmi respectiv şi ar fi făcut datoria, ar fi trebuit să observe neregulile dela postul Vulturul şi ar fi căutat să slăbiească şi cauzele acestor neregului. Sar fi sesizat astfel de starea sufletească şi modul de viaţă al şefului de post şi fie personal, fie prin intervenţia Legiunei, ar fi putut să înlocuiască cu timp libretul moral al celui în cauză, scutindu-l de actul funest al sinuciderei.

Şeful de secţie nu şi a făcut însă datoria şi ca urmare am avut de înregistrat nevoiosul eveniment de mai sus. Pentru acest motiv Inspectoratul Regional i a pedepsit cu 10 zile închisoare, iar Inspectoratul General i-a agravat această pedeapsă la 15 zile închisoare.

Aducând aceasta la cunoştinţa tuturora, atrag din nou atenţiunea asupra ordinelor circulare confidenţiale Nr. 4 din 9 Martie şi 6 din 13 Aprilie a. c.

2

Se aduc mulţumiri jandarmilor cari au concurat la localizarea incendiilor de păduri.

In intervalul dela 25 Aprilie până la 8 Mai a. c. s'au produs mari şi numeroase incendii de păduri pe teritorul Legiunilor: Sibiu, Braşov, Trei Saune, Odorhei, Bihor, Arad, Maramureş, Hunedoara, Severin, Caraş, Năsăud, Someş, Alba, Mureş, Cluj, Muscel, Dâmboviţa, Prahova, Buzău, Argeş, Vâlcea, Olt, Neamţ, Baia, Vaslui, Tutova, Bacău şi Rădăuţi.

Tin să constat că am fost plăcut impresionat de felul cum s'a manifestat cu această ocaziune sentimentul datoriei la jandarmii de toate gradele din numitele legiuni, cari netinând seama de oboseală sau de primejdii au muncit săptămâni întregi. In împrejurimi deosebit de grele şi adesea lipsiţi de concursul populaţiei, ca să localizeze incendiile ce ameninţau să devie catastrofale, distrugând o bună parte din avuţia naţională.

Aduc mulţumirile mele tuturor jandarmilor din legiunile de mai sus.

Document 17 - Parte a *Ordinului circular general* nr. 23 din 16 iunie 1934 referitoare la sinuciderea unor jandarmi şi la participarea jandarmilor la stingerea incendiilor (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 3/1934, f. 43).

2 Relativ la Concursul
Jand. pentru protecţia
Animalelor.

Prin ordinul circular general No. 8 din 11 Februarie 1933. No. 26 din din 26 Iulie 1934, s'au dat dispoziţiuni referitoare la concursul jandarmeriei pentru protecţia animalelor, ordonându-se ca această materie să formeze obiect de şcoală la toate unităţile.

S. P. A. (societatea pentru protecţia animalelor) luând cunoştinţă prin rapoartele organelor sale, de preţiosul concurs dat de către jandarmi a şi exprimat mulţumirile sale pline de recunoştinţă la adresa instituţiei, cari s'au publicat în ord. circ. general No. 27 din 1934.

Pentru complectarea dispoziţiunilor anterioare şi pentru jandarmii să poată sprijini şi pe viitor cu mai mult efect această operă de educare a masei rurale, prin stârpirea obiceiurilor barbare şi necivilizate de chinuirea animalelor prin: bătăi, muncă peste puterile lor, prin neîngrijire şi prin folosirea contrară naturei animalului, se dau mai jos cazuri foarte cunoscute şi frecvente de chinuiri de animale, care se comit din credinţe greşite, fie că îşi dau seama sau poate, nu-şi dau seama de sălbăticia faptului, sau o fac din lăcomie, mizerie, etc.

Să citează faptul barbar şi sălbatic de a jumuli gâştile de fulgi (puf) de două ori pe an, din credinţa greşită că le-ar fi prea cald vara şi că evreii nu cumpără decât fulgi jumuliţi dela păsări vii. Ambele motive sunt profund greşite, iar bietele vietăţi mute şi neputincioase sufăr îngrijitor.

In alte părţi boii, vacile, bivolii puşi la jug sunt goniţi în fugă mare la

Document 18 – Parte a *Ordinului circular* nr. 32 din 19 octombrie 1934 referitoare la rolul jandarmilor în protecţia animalelor (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 3/1934, f. 74).

trap și galop caşi caii. Este neomenesc și contrar naturii acestor animale.

Când un vehicol încărcat se înfundă într'o groapă, sau alt loc greu, se lovesc vitele din jug fără nici o milă cu bice, cu nuele groase, cu parul chiar.

Procedeul civilizat și omenesc în acest caz este:

a) Se mai aduce un cal în ajutor până să se scoată vehiculul la drumul bun, sau.

b) Se descarcă o parte din greutatea încărcată astfel ca vitele înjugate să poată trage cu ușurință.

Păsările duse la târg spre vânzare, atât pe drum cât și prin târg sau pe străzi, sunt purtate tot timpul cu capul în jos. Aceste păsări, pe lângă că sunt chinuite au și carnea stricată din cauza toxinelor formate prin scurgerea sângelor în cap. Aproape toate păsările purtate cu capul în jos, mor în cotețele gospodinelor.

Procedeul în aceste cazuri este că se atrage atențiunea oamenilor, cari desigur nu știu ce urmări rele are fapta lor. In caz de recidivă sau perseverență în rău, se pot amenința cu darea în judecată.

La fel viței miei, porcii sunt legați de picioare, aruncați în căruțele de transport, unii peste alții cu capetele atârnate în jos.

Procedeul în acest caz este că se oprește vehiculul și să impune pe loc aranjarea animalelor cu capetele mai sus.

Când natura dărueşte mai mulți pisoi sau cățeluși, și cazurile sunt foarte dese, proprietarii reţin unul sau doi, iar restul îi aruncă prin grădini prin șanțurile șoselei, etc.

Micile vietăți se sbat în luptă cu moartea zile întregi, dând un spectacol urât și sinistru.

Procedeul în aceste cazuri este ca micile vietăți, sortite să piară, să fie înecate în apă imediat ce au fost fătați. Această moarte este rapidă și cea mai puțin dureroasă. Prin sfătuirea continuă a populației se va ajunge și la acest rezultat.

— La cârciumi, pe drumuri, pe timp rău, lapoviță, ploaie, frig, bietele animale sunt lăsate înjugate în drum timp îndelungat, iar proprietarul fără inimă, bea și cântă în cârciumă.

Aceste cazuri se pot încadra în art. 4 din Regulamentul Legii circulației, unde se prevede că staționările sunt permise numai în sensul mersului, niciodată două față în față, totdeauna cu conducătorul lângă ele.

La una din aceste dispoziţiuni greşesc sigur cei ce stau în cârciumă, sau dacă nu li s'ar putea aplica nici una din aceste dispoziţiuni, intervenţia este justificată prin dreptul general de poliție, de a impune fiecărui cetățean o conduită conformă cu ordinea publică și bunele moravuri. Ori, lăsarea vitelor înjugate în frig și ploaie până când proprietarul nesimțit chefuiește și-și pierde banii necesari familiei, prin cârciumi, atinge adânc sentimentul moral al publicului, și este de datoria poliției a interveni pentru ca această situație să înceteze.

Jandarmii vor sfătui, iar la nevoe vor soma și chiar constrânge pe individul recalcitrant la supunere.

* * *

In general în toate aceste cazuri procedura este sfatul autoritar și convingător. Se va explica și documenta că procedeele sunt urâte, contrare sentimentelor de milă creștinească, ce trebuie să o dovedească oamenii față de animale, cari sunt tot de D-zeu lăsate pe pământ.

Dacă în legile speciale, sau alte dispoziţiuni cu caracter local, ordonanțat ale prefecturilor, etc. nu găsim o bază legală pentru a dresa acte contravenţilor, toate cazurile înșirate aici precum și în ord. circ. general No 8 din 16 Februarie 1933, se pot incadra în art. 385 p. 12 din C. P. care zice:

„Acela care, în public, va maltrata dobitoacele sau le va supune la poveri mai presus de puterea lor", se va pedepsi cu amendă.

* * *

Document 19 – Continuarea documentului 18: Parte a *Ordinului circular* nr. 32 din 19 octombrie 1934, referitoare la rolul jandarmilor în protecția animalelor (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 3/ 1934, f. 74 v.).

Pentru o complectă lămurire a scopurilor urmărite de S. P. A. redăm textual o parte din broşura «Dreptate animalelor».

Un episcop a spus într'o cuvântare către credincioşi:

«Este într'adevăr scris şi în sf. Scriptură:» «Domneşte peste animale»! Aceasta însemnează: Foloseşte-le, omoră-le chiar pentru nevoile tale, nicidecum nu se spune, că pe aceste ajutoare ale noastre care ne servesc cu credinţă, sacrificându-se chiar pentru noi, să le folosim peste puterile lor, chinuindu-le;

Să le lăsăm să rabde de foame şi de frig;

Să le întărîtăm până la exasperare pentru distracţia noastră sportivă;

Să le îndopăm cu sila, provocându le dureri groasnice numai pentru a ne satisface lăcomia;

Să le tăiem în aşa fel, ca în deplină conştiinţă, legate, să simtă cum li se stinge viaţa, în loc să le curmăm durerea printr'o moarte fulgerătoare;

Să le mutilăm, ardem şi otrăvim în viaţă fiind, silindu-ne să le păstrăm întreaga conştiinţă şi asistând neturburaţi la svârcolirea lor pe masa de experienţă.

Nu, aceasta n'a vrut să înţeleagă Dumnezeu, când a spus: «Domneşte peste toate animalele»!

S. P. A. nu pretinde pentru animale aceleaşi drepturi ca şi pentru oameni. Nu intră în vederile Societăţii să ceară aplicarea unor măsuri de proteguire, numai din punct de vedere sentimental; măsuri fără nici un temei logic sau care ar putea fi în dauna interesului social. S. P. A. tinde la introducerea unor măsuri pentru înlăturarea chinuirei de fapt a animalelor, chinuire care are repercursiune nebănuit de dăunătoare asupra moralului acelora, care o practică precum şi asupra aceloia cari asistă la ea.

Ea cere însă, ca fiecare cetăţean să şi dea seama că ocrotind şi menajând animalele, contribuie la educaţiune, îmbunătăţindu-şi în acelaş timp şi starea»

* * *

— Mai amintim ca S. P. A. acordă recompense şi menţiuni onorofice tuturor agenţilor forţei publice cari îşi dau osteneala să înlăture sau să prevină chinuirea animalelor şi a păsărilor.

Inspectoratul General este convins că organele în subordine vor fi în număr mare distinse cu aceste recompense. Activitatea pe acest teren, nu cere nici o muncă în plus, ci exerciţiul ei în cadrul serviciului obişnuit dă ocaziuni de plăcere şi înălţare sufletească, contribuind la alinarea suferinţelor mari a fiinţelor fără graiu, la îmblânzirea moravurilor, la formarea caracterelor bune, dând ţării un aspect tot mai civilizat, dorit de toate inimile curate şi româneşti.

Document 20 – Continuarea documentului 19: Parte a *Ordinului circular* nr. 32 din 19 octombrie 1934 referitoare la rolul jandarmilor în protecţia animalelor (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 3/ 1934, f. 75).

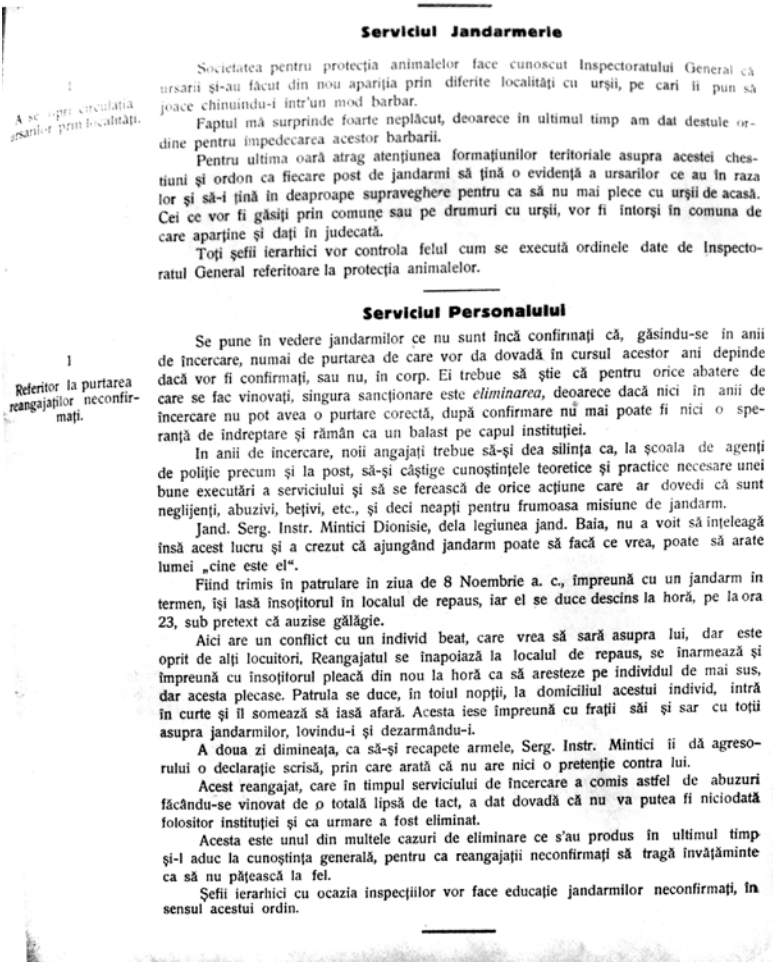

Serviciul Jandarmerie

1
A se regiz circulația ursarilor prin localități.

Societatea pentru protecția animalelor face cunoscut Inspectoratului General că ursarii și-au făcut din nou apariția prin diferite localități cu urșii, pe cari îi pun să joace chinuindu-i într'un mod barbar.

Faptul mă surprinde foarte neplăcut, deoarece în ultimul timp am dat destule ordine pentru împedecarea acestor barbarii.

Pentru ultima oară atrag atențiunea formațiunilor teritoriale asupra acestei chestiuni și ordon ca fiecare post de jandarmi să țină o evidență a ursarilor ce au în raza lor și să-i țină în deaproape supraveghere pentru ca să nu mai plece cu urșii de acasă. Cei ce vor fi găsiți prin comune sau pe drumuri cu urșii, vor fi întorși în comuna de care aparține și dați în judecată.

Toți șefii ierarhici vor controla felul cum se execută ordinele date de Inspectoratul General referitoare la protecția animalelor.

Serviciul Personalului

1
Referitor la purtarea reangajaților neconfirmați.

Se pune în vedere jandarmilor ce nu sunt încă confirmați că, găsindu-se în anii de încercare, numai de purtarea de care vor da dovadă în cursul acestor ani depinde dacă vor fi confirmați, sau nu, în corp. Ei trebue să știe că pentru orice abatere de care se fac vinovați, singura sancționare este *eliminarea*, deoarece dacă nici în anii de încercare nu pot avea o purtare corectă, după confirmare nu mai poate fi nici o speranță de îndreptare și rămân ca un balast pe capul instituției.

In anii de încercare, noii angajați trebue să-și dea silința ca, la școala de agenți de poliție precum și la post, să-și câștige cunoștințele teoretice și practice necesare unei bune executări a serviciului și să se ferească de orice acțiune care ar dovedi că sunt neglijenți, abuzivi, beți, etc., și deci neapți pentru frumoasa misiune de jandarm.

Jand. Serg. Instr. Mintici Dionisie, dela legiunea jand. Baia, nu a voit să înțeleagă însă acest lucru și a crezut că ajungând jandarm poate să facă ce vrea, poate să arate lumei „cine este el".

Fiind trimis în patrulare în ziua de 8 Noembrie a. c., împreună cu un jandarm în termen, își lasă însoțitorul în localul de repaus, iar el se duce descins la horă, pe la ora 23, sub pretext că auzise gălăgie.

Aici are un conflict cu un individ beat, care vrea să sară asupra lui, dar este oprit de alți locuitori. Reangajatul se înapoiază la localul de repaus, se înarmează și împreună cu însoțitorul pleacă din nou la horă ca să aresteze pe individul de mai sus, dar acesta plecase. Patrula se duce, în toiul nopții, la domiciliul acestui individ, intră în curte și îl somează să iasă afară. Acesta iese împreună cu frații săi și sar cu toții asupra jandarmilor, lovindu-i și dezarmându-i.

A doua zi dimineața, ca să-și recapete armele, Serg. Instr. Mintici îi dă agresorului o declarație scrisă, prin care arată că nu are nici o pretenție contra lui.

Acest reangajat, care în timpul serviciului de încercare a comis astfel de abuzuri făcându-se vinovat de o totală lipsă de tact, a dat dovadă că nu va putea fi niciodată folositor instituției și ca urmare a fost eliminat.

Acesta este unul din multele cazuri de eliminare ce s'au produs în ultimul timp și-l aduc la cunoștința generală, pentru ca reangajații neconfirmați să tragă învățăminte ca să nu pățească la fel.

Șefii ierarhici cu ocazia inspecțiilor vor face educație jandarmilor neconfirmați, în sensul acestui ordin.

Document 21 – Parte a *Ordinului circular* nr. 38 din decembrie 1934 prin care inspectorul general al Jandarmeriei, general de brigadă Barbu Pârăianu, atrage atenția subordonaților să nu mai permită circulația ursarilor prin localități și în care se descrie incompetența și abuzurile unui jandarm neconfirmat (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 3/1934, f. 88).

Document 22 – Schița localului ocupat de postul de jandarmi Cârlibaba, județul Cernăuți (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 13/1933, f. 12).

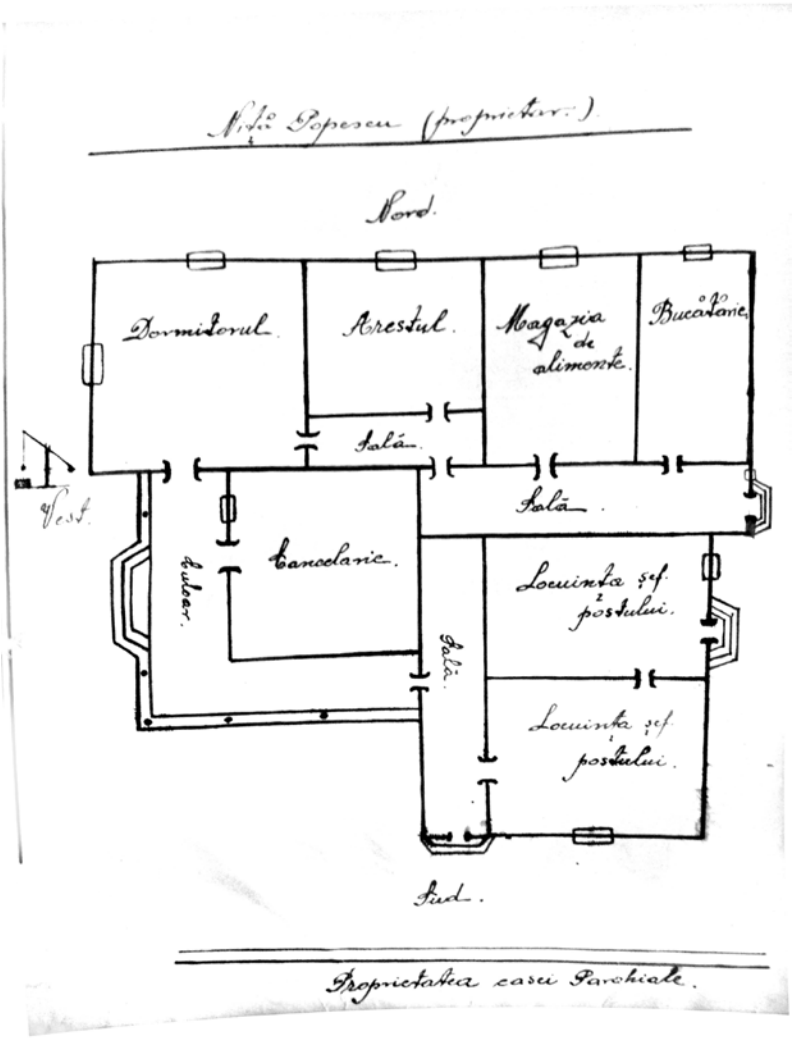

Document 23 – Planul general al postului de jandarmi Carol I, județul Constanța (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 11/1933-1934, f. 5).

urgenţa sa ... cu cele arătate mai sus.

8. Salarizările ce se vor cere pe baza încadrărilor prevăzute prin acest ordin intră în vigoare, cu începere din luna Aprilie 1930.

9. *Semne distinctive:* *a)* Jandarm elev, va purta un galon de aur lat (ca sergenţii din armată).

b) Jandarmul, va purta un galon de aur lat ca sergenţi din armată şi un galon de mătase albastru, de aceiaşi lăţime.

c) Jandarmul, şef de patrulă, va purta un galon de aur lat şi unul de aur îngust, ca reangajaţii din armată (instructori).

d) Jandarmul, şef de post, va purta două galoane de aur late ca plutonieri din armată.

e) Jandarmul, şef de secţie, va purta două galoane de aur late şi unul îngust, ca plutonieri majori din armată.

La capelă actuală (caki) vor purta No. 1—7 din postav albastru corespunzător la Inspectoratul din care face parte . . . . . 1—7

Cei dela şcoală litera din care face parte . . . . . S

» » Atelier şi Depozit » » » . . . . . A

» » Inspectoratul G-I » » » . . . . . I.

La viitoarea uniformă, care va fi de culoare bleu-jandarm, acesfe iniţiale, vor fi confecţionate din postav roşu.

Binevoiţi a cunoaşte că la Inspectoratul General se primesc foarte multe cereri de mutări ale jandarmilor reangajaţi şi jandarmi în termen, iar parte din ele nu se aprobă din cauză că negăsindu-se întemeiate, se clasează la dosar şi ar urma să se comunice petiţionarului rezultatul.

Document 24 – Însemnele gradelor inferioare ofiţerilor din Jandarmeria rurală (tresele de la epoleţi şi literele de la capelă), adoptate în anul 1929 (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 1/1930, f. 7 v.).

Stat Major

1

Referitor la purtarea pantalonului de culoare neagră de subofiţerii jandarmi la toate ţinutele.

Urmare la ordinul circular Gl. Nr. [illegible] din 1933;

Subofiţerii jandarmi aflaţi la vestonul kaki cu reveruri cât şi la vestonul bleu şi bluză albă, poartă pantalon de culoare neagră.

2

Recomandarea lucrării «Concepţia şi Organizarea Planurilor de Foc la Unităţile de Infanterie».

Colonelul Ionescu Nicolae Comand. Reg. 38 Infanterie Brăila a pus sub tipar lucrarea «Concepţia şi Organizarea Planurilor de Foc la Unităţile de Infanterie».

Inspectoratul General al jandarmeriei apreciind că lucrare este folositoare în special Centrelor de Instrucţie o recomandă tuturor unităţilor şi formaţiunilor de jandarmi.

Costul unui exemplar este de 60 — 70 lei.

Doritorii se vor adresa direct autorului la Regimentul 38 Infanterie Brăila.

Document 25 – Parte a *Ordinului circular* nr. 12 din 23 martie 1934 referitoare la purtarea pantalonilor negri de către subofiţerii de jandarmi (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 3/1934, f. 14).

Stat Major

Inspectoratul General al Jandarmeriei, este sesizat că ofițerii jandarmi umblă în diferite ținute ne regulamentare.

Pentru a se ști de toți ținutele ce au dreptul a purta, se comunică mai jos uniforma jandarmilor subofițeri pe care sunt obligați a o purta.

1. Pantalonul negru de gheată cu vipușca roșie numai afară din serviciu și numai la ținuta caki și bleu jandarm.

2. Pantalonul de cismă, numai culoare negru, la toate ținutele în și afară de serviciu.

3. Tunica caki cu reveruri și epoleți caki cu paspol bleu jandarm, cămașe caki cu cravata caki și șapca caki cu emblema bleu jandarm și scut, cari sunt obligatorii dela 1 Aprilie 1934.

1

Referitor la ținuta subofițerilor jandarmi angajați ce se va respecta în viitor nemaidându-se loc la reclamațiuni de port de uniformă neregulamentară.

Document 26 – Parte a *Ordinului circular* nr. 30 din 3 octombrie 1934 referitoare la descrierea ținutelor subofițerilor de jandarmi, articolele 1-3 (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 3/1934, f. 62).

4. Tunica bleu jandarm închisă la gât, cu șapca bleu jandarm și emblema de culoare roșie cu scut.

Portul capelei este cu desăvârșire interzis, aceasta înlocuindu-se cu șapca de culoare arătată mai sus și al cărui port este obligatoriu încă dela 1 Aprilie 1934.

4. La bluza albă, care are epoleții de culoare albă și gulerul drept, se poartă șapca kaki cu fondul alb.

Document 27 – Continuarea documentului 26: Parte a *Ordinului circular* nr. 30 din 3 octombrie 1934 referitoare la descrierea ținutelor subofițerilor de jandarmi, articolele 4-5 (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 3/1934, f. 62 v.).

3

Stat-Major

Urmare la ordinul Circular general No. 39 din 3 Octombrie 1934 punctul 1. Subofiţerii jandarmi reangajaţi de ori ce grad nu au dreptul de a purta deagonală la centura de piele ori care ar fi ţinuta lor

---

1
relativ la portul deagonalei

2
Recomandarea lucrării Apoteoza unei Serbări de 10 Maiu la Timişoara".

Domnul Căpitan Veteran Gh. Vatlam Ghiţes u Profesor—Conferenţiar la Şcoala Ofiţeri de Artilerie «Regele Carol I» din Timişoara a tipărit o lucrare intitulată «Apoteoza unei Serbări 10 Maiu la Timişoara» în versuri.

Lucrarea de mai sus fiind folositoare şi cu un preţ de 2 lei exemplarul se recomandă tuturor unităţilor şi formaţiunilor de jandarmi.

Doritorii se vor adresa direct autorului.

Document 28 – Parte a *Ordinului circular* nr. 34 din 12 noiembrie 1934 referitoare la faptul că subofiţerii de jandarmi nu au dreptul de a purta centura cu diagonală, (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 3/1934, f. 81).

Nr. 136 din 9-10-41

INSPECTORATUL GENERAL AL JANDARMERIEI

ORDIN CIRCULAR GENERAL Nr. 16

din 26 Iulie 1941

STATUL MAJOR

1. Uniforme subofiţeri.

Se trimite mai jos în copie ordinul general Nr. 90 din 12 Iulie 1941 al Ministerului Apărării Naţionale Direcţia Personalului, referitor la uniforma subofiţerilor armatei de uscat, pentru a lua cunoştinţă de conţinut şi măsuri de strictă executare.

Copie de pe ordinul general Nr. 90 din 12 Iulie 1941.

Până la apariţia unui nou regulament asupra descrierii uniformelor în armată, subofiţerii armatei de uscat vor purta uniforma stabilită prin ordinul general Nr. 94 din 28 Decemvrie 1937, cu modificările, simplificările şi adăogirile arătate mai jos:

I. COIFURI

Şapcă kaki formatul actual, cu modificările prevăzute de ordinul general Nr. 7, 47 şi 77/941, cu privire la format.

Pajura va fi brodată cu fir de mătase de culoare galbenă, pentru subofiţerii din toate armele,

Bereta cea actuală, se va purta numai de subofiţerii din trupele de munte (kaki) şi carele de luptă (neagră). Va avea emblema brodată tot cu fir de mătase galbenă.

Boneta cea actuală, se va purta numai în timp de campanie.

Casca cea care se găseşte în serviciu.

Căciula, de culoare fumurie; se poartă numai în timp de război.

II. IMBRĂCĂMINTEA

Vestonul kaki cu reveruri, cel actual, cu modificările prevăzute de ordinul general Nr. 7 din 4 Aprilie 1941, cu privire la epoleţi, reveruri şi nasturi.

Pantalonul lung kaki, cel actual cu manşetă.

Pantalonul scurt kaki, cel actual.

Pantalonul golf (de sky).

Mantaua cea actuală cu modificările prevăzute de ordinul general Nr. 7 din 4 Aprilie 1941, cu privire la contraepoleţi şi nasturi.

Mantaua de ploaie, cu glugă, va avea tăetura ca la trenchoat; pe umăr contraepoleţi din postav fond, pe cari vor fi aşezate semnele distinctive ale gradelor.

Se poartă numai pe timp de ploaie, încins cu un cordon confecţionat din acelaşi postav ca mantaua.

Cămaşă kaki, de nuanţă cât mai apropiată de a vestonului.

Cravata kaki din faşie.

Ciorapi simpli, de culoare neagră sau gris închis.

Ciorapi de sky kaki, cei actuali.

Banda de doliu cea stabilită prin ordinul general Nr. 94 din 28 Decemvrie 1937.

III. INCALŢAMINTEA.

Ghete (bocanci) cu şireturi de culoare neagră, simpli.

Pantofi simpli de culoare neagră.

Document 29 – Parte a *Ordinului circular general* nr. 16 din 26 iulie 1941 referitoare la uniforma subofiţerilor, modificată la 12 iulie 1941 (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 2/1941, f. 117).

Cismele, formatul actual de culoare neagră.
Cismele Bilgher, pentru campanie şi manevre.
Moletierele cele actuale.

IV. PODOABE.

Contraepoletul va fi simplu de culoarea fondului şi cusut în mănecă la veston şi manta, având dimensiunile arătate în ordinul general Nr. 77 din 25.VI.941, punctul 1.

Petlița, de culoarea armei sau unității respective, stabilită prin ordinele generale Nr. 7 şi 37/941.

Va avea forma şi dimensiunile descrise de art. 9 din regulamentul asupra descrierii uniformelor în armată.

Dragonul cel actual, din fir de mătase galbenă, pentru subofiţerii din toate armele.

Furajera, formatul actual.

Centura de campanie, cea descrisă de art. 53 din regulamentul asupra descrierii uniformelor, cu diagonală pentru plotonierii adjutanţi şi simplă pentru restul subofiţerilor.

Baioneta, cea actuală (art. 55). Se poartă în timp de pace de către toţi subofiţerii, afară de plotonierii adjutanţi, cari o vor purta numai la aplicaţiuni, manevre şi campanie.

Se poartă obişnuit agăţată de centura de campanie.

Sabia, cea actuală (art. 54). Se poartă de către plotonierii adjutanţi.

Revolverul, formatul obişnuit. Se poartă agăţat de centură în locul baionetei şi sabiei, pe tot timpul mobilizării sau campaniei.

Mănuşile, formatul obişnuit, confecţionate din piele, lână sau aţă, de culoare maron, kaki şi albă.

Pintenii (pentru subofiţerii din armele călări) rămân cei actuali.

Diferite cifre (ale suveranilor) şi *insigne*, se poartă conform dispoziţiunilor cuprinse în ordinele de înfiinţare respective.

V. SEMNELE DISTINCTIVE.

Semnele distinctive ale gradelor vor fi galoane din fir de aur (galbene) cu ţesătură în zig-zag, pentru subofiţerii din toate armele (combatanţi şi necombatanţi).

Ele se aşează transversal pe contraepoletul dela veston, manta şi manta de ploaie având capetele ascunse sub căptuşala contraepoletului, astfel:

— *Sergentul major*: un galon lat de 20 m/m. şi unul de 12 m/m., cel îngust aşezat spre guler la 2 m/m distanţă de cel lat.

— *Plotonierul*: două galoane de 20 m/m.

— *Plotonierul Major*: două galoane late de 20 m/m. şi un galon de 12 m/m; cel îngust aşezat spre guler.

— *Plotonierul Adjutant*: trei galoane cu lăţimea de 12 m/m aşezate în unghiu de 120 grade, cu deschizătura spre umăr, aşa cum s'a stabilit prin ordinul general Nr. 24 din 19 Aprilie 1941.

B. PRESCRIPŢIUNI DIVERSE.

— Diferitele semne distinctive de specialitate rămân cele existente, confecţionate numai din fir de mătase galbenă.

—Subofiţerii din unităţile de paradă şi batalioanele grănicereşti, poartă la uniforma kaki broderiile prevăzute pentru aceste unităţi.

— Subofiţerii mutaţi sau detaşaţi la M.A.N. comandamente, şcoli, centre de instrucţie, licee militare, diferite servicii şi comenduiri de piaţă, vor purta uniforma unităţilor de origină.

Subofiţerii îşi vor pune ţinuta la punct cu modificările şi simplificările prevăzute în ordinul de faţă, în termen de 30 zile dela primire.

— Pentru subofiţerii din zona de operaţii acest termen se poate prelungi, după nevoie.

Document 30 – Continuarea documentului 29: Parte a *Ordinului circular general* nr. 16 din 26 iulie 1941, referitoare la uniforma subofițerilor, modificată la 12 iulie 1941 (sursa: A.N.I.C., Fond I.G.J., Dosar 2/1941, f. 117 v.).

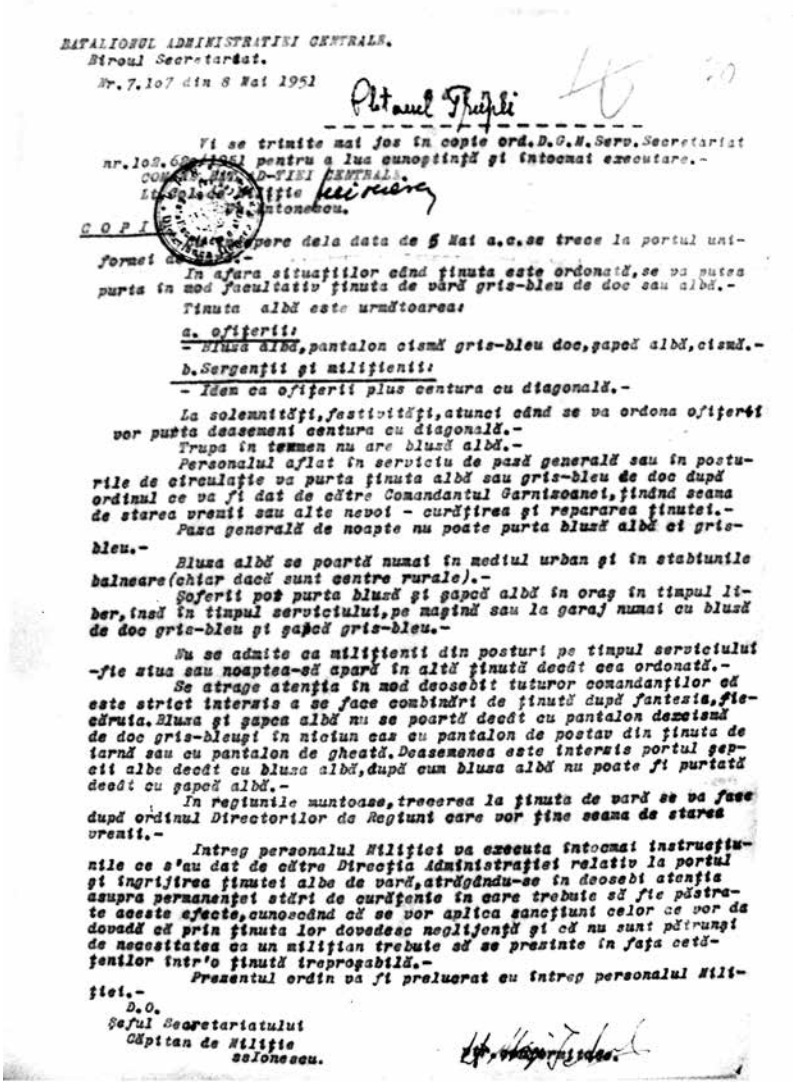

BATALIONUL ADMINISTRATIEI CENTRALE.
Biroul Secretariat.
Nr.7.107 din 8 Mai 1951

Plt.major Preajbă

Vi se trimite mai jos în copie ord.D.G.M.Serv.Secretariat nr.108.6[illegible]1951 pentru a lua cunoştinţă şi întocmai executare.-
COMANDANTUL D-TIEI CENTRALE
Locotenent de Miliţie
Pr. Antonescu.

C O P I E

Ordin

Începere dela data de 5 Mai a.c.se trece la portul uniformei de vară.-

In afara situaţiilor când ţinuta este ordonată,se va putea purta în mod facultativ ţinuta de vară gris-bleu de doc sau albă.-

Ţinuta albă este următoarea:

a. ofiţerii:
- Bluza albă,pantalon cismă gris-bleu doc,gapeă albă,cismă.-

b.Sergenţii şi miliţienii:
- Idem ca ofiţerii plus centura cu diagonală.-

La solemnităţi,festivităţi,atunci când se va ordona ofiţerii vor purta deasemeni centura cu diagonală.-

Trupa în termen nu are bluză albă.-

Personalul aflat în serviciu de pază generală sau în posturile de circulaţie va purta ţinuta albă sau gris-bleu de doc după ordinul ce va fi dat de către Comandantul Garnizoanei,ţinând seama de starea vremii sau alte nevoi - curăţirea şi repararea ţinutei.-

Paza generală de noapte nu poate purta bluză albă ci gris-bleu.-

Bluza albă se poartă numai în mediul urban şi în stabiunile balneare(chiar dacă sunt centre rurale).-

Şoferii pot purta bluză şi gapcă albă în oraş în timpul liber,însă în timpul serviciului,pe maşină sau la garaj numai cu bluză de doc gris-bleu şi gapcă gris-bleu.-

Nu se admite ca miliţienii din posturi pe timpul serviciului -fie ziua sau noaptea-să apară în altă ţinută decât cea ordonată.-

Se atrage atenţia în mod deosebit tuturor comandanţilor că este strict interzis a se face combinări de ţinută după fantezia,fiecăruia.Bluza şi gapca albă nu se poartă decât cu pantalon dezeismă de doc gris-bleugi în nicinn caz cu pantalon de postav din ţinuta de iarnă sau cu pantalon de gheată.Deasemenea este interzis portul gepcii albe decât cu bluza albă,după cum bluza albă nu poate fi purtată decât cu gapcă albă.-

In regiunile muntoase,trecerea la ţinuta de vară se va face după ordinul Directorilor de Regiuni care vor ţine seama de starea vremii.-

Intreg personalul Miliţiei va executa întocmai instrucţiunile ce s'au dat de către Direcţia Administraţiei relativ la portul şi ingrijirea ţinutei albe de vară,atrăgându-se în deosebi atenţia asupra permanenţei stări de curăţenie în care trebuie să fie păstrate aceste efecte,cunoscând că se vor aplica sancţiuni celor ce vor da dovadă că prin ţinuta lor dovedesc neglijenţă şi că nu sunt pătrunşi de necesitatea ca un miliţian trebuie să se prezinte în faţa cetăţenilor într'o ţinută ireproşabilă.-

Prezentul ordin va fi prelucrat cu întreg personalul Miliţiei.-

D.O.
Şeful Secretariatului
Căpitan de Miliţie
Ionescu.

Document 31 – Ordinul nr. 7.107 din 8 mai 1951 al Batalionului Administrației Centrale a D.G.M., privind portul bluzelor de vară (albe și gri-bleu) de către trupa în termen și cadrele de miliție (sursa: A.N.I.C., Fond D.G.M., Dosar 251/1951, f. 30).

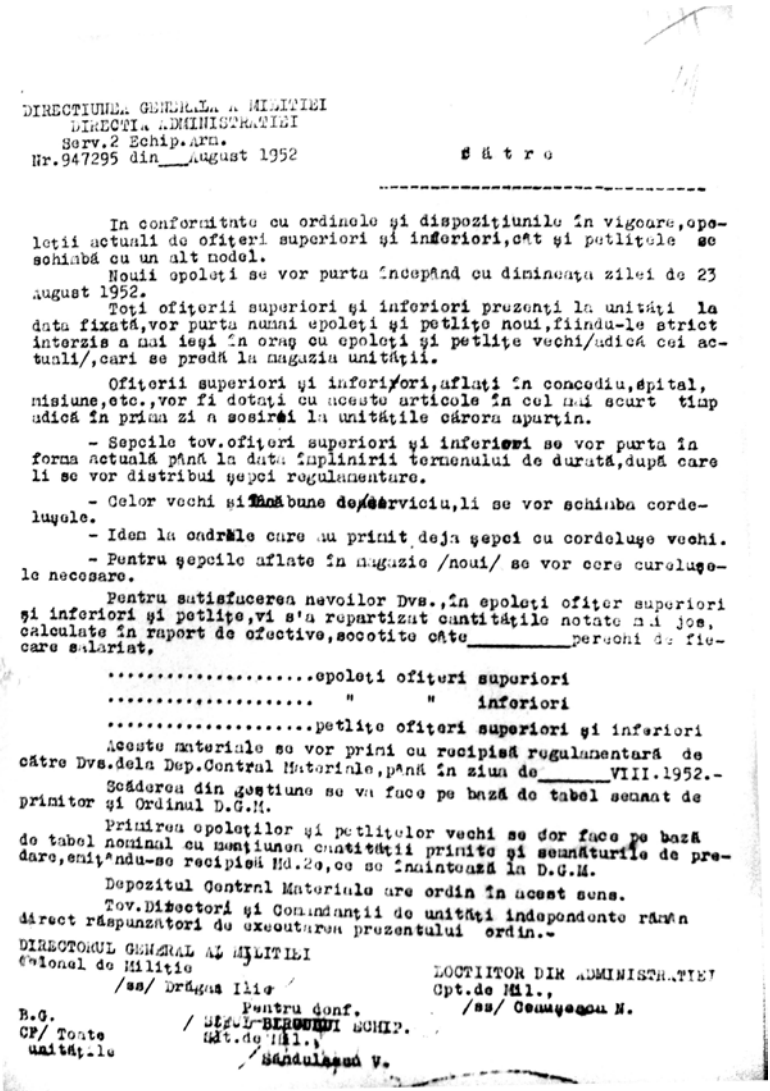

DIRECTIUNEA GENERALĂ A MILIȚIEI
DIRECȚIA ADMINISTRATIEI
Serv.2 Echip.Arm.
Nr.947295 din August 1952

S ă t r o

In conformitate cu ordinele și dispozițiunile în vigoare, epoleții actuali de ofițeri superiori și inferiori, cât și petlițele se schimbă cu un alt model.

Noii epoleți se vor purta începând cu dimineața zilei de 23 August 1952.

Toți ofițerii superiori și inferiori prezenți la unități la data fixată, vor purta numai epoleți și petlițe noui, fiindu-le strict interzis a mai ieși în oraș cu epoleți și petlițe vechi/adică cei actuali/, cari se predă la magazia unității.

Ofițerii superiori și inferiori, aflați în concediu, spital, misiune, etc., vor fi dotați cu aceste articole în cel mai scurt timp adică în prima zi a sosirei la unitățile cărora aparțin.

- Șepcile tov. ofițeri superiori și inferiori se vor purta în forma actuală până la data împlinirii termenului de durată, după care li se vor distribui șepci regulamentare.

- Celor vechi și încă bune de serviciu, li se vor schimba cordelușele.

- Idem la cadrele care au primit deja șepci cu cordeluțe vechi.

- Pentru șepcile aflate în magazie /noui/ se vor cere cureluțele necesare.

Pentru satisfacerea nevoilor Dvs., în epoleți ofițer superiori și inferiori și petlițe, vi s'a repartizat cantitățile notate mai jos, calculate în raport de efectiv, socotite câte _____ perechi de fiecare salarist.

.....epoleți ofițeri superiori
..... " " inferiori
.....petlițe ofițeri superiori și inferiori

Aceste materiale se vor primi cu recipisă regulamentară de către Dvs. dela Dep. Central Materiale, până în ziua de _____ VIII.1952.-

Scăderea din gestiune se va face pe bază de tabel semnat de primitor și Ordinul D.G.M.

Primirea epoleților și petlițelor vechi se dor face pe bază de tabel nominal cu menționarea cantității primite și semnăturile de predare, emițându-se recipisă Md.2e, ce se înaintează la D.G.M.

Depozitul Central Materiale are ordin în acest sens.

Tov. Directori și Comandanții de unități independente răspunzători de executarea prezentului ordin.-

DIRECTORUL GENERAL AL MILITIEI
Colonel de Miliție
/ss/ Drăgan Ilie

LOCȚIITOR DIR. ADMINISTRATIEI
Cpt. de Mil.,
/ss/ Ceaușescu N.

Pentru conf.
/ Șeful BIROULUI SCHIP.
Mlt. de Mil.,
/ Sandulescu V.

B.C.
CP/ Toate unitățile

Document 32 – Ordinul nr. 94.7295 al D.G.M. din 1 august 1952 cu privire la modificarea epoleților ofițerilor, a petlițelor cadrelor și a cureluței de la șepcile ofițerilor (sursa: A.N.I.C., Fond D.G.M., Dosar 270/1951, f. 41).

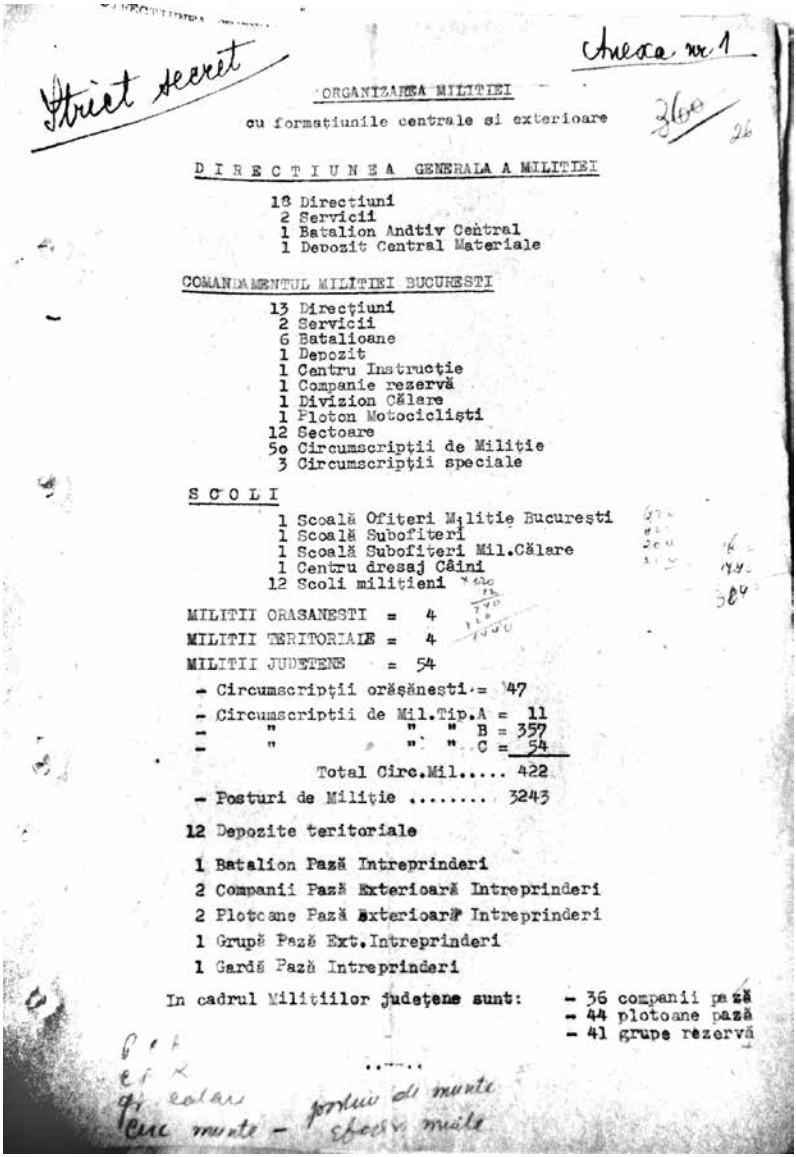

Strict secret

Anexa nr 1

ORGANIZAREA MILITIEI
cu formatiunile centrale si exterioare

DIRECTIUNEA GENERALA A MILITIEI

18 Directiuni
2 Servicii
1 Batalion Andtiv Central
1 Depozit Central Materiale

COMANDAMENTUL MILITIEI BUCURESTI

13 Direcțiuni
2 Servicii
6 Batalioane
1 Depozit
1 Centru Instrucție
1 Companie rezervă
1 Divizion Călare
1 Ploton Motocicliști
12 Sectoare
5o Circumscripții de Miliție
3 Circumscripții speciale

SCOLI

1 Scoală Ofiteri Miliție București
1 Scoală Subofiteri
1 Scoală Subofiteri Mil.Călare
1 Centru dresaj Câini
12 Scoli milițieni

MILITII ORASANESTI = 4
MILITII TERITORIALE = 4
MILITII JUDETENE = 54

- Circumscripții orășănești = 47
- Circumscripții de Mil.Tip.A = 11
- " " " B = 357
- " " " C = 54

Total Circ.Mil..... 422

- Posturi de Miliție 3243

12 Depozite teritoriale

1 Batalion Pază Intreprinderi
2 Companii Pază Exterioară Intreprinderi
2 Plotoane Pază Exterioară Intreprinderi
1 Grupă Pază Ext.Intreprinderi
1 Gardă Pază Intreprinderi

In cadrul Milițiilor județene sunt:
- 36 companii pază
- 44 plotoane pază
- 41 grupe rezervă

Document 33 – Structura D.G.M. la 1 aprilie 1950 (sursa: A.N.I.C., Fond D.G.M., Dosar 146/1950, f. 26).

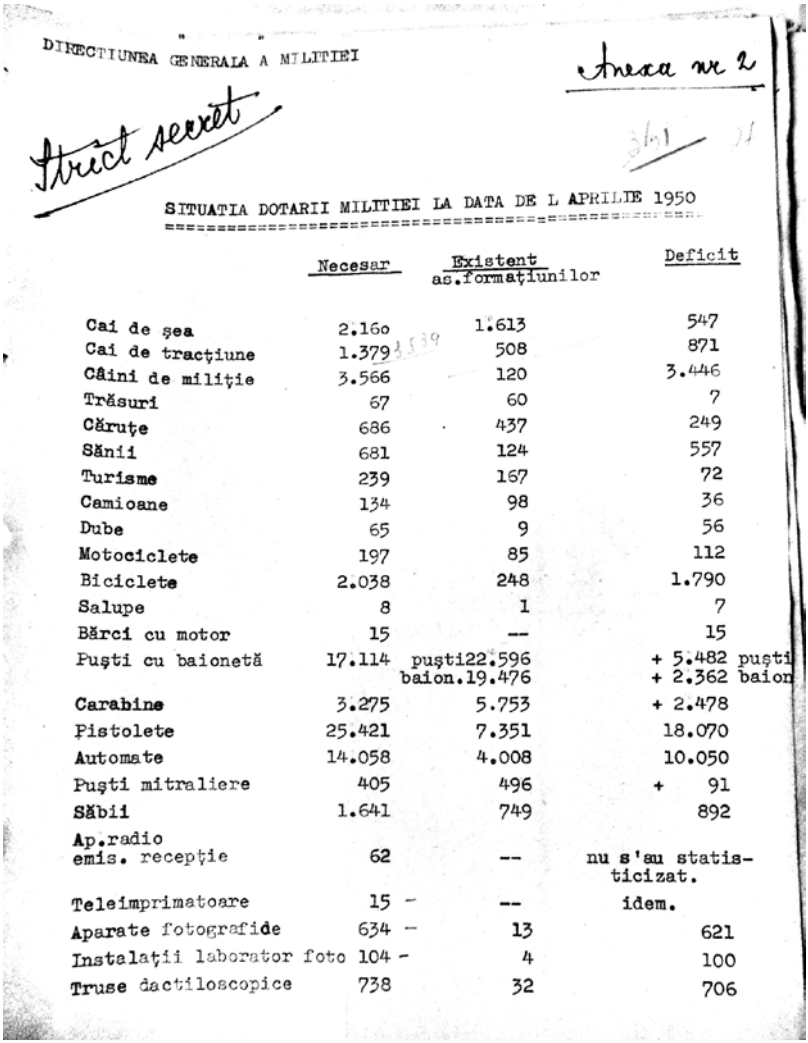

DIRECTIUNEA GENERALA A MILITIEI

Anexa nr 2

Strict secret

SITUATIA DOTARII MILITIEI LA DATA DE 1 APRILIE 1950

	Necesar	Existent ass.formaţiunilor	Deficit
Cai de şea	2.160	1.613	547
Cai de tracţiune	1.379	508	871
Câini de miliţie	3.566	120	3.446
Trăsuri	67	60	7
Căruţe	686	437	249
Sănii	681	124	557
Turisme	239	167	72
Camioane	134	98	36
Dube	65	9	56
Motociclete	197	85	112
Biciclete	2.038	248	1.790
Salupe	8	1	7
Bărci cu motor	15	--	15
Puşti cu baionetă	17.114	puşti 22.596 baion. 19.476	+ 5.482 puşti + 2.362 baion
Carabine	3.275	5.753	+ 2.478
Pistolete	25.421	7.351	18.070
Automate	14.058	4.008	10.050
Puşti mitraliere	405	496	+ 91
Săbii	1.641	749	892
Ap.radio emis. recepţie	62	--	nu s'au statisticizat.
Teleimprimatoare	15	--	idem.
Aparate fotografide	634	13	621
Instalaţii laborator foto	104	4	100
Truse dactiloscopice	738	32	706

Document 34 – Dotarea miliţiei (necesar şi existent) la 1 aprilie 1950 (sursa: A.N.I.C., Fond D.G.M., Dosar 146/1950, f. 27).

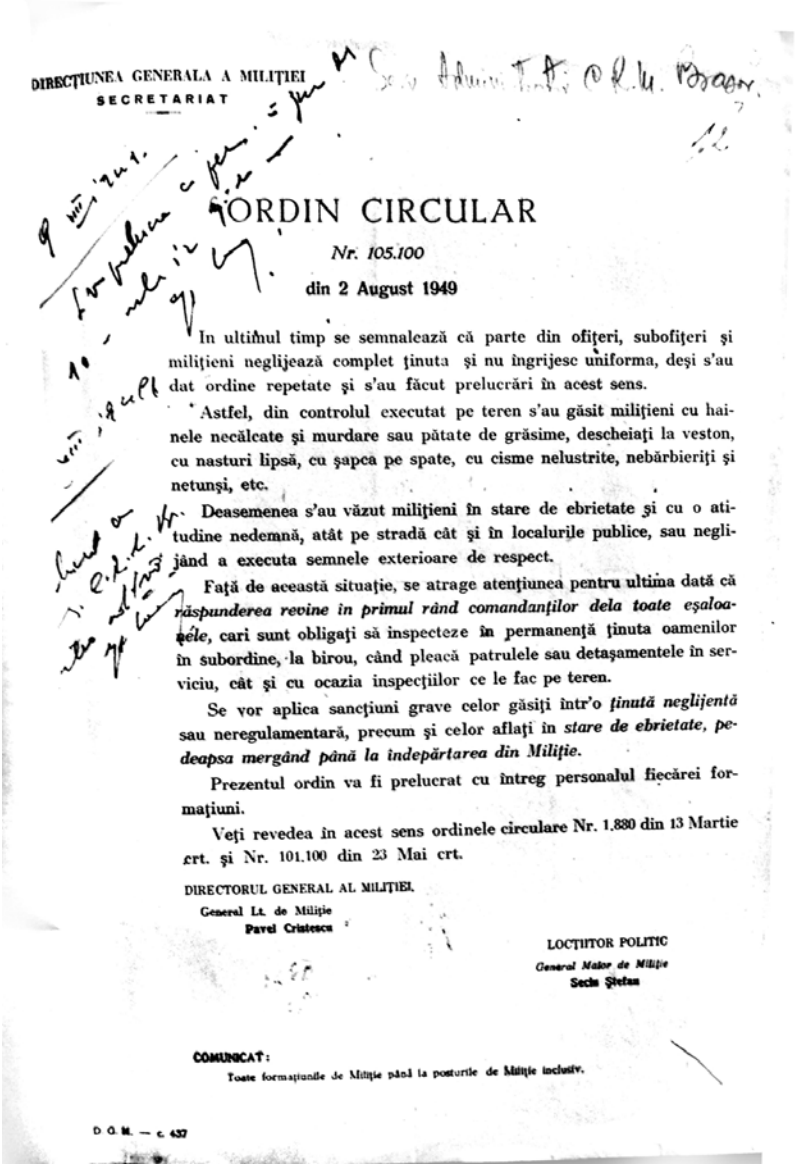

DIRECȚIUNEA GENERALA A MILIȚIEI
SECRETARIAT

ORDIN CIRCULAR

Nr. 105.100

din 2 August 1949

In ultimul timp se semnalează că parte din ofițeri, subofițeri și milițieni neglijează complet ținuta și nu îngrijesc uniforma, deși s'au dat ordine repetate și s'au făcut prelucrări în acest sens.

Astfel, din controlul executat pe teren s'au găsit milițieni cu hainele necălcate și murdare sau pătate de grăsime, descheiați la veston, cu nasturi lipsă, cu șapca pe spate, cu cisme nelustrite, nebărbieriți și netunși, etc.

Deasemenea s'au văzut milițieni în stare de ebrietate și cu o atitudine nedemnă, atât pe stradă cât și în localurile publice, sau neglijând a executa semnele exterioare de respect.

Față de această situație, se atrage atențiunea pentru ultima dată că *răspunderea revine în primul rând comandanților dela toate eșaloanele*, cari sunt obligați să inspecteze în permanență ținuta oamenilor în subordine, la birou, când pleacă patrulele sau detașamentele în serviciu, cât și cu ocazia inspecțiilor ce le fac pe teren.

Se vor aplica sancțiuni grave celor găsiți într'o *ținută neglijentă* sau neregulamentară, precum și celor aflați în *stare de ebrietate, pedeapsa mergând până la îndepărtarea din Miliție.*

Prezentul ordin va fi prelucrat cu întreg personalul fiecărei formațiuni.

Veți revedea în acest sens ordinele circulare Nr. 1.880 din 13 Martie crt. și Nr. 101.100 din 23 Mai crt.

DIRECTORUL GENERAL AL MILIȚIEI
General Lt. de Miliție
Pavel Cristescu

LOCȚIITOR POLITIC
General Major de Miliție
Sechi Ștefan

COMUNICAT:
Toate formațiunile de Miliție până la posturile de Miliție inclusiv.

D. G. M. — c. 437

Document 35 – Ordinul circular nr. 105.100 al D.G.M. din 1 august 1949, privind neregulile constatate la unii milițieni: în uniformă purtată necorespunzător, stare de ebrietate, atitudine nedemnă (sursa: A.N.I.C., Fond D.G.M., Dosar 42/1949, f. 9).

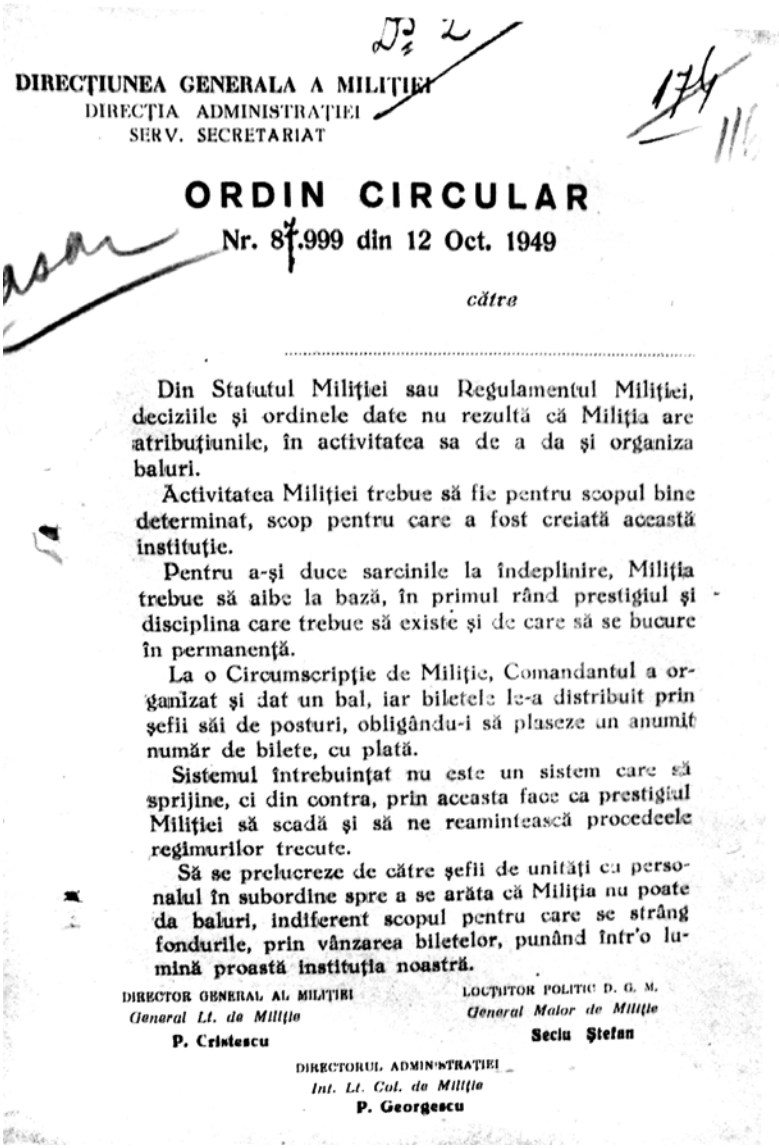

DIRECŢIUNEA GENERALA A MILIŢIEI
DIRECŢIA ADMINISTRAŢIEI
SERV. SECRETARIAT

ORDIN CIRCULAR

Nr. 87.999 din 12 Oct. 1949

către

.....

Din Statutul Miliţiei sau Regulamentul Miliţiei, deciziile şi ordinele date nu rezultă că Miliţia are atribuţiunile, în activitatea sa de a da şi organiza baluri.

Activitatea Miliţiei trebue să fie pentru scopul bine determinat, scop pentru care a fost creiată această instituţie.

Pentru a-şi duce sarcinile la îndeplinire, Miliţia trebue să aibe la bază, în primul rând prestigiul şi disciplina care trebue să existe şi de care să se bucure în permanenţă.

La o Circumscripţie de Miliţie, Comandantul a organizat şi dat un bal, iar biletele le-a distribuit prin şefii săi de posturi, obligându-i să plaseze un anumit număr de bilete, cu plată.

Sistemul întrebuinţat nu este un sistem care să sprijine, ci din contra, prin aceasta face ca prestigiul Miliţiei să scadă şi să ne reamintească procedeele regimurilor trecute.

Să se prelucreze de către şefii de unităţi ca personalul în subordine spre a se arăta că Miliţia nu poate da baluri, indiferent scopul pentru care se strâng fondurile, prin vânzarea biletelor, punând într'o lumină proastă instituţia noastră.

DIRECTOR GENERAL AL MILIŢIEI
General Lt. de Miliţie
P. Cristescu

LOCŢIITOR POLITIC D. G. M.
General Maior de Miliţie
Seciu Ştefan

DIRECTORUL ADMINISTRAŢIEI
Int. Lt. Col. de Miliţie
P. Georgescu

Document 36 – Ordinul circular nr. 87.999 al D.G.M. din 12 octombrie 1949, prin care era criticat un comandant de circă de miliţie împreună cu şefii de posturi din comune pentru că au organizat un bal (sursa: A.N.I.C., Fond D.G.M., Dosar 15/1949, f. 116).

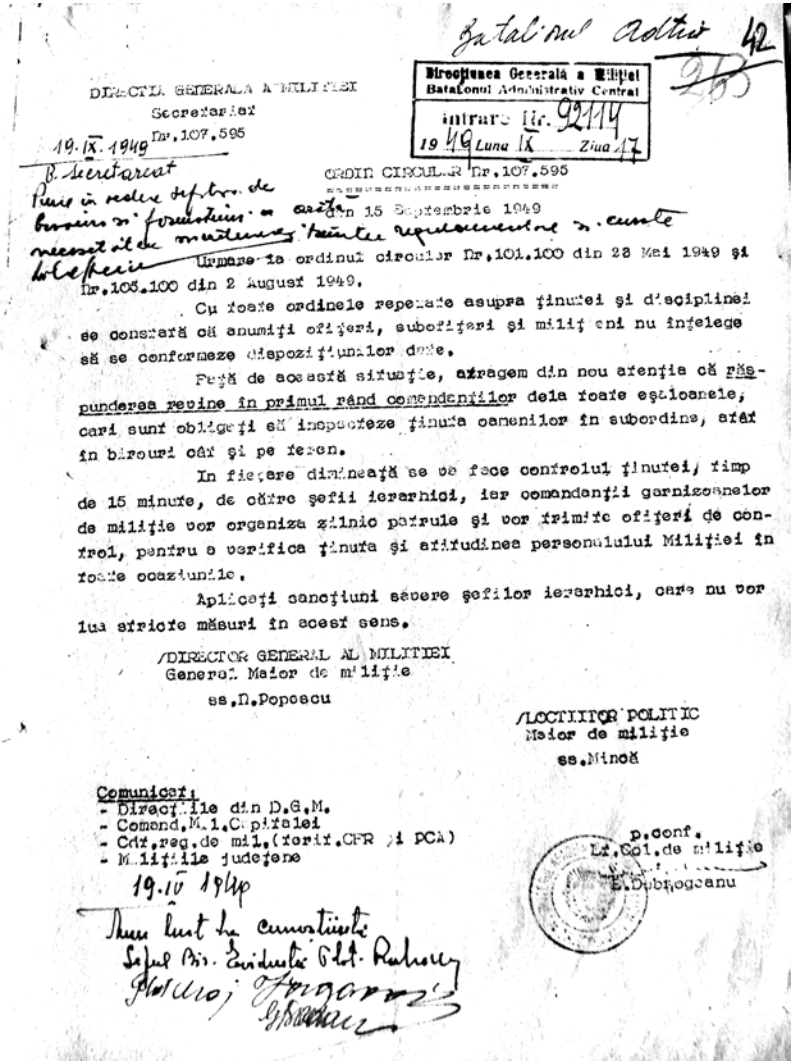

Batalionul Adtiv 42

Direcţiunea Generală a Miliţiei
Batalionul Administrativ Central
Intrare Nr. 92114
1949 Luna IX Ziua 17

DIRECTIA GENERALA A MILITIEI
Secretariat
Nr.107.595
19.IX.1949

B. Secretariat
Pune în vedere şefilor de birouri şi formaţiuni a arăta necesitatea menţinerii ţinutei regulamentare şi curate la lepere

ORDIN CIRCULAR Nr.107.595
din 15 Septembrie 1949

Urmare la ordinul circular Nr.101.100 din 23 Mai 1949 şi Nr.105.100 din 2 August 1949.

Cu toate ordinele repetate asupra ţinutei şi disciplinei se constată că anumiţi ofiţeri, subofiţeri şi miliţieni nu înţelege să se conformeze dispoziţiunilor date.

Faţă de această situaţie, atragem din nou atenţia că răspunderea revine în primul rând comandanţilor dela toate eşaloanele, cari sunt obligaţi să inspecteze ţinuta oamenilor în subordine, atât în birouri cât şi pe teren.

In fiecare dimineaţă se va face controlul ţinutei, timp de 15 minute, de către şefii ierarhici, iar comandanţii garnizoanelor de miliţie vor organiza zilnic patrule şi vor trimite ofiţeri de control, pentru a verifica ţinuta şi atitudinea personalului Miliţiei în toate ocaziunile.

Aplicaţi sancţiuni severe şefilor ierarhici, care nu vor lua stricte măsuri în acest sens.

/DIRECTOR GENERAL AL MILITIEI
General Maior de miliţie
ss.N.Popescu

/LOCTIITOR POLITIC
Maior de miliţie
ss.Mincă

Comunicat:
- Direcţiile din D.G.M.
- Comand.M.I.Capitalei
- Cdt.reg.de mil.(terit.CFR şi PCA)
- Miliţiile judeţene

19.IV 1949

Am luat la cunoştinţă
Şeful Bir. Evidenţă Plot. Rahovy
Plot. Maj. Fogaras
G. Bucur

p.conf.
Lt.Col.de miliţie
E.Dobrogeanu

Document 37 – Ordinul circular nr. 107.595 al D.GM. din 15 septembrie 1949 prin care sunt introduse măsuri pentru controlul ţinutei cadrelor de miliţie, în urma încălcării frecvente a regulilor de purtare a acesteia (sursa: A.N.I.C., Fond D.G.M., Dosar 14/1949, f. 42).

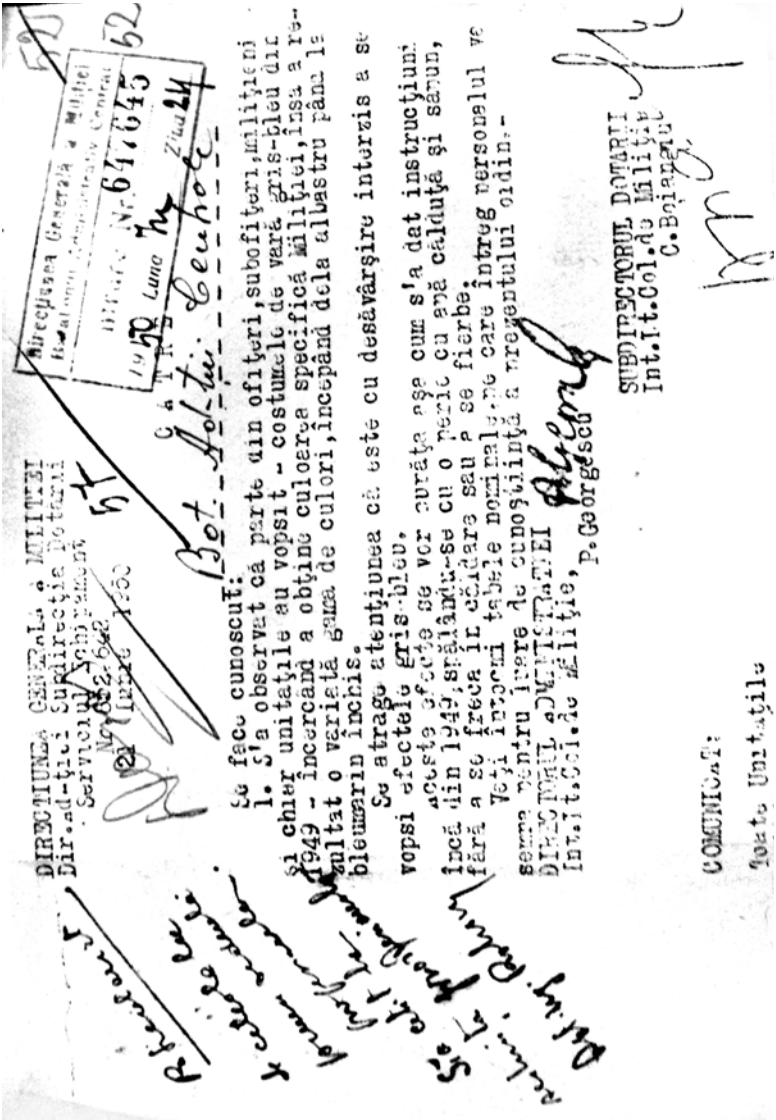

DIRECTIUNEA GENERALA A MILITIEI
Dir.ad-tiei Subdirecţia Dotării
Serviciul Echipament
No.632.642
21 Iunie 1950

Direcţiunea Generală a Miliţiei
Batalionul Administrativ Central
Nr. 647.645
1950 Luna Zica 24

Se face cunoscut:
1. S'a observat că parte din ofiţeri, subofiţeri, miliţieni şi chiar unitaţile au vopsit - costumele de vară gris-bleu din 1949 - încercând a obţine culoarea specifică Miliţiei, însă a rezultat o variată gamă de culori, începând dela albastru până la bleumarin închis.
Se atrage atenţiunea că este cu desăvârşire interzis a se vopsi efectele gris-bleu.
Aceste efecte se vor curăţa aşa cum s'a dat instrucţiuni încă din 1949, spălându-se cu o perie cu apă călduţă şi sărun, fără a se freca în căldare sau a se fierbe.
Veţi întocmi tabele nominale, pe care întreg personalul va semna pentru luare de cunoştiinţă a prezentului ordin.-
DIRECTORUL ADMINISTRATIEI
Int.Lt.Col.de Miliţie,
P.Georgescu

SUBDIRECTORUL DOTARII
Int.Lt.Col.de Miliţie
C.Boiangiu

COMUNICAT:
Toate Unitaţile

Document 38 – Referatul nr. 632.642 al Serviciului Echipament din cadrul Subdirecţiei Dotare din D.G.M., din 21 iunie 1950, prin care se atrage atenţia că este interzisă vopsirea hainelor vechi de miliţie, deoarece rezultă o gamă variată de culori neregulamentare (sursa: A.N.I.C., Fond D.G.M., Dosar 134/1950, f. 52).

serviciu.

C. GREUTATI IN EXECUTAREA PLANULUI DE DOTARE

Din cauza primirei cu întârziere a materialelor,confecția s'a întârziat,Planul neexecutându-se la timp.

Fabricile producătoare justifică prin lipsa materiilor prime și primirea cu întârziere a Planului dela Centrale.

D. ACTIVITATEA ORGANELOR CENTRALE PE TERITORIU

Delegații Direcției Administrației s'au deplasat la toate fabricile și atelierele din țară care au comenzi pentru Miliție,pentru a constatat mersul aprovizionării cu materiale,mersul confecției și a impulsiona executarea Planului.

S'a urmărit și acționat la Ministerul Comerțului Exterior, pentru a se importa firul alb,pentru galon subofițeri(din Austria)spre a se putea realiza cel de al doilea rând epoleți fir alb pentru subofițeri și milițieni.Sunt asigurări că la 15 Noembrie a.c.vom primi o primă tranșă.

Document 39 – Extras din *Darea de seamă asupra activității de la 1 septembrie la 31 octombrie 1949* a Serviciului Echipament din cadrul Subdirecției Dotare din D.G.M., prin care sunt arătate greutățile privind aprovizionarea cu materiale necesare uniformelor și faptul că se va importa din Austria fir alb pentru galoanele epoleților subofițerilor de Miliție (sursa: A.N.I.C., Fond D.G.M., Dosar 8/1949, vol. II, f. 18).

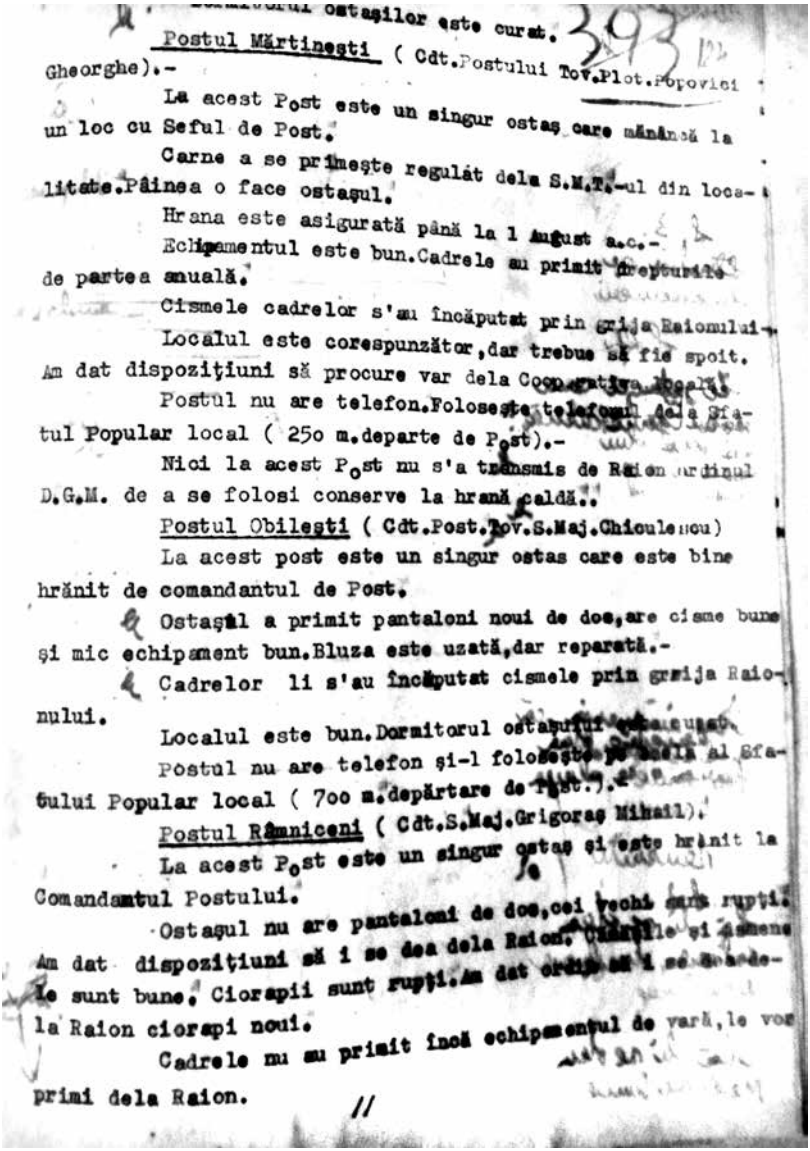

Dormitorul ostaşilor este curat.

Postul Mărtineşti (Cdt.Postului Tov.Plot.Popovici Gheorghe).-

La acest Post este un singur ostaş care mănâncă la un loc cu Seful de Post.

Carne a se primeşte regulat dela S.M.T.-ul din localitate.Pâinea o face ostaşul.

Hrana este asigurată până la 1 August a.c.-

Echipamentul este bun.Cadrele au primit drepturile de partea anuală.

Cismele cadrelor s'au încăputat prin grija Raionului.

Localul este corespunzător,dar trebue să fie spoit. Am dat dispoziţiuni să procure var dela Cooperativa locală.

Postul nu are telefon.Foloseşte telefonul dela Sfatul Popular local (250 m.departe de Post).-

Nici la acest Post nu s'a transmis de Raion ordinul D.G.M. de a se folosi conserve la hrană caldă..

Postul Obileşti (Cdt.Post.Tov.S.Maj.Chiculescu)

La acest post este un singur ostas care este bine hrănit de comandantul de Post.

Ostaşul a primit pantaloni noui de doc,are cisme bune şi mic echipament bun.Bluza este uzată,dar reparată.-

Cadrelor li s'au încăputat cismele prin grija Raionului.

Localul este bun.Dormitorul ostaşului este curat.

Postul nu are telefon şi-l foloseşte pe acela al Sfatului Popular local (700 m.depărtare de Post.).-

Postul Râmniceni (Cdt.S.Maj.Grigoraş Mihail).

La acest Post este un singur ostaş şi este hrănit la Comandantul Postului.

Ostaşul nu are pantaloni de doc,cei vechi sunt rupţi. Am dat dispoziţiuni să i se dea dela Raion. Cămăşile şi ismenele sunt bune. Ciorapii sunt rupţi.Am dat ordin să i se dea dela Raion ciorapi noui.

Cadrele nu au primit încă echipamentul de vară,le vor primi dela Raion.

//

Document 40 – Extras din referatul în care este descrisă inspecţia din 6 iulie 1951 la formaţiunile de miliţie din D.M.R. Putna (sursa: A.N.I.C., Fond D.G.M., Dosar 210/1951, f. 124).

Bibliografie

I.Surse inedite (au fost enumerate doar dosarele citate în volum):

Arhivele Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, fondurile:

1) D.M.R.U., dosarul 7346, vol. 3.
2) Documentar, dosarele: 35/1952, 9058, vol. 6.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, fondurile:

1) C.C. al P.C.R., Secţia Administrativ–Politică, dosarele: 3/1949, 20/1950, 4/1952.
2) C.C. al P.C.R., Secţia Cancelarie, dosar 53/1956.
3) Direcția Generală a Miliției, dosarele: 1/1948, 8/1949, 14/1949, 15/1949, 42/1949, 128/1951, 134/1950, 146/1950, 210/1951, 251/1951, 270/1951, 418/1952.
4) Inspectoratul General al Jandarmeriei, dosarele: 1/1893, 2/1893, 2/1918, 1/1920, 1/1921, 5/1928, 4/1928-1930, 1/1930, 3/1930, 4/1930-1932, 1/1931, 12/1931, 13/1933, 11/1933-1934, 3/1934, 8/1934-1935, 2/1941, 39/1948.

II.Surse edite:

Periodice:

1) „Buletinul Oficial”, nr: 60/14 iulie 1950, 61/21 iulie 1950.
2) „Monitorul Oastei”, nr: 40/15 septembrie 1911, 56/25 decembrie 1911, 11/4 martie 1913, 15/30 martie 1913.
3) „Monitorul Oficial”, nr: 287/31 martie 1895, 200/9 decembrie 1905, 268/5 martie 1906, 172/30 octombrie 1908, 62/17 iunie 1909, 24/1 mai 1911, 245/13 februarie 1916, 32/25 mai 1916, 54/12 iunie 1923, 69/24 martie 1929, 149/10 iulie 1929, 171/5 august 1929, 166/28 iulie 1930, 172/4 august 1930, 62/16 martie 1931, 91/21 aprilie 1931, 31 bis/7 februarie 1933, 117/24 mai 1933, 126/3 iunie 1939, 128/6 iunie 1939, 239/8 noiembrie 1939, 101/30 aprilie 1948, 19/23 ianuarie 1949.
4) „Pentru Patrie”, anii 1949-1957.
5) „Scânteia”, seria III, an XVII, nr. 1066/ 8 martie 1948.

Volume, articole:

1) ***, *Călăuza jandarmului agent de poliție și militar în termen. Cartea I-a,* f. e., f. l., 1939.
2) ***, *Descrierea uniformelor Armatei.* Ediție Oficială, Imprimeria Statului, București, 1895.
3) ***, *Istoria cavaleriei române*, Ed. Academiei de Înalte Studii Militare, București, 1998.
4) ***, *Istoria militară a poporului român*, vol. 4, Ed. Militară, București, 1987.
5) *Ibidem*, vol. 5, 1988.
6) ***, *Legea pentru Organizarea Jandarmeriei din 1939. Adnotată și cu anexele: 1. Legea Corpului Subofițerilor; 2.Regulamentul legei Subofițerilor, ambele aplicabile subofițerilor jandarmi,* Tipografia Geniului, Cotroceni, 1939.
7) ***, *Manualul reangajatului. Folositor pentru ofițerii și plotonierii în rezervă*, vol.

I, Ed. „Scrisul românesc" S.A., Craiova, Ediția a II-a, 1925.
8) ***, Marele Cartier General, Secția Operațiilor, *Descrierea, conservarea și îngrijirea armei md. 1893, a carabinei md. 1893, a revolverului md. 1896 și a muniţiunilor lor,* Tipografia Serviciului Geografic, Iași, 1917.
9) ***, Ministerul Apărării Naţionale*, Regulamentul asupra „Descrierii uniformelor în armată"*, Bucureşti, f. e., 1934.
10) ***, Ministerul de Războiu, Direcția Personalului, *Anuarul Ofiţerilor activi ai Armatei Române pe anul 1929/1930*, Tipografia militară „Ministerul de Războiu", Bucureşti, 1929.
11) ***, Ministerul de Război, Direcția Personalului, *Anuarul Ofiţerilor activi din Arma Jandarmeriei pe anul 1938,* Tipografia Cavaleriei, Sibiu, 1938.
12) ***, Ministerul de Războiu, Inspectoratul Technic al Jandarmeriei, *Regulamentul provizoriu asupra serviciului jandarmeriei în campanie,* Tipografia Corpului de Jandarmi, Bucureşti, 1928.
13) ***, Ministerul de Război, *Regulament asupra descrierii uniformelor și ținutelor armatei,* Tipografia și Stabilimentele de Arte Grafice George Ionescu, Bucureşti, 1912.
14) ***, Muzeul Militar Naţional*, Uniformele armatei române 1830-1930*, Bucureşti, f. e., 1930.
15) ***, *Nouile uniforme ale Armatei Române*, Ed. Ziarului „Universul", Bucureşti, 1931.
16) ***, *Poveşti nemuritoare*, vol. XII, Ed. Ion Creangă, Bucureşti, ediția a II-a, 1975
17) ***, „Revista Carpaţi. Vânătoare. Pescuit. Etimologie", Cluj, anii 1934-1939.
18) ***, *Uniformul del Armatul de Romanie,* Vinkmuizen Collection, Draper Fund, f. e., f. a., f. l.
19) Alexe, Nicolae Adrian, *Educația în muzeul în aer liber din Sibiu printr-o reconstituire istorică – jandarmul rural,* în „Marketingul și educația în muzee. Ediția a V-a", Ed. „ASTRA Museum", Sibiu, 2014, p. 9-17.
20) Idem, *Port popular* şi *uniformă a statului într-un portret de nuntă din anii 1950-1952,* în „Cibinium 2013", Editura „ASTRA Museum", Sibiu, 2013, p. 221-233.
21) Idem, *Uniforma gradelor inferioare de jandarmi rurali din România, model 1893-1895*, în „Cibinium 2014", Ed. „ASTRA Museum", Sibiu, 2014, p. 79-90.
22) Andreescu, Anghel; Burcin Octavian; Munteanu, Neculai; Andronie Viorel, *Istoria Jandarmeriei Române. Manual,* f. e., Bucureşti, 2000.
23) Bucur, Corneliu (coordonator), *Muzeul Civilizației Populare Tradiționale „Astra". Catalog ghid,* Ed. „Astra" Museum, Sibiu, 2007.
24) Boboescu, Emil, *Uniformele poliției din România 1903-1928*, în volumul *Tradiție, istorie, armată. Sesiunea de comunicări științifice a Muzeului Militar Național „Regele Ferdinand I",* Ediția I, Ed. Muzeului Militar Național „Regele Ferdinand I", Bucureşti, Ed. Sitech, Craiova, 2014, p. 152-161.
25) Idem, *Uniformele* şi *echipamentul armatei române. 1948-1965 (III),* „Buletinul Muzeului Militar Naţional", serie nouă, nr. 5, Bucureşti, 2007.
26) Boboescu, Emil; Alexe, Nicolae Adrian, *Uniformele formațiunilor Ministerului de Interne (1948-1953)*, în „Buletinul Muzeului Militar Naţional", serie nouă, nr. 10-11, Bucureşti, 2013, p. 208-223.
27) Eugen, Mirel, *Însemnul „În amintire" și „Galonul de rănit" în armata română*, în

„Buletinul Muzeului Militar Naţional”, serie nouă, nr. 10-11, Bucureşti, 2013.
28) Lăcătuşu, Dumitru, *Miliția RPR între 1949-1960*, în: *Structuri de partid* şi *de stat în timpul regimului comunist. Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România,* vol. III, Ed. Polirom, Iaşi, 2008.
29) Mihalache, Vasile; Suciu, P. Ioan, *Din istoria legislației Jandarmeriei Române,* Ed. Societății Tempus România, București, 1995.
30) Ibidem, *Jandarmeria română. Pagini dintr-o istorie nescrisă 1859-1949,* Ed. Ministerului de Interne, București, 1993.
31) Ibidem*, Istoria jandarmeriei române (1850-2000),* Ed. Sylvi, Bucureşti, 2000.
32) Penciuc, Dumitru, *Şcoala de Ofiţeri de Jandarmi Bucureşti. Şcoală a onoarei şi datoriei 1932-1948. Monografie*, f.e., f..l., 2008.
33) Popescu, Ion I. , *Cartea grănicerului. Ediția a III-a revăzută*, Ed. Stabilimentul de Arte Grafice „Moldova”, Galați, 1918.
34) Rădoi, Constantin; Boacă, Dan; Ciobănaşu, Paul, *Jandarmeria Română din Banat,* Ed. Timpolis, Timişoara, 2000.
35) Robu, Lucian Nicolae, *Aspecte de morbiditate, profilaxie medicală și mortalitate în Transilvania rurală interbelică. Studiu de caz asupra publicațiilor medicale ale ASTREI,* în „Cibinium 2012”, Ed. „ASTRA Museum”, Sibiu, 2012.
36) Scafeş, Cornel I.; Şerbănescu, Horia Vl.; Scafeş, Ioan I.; Andonie, Cornel; Dănilă, Ioan; Avram, Romeo, *Armata Română 1941-1945,* Ed. R.A.I., Bucureşti, 1996.
37) Scafeş, Cornel I.; Şerbănescu, Horia Vl.; Andonie, Corneliu M.; Scafeş, Ioan I., *Armata Română în vremea lui Alexandru Ioan Cuza (1859-1866),* Ed. Total Publishing, Bucureşti, 2003.
38) Scurtu, Ioan, *Istoria civilizației românești. Perioada interbelică (1918-1940),* Ediția a II-a, Ed. Enciclopedică, Bucureşti, 2012.
39) Scurtu, Ioan; Alexandrescu, Ion; Bulei, Ion; Mamina, Ion, *Enciclopedia de istorie a României,* Editura Meronia, Bucureşti, 2001.
40) Şerbănescu, Horia Vladimir, *Uniformele* şi *echipamentul armatei române în epoca comunistă. I. Perioada de început. 1948-1950,* în „Buletinul Muzeului Militar Naţional”,, serie nouă, nr. 1/2003, Partea I, București, 2003.
41) Idem, *Uniformele* şi *echipamentul armatei române în epoca comunistă. 1948-1965 (II),* în „Buletinul Muzeului Militar Naţional”, serie nouă, nr. 2/2004, Bucureşti, 2004.
42) Şperlea, Florin, *De la armata regală la armata populară. Sovietizarea armatei române (1948-1955),* Ed. Ziua, Bucureşti, 2003.
43) Tomegea, George, *Bâtele ciobăneşti din colecţia Muzeului ASTRA,* în „Cibinium”, 2006-2008, partea I, 2008, p. 297-299.
44) Vlădescu, Cristian, *Uniformele armatei române de la începutul secolului al XIX-lea până la victoria din mai 1945*, Ed. Meridiane, Bucureşti, 1977.